

โทรศัพท์ ๔๖๘

โทรเลข “สุชี”

ไฟนกซ์

สำนักงานล้างรูป ประสาทสุขุม

ถนนหลานหลวง (ห้วยขอนแก่นเก่า) พระนคร

เราสอนการวิธีถ่ายรูป โดยส่งแบบแนะนำกำกับฟิล์ม ทุก ๆ ฟิล์มที่ส่ง

มาล้าง ณะสำนักงานล้างรูปของเรา

รูปธรรมดา

ล้างรูป พิมพ์รูป ขยายรูป ฯ ล ฯ

ภาพยนตร์

ถ่ายภาพยนตร์ ล้างภาพยนตร์ พิมพ์ภาพยนตร์ ฯ ล ฯ

(ปีที่ ๔ เล่ม ๑๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๐)

มาสนุสสรณ์	ส. ภมรสุต	หน้า ๑๕๕๓
ปัสสาวผู้หญิง	นาย ลอ อ เพ็ชรสิงห์	,, ๑๕๕๔
เที่ยวศรีราชา	อุบลวรรณ	,, ๑๕๖๑
อัครมหาเสนาบดี	อาชัณโฆษ	,, ๑๕๖๘
นักประพันธ์	ป. ชมโชติ	,, ๑๖๒๘
ดุสยพินิจของเปาเล่งถุ	อ. นพรัก	,, ๑๖๓๔
สละรัก	โกสุมพันธ์	,, ๑๖๔๑
สองปัสสาวเจ้า	หนูมี ฉลาดพูด, หนูบิน รักพงศ์,	,, ๑๖๖๔
ชูศรี-วิสัย	ถ. ระวิงภัย	,, ๑๖๘๑
แถลงการณ์สาธารณสุขพิเศษ	กรมสาธารณสุข	,, ๑๖๘๔
ครัวของไทยเขมม	นายชา วงดตะกุล	,, ๑๖๘๗
วิชานารี	นางสาวแสง พหุลรัตน์	,, ๑๗๐๐
สารเขมม	นนทุกษ์	,, ๑๗๐๓
อันตวาท	สุกรหัส	,, ๑๗๐๖

ภาพในเรื่อง อัครมหาเสนาภคิบดี

มาสาขุสสรณ์

(ประจำเดือน มีนาคม)

โศกสถานสทรวาณิ

ภยสถานศตานิ จ ।

ทิวเศ ทิวเศ มุข-

มาวิศนติ น ปณชิตม ॥

ความโศกกระทบตั้ง

พันครา

ความหวั่นกระทบมา

นับร้อย

ทุกวันแก่ชนพา

ละชาติ

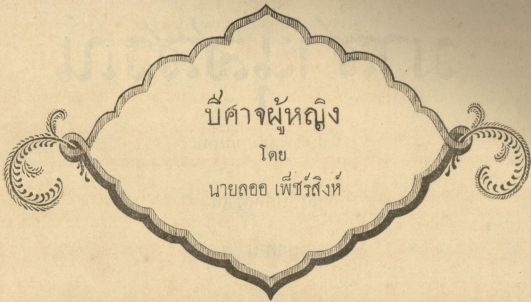
ฤๅกระทบเมื่อน้อย

แก่ผู้รชน

Thousands of occasions of grief,
and hundreds of occasions of fear,
day by day approach the fool, not the wise.

ล. ภมรลุต

[๑๕๕๓]

ปี่คำจผู้หญิง

โดย

นายถอ เพ็ชรสิงห์

ทองจันทร์เจ้าชายศรีแก้ว ๆ อยู่บนท้องฟ้า
รักภักดีความหนาวไคร่รอบข้างเมือง
เยโด อยู่ทั่วไป มาตราครุฑอันมีศศิธรเป็น
ยักยักอยู่ภายในปฐมยาม แต่บรรดาทวยนาง
พากันส่งวิญญูณเข้าสู่ห้วงนิทรารมณ์ ไปจน
หมดสิ้นแล้ว รัตมัจฉาวันลอยน้ำค้างบน
ยอดหญ้า และใบรกรงชาติติดชาติตามบาท
วิถี เกิดเป็นประกายวาววับความงามแห่ง
ธรรมชาติให้แก่นครอันอันหนาฝ้าคังยังขึ้น แต่
ถ้าจะเสาะแสวงหาสรรพสำเนียงเสียง หัน
เสียงใดนั้น จะฟังหาได้แค่น้อยที่สุด เงียบ,
เงียบราวกับนครเยโดเป็นด้ามหอกาฬ แต่
แสงจันทร์ส่องสาดทั่วทั่วไป ทุกครอกทุกซอก
ทุกค่ายด

ขณะนั้น ซึ่งเป็นเวลาทึบอากาศ กระเจ้า
ด้วยแสงโสม, เมฆบางก้อนลอยคึกแสงจันทร์
อยู่ละลืออย่างน่าก มีมานพ หันเป็นชา-
มูไรชื่อทากาโกะ ไซโอกุซัน บิคาบารากะของเพื่อน
เป็นคนร่ำรวยด้วยทรัพย์ศฤงคาร แต่ตัวของ
เพื่อน เองยัง อดิ อดิ อดิ — กำลัง เกินทอด
อารมณ์ชมรกรงชาติซึ่ง ชูคอ ออกไขว่แยแส
จันทร์อยู่สองข้างทาง กลืนแล้วคนอัน
หอมระรื่นใจ น้อมนำมาซึ่งความเบิกบานดวง
กลมยักยัก เพื่อนเดินเกิดคมเพลินมา คราย
จนบรรลุล่วงท่าเรือแห่ง ๑ อันสงัดคน

ครั้นเดินมาถึงหนทางเปลี่ยวแห่งหนึ่ง ลม
พัดเย็นอย่างสบายพอ ร่ายทรวง ไซโอกุซันได้
ยินเสียงสตรีร้องเพลง ด้วย สำเนียง อันไพเราะ

พ.ศ. ๒๔๗๐

ปศุศาสตร์

โทรคมนาคม เสี่ยงนั้นหวานละเยือก
เย็นจืดชืดเกินไป ฟัง ถึงบทละครก็เศร้า
อย่างจับใจ เขานั่งฟังเพลงพิณฟังเสียง
น้อยๆที่ทราตรึงตรึง

ในขณะที่ยังนั่งฟังอยู่นั้น ร่างของ
สตรี—คนร้องก็เดินออกมาจากพุ่มไม้ ไชยาคู
ขันเพองดังซังกะและกลองระโกลในความงามราว
กับนางไม้ของเจ้าหล่อนอีกครึ่งหนึ่ง คราวนี้
เหมือนถูกสายฟ้าฟาด!

“สาวเจ้ามีเสียงอันไพเราะราวพิณสวรรค์
นอกจากนั้น รูปร่างของ หล่อนก็วิไล ย่อมสิ่งใดจะ
ปานเปรียบ” เขารำพึงกับตัวเอง แล้วสาว
เท้านั้นเข้าไปใกล้สิ่งสาวผู้นั้น ซึ่งสาว
เจ้าเมื่อหันมาเห็นมานพก็สั่นด้วยความกระ-
หุนกตกใจ

ไชยาคูขันเพองดังเป็นโศกาคปร่าส่ายว่า “ขอ
อภัยโทษเถิดเธอ ที่ฉันทำให้เธอตกใจ แต่ฉัน
ขอจะไปไหนไม่ทราบ?”

เจ้าหล่อนมองดูเขาคางครึ่งหนึ่ง, ทำท่า
เล็กตายน้อย พลังก็หันหน้าทูลว่า “ที่ฉัน
ออกจากบ้านมาก็ตั้งใจจะเล่นหาความเบิก
บานใจค่ะ อากาศก็เย็นสบายไปร่นนำ
เที่ยวชมพระนคร?”

“ແມ່, ฉันก็มีความรักอันเดียวกับเธอ

ที่เดียว” เขาวา “เมื่อก่อน ฉันได้ยินเธอ
ร้องเพลงไพเราะจับใจกับใจฉันเหลือเกิน”

“เพราะหรือคะ? ที่ฉันไม่กล้าเลยว่าจะ
มีคนชมว่าเพราะ เพราะคุณพ่อคุณแม่ของ
ที่ฉันมีกับมันน้อยๆว่าทวนทวน”

“แต่สำหรับฉันไม่ทวนทวนเลย ฉันเป็นคน
ชอบฟังเพลงที่เพราะ ๆ และชอบ ร้อง กับเพราะ
จับใจฉันมาก”

“ขอบพระคุณค่ะ แต่อย่าเป็นอะไรที่ฉัน
นึกเลย”

ไชยาคูขันเพองดังของ เจ้า หล่อน คลอด
สรรพางค์ ครั้นแล้วเพื่อนก็ถอนใจใหญ่ และ
ว่ากันว่า “ตั้งแต่เราเกิดมาเป็นตัวเป็นคนยัง
ไม่เคยจะเห็นว่าหญิงใดงามดังเพียงนี้ เรา
เอ๋ย! ถ้าและเราได้หล่อนมาแนบถนอม เราจะ
มีความสุขปานใดหนอ? ปากก็จิ้มลิ้ม—ลูก
คำก็คำสนิท—เส้นผมเป็นผ้อยประหนึ่งขนจาม-
รุ”

ครั้นแล้ว, เพื่อนก็ถกสนันะที่กักขังความ
กำหนัด จ้องหน้าสาวงามด้วยแวตาคับ
วาวด้วยความเลิ่ลเผลอ

สาวเจ้ามองดูเพื่อนอย่างสับสนอาย แต่
เป็นมายาของหญิง!

สักครู่หนึ่ง ไชยาคูขันเพองดังก็ถกเข้าไปใกล้

นายล่อ เพ็ชรสิงห์

มิน

ขงฉันว่าเคมีวิก แล้วถามเจ้าหล่อนว่า “เธอ
ระยอกฉันได้ไหมจะว่าบ้านช่องของเธอนั้น
อยู่ที่ไหน?”

“บ้านของกิดินหรือคะ? ออโยไล้ ๆ
กัยท่าเรือนเอง” เจ้าหล่อนตอบโดยไม่เงย
หน้าขึ้น.

“ถ้ากระนั้นเธอจะไปหรือยังเล่า? ฉัน
จะไปส่ง, หวังว่าเธอคงไม่มีความรังเกียจ
เกียตฉันที่”

เจ้าหล่อนชำเลืองทางตาฉันน้อย ๆ และ
ไปรยมนให้แกเพื่อนอย่างหวาน ซึ่งเพื่อนได้
ลงมือเห็นว่า เจ้าหล่อนได้อนุญาตให้แล้ว
แต่โดยที่ และโดยปราศจากคำพ้ออย่างใด ๆ
เจ้าหล่อนก็ออกเดิน ไซอาคุซันเดินชลอไปข้าง ๆ
เจ้าหล่อน

มีข้ามนานกับรลยงบ้านหลังหนึ่ง ทั้ง
อยู่ในตำแหน่งอันเงิบยงสังกั แต่จากที่นั้น
อาวมอง เห็น ท่าเรือใดฉันก็โดยแสงจันทร์อัน
สุกสกาว เมื่อเจ้าหล่อนนำเพื่อนเดินขึ้นไป
บนบ้านก็หาผู้คน ไซอาคุมาคือนรียไม่ แต่
ภายในมีแสงไฟทุกสว่างรุ่งโรจน์

“เชิญคุณเข้านั่งเสียบ้างในเกียคะ”
เจ้าหล่อนกล่าวเชิญเมื่อมาถึง หน้ายรรไคบ้าน
“บ้านของกิดินเงิบยงเหงามาก เป็นอยู่อย่าง

นี้ช้วนาคาย เวลานั้นคุณพ้อและคุณแม่ท่าน
ไม่อยู่ไประเสียที่ท่าเรือ, เชิญสิคะ”

ไซอาคุซันมีความยินดีที่เป็น โอกาสจะได้
มีเวลาคอยกับเจ้าหล่อนนาน ๆ เมื่อเจ้าหล่อน
เชิญเชิญให้ขึ้นไปนั่ง ก็สาวเท้าตามขึ้นไป
โดยเร็ว.

สักครู่หนึ่งเจ้าหล่อนก็นำน้ำชาออกมาตั้ง
เสียบชก แล้วต่างก็นั่งสนทนากันอยู่จนกึก
กฤษณน้ำค้างลงหนัก กระทำให้อากาศ
เย็นเย็นจยจิตเป็นทวิคุณ เคาผิงทำท่า
ให้ความหนาวสั่นยลลงไป

“หนาวระคะ?” ในที่สุดเจ้าของบ้าน
ผู้เป็นหญิงสาวกล่าวขึ้น และชายคาคุไซอา-
คุซัน

“จ้ะ, หนาวผิกปรกั” เพื่อนตอบ

“เธออยากจะได้มีความอบอุ่นใหม่ละระ?”

“ถ้ามีความอบอุ่นเสียยิ่งกัซคะ”

“โอ! เธอตรึก ฉันก็หนาวสตุท-
สตุทจนแล้วเธอเอ๊ย” เพื่อนรำพรรณพลาง
กางแขนกอดสาวเจ้า เจ้าหล่อนทำกระบิก
กระบวนและขยับข้อมพ้อเป็นที่

“หนาวเหน็บจิตกระไรฉันหนอ?” เพื่อน
รำพรรณที่เจ้าหล่อนค่อไป เขาคึงว่าอัน
อันระทวยขนมานั่งตักที่หน้าเตาผิง สนทนา

พ.ศ. ๒๔๗๐

ปศุสัตว์หญิง

ปราศเลย และคนแสงเพลิงที่ใหม่ ขอนไม้มอกลง
เป็นเจ้าอยู่จนมีขนิมียามลงไป ไซอาชุน
จึงกล่าวว่

“เออ, คักแล้วละนะ น่องรัก พี่เห็น
จะตองกลั้ยบ้านกลั้ยช่องเสียที่ แคพรง่นพ
จะมาพณกันน่องใหม่ ซินใจ—”

เป็นธรรมชาติขยมีมเคย รมรสกามารมณ
เมื่อได้ประสพเข้าเช่นไซอาชุนก็ย้อม จักหลง
ระเวงไปพักหนึ่ง และเมื่อเกิดหนุ่มคนใด
ตกหลุมชนคนเข้าแล้ว ก็อย่าพึงหวังเลยว่
จะถอนใจจาก หวังอัน สักลั่น ไ้ใน เวลา อัน
รวดเร็ว

ไท้กล่าวแล้วว่ไซอาชุนเพื่อน เป็น ชาย
โสภ การไ้ร่วมสามัคคีรสกยัสตรีสาวผู้
ยวิสุทธิ จึงเร้าใจให้เพื่อนลั้กลอยไปหาหญิง
ผู้ นั้นเสมอมีไ้เว้นแต่ละวัน จนร่างกายชย
ผอมลงไปยั้ง เป็นสาเหตุให้เพื่อน ๆ พากัน
ทักใจสงสัยไปต่าง ๆ นาน ๆ

ในบรรดาเพื่อนรักของไซอาชุน ยาชา
มา ใจอเวตา เป็นเพื่อนที่ทักสุด ซึ่งคอย
เอาใจใส่การณเ็นไปของเกลดอยู่ด้วยความ
ทักใจ ครันเห็นไซอาชุนออกจากบ้านไป

ทางท่าเรือทักคนมิไ้เว้นถึงนั้น วันหนึ่งจึง
สงสัยโดยยู่ไ้ไม่ไ้ เขาจึงสกดรอย
ติดตามไซอาชุนไปต่าง ๆ และนั้กในใจ
ว่ “ชะคชะว้ายเพื่อนของเรากจะลั้
พวกสนักขจริงรอก” ต้มเสียงอมแล้ว ก็เป็นไ้
ถ้าชนปล่อยไซอาชุนคงไม่เ็นการ”

คนนั้นเ็นคนหางายเ็นตาม ทางเ็น ทักรง
ไปท่าเรือ มีเ็นคน ไม้อย่น พนถน เป็นจตุ ๆ
ใจอเวตา รบสาวทำตาม สหายไป ทัก ๆ หลั
ครันถึงยั้งบ้านของหญิงงาม เจ้าหล่อน ก็ออก
มาเียกประคยไซอาชุนเข้าไปในบ้าน—
เมื่อใจอเวตา ทั้ใจตามความ คากคณ
ของคนเช่นนั้นแล้ว ในวันรุ่งขึ้น พอตกคำ
ก็เ็นคำเ็นไปเยี่ยมไซอาชุนจนถึงบ้าน

“หวังว่เธอคงเ็นสุขสบาย เพราะ
ทั้กัน ไมไ้มาหาเสียหลายวันเทียว” ใจ
อเวตาพคยเพื่อนของเขา

ไซอาชุนไม่มีความสงสัยจึงตอบว่ “พค
ถึงความสุขาย สำหรับกันคิดว่าไม่มีใคร
ลั้ละ” คอนั้น ใจอเวตาหลั้คากยารู้ลั้
เข้าในใจ แต่มิให้สหายสังเกทเห็น “เธอเล่า
เ็นสุขที่ยู่คอกฤ?”

ใจอเวตาทำเ็นถอนใจใหญ่ คอยว่

๑ ชาวญุ่นใช้เรียกหญิงนครโสเภณิว่าสุนัขจริงรอก

นายลอส เพ็ชรสิงห์

มิน

“เกลอเอ๊ย ความสุขนั้นมันมีกตก แต่มันสุข
 กายส่วนใจของกันเสียๆ กันมาหาวันนี้อาจจะ
 มาลากันแล้วไปเลยดีกว่ากันสักครึ่งเพื่อหย่อน
 ใจของกันเสียบ้าง”

โฮอาคุซันชักมือโฮอวน โฮอวนเงยหน้า
 กล่าวสลับไปว่า

“ขอเธออย่าได้ มีความรังเกียจเลย ถึง
 เพื่อนจะคบเพียงจับเกี่ยวกันก็มันดีพอแล้ว มา,
 ไปหาโรงสุรากันเถิด” ว่าแล้วก็
 วิ่งเข้าตัวโฮอาคุซันไปยังโรงขายสุราแห่งหนึ่ง
 วนไป

ส่วนโฮอาคุซันนั้น ครั้นจะไม่อนุโลม
 ตามใจเพื่อนก็เกรงใจ และกลัวว่าเพื่อนจะระ
 สบย อดนถึงแม้ว่าจะไม่มีความพอใจอย่าง
 ไรก็ต้องจำใจไปดื่มสุรากับสหาย และ
 ผลของอุบายโฮอวน เขาทั้งหม่อมเหล่าโฮอา-
 คุซันเสียจนลูกไม้ซัน ฝ่ายโฮอวนเขาเมื่อเห็น
 อุบายของคนสมคบนั้น ก็รีบปลอมตัวเสีย
 ใหม่ให้เหมือนเพื่อน แล้วซ่อนกายเล็ดหนี
 ไปได้ในเสื่อ วิ่งตรงไปยังบ้านของนางงามทันที

ครั้นมาถึงบ้านอันเงียบ หึงสาว
 คนที่โฮอวนเขาเห็นเคยออก มารับ สหาย เมื่อคน
 ก่อน ก็ชักประตูปมขึ้นออกมารับเชิญ แล้ว
 นำโฮอวนเขาขึ้นไปยังบ้าน โดยปราศจากความ

สงสัย

“แหม, วันนั้นมิใช่ไปอยู่ไหนมาละ จึงมา
 หนึ่งชานัก” เจ้าหล่อนเฉลยเล่าถาม เขาก็
 โลมหล่อนด้วยความขี้กขแยง เพื่อไม่ให้
 หล่อนจับพิไรได้

“ใช่, ฉันมีธุระเหลือมือเที่ยวเข่น น้เพราะ
 ฉันรักเธอคอกันจะจึงได้ปลื้มตัวจาก การ งานมา
 หาเธอทุก ๆ คืน” เขาพูดพลางสังเกตดู
 ว่าจะมีหิวส่นซังงอกแลบออกมารจากเสื่อของ
 เจ้าหล่อนหรือไม่ แต่ก็ไม่ปรากฏ “วัน
 มาคำไปไหนอยู่ก็ดั่งว่า อะไรโนะ จะไม่ให้
 พลาทเวลาอย่างเจียวฤา?”

“เป็นไรไปคำ” เจ้าหล่อนล้ออันต่อ
 ไป แล้วกระแจะเข้าไปใกล้ชายหนุ่ม แต่ทั้ง
 โทนนั้นเขาก็ผลึกเจ้าหล่อนกระเด็น ลงไปพโยย
 บนพนักห้อง พลาทร้องทว่า

“อหึงนั้แพศยา! อีรากษส! หัวใจมึง
 เป็นยัศนาคชยลวงเพี้ยนของกั เพราะฉันนั้
 จะต้องฆ่ามึงเสียก่อน!”

พูดแล้วก็—ฉิบ—เขาเงยกายฟาดฟัน
 ลงไปตรงต้นคอของหึงนั้กันอย่างสุดเหี้ยม ทิ
 เดียว—สำเริง หัวหึงงามพลกกระเด็นไป
 กองอยู่บนพนักกระดานอย่างน่าทระศ โลศิก
 พุ่งเป็นไฟพะเนียงฉายพ่นแวงฉาน แล้วไป

พ.ศ. ๒๔๗๐

ปศุศาสตร์

ชีวิตที่หนีออกจากบ้านนั้นไป

รุ่งขึ้น เขาได้นำข้าวไปแจ้งให้ ไออาชุนรับ ไออาชุนมีความเสียใจยิ่งนัก จึงหันมาเพื่อนควาว่า “อ้ายมันยออย่าท้อ! มันเห็นแก่แล้วหรือที่ข้ามาอยู่ที่นี่เล่นเป็นของจีน? มันยังแค้นมันมึงก็อย่ามา มันยังดีเป็นเพื่อนฝูงกันต่อไปเลย และถ้ามันเป็นคนแล้ว มันก็ต้องออกไปเสียให้พ้นบ้านของกูเดี๋ยวนี้ ทาไมจะมาฆ่ามันเอาโลहित ออก จาก กระดาน ของ มันมาลงดินเสียให้ สัมกับ ความ ระบาย ของ มัน!” พวกแล้วเพื่อนก็วิ่งไปหยิบคายถ้วย ความเคียดแค้น

ไออาชุนเข้าไปชักขวานเสียดัน และ พวกว่า “ฟังกันก่อน อ้ายเพื่อนรัก, กันก็เป็นผู้ชายซื่อสัตย์ทรน ซึ่งจะฆ่าสัตว์เล่นโดยไม่มีความผิดนั้น กันเองทำไม่ลงคอ บอกตรง ๆ แต่ไรจากส ตน มัน ทาใช้ มันยอ มันเป็นคนซื่อๆ ก็อย่าล่อให้ผู้ชายเสียดันโดย การประเวณี”

ไออาชุนทรนกลายลงนั่งด้วยความตั้งใจ เขายังนึกเสียดายหญิงสาวผู้นั้นอยู่ไม่หาย ทั้งรักทั้งแค้นแน่นอราของเพื่อน แต่ในที่สุดก็ต้องเชื่อไออาชุน และตกลงกันว่ากันจะไปที่บ้านของหญิงนั้นเพื่อพิสูจน์ความจริง

ครั้นได้เวลาโพล้เพล้ สองสามไร้ออก

จากเคหะแห่งตนเดินไปยังท่าเรือ รออยู่ที่นั่นจนคำจ้งตรงไปยังบ้านยอคำจึง เห็นไฟ รุกสว่างอยู่ภายใน แต่กำแพงบังวิวทิวทัศน์เหมือนเช่นเคย ไออาชุนวิ่งเข้าไประเบิดกลางห้อง ไออาชุนวิ่งตามหลังจนไปยัง แต่หาได้พบประมุขยอคนใดไม่ ในเตาไฟมีช้อนไม้คั่วแดงอยู่, กลิ่นชุปหอม เผลอหอมกรุ่นไปทั่วห้อง สิ่งของเครื่องใช้ก็เปื้อนระเหยียบริษัรย แต่อา, ศพของสีกวี่ผู้นั้นหายไป ไกลอย่างประหลาด

ขณะทั้งสองยืนมองศพกันปริบ ๆ อยู่ นั้น มีเสียงหญิงร้องเพลงกึ่ง หึง ๆ มาจากห้องเล็ก, เป็นเพลงกึ่งพิศคือว่าไออาชุนที่ปล่อยให้สหายมาฆ่าเองคนร้าย, ทั้งสองก็วิ่งพรุกเข้าไปในห้องนั้น แต่ก็ไม่พบหญิงงามไม่ และเสียงเพลงก็เงียบไป

ทันใดนั้นเอง หญิงงามก็ปรากฏมาให้ ไออาชุนเห็นร่างของหล่อนอวยด้วยโลหิต ซึ่งไหลระลื่นออกมาจากแผลที่คอ, ขอบตาของหล่อนอวยด้วยอัสสุชล นางแบมือทั้งสองมาหาไออาชุน มีอาการโหยหวน และพรั่นว่า “พ่อทูนหัวของเมียข้า น้ำในขอหนอช่างกระไรเลย ปล่อยให้เพื่อนมาฆ่า

นายลขอ เพ็ชรสิงห์

มิน

เหง ชา^๑คน^๑เม^๑ย^๑ม^๑ร^๑ม^๑ค^๑อ^๑ง^๑จ^๑า^๑ว^๑เ^๑อ^๑เ^๑ย^๑เล^๑ว^๑
โอ^๑ย^๑!—— น^๑้ำ^๑ไ^๑ช^๑า^๑ง^๑ไ^๑ม่^๑เ^๑ค^๑ค^๑า^๑เ^๑ย^๑ย^๑ง^๑เล^๑ย^๑”
เล^๑ว^๑ร^๑า^๑ง^๑ข^๑อง^๑ค^๑า^๑จ^๑ก^๑ห^๑า^๑ย^๑ว^๑ั^๑ย^๑ไ^๑.

ไ^๑ฮ^๑า^๑ก^๑ซ^๑ัน^๑ล^๑ม^๑ด^๑ง^๑ท^๑ง^๑ย^๑น^๑ แ^๑ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ย^๑ง^๑มี^๑
ส^๑ค^๑ิ^๑ก^๑อ^๑ย^๑ จ^๑ง^๑ช^๑ว^๑ย^๑พ^๑อง^๑เพ^๑ง^๑น^๑ก^๑ล^๑บ^๑อ^๑ก^๑จ^๑า^๑ย^๑า^๑น^๑น^๑
ไ^๑ป^๑ ค^๑ร^๑น^๑ร^๑ุง^๑ซ^๑น^๑เพ^๑ง^๑น^๑ก^๑เ^๑ย^๑ท^๑น^๑ก^๑

ค^๑อ^๑ม^๑า^๑อ^๑ก^๑ส^๑อง^๑ว^๑น^๑ ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ไ^๑ก^๑ไ^๑ไ^๑ย^๑เ^๑ย^๑ม^๑
ส^๑ห^๑า^๑ย^๑ไ^๑น^๑เ^๑ล^๑ว^๑ค^๑ำ^๑ แ^๑ท^๑พ^๑ย^๑ไ^๑ก^๑เ^๑จ^๑น^๑ไ^๑ช^๑ะ^๑ร^๑า^๑อ^๑ก^๑
ม^๑า^๑เ^๑ย^๑ค^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ว^๑ิ^๑ย^๑ แ^๑ก^๑เ^๑จ^๑ง^๑ว^๑ำ^๑ไ^๑ฮ^๑า^๑ก^๑ซ^๑ัน^๑ไ^๑ค^๑อ^๑ก^๑
จ^๑า^๑ย^๑า^๑น^๑ เ^๑ก^๑น^๑ไ^๑ท^๑า^๑ง^๑ท^๑ำ^๑เ^๑อ^๑เ^๑ย^๑ แ^๑ก^๑เ^๑ม^๑เ^๑ค^๑ร^๑น^๑เ^๑อง^๑
ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ค^๑ก^๑ไ^๑เ^๑น^๑ล^๑น^๑พ^๑น^๑จ^๑ึ^๑ง^๑ด^๑า^๑ม^๑ว^๑ำ^๑ “เ^๑ห^๑ะ!

น^๑า^๑ย^๑ข^๑อง^๑ค^๑า^๑ไ^๑ก^๑ย^๑ไ^๑ใคร^๑ ร^๑ู้^๑ไ^๑หม^๑?”

แ^๑ก^๑ค^๑อ^๑ย^๑ว^๑ำ^๑ “น^๑า^๑ย^๑ข^๑อง^๑ผ^๑ม^๑น^๑อ^๑น^๑อยู่^๑ไ^๑ห^๑อ^๑ง^๑
ข^๑อง^๑ท^๑ำ^๑น^๑ พ^๑อ^๑ค^๑ำ^๑ล^๑ม^๑มี^๑ห^๑อ^๑ญ^๑ี^๑ส^๑ำ^๑ว^๑ค^๑น^๑๑^๑ม^๑า^๑ย^๑น^๑
ว^๑ี^๑ง^๑เพ^๑ง^๑อ^๑ย^๑ไ^๑ท^๑น^๑า^๑ห^๑อ^๑ง^๑น^๑ พ^๑อ^๑ค^๑ุ^๑ณ^๑แ^๑ก^๑ไ^๑
ย^๑น^๑ ก^๑็^๑อ^๑อ^๑ก^๑า^๑ม^๑ค^๑ุ^๑ห^๑อ^๑ญ^๑ี^๑ค^๑น^๑น^๑ไ^๑ป^๑ท^๑า^๑ง^๑ท^๑ำ^๑เ^๑อ^๑ ย^๑า^๑น^๑
น^๑เ^๑ล^๑ว^๑ม^๑ก^๑ย^๑ไ^๑ม่^๑เ^๑ห^๑เ^๑ก^๑ล^๑ย^๑ม^๑า^๑เล^๑ย^๑”

ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ท^๑ร^๑ว^๑ย^๑เ^๑ร^๑ง^๑ท^๑ง^๑น^๑ ก^๑็^๑ค^๑ก^๑ไ^๑ย^๑ง^๑ซ^๑น^๑
เ^๑น^๑ค^๑เ^๑ร^๑ค^๑ุ^๑ณ^๑ ว^๑ั^๑ง^๑เ^๑า^๑ไ^๑ป^๑ไ^๑น^๑ย^๑ำ^๑น^๑ล^๑ว^๑ค^๑า^๑ย^๑ว^๑า^๑ไ^๑
ไ^๑เ^๑น^๑ค^๑เ^๑ร^๑ค^๑ุ^๑ณ^๑

เ^๑ล^๑ม^๑ท^๑น^๑ง^๑ แ^๑ล^๑ว^๑จ^๑ง^๑ไ^๑ป^๑ย^๑ง^๑ย^๑ำ^๑น^๑า^๑ง^๑ย^๑ค^๑า^๑ท^๑น^๑ท^๑
แ^๑ท^๑พ^๑อ^๑ไ^๑ป^๑ด^๑ี^๑ง^๑ ก^๑็^๑ไ^๑ค^๑เ^๑ี^๑ะ^๑ส^๑พ^๑แ^๑ค^๑ว^๑า^๑ม^๑ว^๑ำ^๑เ^๑ล^๑ว^๑ำ^๑ตาม^๑

เ^๑ย^๑ ค^๑อ^๑ม^๑า^๑ว^๑ัก^๑ค^๑ร^๑ท^๑น^๑ก^๑็^๑ไ^๑ค^๑เ^๑ย^๑เ^๑ย^๑ว^๑ี^๑ง^๑เพ^๑ง^๑
ส^๑เ^๑ด^๑ก^๑ว^๑า^๑ร^๑ำ^๑เ^๑ร^๑ง^๑ไ^๑จ^๑อ^๑ย^๑ภ^๑า^๑ย^๑ไ^๑น^๑ห^๑อ^๑ง^๑เ^๑ล^๑ก^๑ ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑
เ^๑า^๑จ^๑ง^๑ว^๑ง^๑ด^๑ล^๑น^๑เ^๑า^๑ไ^๑ป^๑

ส^๑ง^๑ค^๑เ^๑เ^๑ย^๑เ^๑ย^๑ะ^๑เ^๑ย^๑อ^๑ก^๑! ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ด^๑ี^๑ก^๑ย^๑

ย^๑น^๑ค^๑เ^๑ล^๑ง^๑ ข^๑ด^๑ะ^๑ท^๑เ^๑ล^๑ล^๑ย^๑ไ^๑เ^๑ห^๑เ^๑ค^๑พ^๑ไ^๑ม่^๑มี^๑ค^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ข^๑อง^๑
ไ^๑ฮ^๑า^๑ก^๑ซ^๑ัน^๑ค^๑ุ^๑ย^๑ส^๑ห^๑า^๑ย^๑น^๑อ^๑น^๑ค^๑า^๑ย^๑แ^๑ท^๑น^๑ค^๑ิ^๑พ^๑ห^๑อ^๑ญ^๑ี^๑ง^๑า^๑ม^๑
อ^๑ย^๑ย^๑น^๑เ^๑ล^๑อ^๑ ไ^๑ค^๑ิ^๑ท^๑ไ^๑ล^๑เ^๑น^๑อ^๑ไ^๑ป^๑ค^๑า^๑ม^๑พ^๑น^๑ก^๑เ^๑ร^๑ะ^๑—
ค^๑า^๑น^๑ ค^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ข^๑ัน^๑ม^๑ล^๑ก^๑ค^๑า^๑ไ^๑น^๑ค^๑เ^๑ล^๑ง^๑ไ^๑ป^๑ค^๑อ^๑ง^๑อ^๑ย^๑ก^๑ล^๑ว^๑ำ^๑
ห^๑อ^๑ง^๑!

น^๑า^๑ง^๑ย^๑ค^๑า^๑ง^๑ไ^๑ก^๑เ^๑ค^๑ิ^๑ศ^๑ัพ^๑ข^๑อง^๑ไ^๑ฮ^๑า^๑ก^๑ซ^๑ัน^๑ไ^๑ป^๑เ^๑น^๑

ก^๑า^๑ร^๑แ^๑ก^๑เ^๑ค^๑เ^๑น^๑ น^๑ย^๑ค^๑เ^๑น^๑ค^๑เ^๑ค^๑อ^๑ไ^๑ค^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ก^๑ล^๑ข^๑อง^๑เพ^๑ง^๑น^๑
ก^๑็^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ส^๑พ^๑ห^๑า^๑ย^๑น^๑ะ^๑” ฝ^๑ำ^๑ย^๑ไ^๑จ^๑อ^๑ว^๑เ^๑า^๑ผู้^๑เ^๑น^๑
มี^๑ท^๑ว^๑เ^๑ท^๑ข^๑อง^๑เพ^๑ง^๑น^๑ก^๑็^๑เ^๑ล^๑ย^๑ห^๑ม^๑ค^๑ อ^๑า^๑ล^๑ย^๑ไ^๑น^๑ ช^๑ะ^๑ว^๑ิ^๑ค^๑ข^๑อง^๑
ค^๑น^๑เ^๑อง^๑ เ^๑า^๑น^๑ง^๑ค^๑ุ^๑ณ^๑เ^๑า^๑ล^๑ง^๑ข^๑ำ^๑ง^๑ค^๑ิ^๑พ^๑ส^๑ห^๑า^๑ย^๑น^๑ำ^๑ค^๑า^๑
ไ^๑ล^๑เ^๑ว^๑ร^๑ิ^๑น^๑ไ^๑ม่^๑ข^๑า^๑ค^๑ส^๑ย^๑ เ^๑า^๑ก^๑็^๑มี^๑ค^๑เ^๑ร^๑ะ^๑ข^๑ำ^๑น^๑ย^๑ค^๑ิ^๑พ^๑
น^๑เ^๑ค^๑ร^๑ง^๑ท^๑น^๑ แ^๑ล^๑ว^๑ก^๑็^๑ล^๑ว^๑ค^๑า^๑ย^๑ข^๑น^๑เ^๑ย^๑ค^๑ค^๑อ^๑ค^๑า^๑ย^๑
เพ^๑อ^๑ค^๑ิ^๑ค^๑า^๑ม^๑ไ^๑ฮ^๑า^๑ก^๑ซ^๑ัน^๑ไ^๑ป^๑สู่^๑เ^๑ร^๑เ^๑ล^๑ก^๑!

๑ ก่อนสมัย Great change ถ้าเศรษฐกิจตกต่ำหรือ ขุนนาง คนใดตาย ด้วยอาชวกร อัน
การณนอกเขตอำนาจของตน ทศพัยสมัยจกก็ต้องถูกรับเป็นพินัยหลวง

การที่ข้าพเจ้าทำหน้าเรื่องว่า “เที๊ยวศัรึ พิกธกัวย จั๊งทอ้งลาหุยกัรราชการ เพอพิก
ราชา” ไม่เรียกว่า “นัรราชศัรึราชา” รัชชาทวั

ก็เพราะข้าพเจ้า ไปศัรึราชา ไม่ใช่วัไปปราศ- วันที่ ๓๗ ซัันวาคม พ. ศ. ๒๔๗๐ ตรง
จากศัรึราชา หรือรึกัรวัจจากศัรึราชา ทัง กัยวันเสาร์ เวลา ๓๓ นาฬัีกาถอนเที๊ยง ใต้
ไม่ได้ทังไกลจากทัรึกของข้าพเจ้าทวั เพราะ ไปลงเรอธาดารัญย ซัังทอ้งสมออยู่หน้าท่าถอนน
ทัรึกของข้าพเจ้าพรอ้มทวั ยุดร ทัรึกก็ไปกัย ราชวงศั เรอธาดารัญยถัน ท่านครวัชิตใต้
ข้าพเจ้า และอื่กอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าไม่ได้ เคยเล่านัแล้วว้า เป็นเรอของบรัยัทสยามสตั้ม
แตงเรอธอนเป็นค้ำกลอน หรือค้อดงเบยงนัรราช เนวเถษัน (บรัยัทเรอไฟไทยจักกั) ซััง
ทังหลายทวั ทอ้งควรจะเรอคว้าไปคาถา- หัังอัสเชยัคกัเป็นเอย่นคั เป็นเรอเหลก
กาศ หรือไปรึกษาทวัที่โรงพยาบาลสมเก้เจณ ลำใหญ่ และเป็นเรอธอนครออย่างสวังาม ทอ้ง
ศัรึราชา เพราะข้าพเจ้าช่วยแต่นัไม่ใช่วัช่วยเป็น ซาลนถัใหญ่กว่านัขอ้งท่าน (ในไทยเขมม
โรคอ่นเพลีย ขย่างท่านครวัชิต ค้อข้าพเจ้า เล่ม ๔) ฉะนั นัไม่จำเ็นที่ข้าพเจ้าจะพรธนา
ช่วยเป็นโรคภายในและ นอ้ง ทวัยเสนั ประสาท ดัังขนาดและรูปพรธสัธฐานของเรอถันข้า

อุบลวรรณ

มิน

อีก คำโดยสานจากกรุงเทพฯ ไปศิริราช
ถ้าเข้าห้องคนละ ๓๒ บาท อยู่ปากเรือใหญ่
คนละ ๕ บาท เกือบเสียคนละครึ่งของตู้ใหญ่
ข้าพเจ้าตกลงอยู่ปากเรือ เพราะค่าที่จะถึง
ศิริราชฯ ก็ไม่จำเป็นที่จะอยู่เคบิน ซึ่งต้อง
เสียค่าโดยสานมากจนถึงคนละสองเท่า และ
ข้าพเจ้ายังจะต้องไปพักรักษาตัวอยู่ที่ ศิริราชฯ
อีกหลายวัน ต้องเชิมน้ำแช่ ความสละสลวย
ที่ว่า “ไม่ควรเสียต๋อยเสีย” ผู้ที่อยู่ปาก
เรือน ถ้าต้องการเข้าเกาะฉวยใบสำหรับนั่งนอน
ด้วยก็ได้ ไปศิริราชฯเขาคิดค่าเข้าตัวละ ๓
บาทเท่านั้น.

เวลาเที่ยงวัน เรือดอนสมอ ออกแล่นล่อง
ลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ถึงปากน้ำเวลา ๒.๕
ล. ท. เรือหยุดให้เจ้าพนักงานศุลกากรตรวจ
๓๐ นาทีแล้วแล่นต่อไป ถึงกระโจมไฟเวลา ๓
ล. ท. ถึงศิริราชฯเวลา ๕. ๕๐ ล. ท. (เรือ
ลำนั้นขยับเขยื้อนอย่างฉับไว เรือนี้ภาวออกเวลา
เที่ยงอย่างเดียวกัน แต่ถึงศิริราชฯราว ๗ ล. ท.
เศษ) เรือกรร.ซึ่งของโรงพยาบาลซึ่งได้
โทรเลขบอกล่วงหน้าให้ทราบแล้วออกมารับขึ้น
ไปพักอยู่ที่เรือนของโรงพยาบาล.

ข้าพเจ้าขอเล่าถึง เรือนที่พักคน สักหน่อย
เพื่อท่านผู้ช่วยเจ็บ ซึ่งปรารถนาจะ ออกไปตาก
อากาศและรักษาตัวจะได้ทราบไว้บ้าง เรือน
ที่พักของ โรงพยาบาลนั้น ปลูกไว้ท่ากลางหาก
ชายทะเล เวลานั้นคนนำท่อมเส้าขึ้นมาราว ๕
ถึง ๕ ศอกเสมอ. มีอยู่ด้วยกัน ๓ หลัง ปลูก
เป็นระยะห่างกันประมาณ ๓๐ วาเศษ แต่มี
สะพานเดินถึงกันได้ตลอด ยังมีสะพานยื่นออก
ไปในทะเลอีก ตรงปลายสะพานมีศาลาโถง
ไม้ไผ่กันฝน มีเฉลียงกรงโดยรอบ ๓ หลัง ทำ
นองเดียวกันกับศาลาท่าน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา
ของเรา ต่างแต่ปลูกอยู่ในน้ำทะเล มีสะพาน
ต่อขึ้นไปโรงพยาบาลซึ่ง ตั้งอยู่ ย่น ผัง อีก สอง
สะพาน เรือน ๓ หลังนี้มีส้วมฐานและชานคาลัย
กันและเกยเท่า ๆ กัน เป็นเรือน ทรง ย่นหย้า
คานหนาแน่นคล้ายสำหรับ ตั้งโต๊ะ เขียน ทนงสี
ตั้งเก้าอี้และนอนตากอากาศอย่างสบาย มี
ห้องนอนอยู่ ๒ ห้อง ตั้งเตียงนอนและโต๊ะเครื่อง
แต่งตัวเสร็จ ห้องรับประทานอาหาร ๓ ห้อง
มีชั้นและตู้ สำหรับเก็บเครื่องอาหารพร้อม มี
ห้อง อายน้ำ ๓ ห้อง มีคุ่มน้ำ ถักน้ำ และ
ที่ถ่ายอุจจาระ ในนั้นเสร็จ คือห้องอายน้ำไป

พ.ศ. ๒๔๗๐

เที่ยวศรีราชา

เป็นห้องทำครัว ๓ ห้อง มีเครื่องทำครัวพร้อม
เครื่องเฟอรัน เซอร์และเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น
โต๊ะ เก้าอี้ ถังนอนหมอนมุ้ง ผ้าหมอนนอน
ถ้วยน้ำเย็น น้ำร้อน ถังน้ำ งานช่าง ช่อมช้อน
ถังน้ำใช้สำหรับประทาน น้ยาวรีบริดจ์เกอชท์
อย่าง

ค่าเช่าบ้านเท่าที่ข้าพเจ้าได้เสียไป คือ
ห้องที่ ๓ สำหรับข้าพเจ้าวันละ ๒ บาท ห้อง
ที่ ๒ วันละ ๑.๐๐ สตางค์ เพราะมีเตียงนอน
และเครื่องใช้คล้ายกับห้องที่ ๓ นอกนั้นคน
เสียวันละ ๒๕ สตางค์ ค่าอาหารถ้าต้องถาวร
คิดเพิ่มอีกต่างหาก ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์
ถึงเดือนพฤษภาคม ผู้เป็นหัวหน้าต้องเสียค่า
เช่าเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว คือวันละ ๕ บาท นอก
จากนั้นเสียค่างเค็ม การที่ผู้เป็นหัวหน้าต้อง
เสียมากจนในระหว่าง ๕ เดือนนั้น เพราะ
มีผู้ออกไปเที่ยวและพักตากอากาศมากขึ้นกว่า
เดือนอื่น ๆ ผู้ช่วยเขียนซึ่งต้องการอากาศทะเล
อันบริสุทธิ์ นำจะไปพักที่รักษาตัวรัง ๆ เพราะ
ค่าที่พักตามบ้าน จะเห็นได้ว่าไม่แพงเลย
ทั้งค่าเรือเมล์และค่าเช่าที่พัก ข้าพเจ้าเชื่อว่า
คงไม่แพงกว่าค่ารถไฟ และค่าที่พักที่หัวหิน

อากาศก็ยังไม่แพ้อากาศที่หัวหิน เพราะที่พัก
นั้นจะเรียกว่าคงอยู่กลางทะเลก็ได้.

ส่วนถนนบริเวณโรงพยาบาล มีโรงพยาบาล
หลังใหญ่ ๒ ชั้นติดชายะนอกว่า “โรงพยาบาล
สมเด็จพระบรมราชเทวี” ๓ หลัง แต่ได้ทราบว่า
ว่าสมเด็จพระพันวัสสาอมาตย์ราชเจ้า ผู้เป็น
เจ้าของ มีพระดำรัสสั่งให้เรียกสั้น ๆ ว่า “โรง
พยาบาลสมเด็จพระ” มีเรือนบนหยา ๒ ชั้นสำหรับ
นายแพทย์ผู้ปกครอง และแพทย์อยู่ ๒ หลัง
เรือนเล็ก ๕ ชั้นเกี่ยวกับสำนักงาน และคน
พยาบาลอยู่ ๓ หลัง ห้องสำหรับคนป่วยอยู่
๕ หลัง เวลาที่ข้าพเจ้าไป มีคนป่วยซึ่งมา
รักษาตัวอยู่ ๓๐ คนเศษ.

ก่อนแต่จะเล่าถึงถิ่นฐาน และการอาชีพ
ของพลเมืองตำบลศรีราชา ข้าพเจ้าขอออกตัว
ว่า ข้าพเจ้าได้แจ้งไว้แต่ต้นแล้วว่า ข้าพเจ้า
ช่วยจึงไม่มีโอกาสเที่ยวให้ทั่วถึงได้ เหนือเลย
เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอเล่าเท่าที่รับรู้เห็นเพียง
เล็กน้อย คือตำบลศรีราชา ตั้งอยู่บนเนิน
ชายทะเล หมู่บ้านราษฎรก็ตั้งอยู่เป็นหย่อม ๆ
และห่าง ๆ กัน มีหลังคาเรือน ๓๗๐ หลัง สำ-
มโนครัว ๑,๐๔๖ คน คือชาย ๘๓๕ หญิง ๒๑๑

อุบลวรรณ

มิน

(ตำรวจเมื่อ พ. ศ. ๒๔๖๒) มีตลาดคงอยู่
 ริมทะเล ค่อยๆทำการไประยณีย์ ไทโรเลข
 ไปทางที่จะไปโรงเลื่อยบริษัทศรีราชาและบาง
 พระ เวลานั้นเจ้าพนักงานหน่วยส่งเสริมสุขา
 ภิบาลที่ ๓ มาพักทำการอยู่ที่ตลาดเขียงข้ามกับ
 ที่ทำการไประยณีย์ ไทโรเลข งานที่ทำ คือ
 ปลุกไข่ทิ้งพิษ แยกยา ให้ความรู้ทางอนามัย
 และให้ความสุขแก่ราษฎรเป็นอาทิ มีโรง
 ภาพยนตร์ ๓ โรง อยู่ข้างที่ทำการไประยณีย์
 ไทโรเลข ตลาดนี้ถ้าให้ข้าพเจ้าชม (จะ
 แต่งชมเป็นคำประพันธ์ ก็เกรงโรคเส้นประสาท
 กำเริบ เคยจะกลักรุงเทพฯ ไม่ได้)
 ก็ต้องว่าโกรงกรงโหรงเหรงเต็มที มีร้าน
 ขายเครื่องสกเครื่องแต่งคงอยู่ ประปรายทั้งสอง
 ฝากถนน ปลาสดก็ปลูเสื่อวางขายกันทิวถนน
 มีร้าน ขายผ้า และ เครื่องใช้เย็บผ้าตั้งอยู่ ๒-๓
 ร้าน นอกนั้นก็มร้านขายข้าวแกง และร้าน
 ขายกาแฟเครื่องคั้นอีก ๓-๔ ร้าน ของขาย
 วาก้าออกจะแพง ๆ กว่ากรุงเทพ ฯ เกือบทุก
 อย่าง แต่ร้านขายแป้งน้ำหอมอย่างพญาน้อย
 ชม เป็นอันว่าหาไม่ได้ หากจะมีแป้งน้ำหอมต้ง
 ขาย ก็ไม่มีเจ้าของอย่างเมยมะนันจันร้านขาย

ยังมีตลาดหริยบุรี ไปเที่ยวที่เป็นนกกินพาอยู่หน้า
 หนึ่ง ซึ่งมีโต๊ะบิลเลียดอยู่ ๓ โต๊ะ คงอยู่ที่
 ห้องสมุดตลาดค่อยๆทางไปบางพระ ในระหว่าง
 ที่ข้าพเจ้าไปพักอยู่ และ ได้ ไปที่ ตลาดย่อย ๆ
 แต่ไม่เคยพบใคร แต่ง บิลเลียดกัน เลย สักครั้ง
 เกียว จะเป็นด้วยไม่มีนักสยอรัศหรือเป็น
 เพราะผ้าสักหลาดอยู่โต๊ะขาดอยู่อย่างไรก็ไม่
 ทราบ ค่อยๆห้องบิลเลียดออกไป มีโรงภาพยนตร์
 อยู่ ๓ โรง เห็นรถจอดอยู่หน้าโรงคอยรับคน
 โดยสานไปบางพระ ๒ คัน ไทโรเลขว่ามีรถ
 ยนต์ เติบ ระหว่าง ศรีราชา กับ จังหวัด ชลบุรี
 เสมอ คำโดยสานแต่ศรีราชาถึงบางพระ
 คนละ ๓๐ สตางค์ จากบางพระ ไปถึงจังหวัด
 ชลบุรี ๓ บาท ระยะทางแต่ศรีราชาถึงจังหวัด
 ชลบุรี ๖๓๓ ไมล์
 ท่านเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี กำลังจะ
 สร้างตลาดขึ้นใหม่ ข้างที่ทำการไประยณีย์
 ไทโรเลขในระหว่าง โรงภาพยนตร์กับตลาดเก่า
 เวลานั้นกำลังลงมือปรายที่และหลอเสา คอนกรีต
 อยู่
 หลังตลาดเก่าขึ้นไปมีวัดอยู่วัด ๓ เรียกว่า
 “ วัดศรีราชา ” เดิมว่าเป็นวัดมหานิกาย

พ.ศ. ๒๔๗๐

เที่ยวศิริราชา

เวลานั้นพระธรรมยศอยู่ ทราบว่าพระสาสนโสภณ จักพระทวดของท่านมาอยู่ เป็นพระเปรียญ ๒ รูป พระอนรร ๓ รูป รวม ๕ รูปด้วยกัน กำลัง จักการปฏิสังขรณ์ โยสถ์ ใหม่ ทราบว่าสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ ทรงประทานแบบ

ต่อศาลาออกไปทางไป ขางพระ เป็นที่ โรง เลี้ยงไม้เก่าของบริษัศิริราชา ต่อไปอีก หนึ่งยกถึงตัวการอาเภอ และสถานตำรว ภูธร ที่ทำการด้านซ้ายไม้ศิริราชา โรง เลี้ยงไม้เก่าอันใด วัธไปปลูกใหม่ ทางจาก โรงเลี้ยงเก่าขึ้นไปทางซ้าย ีประมาณ ๑๕ เส้น เศษ แล้วทอดวงสำหรับรอบรรทุกไม้จากโรง เลี้ยงไปลงสะพานยาวของบริษั และทอดวง บนสะพานตลอดไปจนสุดสะพาน ถึงเรือบรรทุก ไม้เข้าไปกรุงเทพ ฯ สะพานนั้นเป็นสะพานไม้กว้าง ๔ ศอก ยาวแต่ฝั่งทะเลลงไปในทะเล ๓๐ เส้น เศษ บริษัก็ได้ จัดสร้างขึ้นด้วยทุนทรัพย์ ๕๐,๐๐๐ บาทเศษ แต่ พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๐๙)

ท่านเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ได้ทำถนน ลงไปที่ เกาะลอย ซึ่งยื่น เกาะเล็ก ๆ ใน ทะเล ออกจาก ๑. ขนานกันลงไปกับสะพานยาวที่กล่าว

แล้ว ระยะทางกันประมาณ ๕ เส้นเศษ ถนน นั้นมีความกว้างจากกว้าง ๖ ศอกเศษ ยาว ๑๐ เส้น ตรงปลายสะพานที่ต่อกับเกาะ ปลูกเรือนไว้ เป็นที่พัก ๓ หลัง ถนนนั้นท่านเจ้าของให้ ชื่อ ว่า “ถนนจอมพล” พังทำเสร็จแล้วเมื่อใน พ.ศ. ๒๔๗๐ นั้นเอง

ยังมีนาเที่ยวว่าคู่รักคือ ย่อน้ำร้อน, โรง เลี้ยงไม้ การทำข่าไม้ของบริษั. ย่อน้ำร้อน อยู่ต่อขางพระไปทางขวามือ ถ้าไปรถยนต์ รว ๔๕ นาทีถึง ถ้าเดินไปก็อยู่ใน ๒ ชั่วโมง นาที แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ ไปเพราะเหตุที่ ได้ขอตัวมาแล้ว ถ้าจะคำนวณรถยนต์ก็ มี จะนั่งไปสบาย ๆ ไม่ได้หรือ? ที่ไหนได้ ถ้าท่านได้ ไปศิริราชาขอให้ท่าน สองคน นั่งบน รถยนต์ด้วยกัน ข้าม กับใครอีก คน หนึ่ง ก็ สัก หนึ่งยอ เวลาอดแค้นถ้าผลัดศิระของท่านอาจ ชนเข้ากับศิระ ของคนหนึ่งตรง กันข้ามอย่าง จิงก็ได เหมาะ ๆ ถ้าไม่ยออะไรในละนี้ ไม่ตรงกัยใคร อาจกระเด็นเลยลงไปทางรถ ได้ โรงเลี้ยงไม้และการทำข่าไม้ของบริษั ล้วนแล้วแต่ใช้แรงเครื่องจักรเครื่องไฟฟ้าเกือบ ทั้งหมด เช่นเมื่อคัตดินไม้และตัดถนนปลาย

ให้ยื่นท่อนซุงแล้ว เอาเชือกมัดผูกเข้ากับซุง
ขึ้นกว่านด้วยเครื่องจักร (Windlass) ซุง
ก็จะวิ่งยาวออกมาจากขี้น เป็นพายับแคม ต้นไม้
ขนาดเท่าแขนเท่าขา ถ้าไม่อ่อนนุ่มหรือหัก
เลย ก็จะหักร่นระนาดไปหมด เมื่อซุง
ออกมาถึงทางแล้วขึ้นรถชักขึ้นบรรทุกเสร็จ
แล้ว ใช้ช้างคุมมาดึงรถไฟ ๗ ลากส่งโรง
เลื่อย ถ้าจะต้องการเลื่อยเมื่อไร ก็ลากไม้ซุง
นั้น ขึ้นไป บน โรง เลื่อย ด้วย แร้ง เครื่อง ไฟฟ้า
แล่นเข้าไปหาคมเลื่อยเอง โดยไม่ต้องใช้แรง
คน ที่เขาเขาใช้คำว่า “ขึ้นไป” เพราะโรง
เลื่อยเป็นสองชั้น ๆ บนเลื่อยเขี่ยไม้ ให้ เป็น
ไม้เลื่อยม แล้วเลื่อยเป็นกระดานหรือเป็นไม้
ต่าง ๆ ตามต้องการ ชั้นล่างเป็นที่สำหรับ
เลื่อยเศษ ๆ อีก ไม่ ออกที่เมื่อเลื่อยเสร็จแล้วบรรจุ
บรรทุก ถ้าเป็นไม้ ใหญ่และหนักก็ใช้บรรทุก
ด้วยรถและเครื่องจักร ถ้าเป็นกระดานเล็ก
เช่น ไม้สักที่ใช้ขึ้นบรรทุกด้วยแร้งคน แล้ว
รถไฟก็บรรทุกบรรทุกไม้ลงไปบรรทุกเรืออีกต่อ
หนึ่ง การทำขี้นไม้ เขาเขาทำไม้ไปขึ้น ถึง
แม้จะไปรถไฟได้ โดยสะดวก แต่ทางก็ไกลโซ
อยู่ คิดคงแต่โรงเลื่อยไปขี้นขี้นไม้ อยู่ในราว

๔๒ กิโลเมตร.

การอาชีพของราษฎร นอกจากการทำขี้น
ไม้บริษัทศรีราชาซึ่งเป็นบริษัทของไทย ท่าน
เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เป็นนายกรัฐมนตรี
นับว่าเป็นบริษัทอันเลื่องชื่อนาม ตามที่
ท่านทั้งหลายก็ทราบอยู่แล้วนั้น (แต่เป็นการ
ของบริษัท ไม่ใช่ของราษฎรศรีราชา) นับ
ว่ายังไม่เป็นล้าสมัยสำคัญอย่างไร คือทำกันแต่
พอเป็นเครื่องอาชีพจริง ๆ เช่น การทำนาทำไร่
ถ้าแต่พอเลี้ยงชีพ และซื้อขายกันในตำบล
นั้นเท่านั้น เขาก็ยังทำไม่พอจะขายระยะ
กัน ต้องซื้อเขาส่งออกไปจากกรุงเทพฯ
การทำสวน ฝีมืออย่างก็คงคล้ายกันละ
ซึ่งซื้อขายกันในท้องถิ่นนั้นละ ๒ ขาตถึง ๒ ขาต
๕๐ สติงค์ ถ้าทำกล้วยตากขายส่งกรุงเทพฯ
พื้นละ ๕ ขาต ๕ ขาต การเผาถ่าน ไม้ส่ง
กรุงเทพฯบ้าง แต่ยังเป็นจำนวนน้อย การ
จับสัตว์น้ำ ไม้ทำไ้กระเพาะหอยนางรมเป็น
คน ไม้ส่งกรุงเทพฯบ้าง แต่ก็ยังเป็นจำนวน
น้อยเช่นเดียวกัน หมายความว่าทำกันแต่
พอเป็นอาชีพแท้ ๆ สังเกตดูราษฎรในตำบล
นี้ยังอดคึกคักขี้สนกันอยู่มาก

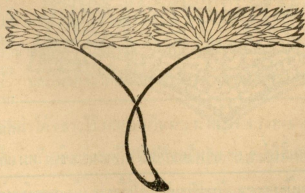
พ.ศ. ๒๔๗๐

เที่ยวศรีราชา

วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ตรงกับ การที่ ข้าพเจ้าไป เทียว หรือ ไปรักษาควั
วันพุธ เรือลาดูรังษี กลับจากซาเคียน ถึง ศรีราชาคราวัน นับว่าเป็นเคราะห์ดี เพราะ
ศรีราชา เวลา ๑๒ ล.ท. (เรือนภาเคยกลับ ไม่ถูกมรสุมทั้งสองชนิด ที่ท่านครรรชิตเคย
ถึง ๒ ก. ท. เศษ ก็กล่าวกันว่า ๒ นาฬิกา ถูกและเคยรู้สมาแล้ว คือมรสุมทะเลข้าพเจ้า
เศษ) เรือกระเชียงของโรงพยาบาลออกไป ก็ไม่ถูก เพราะข้าพเจ้าไม่ได้ ไปและไม่ไ้
ส่งเรือเมล์ วันที่ ๕ มกราคม เวลา ๓ ก.ท. กลับที่นั่นมรสุม มรสุมคนข้าพเจ้าก็ไม่ถูก
เรือออก ตามปกติเคยหยุดยั้งเมล์ และคน เพราะตกอยู่ในระหว่างพัดพรวดจาก ฉันทฐาน
โดยसानประมาณ ๓๐ นาที ที่ออกเข้าไปเพราะ ใครจะหาญก่อเกิดมรสุมขึ้นได้ เหตุฉะนั้น
ต้องรอน้ำขึ้นและยังจะต้องไปหยุดให้เจ้าพนักงาน จึงเป็นอันว่ากลับมาถึงกรุงเทพ ฯ โดยสุข
งานตรวจคนต่างก้าวเข้าเมือง ตรวจที่ปากน้ำ สันติภาพ
ในเวลาเข้าควั ถึงกรุงเทพ ฯ เวลา ๑๒ ก. ท.

จบลงบรรณ

ลุขีชาว นกักร
 ผอศก จลศักราช ๒๖๐
 พระเจ้าเมกุวิวงศ์
 เป็นเชื้อสาย กษัตริย์
 ลานช้าง ๑ จ้าวผู้
 ผ่านพิภพ เชียงใหม่
 มหาชน กษัตริย์
 กรมราชเจ้าผู้ครอง
 นครเงินยาง ๒ คำวิ
 กันแห่งเมืองเป็นชนก

ต่อพระเจ้าหงสาวดีไชยสิงห์ ๑ ยก พยทโยชาทัพมาตีพระนครเชียงใหม่และนครเงินยางแตก

๑. พม่าเรียกว่าเมืองชะว้า, ในปัจจุบันนี้ เรียกว่า เมืองหลวงพระบาง.
๒. คือเมืองเชียงใหม่.

มณฑลเสฉวน ศิบปี อายันโมฆะ

ตอนลาดข่าว และชิมลางศึกเชียงใหม่

แล้วจับตัวพระเจ้าเมกุวิงค์และพญา
กมลราชไท ให้เอาไขพันทนาไว้
ยังกรุงหงสาวดีเสีย แล้วจึงไปรค
ตั้งให้พระแม่จ้าวลิทอโนชา ซึ่งเป็น
เชื้อ พระวงศ์ พระเจ้ามังราย ผู้สร้าง
พระนครเชียงใหม่ เป็น พระมหา

เทวีเสวยราชสมบัติละพระนครเชียงใหม่ ก็ได้ตั้งให้เจ้าฟ้าหนัคำไปเป็นเจ้าผู้ครองนคร
เงินยางสืบต่อไป.

อันส่วนพระแม่จ้าวมหาเทวีนั้น โดยถนัดพระนางยังทรงเป็นพระเยาวกระสรวี ซึ่ง
โดยธรรมกายย่อมไว้ความสามารถในทางที่จะปกครองพระนคร ดังนั้นพระเจ้ากรุงหงสาวดีจึง
พระราชบริหารให้มังนรธาชื่อ^๑ ผู้เป็นพระราชขี้ไบรสองคน^๒ ซึ่งพระสนมเอกผู้ทรงสนิท
เสนหาซึ่งเป็นเจ้าจอมมารดา อันได้ทรงพระกรุณาให้มาเป็นนาย กองกลางประจำอยู่ยังพระนคร
เชียงใหม่เป็นเวลาช้านานแล้วตั้ง^๓ ยามนั้น ให้เป็นผู้ช่วยรักษาราชการ และกำกับพระนคร
ทั่วออกตำแหน่ง^๔ และเพื่อที่จะให้ท่านมังนรธาชื่อ^๕ ทาง พระอิศริยยศสูงขึ้น แะพิเศษ^๖ จึง

๑. พงศาวดารพม่าได้กล่าวไว้มากมายในการที่พระเจ้ากรุงหงสาวดีจะให้เป็นผู้กำกับ
พระนครเชียงใหม่ เพราะเมืองเชียงใหม่ในสมัยโบราณเป็นเมืองหน้าศึก ของ กรุงพม่า
เกรงว่าพระราชบุตรจะคิดขบถ; ต่อเมื่อได้รับพระสัตยาธิษฐานเป็นที่พอพระทัยแล้ว จึงได้
ทรงยอมให้ดำรงพระอิศริยยศนั้น.

ชายฉันท

มิน

พระเจ้ากรุงหงสาวดี ก็ทรงสถาปนาพระนาม
พระราชบุตรเสียใหม่ในตำแหน่งเสนาบดีว่า
“ไวยธาดา” อันเป็นพระอำนาจ
ครอบงำได้ทั้งฝ่ายทหารแลพลเรือนของพระ
นครเชียงใหม่

เมื่อวันที พระแม่เจ้าวิชัยนาม
ภิกษุสงฆ์ เป็นพระมหาเถรศรีพระนคร
เชียงใหม่ ได้มีท่านจุลเสนาบดีผู้หนึ่งเป็น
พ่อครัวคลาไจน์เอาเขาสัตว์อันมีศฤงคาร
แล่นประหลาดก่นหนึ่งขึ้นมอกล้างด้วยไฉน
พนักงานนาฎกิดีแห่งราชสำนักของพระ
แม่เจ้านั้น จะเพี้ยเหตุผลประการใดก็ไม่
ทักถาดนปรากฏไว้ชัดเจนนึก ครั้นว่าจักสัน
นิษฐานเอาเองเล่า ก็เกรงเกรงว่าจะเป็นยาไป
เป็นแต่จะขอเล่าให้ทราบว่า พระแม่เจ้าวิ
ธาดาได้ทรงไปทรงปราศในนางครุฑผู้หนึ่ง
ขึ้นนัก โดยพระมหาเถรไวยธาดาซึ่งพระ
มหาสังฆเถรทรงเจิมกระทำพระพิธีเวียนเทียน
สมโภชเสกขวัญ ยกย่องขึ้นไว้ในตำแหน่ง
สูงหลวง ได้ทรงนามตามพระราชครู
ไปโรหิตโรทการยด้วยว่า **เจ้าหญิง**
อัญชนาธร หรืออีกนัยหนึ่งซึ่งสามัญ
ชนชอบเรียกว่า **เจ้าหญิงพิมพ์**

สุริย์ เพราะเหตุที่ว่าพระนรลัทธิแห่ง
พระราชบิดาบุญธรรมของพระแม่เจ้านั้น ช่าง
พันเอิญแม้น สมัยกับพระนรลัทธิของพระ
มหาเทวีวิธาดาเสียทุก ๆ ประการที่เกี่ยวข้อง
จึงกันนั้น อาศัยโดยพระอริยญาณแห่งพระ
แม่เจ้าเมื่อยังมีได้สถาปนาพระอิศริยยศเป็น
พระมหาเทวีนั้น พระแม่เจ้ามีพระนามเดิมว่า
เจ้าหญิงจิระประภา ทั้งนี้
ประชาชนที่หลาย จึงชอยพากันขนานพระ
นามเจ้าหญิงอัญชนาธร ผู้ทรงพระโฉม
ประหนึ่งทูลดั่งกัณทิพย์ของพระแม่เจ้าอย่าง
น่านมหัศจรรย์นั้น เป็นสามัญภาษาว่า เจ้าหญิง
พิมพ์สุริย์ ชนอีกพระนามหนึ่ง

สมัยนั้นราชการพระนครเชียงใหม่ ไย
ธาดาชาวมังราชโอรสมานไว้รับรักษาไว้ใน
กำแพงหัดแต่พระองค์เดียวสิ้น พระมหา
เทวีไม่มีพระอำนาจจะทรงบริหารการกิจให้แก่
ลัทธิพระองค์เอง เพราะโดยฐานะพระแม่
เจ้าการพระอิศริยยศเป็นพระกระสริแต่เพียง
เจ้าผู้ครองนครในจำนวนอันหนึ่งแห่งมลรัฐ
บริวารของกรุงหงสาวดีเท่านั้น ฉะนั้นจึงต้อง
จำพระทัยมอบพระอำนาจแก่ไวยธาดา
อันเป็นส่วนสรรพกิจงานกันนั้น ๆ เสมอ อัน

พระจริยวัตรของพระแม่เจ้าวรวงศาภิบาลอัน
เป็นผลสืบเนื่องประเทศและชาติบรรดาประชาชน
ของพระแม่เจ้าให้คงอยู่ได้ ด้วยความสันติสุข
อย่างน่าพิศวงด้วย เพราะพระเจ้าทรงพระ
โอบอุ้มผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่เห็นอหิมา มอญ
ลานนาไทยได้ทรงพระราชกำหนดแก้ไขระชา
ชาวมังไว ในพระตำแหน่งต่างพระเนตรพระ
กรรณ อันเกี่ยวด้วยวิถีรัฐประศาสน์นโยบายอย่าง
ลึกลับซึ่งไม่ควรจะนำออกมาเล่าแถลงไว้ ในที่
แต่กระไรก็ตามควรจะเป็นที่ทราบไว้ให้ตระหนัก
ว่าทุก ๆ สิ่งทุก ๆ ประการอันจะเนื่องด้วยเหตุ
กึก หรือด้วยผลอันใด ๆ ก็ดี ถ้าพระแม่
เจ้า หรือโยวราชชาวมังไวทรงอนุเมตติงไปเป็น
มติแล้วในกิจนั้น ๆ ไม่ว่าจะผลดีหรือด้วยทำนอง
คลองธรรมหรือไม่อย่างใด ๆ ก็ตาม อันน้ำ
พระทัยของพระแม่เจ้ากับโยวราชชาวมังไว ก็
มิได้มีความเห็นแยกแยะจากกันเลย ดังนั้น
จึงเป็นเหตุมาประหลาดใจอยู่ ซึ่งก็จะเห็น
ได้จากที่พระแม่เจ้าได้ทรงสนทนากับโยวราช
ชาวมังไวยิ่งนัก บรรดาทุกาทุกในนา ๆ
ประเทศถ้ามิได้ทราบที่เหตุความเป็นอยู่
ของพระนครเชียงใหม่ในสมัยก่อนนั้น ไว้ โดย
ต้องแต่ก่อนแล้ว ก็มักจะเข้าใจเสียผิดไปว่า
ท่านโยวราชชาวมังไวนั้นเอง คือเป็นผู้ถือธงราช

บัลลังก์เชียงใหม่ เพราะด้วยอิทธิพลการ
อันเป็นวิสัยอำนาจอย่าง สูงสุดภายในพระราช
สำนัก ซึ่งท่านโยวได้ทรงสั่งแต่งตั้งให้ราชครูแก่
ตาประชาชนทั้งหลายนั้น ย่อมเป็นพยาน
ยืนยันอยู่ และเห็นที่นาเกรงว่า จะเป็นเรื่อง
กระทำให้ยังเกิดความสงสัยสนทนากันแก่คนเลว
ประวัติศาสตร์ในชั้นหลัง ๆ อย่างมีใจนัยเลย
ทีเดียว อันส่วนเจ้าหญิงธิดาชนาธราชธิดา
บุญธรรมของพระแม่เจ้าวรวงศาภิบาลมาเวลานั้น
ไซ้ว่าจะเป็นที่ทรงสนทนากันแต่พระแม่เจ้า
เท่านั้นก็ตามได้ อนาคตาประชาราษฎร์ทั้งหลาย
ใครได้มีโอกาสพบเห็นพระรูปพระโฉมแม่แต่
สักครั้งก็ขอเท่านั้น ก็มันเผ่าที่ ไปด้วยรส
รวิชาติของเขานั้นอย่างมง่าย ดังนั้นจึงไม่
ควรจะเป็นที่สงสัยว่า ท่านโยวราชชาวมังไว
ย่อมจะทรงพระเมตตาไว้ใคร่อยู่เสมอด้วยดวง
หทัยอันศรัทธาอันกันจริงอยู่ถ้าจะว่าถึง
พระชนมายุของโยวราชชาวมังไว ท่านก็ตกเข้าไป
ในเกณฑ์ที่มีชดุมวัยแล้ว หรือจะพูดให้ง่ายเข้า
ก็คือทรงไล่เสียแก่กว่าพระแม่เจ้า อยู่ไม่สู้สัก
กี่พรรษานัก โดยธรรมดาย่อมไม่เ็นการควร
อยู่ครอง หรือ ? ซึ่งเจ้าหญิงธิดาธิดาธิดาจะ
เคารพ ท่าน โยวราชชาวมังไว ยิ่ง กว่าบรรดา
พระญาติพระวงศ์ทั้งหลาย โยวราชชาวมังไว

ชายใน โสฬ

มิน

ของ ท่าน โยธราชานมิ่งนั้นว่า เป็น พระพ่อเจ้า
ของเธอเสีย ทั้งนี้ เพื่อจะให้เข้าคู่กันกับพระแม่
เจ้าผู้ทรงพระการุณภาพอยู่ในองค์เขื่อนนั้นแล

เมื่อมากล่าวขวณัฏฐ์พระอัครยาศัยในพระ
แม่เจ้าและ โยธราชานมิ่ง ว่าเป็นที่ต้องพระ
ชะตาอันไปเสียทุกสิ่งทุกอย่างนั้น ก็ยังมี
เรื่องที่จะเล่าให้ทราบอีกเรื่องหนึ่ง คือเมื่อ

ภายหลัง ให้ปรากฏแก่ พระทัย พระแม่เจ้าและ โย
ธราชานมิ่งว่า พระภาณิกย์อันทรงพระนาม
ว่าท่านเจ้า พระสังฆคัศุ์เป็น ไอรสแห่งเจ้าฟ้า
หน่อคำเจ้าผู้ครองนครเงินยางนั้น ก็ย้าวจ้าง
อัญชันราชธิดาขวณัฏฐ์ของพระองค์ ให้
ทรงกระทำสันตจิต เป็นสัมพันธวงศ์ ซึ่งกันและ
กันแล้ว พระแม่เจ้าและท่าน โยธราชานมิ่ง
ก็มีไภ้ทรงซัดขวางแต่อย่างหนึ่งอย่างใด ข้า
ยังไภ้ทรงโถมให้ถาบันนั้นบรรลุไปสู่สภาวะอัน
วามรณอีกด้วย โภชมิได้ทรงฟังความเห็น
คัดค้านของพระประยูรญาติทั้งหลาย ซึ่งต่าง
ได้พากัน แผลงถึงความ ยากพร้อมต่าง ๆ ของ
พระสังฆคัศุ์หรือสัพพัญญูอย่างนั้น ๆ เสียทั้งสิ้น
และยังกว่านั้น เมื่อ ไทรพราหมณ์ ได้คำฉนวน
พระฤทธพระยามเป็นศุภมงคลแล้ว พระ
แม่เจ้า และ โยธราชานมิ่ง ก็ทรงผูกข้อพระกร
ราชันภิกษาและพระบุตรขวณัฏฐ์ ทรงแบ่งสิทธิ

ประสานพระพิฆเนศให้แก่เจ้าชายหญิงทั้งสอง
พระองค์นั้นสัมพันธไมตรีสปรารถนา แต่
เพื่อที่จะ มิให้เป็น ครหาแก่ปากของ ประชาชน
ซึ่งอาจจะพากันเข้าใจผิดไปอย่างอื่นได้ ดังนั้น
ครั้นการพิธีนั้นได้สำเร็จเสร็จสิ้นลงแล้ว พระ
แม่เจ้าก็ทรง แยก ให้พระสังฆคัศุ์เจ้า เสด็จกลับ
คืนชนไปอยู่ช่วย ราชการ พระบิดาเสีย ยั้งนคร
เงินยางก่อน เพื่อคอยถึงกำหนดวันอภิเศก

สมรส ซึ่งระมาถึงในเวลาอันสมควรต่อไป.
อันองค์ เจ้าหญิง อัญชันราช นั้นได้ รับ
พระทานอภัยนุญาตเป็น พิเศษจาก พระแม่เจ้า
เป็นกำหนดไว้ว่า ในวันหนึ่งวันของวัน
ต่อ ๆ ไปทุก ๆ วัน เธอจัก เสด็จไปสู่เรือน
ท่านฤๅษีผู้ มีอุปการคุณ ซึ่งได้ทำ
ถนอมเลี้ยงดูเธอมาแต่เยาว์วัน เพื่อไปประทัย
ปฏิบัติ สอน พระเดช พระคุณ ค้ำแรม ฝน
ราตรีแห่งจึงจักกลับคืนมาพระราชมารฐานทุก ๆ
คราวไป คุณนี้ถ้าใครเดินไปยังชนบทเวียง
เส้าเขนตก อันเป็นสถานที่ชุมนุมชนชาติ
กล่าวถึงเคหะนิवासอยู่ขณะนั้น ท่านก็จะได้เห็น
ช้างพัง กระโถมทอง แลข้าทวาร สมม กรมวัง
ซึ่งได้มาลัดเปลี่ยนเวรกันประจำอยู่เป็นนิจสิน
ณะภายใน ขวณัฏฐ์นั้น ท่าน ฤๅษีผู้
มโหฬารไปด้วยนานาธรรมชาติ อันได้เสกสรร

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเสนาสงคราม

ชนกวัย มหาอำนาจ แห่ง ทวีปสาร ซึ่งท่านผู้
ครองเรือนได้ทำงานปลงใจหมดลงไว้ โดยเพื่อ
หวังจะให้เป็น รมณีสถาน สำหรับ ประทับพระ
อิศริยยศพระราชอิสริยยศของพระแม่เจ้า
สือโนชามหาเทวีอันสถิตเสวยรอยเห็นเกล้า
เจ้าข้าแห่งท่านนี้.

เรื่องราวของมหา ชนชเลียงวิจิตรไคความ
ตามหลักฐานประวัติศาสตร์แต่เพียงเท่านั้น
แต่เป็นที่ทราบว่า ถ้าทุก ๆ สิ่งในโลกนี้ มี
ความเกิดเป็นสภาพอันใด ก็ย่อมมีความอวสาน
นั้นนั่น นั่นแหละคือลุลกลายแก่ลงซึ่งท่านผู้เป็น
วิญญูชนทั้งหลายย่อม จะคิดกันเอาเองได้ ด้วย
ความประจักษ์ญาณ.

หลังแต่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
หลังอุทกธารา ลงเหนือ พน พระบรม กวีย พระ
สุวรรณภิงคาร และพระราชดำริประกาศแก่
เทพยดาเจ้าให้เป็น ทิพยพยาน ในการที่พระเจ้า

ทรงหงษาวิจิตรที่ประทุมร้าย จักดำริ
พระองค์เสด็จด้วยพระราโชบายนั้น แต่หาก
พระมหาเถรคันฉ่อง ซึ่งมาถวาย พระพรให้ทรง
ทราบเสียก่อน จึงตั้งแต่ ยินยอมมากรงเทพทวา
ราวกับร้อยช้อยกับทรงหงษาวิจิตรจากสภา
เป็นสุวรรณภิงคารทั้งกาลแต่ก่อน เมื่อความ
ไครยช้อยเล่าไปในทิศานุทิศ ว่าไทยกับพม่าได้
เป็นปฏิปักษ์ซึ่งกันและกันอีกแล้ว จึงข้าหลวง
เดิม คนหนึ่งมีบรรดาศักดิ์ว่า ออกญาพิไชย
ณรงค์สงครามพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ไป
กินเมืองอยู่ยัง เมืองพิไชย คาวานันท์ก๊ก ทวาย
เป็นขอบแต่พระบาทยุคล ได้กวาดต้อนเอา
ผู้ คน มา ช้อง สุ่ม ทะแกล้ว ทหาร เข้า ด้วยกับ
ออกญา สวรรคโลก ณะ เมือง เซลียง สดาก
แล้วจึงแต่งเมืองนั้นไว้ โดยตั้งใจระยงมา
เอาเมือง พระพิษณุโลก ด้วยอำนาจ แห่งความ
เป็นผู้ มีวิสม ไล่อะหงัดการเกินศักดิ์ แต่แล้ว

๓. คือ เมืองสวรรคโลก นามของเมืองนี้ ได้เรียกกันอยู่ในยุคต่าง ๆ ๓ นาม คือเมื่อ
สมัยยังเป็น ราชธานี อีสสระ มี เจ้าพ่อเมืองนั้นเรียกว่า “ศรีวิชัยธานี” ต่อมาถึงสมัยลาว
รวมแคว้นล้านนาไทย มีอาณาเขตตกมาถึงเมืองนทวย จึงตั้งแคว้นเรียกว่า ชะเลียง แต่
ด้วยลัทธิของเมืองเป็นชนบท มีนามว่า สดาก ครั้นอำนาจ ล้านนาไทยเสื่อมลง คือไทยกับ
เมืองได้เอามาเป็นส่วนหนึ่งของ พระราชอาณาจักร ปากตลาดจึงพากันเรียกว่า “เซลียง
สดาก” และ พัง มา เปลี่ยน เป็น เมือง สวรรคโลก ใน รัชสมัย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
มหาราช.

อายันโฆษ

มิน

มันผู้ ไม่มีสักยานสักขีเยี่ยง ชวษชาติทหารทก
ทั้งหลาย ก็คงพ่ายแพ้แก่พระบรมเดชานุภาพ
อินทราของพระเจ้าอยู่หัว และศิรัษะทั้งสอง
ของมัน นั้นเล่า ก็ เป็น พล แก่คมคาย แห่ง นาย
เพชรฆาต ได้ คักเอาเสีย ยระจานไว้ ยิ่งประต
เมืองนั้น เพื่อมิให้เียนเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น
ต่อไป.

ในการ โดยเสด็จ พระราช คำนิน ไป ปราย
ชยดกรักรนั้น ออกขุนราชวรินทร์สหายรัก
ของข้าพเจ้าเขาได้ประสพ อภิเษกลาภเข้าอย่าง
น่าปลื้มมาก มองกุนาคาเป็นเหมราชด้วย
ความอุ่มเอิบใจ เพราะเขาเป็นคนในจำนวน
แม่ทัพ คำนึง ซึ่ง เป็น ผู้ นำทหาร ใน บังคับ
บัญชา เขาหัก เอาเมือง เซลียงสคายก ได้ ด้วย
ความสามารถอย่างน่าสรรเสริญยิ่ง แต่—
ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย สำหรับตัวของข้าพ
เจ้านั้น ไร ๆ เขาก็พากันสงสัยวาทอก เพราะ
ไหนจะเห็นจะเห็นอย่างแสนสาหัส จยแทบว่า
กระภกระออกนอกกว้างแล้วก็มีหน้า ชำคิน
กลีบ ดังพระราช อาญา ให้ เขามีค ทะเวนทัพ
เพื่อประจางความผิดกัก ด้วยพระเจ้าอยู่หัวทรง
เจ้าพระราชทูตยั่วว่า ข้าพเจ้าแสวงเสวยข้า
ไม่ ชมกั เซมัน คือน ทหาร ให้ เข้า ทำ การ โดย
พริกพิริมทินตามพระราชประสงค์ เพราะ

ในการนั้นข้าพเจ้ามีหน้าที่เป็นยุกรับตัวท้าว
ออกขุนราชวรินทร์ ! ทาได้มีหัวใจเหมือน
ทั้งมนยปลุชนทั้งหลายเขาไม่ ถ้าครั้งใด
จะระหนาคาพเจ้าเข้าแล้ว ไม่ว่าท่าน ๆ จะ
เป็นทิสสมควรหรือไม่เขาไม่คิด เขาเป็นคังหน้า
ชัยเคาะเขาะเย้ย ข้าพเจ้า เสียจนหน้าชาเสมอ
จึงอยู่ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย ถ้าขึ้นชื่อว่า

ความเมาห้ มิใช่ว่า จำเ็น แต่ จะ
เมาด้วยสราเมรัย อย่างเดียวกับท่าน ก็ทำมิได้
ทุก ๆ สิ่งในกรณีะที่ตนกระทำไป ถ้าตน
เข้าใจว่าวิเศษกว่า ผู้อื่นแล้ว อันผลวิเศษนั้น ๆ
แหละอาจชบยอมน้ำใจ ตนให้ มันเมาให้จนล้ม
ตัวเห็นตน ของ ตน เป็น เทวดา ก็ได้เหมือน กัน
ทั้งนักเป็นคัวอย่างอื่นก็แก่เพื่อนรักของข้าพเจ้า
แล้ว. อา—ข้าพเจ้าเถิดท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย
มันเป็นสมัยที่น่าเคือน ... เมื่อมองกุน ห้วย
สหลานธาร คลอง น้ำท่า มัน จึงไหลเจิ่ง ไไป หมด
ข้าพเจ้าไม่ได้ คัดนึ้นเย นะคำใจในโชควาคนา
ชะคามนุษย์เหล่านั้นก็ตอก ด้วยได้เป็นท้าวราย
อัยแก่ใจข้าพเจ้ามาแต่ไหนแต่ไรแล้วว้า แข่ง
เรือแข่งแพพอแข่งได้ แต่ถ้าจะแข่งกัน
มิว่าคนานั้น ยอมเียนไปไม่ได้เียนแท้ละ !
เพราะเขาว่าทุก ๆ คนย่อมมีพรหมลิขิต ท่าน
พรหมได้ จัก รักับ ความเียนอยู่ในชีวิตไว้ เสีย

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศริมาเสนาสงครามคิปปิต

แล้ว ถ้าใครคิดฆ่าฉันฟ้าก็จะผ่ากระษัตริย์แยก
เท่านั้น และข้อความเหล่านั้นก็เป็นอย่างจริง
ซึ่งไม่รู้จักเปลี่ยนแปลงเลยไปจากโลกด้วย

วันหนึ่ง ขณะที่เขาพาเจ้ากลับจากไป ประจํา
ของในพระราชฐาน แต่พอมาถึงบ้านยังมีที่นั่ง
จะได้พักพักผ่อน ทนายก็เข้ามาบอกว่า มีแขก
ชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งมาหา ข้าพเจ้าได้ฟังคํ
นั้นจึงรีบออกมาต้อนรับยังภายนอก แต่ใน
ทันใดนั้นข้าพเจ้าก็ต้องตกตะลึงไปเป็นครู่ ด้วย
ท่านผู้เป็นแขกนั้นได้ลุก ถัดขึ้น เข้ามา กอดเอ
ข้าพเจ้าไว้ แล้วก็ร้องไห้ ชนด้วยเสียงอันดัง
ซึ่งท่านผู้มาหาใช้คนอื่นคนใดก็ไม่ได้ยิน ท่าน
คือ จ้าวราชธานีไทย เจ้ากรมกองโกลนกระษัตริย์
เป็นบิดาของออกขุนราชวินทรนั่นเอง ข้าพเจ้า
รู้สึกฉงนใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้เห็นท่านทุกที โกล
ถึงสาหัสทั้งนี้ จึงค่อย ๆ ประคองให้ท่าน
นั่งลงยังที่นั่งแล้ว ข้าพเจ้าก็ชักลงกราบ
แล้วทูลถามขึ้นด้วยความสงสัยว่า

“ท่านพ่อจ้าวเกลอเสด็จมาหาข้าพเจ้าแต่
เข้าเช่นนี้ ด้วยมีพระพระ ประการใด หรือ ?
และทำไมท่านพ่อจ้าวจึงทรงกระแสดงด้วยฉะนี้?
ขอได้ทรง โปรดแจ้งพระประสงค์แก่ข้าพเจ้า
ด้วยเถิด”]

ท่านเจ้าราชธานีไทยค่อย ๆ เสด็จ พระพักตร์

ขึ้น ทอกระษัตริย์ ข้าพเจ้าด้วยความลำบาก
ยากเข็ญ เพราะพระวิปโยคอันกำลังคร่าชีวิต
พระทัยไว้อย่างสุดแสน และประมาณครู่หนึ่ง
จึง ได้รับสั่ง ออก มา อย่าง แล่นมา คล้าย กับ
กระซิบว่า “เจ้ารู้หรือไม่ว่า ? ว่าเมื่อ
คืนนั้นออก ขุนราชวินทร มัน ได้หนี ราชการไป
เสียแล้ว !”

ข้าพเจ้าใจหายวูบ ด้วยเมื่อคืนเวลา
ประมาณสัก ๘ ชั่วโมงเห็นจะได้ ออกขุนราช
วินทรได้มาฝากเฝ้าแก่ข้าพเจ้าว่า เขาจะไม่
ส่งทุกข์ แต่แล้วต่อมาข้าพเจ้าก็มีได้เห็นหน้า
เขาออกเลย และข้าพเจ้าก็มี ได้ คิดเลย ไปถึง
ว่าเขาจะคิดถึงท่านจ้าวราชธานีไทย มายกแก่
ข้าพเจ้าทั้งนี้ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงทูลถามท่านขึ้น
โดยเร็วว่า “ท่าน พ่อจ้าวไม่ทรง ทราบ
เรื่องราวส่วนตัวของเขาไว้อย่างชัดเจนหรือ ? ว่า
เขาคิดเห็นอย่างไรจึงยังอาจะกระทำการทั้งนี้ !”
“พ่อได้ใจหายของมันเป็นวิสัยหนึ่ง ซึ่ง
มันได้เอววางไว้นั้นหมอน แต่เรื่องราวขอ
ของมันนั้น พ่อไม่ได้รู้เห็นด้วยเลย”

ท่านรับสั่งแล้ว ก็ส่งจดหมาย ฉะนี้หนึ่ง มา
ให้แก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าก็ได้ออกดู ก็จำได้
ว่าเป็นลายมือ ของออก ขุนราชวินทร นั่นเอง
โดยมีข้อความพิสดาร ดังนี้

“กรายผ้าเท็ก ท่านพ่อจ้าวที่รักของลูก
ทราย.

ด้วยลูก ขอลาไป เสียไขศ ความรัก ทาง
บูรพาประเทศ ถ้าเมื่อเป็นผลสมหวังแล้ว จึง
จะกลั้มากวายผ้าเท้าท่านพ่อจ้าว ครั้นว่า
ลูกจะมีไปด้วยอาการเช่นนี้ ก็เกรงพระราช
อาญาว่า จะไปโดยทางอื่นมิได้ ฉนั้นขอท่าน
พ่อจ้าวที่รักของลูกจง ประทานอภัยโทษให้แก่
ลูกด้วยเถิด ที่มิได้บอกเล่าให้ทราบเสียก่อน
อันของท่าน พ่อจ้าว จงช่วย ไปทักแจ้ง ข้อความ
เรือนนี้แก่ออกขุนอินทระเชษะ เพื่อนของลูกด้วย
ว่าลูกขอให้ พระแก่ เขา ว่าให้ เขา คง หนา รีย
ราชการฉลอง พระเชษฐพระคุณ จ้าวนายให้ ให้
ยศบรรพาศักดิ์เป็น ออกหลวง ออกพระโดย เร็ว
เถิด ภายหน้าถ้าลูกหาว่าคนไม่แล้ว ลูก
จะกลั้มายขอให้เขาช่วงใช้การงานต่อไป ขอ
ท่านพ่อจ้าว ที่รักของลูกจงอยู่ ด้วยความสวัสดิ
เถิด.

ออกขุนราชวรินทร์ ”

ข้าพเจ้าตกถึงก้นกระแทกลงบนตัง เมื่อ
ได้ทรายประพฤติการนอกรัก ของเขาตังนั้น แต่

แล้วครู่หนึ่งข้าพเจ้าจึงได้สติร้องทูลขุนออกว่า
“คำว่ายูรพาประเทศนี้ หมายความว่าประเทศ
เขมรใช่ใหมท่านพ่อจ้าวเกลอ ? ”

“พ่อเอง ก็ยังไม่แน่ใจ ” ท่าน รียสั่ง
พร้อมกันทรงสั่งเคียร “ ข้อความ ในจดหมาย
ของผืนพดไว้กว้างมาก อันยรรคา เมืองลม ”
เมืองยาชัย ” เมืองสระคา ” ซึ่งอยู่ ในแคว้น
ศรีสัตนาคนหุต เมืองทวิพันประจันตคามทั้งห้า
ทั้งหก ซึ่งเคยขึ้นไป ทางทิศเหนือ อันตั้งอยู่ใน
แดนเสียสองรุไทยนั้นแล้วเขาเรียกว่ายูรพาประ
เทศเมืองฉนวน, เขมร, และชนบทของแควจาม
ก็มีนามอย่างเดียวกัน แต่กระไรก็ดีในเรื่องนี้
พ่อก็เห็นแต่หน้าลูกคนเดียวท่านที่กระเป็นชระ
ไปทักถามเอาตัวมันมาให้แก่พ่อได้ ”

“ตายจริงท่านพ่อจ้าว ! ” ข้าพเจ้าร้องขึ้น
ด้วยความพอใจ “ ข้าพเจ้าพึ่งได้รียพระบรม
ราชโองการมาเมื่อสักครู่หนึ่งเอง ว่าให้ข้าพเจ้า
ยกกองไปตง ลากข้าว ยิง แขวงเมือง เขื่องใหม่
และกำหนดวันก็เป็นวันพรุ่งนี้เสียด้วย ”

ท่านเจ้าราชขอไทยฉนั้นพักตร์ขมิ้มมาทรงขม
แก่ข้าพเจ้าทันที เมื่อใด พงข้าพเจ้าพักตังนั้น

๑. เมืองหล่มสัก.
๒. เมืองศรีเทพ.
๓. เมืองหนองหาร.

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาหาเสนาบดี

คล้ายกับว่าคำพูดของข้าพเจ้าได้ทำลายความ
เคียวโคกเมื่อสักครู่เสียสิ้นแล้วละนั้น ท่าน
ยกหัก ถิ่นลยศิรยะข้าพเจ้าด้วยพระกรุณาแล้ว
ครู่หนึ่งก็รับสั่งขึ้นว่า

“พุดถึงเวียงบึง ทำให้พระองค์ถึงของ
สิ่งหนึ่งขึ้นมาได้ คือชานานมาแล้วเมื่อครั้ง
พ่อยิ่งหนุ่ม ๆ อยู่ พ่อได้มีเพื่อนอยู่คนหนึ่งแต่
เขาผู้นั้นเป็นผู้หญิง และยักมีเขาจะได้อับ
หายตายจากไปแล้วหรืออย่างไร พ่อมิได้
ทราบข่าวคราวเลย เราทั้งสองได้กระทำสตั
สายาลกันไว้อย่างมากมายว่าจะอุปการแก่กัน
เพื่อความไม่ทรนิน และด้วยความจำนงของ
เราทั้งสองนั้นจึงได้ทำรอกัษณด้วยคำปฏิญาณ
ไว้ในลานเจยหนึ่ง แต่จะเป็นจำนวนสักกี่โยน
ละยักนั้นพ่อก็ออกจะเลื่อนล้มไปเสียแล้ว ด้วยโดย
ถาน ทพอนสาวนั้น เป็นพนักงาน ห้องนมัสการ
ของพระยิกาเจ้าฟ้า ทนอคำ ผู้เสีย พระเนตรทั้ง
สองข้าง และเป็นผู้พุงลูกพองนั่งท่านผู้เฒ่า
นั้นเข้าออกในหื่อนนมัสการได้แต่ผู้เดียว คัง
นั้นจึงเพื่อกะ ให้ ถ้อยคำสายาลของเราทั้งสอง
นั้นสัดเสลยอยู่ด้วยความสะดวก แม่เพื่อน
สาว นั้น จึงได้ เอา เขาไป ซ่อนไว้ภายใน ห้อง
นมัสการอันเป็นสถานที่ ปราศจากภัยทั้งปวงนั้น
แต่แล้วไม่ช้านานเท่าใด พ่อก็รู้ สักว่าใน

ถิ่นแดน ของเวียงบึง นั้น เติบโตด้วย มหันตภัย
ไม่มีความสันติสุข ซึ่งบังเกิดด้วยเพราะลย
อำนาจของนายกองฉาวราชโอรสพม่าซึ่งเข้ไว้
มาประจำทำการอยู่ คังนั้นพ่อจึงเร่งร้อนเที่ยวไป
ตามทิศานที่ศัด้วยความท้ออาลัยตายอยากใน
สิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น ครั้นเมื่อมาประเจຍกับพระ
ยิกาของพ่อได้ ถึงแก่พิราลัยลง เจ้าเพยพญา
ลาวก็ติดตามเอาตัวพ่อไปยั้งนครได้ พ่อจะอภิ
เศกให้เป็นเจ้าผู้ผ่านคนนั้น แต่พ่อ ในขณะนั้น
ไม่ได้ มีความจำนงต่อยศศักดิ์เช่นนั้นเลย เมื่อ
ได้ จัดการเวรสมยิตให้แก่เจ้าสุวิยาทิศย ผู้เป็น
น้องชายแล้ว ก็หอยเอาเจ้าเกลยงผู้กำพัว
มารดาเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่จนยัก
ขณะนั้นพ่อจึงคิดปริวิตกว่า ถ้าและลานทองทั้ง
ยักนั้นได้ อันตรธานไปแล้ว ก็จะมีเยนไร แต่
ถ้ายังมิได้สูญเสีย ผู้ใดใครไปค้นพบเข้า ก็ก
เป็นการนำอภัยขายหนียักนั้นก ทั้งส่วนตัว
ของพ่อเองและของแม่เพื่อนหญิงนั้นด้วย เมื่อ
มาได้ทราบความว่าลูกจะไปลาถ้าวัยยักแค้นนั้น
พ่อนซำจึง สักใจไปยักนักหนา ด้วยว่าถ้า
ราชการ ที่ลูกจะไปนั้น มิได้ใคร จะชุกเดินนักแล้ว
ก็ชอลูกงได้ ไปรบเป็นธุระแก่พ่อด้วย อัน
หื่อนนมัสการ นั้นอยู่ ทางทิศตะวันออก ของพระ
ราชมนเทียรสถาน ทางขึ้น ลงสวดกาศ

ชายฉันท

มื่น

ไม่มีผู้ใด ชื่นพิทักษ์รักษา เข้มงวด กวดขันนัก
แต่ว่าถ้าถูกระเข้าไปภายในเวียงนั้นแล้ว เมื่อ
พอประจักษ์เขาได้ถามถึงชื่อเสียงกึ่งขอกแก่เขา
ว่าเขยอตร์ของท่านผู้ครองแคว้นนคร^๑ และชื่อ

เจ้าวันเจียง ท่านนั้นอยู่สักต่าง ๆ
นั้นจะเป็นอันปลิดจากภัยพิบัติหลาย ฉะนั้น
ขอลูกรัก ของพ่อจงทรงขอให้ ถัดวัน ก่อน
แล้วจึงตัดสินใจ คอยกับพ่อ ตามแต่ความสมัคร
ใจเถิด”

ข้าพเจ้าประสงค์พอใจฟังอยู่จนจบ ให้อธิษฐาน
เสีย ๆ อย่างไรขอขงด ด้วยเมื่อข้าพเจ้า
ออกมาจากห้องส่วนพระองค์พระเจ้ายัยหัว เมื่อ
เช้านั้น ท่านออกญาคทาใหม่ ๆ ได้มากระซิบสั่ง
ข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าว่า เมื่อขอกออกไปตรงเสร็จ
แล้วให้ ข้าพเจ้าไปลอมทิวเขาไปขึ้นกลางคึกถึง
ภายในห้อง นมัสการ ของพระแม่เจ้า มหาเทวี
ด้วย และการครองเกล้าท่านเจ้าราชขอไทยก็
มาขอความอนุเคราะห์แก่ข้าพเจ้าให้เข้าไปใน

ห้องนมัสการของพระแม่เจ้าวันนอก ชะดิชะวีย์
น่าจะมีการลบลมคมในเรือนอยู่สักอย่างเช่น
เมื่อนั้น ซึ่งในชั้นแรกก็ข้าพเจ้าได้ฟังคำสั่ง
ของท่านออกญาคทาใหม่ ๆ ยังสงสัยคิดว่า
การขึ้นกลางคึก ในสมัยนั้นเป็นโคมละยไยหนึ่ง
เท่านั้น แต่จะขึ้นข้าพเจ้ามีความแน่ใจ
ทีเดียวว่า การจะเป็นเช่นข้าพเจ้าจนกัน ไม่
ได้เป็นเท่าแล้ว แต่เพื่อที่จะให้มีความพิศวง
ใจของข้าพเจ้าปรากฏแก่ท่านเจ้าราชขอไทยว่า
ข้าพเจ้ารู้สึกถึงข้อดีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ดี
ฉนั้นข้าพเจ้าจึงทำเป็นผ่นฉนวนขึ้นอย่างไม่มีผู้
เติมใจนักกว่า

“ท่านพ่อข้าจะต้อง พระประสงค์ ลานชัย
ซึ่งก็ กิ่งขวางไว้เป็นเวลาถึง ๒๐ ปี มาแล้วนั้น
ข้าพเจ้าเกรงว่าจะมีทิวใดน้อย หรือเป็นแต่
ท่านพ่อข้าและพระทัยท่าน ?”

“ขอให้พ่อหวังว่าลกระเป็นผู้นำเอา
ให้แก่พ่อได้เถิดลูกรัก”

๑. คือ เมือง นครลำพูน อันนามของเมืองนั้นในสมัยโบราณยุค เป็น เสด็จราช เรียก ว่า ทวี
ภูมัยไชย และในสมัยเป็นส่วนหนึ่งของแคว้น ๕๗ ลานนาไทย เรียกว่านครเขลางค์ มาเปลี่ยนเป็น
ลำพูน ในรัชสมัย พระเจ้าตากสิน กรุงธนบุรี ซึ่งในกาลนั้น, บรรพชาลานนาไทยได้ตั้งถิ่น
ออกจากความ อดยาก ของพม่ากลับมาเป็นเจ้าประเทศราชขึ้นอยู่ด้วย กรุงรัตนโกสินทร์ ในชั้น
หลังคึกคักกัน.

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเสนางคิณี

“เอาเถะท่านพ่อจ้าว” ข้าพเจ้าทำเป็น
รับคำทักทายด้วยความเกรงใจ “ไหน ๆ ท่านพ่อจ้าวก็
ได้มาออกพระโอบอุ้มข้าพเจ้าทั้งทีแล้ว ข้าพ
เจ้าจะต้องพยายามดู แต่ขอท่านพ่อจ้าว
อย่าพึ่งทรงหวังในการงานของข้าพเจ้าครั้นนี้
เพราะ ข้าพเจ้า ก็ยังรู้สึกวิตกอยู่ เป็นอันมาก
เหมือนกัน”

“ลูกรักของพ่อ!” ท่านยกพระหัตถ์ ชื่น
ชมข้าพเจ้าเบา ๆ อย่างกรุณา แล้วรับสั่ง
ต่อไปว่า “อันการที่จะสำเร็จหรือไม่นั้น มัน
แล้วแต่โชคชะตาอันยากกลลกละเอียด พ่อไม่ได้
คาดคะเนลูกให้เกินไปกว่าว่า จะพยายาม เพื่อ
เห็นแก่พ่ออย่างเท่านั้น แต่เน้นแต่ลูกทรงของพ่อ
ถ้าลูกเข้าไปใน ห้องนมัสการนั้น แล้ว ได้
เห็นลานทองนั้นอยู่ประจักษ์ ก็จงช่วยเอาแหวน
ของพ่อ” ท่านว่าแล้วก็ถอยอำมรงค์เรือน
หนึ่งออกมาจากพระหัตถ์และรับสั่งว่า “วาง
ลงแทนไว้ด้วยพระหัตถ์ด้วย แต่เด็กเหมือนพ่อจะ
จำได้ว่าลานทองนั้น เขาเอาใส่ไว้ ในพานแว่น
ฟ้าอย่างกลลกละเอียด และมักรวบยักดาเงินยักเอาไว้
หรือจะอย่างไรแต่พ่อก็อดสงสัยเต็มทนทีเดียว
ในเวลา เพราะเป็นเวลาเข้ามามาแล้ว พ่อ
รู้สึกปลื้มใจมากลูกรัก ที่ลูกรับคำแก่พ่อด้วย

ความง่ายคายเช่นนั้น ขอความสวัสดีจงบังเกิด
แก่ลูกเถิด ลูกรัก ของพ่อด้วย ประการ ทั้งยัง
เด็ก”

ก่อนที่ท่านจะกลับไป ได้เอามะพระหัตถ์มาทั้ง
อำมรงค์ของข้าพเจ้าไปกำไว้ และแล้วท่านก็วาง
อำมรงค์ที่ทรงถนัดออกมานใส่ไว้ ในฝ่ามือของ
ข้าพเจ้า แล้วรวบยักดาเงินยักเอาให้กำเอาแหวน
ไว้คล้ายกับว่ามานมัสการนั้นเสียไปในบัดนั้น คร
นั้น ซึ่ง ไม่ทันที่ ข้าพเจ้า จะ ได้ถาม ถึงประวัติ
ของอำมรงค์ ว่ามันเกียจข้อง กันอย่างไร ก็ยลัน
ทองลันนั้น ท่านก็รับชี้แจงว่าข้าพเจ้าลงบรรได
ไปทักขีลพระหัตถ์อันนั้นอยู่ฝั่งฝั่งเสีย

อา—ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย เมื่อเมื่อวัน
ข้าพเจ้า รับ พระบรมราชโองการให้ยกกอง
อาสาอันมีจำนวนพลสงครามคราวละ ๓๐๐ คน
เศษ ซึ่งคราวละ ๓๐๐ ซึ่ง มาเร็วมาโล
๓๐๐ มาไปยังเขตแดนพระนครซึ่งใหม่ในครั้ง
กระนั้น เมื่อคืนข้าพเจ้าก็ยกจากไปเป็น
เป็นเหมาะว่า วันนั้นเป็นวันเสาร์ เดือนแปด
ก็ยลันดาอันคำหนึ่ง ยี่สิบอันก็ยลันดา อัฐิก
จุลศักราช ๒๔๗๐ ซึ่งตรงกับอายุของข้าพเจ้า
ได้ ๒๗ ปีบริบูรณ์ทีเดียว และในเวลา
วันนั้นขณะท้องมืดก็ถูกถูก ซึ่งข้าพเจ้าได้

๑. พระราชพงษาวดารว่า ๓๐๐๐ ซึ่ง

อายัน โสภ

มิน

รับพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าไป
ถึงกระบวนทัพ กระทำพิธี กิจ ภายใน กำแพง
สนามชมรมพลหน้าพระราชวังจันทร์นั้น พระ
มหาโพธิ์ ซึ่งขึ้นอยู่ ย่างข้างขอบ สนาม หาดเทศ
การชัย มีโค ที่เคยขบสาขาก้านปรัคิมทิศ
วัดโคโยธอย ได้สามธัมมกักระทำคันทภาคลงมา
ปรากฏอยู่แต่หน้าข้างข้าพเจ้า เป็นมหา
ศกมณคลอย่างนามาศีรยยังนัก บรรดา
ไพร่พราหมณ์ซึ่ง ได้มา คฤหาศอยยังณที่
นั้น ได้พยานกรณ ให้แก่ข้าพเจ้าฟังว่า อัน
นิมิตร์แสดงเหตุด้วย พระมหาโพธิ์ พินาสลงมา
ในปริมณฑลที่คงของกองทัพเช่นนั้น ก็คือจะ
ได้แก่ พระพุทธานุภาพ อันจะ ปลูกยัง ผลงอัน
ตรายแก่ข้าพเจ้าและทวยพลทั้งหลายทั้งการไป
และการกลับ ให้เป็นสวัสดิภาพวรายรน จึง
ได้กระทำปาฏิหาริย์ให้เห็นเป็นประจักษ์ฉนั้น ซึ่ง
กระทำให้ ข้าพเจ้ารู้ สักขานเลี้ยววนโลมชาติ
ชูชัน มีความแสนโลมสนสัยนก็เป็นอย่างยิ่ง
ก็ด้วยท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย.

อันระยะทางเกินที่นั้น คือเมื่อออกจาก
เมืองพระพิษณุโลกแล้ว ก็เกินคัศกรงไปทาง

วันตก เมื่อได้ ข้ามแม่น้ำยมไปจนถึงบ้าน
ระแหง ได้แล้ว จึงเปลี่ยนให้วอเลี้ยงขนไปทาง
ทิศพายัพ โดยผ่านไปตามแนวแม่น้ำชอก จน
กระทั่งบรรลุดถึง บ้านจอมทองชายเนินของกอย
อ่างกา อันเป็นประจักษ์ตชนยทของลายนไทย
ประเทศนั้น อนึ่ง โดยที่มิได้ คงใจจะมากระทำ
คนเป็นนักเล่านิราศ เพราะ ข้าพเจ้าเองก็มี
ไถ่นิราศคลากเกล้าไอมมาจากบ้าน ฉนั้นจึง
หวังว่า ถ้า ข้าพเจ้า กการ รำพรณ ขรรษชาติ
และค้ายลชนสถานที่ได้ผ่านไบนั้น ๆ เสีย ท่าน
สหายทั้งหลาย ก็คง จะ ประทาน ขอภัยโทษ โดย
ทั่วกัน.

แต่ว่า — ข้าพเจ้าขอขมาขออภัยบอกว่า
ลาตขาว เพื่อให้เป็นแขนขาไว้ ในนิยายของ
ข้าพเจ้านี้สักเล็กน้อย ซึ่งข้าพเจ้าก็หวัง
ใจอีกเหมือนกันว่า ถ้าท่านสหายทั้งหลาย
ผู้ใดใครทราบบ่อยก่อนแล้ว ก็จะไม่คิดเห็นไป
ว่าข้าพเจ้าเอาหน้าพิเรน มาขาย ส่วนมะพร้าวทั้ง
ที่ปากคลากขาวว่ากันนั้น.

อันประเพณีลาตขาวคักในสมัยโบราณนั้น
นานาประเทศย่อมทรงสิทธิเป็นคฤลภากว่า เป็น

๑ คือเมือง คาก ในปรัคยูนัน.

๒ หรือ กอยอินทนน อยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองนครลำพูน และเป็นภูเขาที่สูงที่สุด
ในสุวรรณประเทศ.

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเสนางคิธิบดี

เสรีภาพ คือทุก ๆ ชาติมีอำนาจโดยชอบธรรม เป็นส่วมาเสมอกัน ถ้าจะกล่าวถึงลักษณะ และ ประพฤติการย์ ของกองลาคชาวแล้ว กองลาค ชาวก็องสืบข่าว ต่างกันเท่ากับข่าวและคำที่ เกี่ยว เพราะกองสืบข่าวไม่ปรากฏลักษณะแต่ มีประพฤติกการย์ ซึ่งทางราชการชานนามว่า จารบรุษ ส่วนกอง ลาคชาวนนั้นย่อมกำหนดได้ โดยนับแต่ การเคลื่อนไหว จาก ประเทศตนไปยัง ชายแดนของอีกประเทศหนึ่ง และย่อมก่อปร วัติลักษณะ มีตำแหน่งศักดิ์เหมือนพลนาย กุของทัพน้อยคนนั้น และประพฤติกการย์นั้นเล่า กอง ลาคชาว ก็ไม่ สำแดง กระฉือระ ว่ามีความ ประสงค์จะ **รบ** แม้ว่าจะมีความจำเป็น ถึงเพียงใด ๆ ก็ดี ถ้าพบให้ ฟังง่าย ๆ ก็คือ เป็นกองที่ มานั่ง คอยฟังข่าว คัก แท้ ๆ นั้นเอง ไม่ได้ ทำอะไรให้ วิศวการไปยังกว่านั้น จึงโดย เพรงการยักกล่าวกัน ทุก ๆ ชาติย่อมรู้เท่าถึง บัญญากัน เมื่อใดได้ ปรากฏ ข่าวจาก กอง ตรีแระข่าวคักกว่ามีกองลาคชาวของประเทศหนึ่ง มาตั้งอยู่ยังชายแดนของตนแล้ว ประเทศนั้น ชาตินั้น ก็ต้อง รักษา ศักดิ์ทิวความ เป็นลูก ผู้ชาย ของตนไว้ ด้วยการกระทำอย่างใด ๆ ต้องก่อปร วัติความสัคย์ และแจ้งข่าวไปให้แก่กอง ลาคชาวนนั้นทราบโดยไม่มีเล่ห์กลหลอกลวงกัน

แต่เท่าที่ทราบมาตามตำนาน โดยมากมักใช้ กันในทางสื่อสาร คือเมื่อในเวลา วิกฤตกล้อย เอา หนังสือ ซึ่งบอกศุภมาศ วันคืน ที่ตน จะยก กองทัพ ไปยุทธนาการ แก่ประเทศ ของกองลาค ชาวนั้น ไปยึดไว้ ยังมีหาพฤชชาติคักนั้นใดคน หนึ่ง ซึ่งพอทหมีรักษากำนของกองลาคชาวนนั้น จะพบเห็นได้ง่าย ๆ หรือจะเรียกกันให้หุรหรรอีก สักหน่อย ก็เห็นจะเข้าเขาคับคักว่า **บิ**

หมายประกาศสงคราม

นกระมิง ! ถึงนั้น.

เมื่อได้ จักการ ปลุก สร้าง พักเพิง สำหรับ เป็นที่พักอาศัยเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าก็ทัก หมวก ๓ หอก ๗ หอก อันมีกำลังทั้งสันกอง หนึ่งรวมยวนาย ๓๕๐ คน ให้ยกไปตั้งเป็น กองรักษากำน เพื่อคอยระวังข่าวคราวซึ่งจะมี มาแก่พระนครเขื่องใหม่นั้น.

รุ่งขึ้นในวันนั้นทั้งวัน ข้าพเจ้าไม่ทำอะ ไรทั้งหมค นอกจากจะนอนอย่างหนึ่งข้างแล้ว ก็จับข้ามรงค์ของท่านเจ้าราชอุทัยขึ้นพิจารณา ภายด้วยความกรุณาคัก อันรูปร่างของข้ามรงค์ นั้น เป็นเรือนคอกไม้ตัว ๆ และฝีมือ ตรีงยัก หยาบ แต่ว่าส่งทิมทิมหลังเขยไว้เมล็ดเดียว ถนัดใจ ไม่มีมีงคุดหรือข่าอีก ถ้าและเพราะ

มิใช่ข้าพเจ้าเป็นคน ที่ไม่เคย พยเห็น ทักษิ
มาน้อยครั้งแล้ว ข้าพเจ้าก็เป็นอมรวิสารภาพ
ที่เกี่ยว ว่าในชีวิตของข้าพเจ้า ๆ ยังไม่เคยได้
เห็นทักษิณเมตต์ไหน ยังแต่ที่ใด ไหญ่โต
ถึงปานนั้น ข้าพเจ้าว่านั้น ยังได้ประกอบไป
ด้วยดี และ น้ำอย่างสกลีสงคาม จนไม่มี ที่จะ
ทำหนังสือด้วย แต่ว่าในและท่านสหายทั้งหลาย
เอ๋ย อันยบทกลเช่นตั้งท่านจ้าวราชไทยผู้ซึ่ง
ไพบูลย์ ไปด้วย จนสารสมมติ ซึ่งสามารถจะ
ศกิถวงเล่น ได้ด้วยพร้อมนั้น ก็จะเป็นการ
แปลกประหลาดอะไรสักเท่าใดเล่า กับข้าพเจ้า
ต่างวศของข้าพเจ้าคงจะประจักษ์ท่าน ซึ่ง
ท่านจ้าวราชไทยจะมีไว้เป็นเครื่องประคองมิได้
แต่ สิ่งที่น่าแปลกประหลาดใจข้าพเจ้าอยู่ครั้ง
ก็คือท่านจ้าวราชไทยมิได้รออยู่ เพื่อทรงแกลง
ถึงประวัติ ของข้าพเจ้าคงจะด้วย ว่ามันเกี่ยวของ
กันอยู่อย่างใด และมีความจำเป็นประการใด
กับการที่ท่านให้ข้าพเจ้าไปกระทำทึนทวนานนั้น
เท่านั้น ซึ่งการทั้ง ๆ ก็เอาข้าพเจ้ามายก
เบียดให้แก่ข้าพเจ้าแล้ว ก็รีบลง บรรดาเรือนไป
เสียเลย ๆ อย่างนั้น ก็เป็นการ ปราศจาก
เหตุผล ซึ่งโดยธรรมภายมจะเป็นอย่างนั้น
ไม่ได้ และความพิศวงของข้าพเจ้านั้นก็ใคร่
ใจมาตั้งแต่บัดนี้ ได้ รับข้าพเจ้าไว้แล้ว หาก

แต่ว่ากำลังของข้าพเจ้าก็เสีย จึงมิได้มีเวลา
ค้นหาเหตุการณ์ ได้ แต่กระไรก็ข้าพเจ้าย่อม
เชื่ออย่างสนิทที่เกี่ยวกับว่า บรรดาทางอันเปี่ยมซึ่ง
เขม็งขมวศอยู่อย่างมกแต่บัดนั้น ก็คงจะมี
คราวกลายเกลียวออกให้ ข้าพเจ้าประจักษ์แจ้ง
ได้ ซึ่งขณะนั้นความพิศวงสงสัยต่าง ๆ ก็ย่อม
จะถึงอันครหานไปเอง.
เมื่อพอตัวรุ่งขึ้นอันหนึ่งแต่เช้า ข้าพ
เจ้าก็รีบ ประชุมนายหมู่ นายหมวด ทั้งหลาย
แล้วและแจ้งความประสงค์แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะ
เข้าไปยังภายในพระนครเสียใหม่ ให้เขาคว
คุมกลกันคอยทำข้าพเจ้าไว้ ถ้าครบกำหนด
หนึ่งยกแล้วข้าพเจ้าจะมีโอกาสมา ก็ให้เขา
ใจว่าข้าพเจ้าได้ สิ้นชีวิต เสียแล้ว เมื่อเขาได้
ราชการสั่งให้รีบ พาคน กลับกรุงเล็ก
ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็รีบแต่งกายปลอมเสียเป็น
ลาวผู้ ก็ เช่นนั่งทางไกลเขม็งขมวศของพนา
ลายไหมสี และ เส้นทอง สรวม ก็คือดลัด
โพกผ้าซมพชิลมทองไว้ ก็ย่นผมปลอม คาค
ผ้าซกิดาวลาวศิระะปลา ที่ ต่อม และ ผักสรวม
ปลอมเงินหุ้มสักกระหลาดแดง และเสียบช้อน
อาวชคใจไว้ภายในเสื้อแล้ว ก็ไปทอดทิ้ง
มาทางหน้าคิตรงเข้าป่าไปโดยรวดเร็ว ด้วยมี
ความประสงค์ ที่จะไปให้ถึงงานพระนครเสีย

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาหาเสนาungskิษิปปิ

ก่อนที่เวลาระ ได้ วิกาลไป เพราะว่ามีได้
เป็นความลำบากแก่การพักแรมนั้น เวลา
สั้นไปใน ระยะ ที่ผ่าน มาใน ทุ่ง พนัสถานัน
ประมาณสักยามเศษ ข้าพเจ้าอำมมอคล้าย
ที่ต่อมา รู้ สักว่าเมื่อก่อน ไหลโซก กว้างมันคงจะ
ได้เห็นอย่างสาหัส เพราะข้าพเจ้านั่งหลัง
มันมา ครึ่งวัน ยี่สิบแล้ว ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงผอน
ลง ให้ มันวิ่งไปช้า ๆ ข้าง ทั้งต่อมาอีกครั้ง
เมื่อข้าพเจ้ามองไปทางข้างหน้านั้น ก็ได้เห็น
แสงไฟ ตามบ้านเรือน ราง โรง ของ ราษฎร นั้น
ปรากฏเป็นกระจุกอยู่ และประมาณไม่ช้านักก็
ได้เห็น นางกำแหง ของพระนคร ทอดลง มาเป็น
ทางค้ำมะเเมอ ภาย ในขอมมณปราการกำแหง
นั้นได้ ตามได้ ไฟไว้เป็นแห่ง ๆ ส่องแสง วาม
แวมเป็นทันทักันย่นัก ทั้งนักเป็นททราวแก่
ใจข้าพเจ้าว่า เขียงใหม่ได้มีการประมาทต่อ
การวังรักษาพระนครเลย และก็คงจะ ไม่เป็น
การง่ายนัก ที่คนแปลกหน้าอย่างข้าพเจ้า จะ
ลอบซายเข้าไปภายในกำแพงเมืองนั้นได้ง่าย ๆ
เพราะเวลานี้ ก็ค่อนข้าง จะตกกัน อยู่ สักหนึ่ง
แล้ว แต่เห็นทางที่ทักสำหรับในเวลานี้ ก็คือ
ข้าพเจ้า จะต้องคิด หาหนทางภายนอกกำแพง
เมืองเสียสักคราวหนึ่งก่อน ค่อยเมอรุ่งขึ้นแล้ว
จึงรีบค่อยซายซายออกไป ถึงนั้นเมื่อข้าพเจ้า

คิดตกลงใจแล้ว ก็ชักม้าให้เดินตรงเข้าไป
ยังฝูงคนหมู่หนึ่ง ซึ่งจะทนหน้าข้ากำลังยืน
มุงเป็นวงล้อมกันอยู่สักสี่สิบ แต่บรรดาคน
ทั้งหมคนนั้น ไม่มี ใครเป็นเพศผู้หญิงเลย ค่อยเมื่อ
ข้าพเจ้าเข้าไปถึงแล้วจึงได้ททราวว่า ภาย ใน
วงกลานั้น เขากำลังเล่นซอกันอยู่ อัน
ชมรมการเล่น ของ ลาว แต่ สมัยโบราณ นั้น
เท่าที่ข้าพเจ้าททราว ได้ความว่า เข้านั้น
แล้วสาวอย่างหนึ่ง ซึ่ง โดยมากผู้เล่นมักถือ
เอาเป็นอาชีพ ก็คือทั้งตัวผู้หญิงและผู้ชาย
พากันไปร้องรำลำน่าเพลงแก่กัน ๆ เพื่อกัน
เล่นให้ ผู้ฟังชื่น ๆ แต่การเล่นซออ้อยอย่างหนึ่ง
ซึ่ง โดยมากมักจะเล่นจำพวกซายหนุ่มผู้มีความ
รู้ ในวิชาบางทศาศตร์ และรู้ ซัยลำน่าเพลง
ได้แยบคาย ๆ อันการเล่นซออื่น ไม่ถือเอาเป็น
อาชีพ แต่เพื่อเพราะจะเกียจพวาทศทหญิงสาว
ซายกันซึ่งเป็นประเพณีขอมมณ โลมให้กระทำ
กันได้เท่านั้น ฉะนั้นจึงเป็นททราวกันว่าสาวซอ
มีฐานะที่ไม่ใช่ไพร่ทราว ก็มิได้เคยฟังคำล่ำมา
ว่าเมื่ราศตระกูลเสียก็ยกกันเคยได้เสียปลดอม
แปลงมาทงเล่นซอเหมือนกัน แต่ว่าการเล่น
ซอนั้น มัก จะมีซอซม อยู่ใน คราว นี้ก็ซอซม
เช่นวันมหาสงกรานต์เป็นต้น และอันที่จริง
ถ้าจะพิจารณาแล้ว ก็จะได้เห็น ได้ว่าการเล่นซอ

เป็นการเล่นที่สภาพและไฟแหร่าน่าพิงบังนัก.

ขณะที่ภายในวงกลางนั้น ได้มีชายหนุ่ม
หนึ่งคนกำลังร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน
ด้วยท่าทางอันน่ารัก ความเมื่อยเพลง
แล้วประมาณครึ่งหนึ่ง ก็มานั่งถามคนหนึ่งซึ่ง

ไม่ต้องการสงสัยว่า เจ้าหล่อนคงเป็นธิดาของเจ้า
ของร้านนั่นเอง ได้เอาผ้าแพรสีแดงผืนหนึ่ง
มาคล้องคอให้แก่ชายหนุ่มผู้นั้น ด้วยกิริยา
ท่าทางอันกระซกกระซิบอย่างน่าชม ซึ่ง

เป็นอาการสำแดงให้ข้าพเจ้าทราบได้ ว่าเจ้า
หล่อนได้รักใคร่ใคร่ใจในชายหนุ่มผู้นั้นอย่าง
มากมายทีเดียว และในขณะเดียวกัน ผู้ชาย
ที่กลิ้งย่นม่งอยู่เป็นอันมากนั้น ก็พากันขยับมือ

ครวสเสเซซาให้เกยรยิบคั่นชายหนุ่มผู้มีโชค
คั่นขึ้นโดยทั่วกัน แต่ในวาระเดียวกันนี้ ได้มี
บรรดาคนหนึ่งรูปร่างกำยำใหญ่ท้วมผิวยาวดำ
ออกไปด้วยเส้นหนวดซึ่งได้ยึดเอาไว้เสียนอง

คล้ายกับเขาคาวยาคณะนั้น ก็ส่ายเท้าเข้ามาขึ้นประ
จันหน้ากับชายหนุ่มนักช่อนั้นทันทีและ โดยมี
ได้ถือตามข้อความอย่างใด ชายหนุ่มผู้นั้น
ก็เอื้อมมือเข้าไปกระซกเอาผ้าแพรสีแดงที่คอ

ของชายหนุ่มเอาไปคล้องเสียเป็นรว ๆ แล้วก็
ทั้งลงยังกลาพนักทันที โดยเอาเท้ากระทย
เข้าแล้วกระทยเข้าเล่า พลังกักคั่นหัวเราะ

สำราญอัยคำท้าว ๆ ออกมาว่า

“อัยชาติสัตว์! ไป, มึงเสือกไปหา
รางวัลผาขาวทอง!!” พร้อมกับคำพูด ชาย
หนุ่มนั้น ก็ยกมือขึ้นตรงไปยังหน้าชายหนุ่ม
ด้วยอาการอันเยื่อหยิ่งจองหอง.

ข้าพเจ้ามองดูหน้าแม่เจ้าของผา เห็น
กำลังหน้าซัดตกลึงอ้าปากค้างอยู่ ทุก ๆ คน
ที่อยู่ในนั้น ต่างพากันเงยกริบไปหมด และ
ยังก็แสดงสีหน้าทันทูซอซอกล ส่วนชายหนุ่ม

ผู้ถูกเหยียดเกยรยิบคั่นนั้น ในชั้นแรกก็ดูเหมือน
จะมึนไปเป็นครู่ แต่แล้วเขาก็ได้สติ จึงรีบ
หันไปก่นหน้านางสาวน้อยผู้ให้รางวัล คล้าย
กับว่าจะขอความเห็นจากเจ้าหล่อนคณะนั้น และ

การจะได้ปรากฏแก่ใจเขาอย่างไร ข้าพเจ้าก็
ไม่สามารถที่จะอธิบายได้ จึงในขณะนั้น
ของวาระโกลกผลลยาของทั้งคืนซึ่งแต่เดิมอยู่
ในมือของลูกน้องนั้น ก็ถูกกระซกเอา

ถือไว้ในกำมือของเขาด้วยความรวดเร็ว และ
ในพริบตาที่ยกขึ้นฟาดเอาหน้า ชายหนุ่มผู้นั้น
เข้าอย่างสมรักร พลันทั้งหน้าคั่นและทั้งของ

งามนั้น ก็แตกออก เป็นเสี่ยง ๆ ร่ายยับไปโดย
พร้อม ๆ กัน และในทันทีนั้นชายหนุ่ม
ก็ล้มลงทั้งยืน คล้ายกับ ต้นตาล หักสับย่น ฉะนั้น
ครั้นเมื่อหลังได้สัมผัสเข้ากับพื้นดินอย่างสับสน

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนาภคินิบัติ

จ้แล้วไม่นานเท่าใด ชายผู้^๑ มีทวนอันดำกัก^๒
ก็ผลัดกลิ้ง^๓ ไค^๔ ออกจากความทรหด และพร้อม^๕
กันเขาก็กะซากตาย เอาออกมามี^๖ไว้ โดยนัย^๗
พลัน พลางก็โถมเข้าไล่ฟาดฟันทวนช่วย^๘
ย้ายขวาเอาชายหนุ่มนั้นเข้าอย่างย่ำเลิศ^๙ เมื่อ^{๑๐}
ข้าพเจ้าได้ประจักษ์เหตุการณ์^{๑๑} ถึงนั้น ก็ชัก^{๑๒}
ตายเอาออกมามี^{๑๓}ไว้ ย่าง และ โยนลงจาก^{๑๔}
หลังมา ถัด^{๑๕} เข่า กัน หน้า ชาย ย่างทำ^{๑๖}ไว้ ได้^{๑๗}
ทั้งนี้^{๑๘} โดยเพราะเห็นแก่ ความยุติธรรมซึ่งชาย^{๑๙}
หนุ่มนักชื่อนั้นยัง ไม่มีความผิด พอที่เขา จะถูก^{๒๐}
ฆ่าตายด้วยความชั่วร้ายถึงปานนั้น เพราะการ^{๒๑}
กระทำของเขา เมื่อสักครู่^{๒๒} นั้น ไม่เกินกว่าเหตุ^{๒๓}
ผล ด้วยความซมรรคานุ่มนวลพลัดคนเพื่อเกียรติ^{๒๔}
ยศด้วยกันทั้งนั้น ขณะนั้นข้าพเจ้ายอมทวาย^{๒๕}
อยู่ ได้^{๒๖} ฝ่ามือ^{๒๗} ขยับ^{๒๘} กำ^{๒๙} ค้าง^{๓๐} มี^{๓๑} ไท^{๓๒} ะ^{๓๓} อด^{๓๔} เก^{๓๕}
อยู่^{๓๖} ทั่ว^{๓๗} ทวน^{๓๘} ของ^{๓๙} ซึ่ง^{๔๐} ผลัก^{๔๑} กัน^{๔๒} กับ^{๔๓} ของ^{๔๔} ข้าพเจ้า^{๔๕}
ด้วย ข้าพเจ้า หา^{๔๖} ได้^{๔๗} ไม่^{๔๘} ความ^{๔๙} มี^{๕๐} สัก^{๕๑} อย่าง^{๕๒} ไท^{๕๓} ไม่^{๕๔}
นอกจากใจคอก็ยิ่ง^{๕๕} เด^{๕๖} ๆ^{๕๗} อยู่^{๕๘} ดังนั้นข้าพเจ้า^{๕๙}
จึง^{๖๐} มี^{๖๑} ไค^{๖๒} ชัก^{๖๓} เขม^{๖๔} น^{๖๕} ที่^{๖๖} จะ^{๖๗} ระวัง^{๖๘} ประ^{๖๙} หาร^{๗๐} เสีย^{๗๑} ให้^{๗๒}
แตก^{๗๓} หัก^{๗๔} ก่อน^{๗๕} ใน^{๗๖} เวลา^{๗๗} อัน^{๗๘} เร็ว^{๗๙} คือ^{๘๐} คอย^{๘๑} หลบ^{๘๒}
พ้อ^{๘๓} ให้^{๘๔} เขา^{๘๕} เข้า^{๘๖} พ้น^{๘๗} แวง^{๘๘} ข้าพเจ้า^{๘๙} ข้าง^{๙๐} เด^{๙๑} ย^{๙๒} เป็น^{๙๓}
อุก^{๙๔} หลุด^{๙๕} ซึ่ง^{๙๖} ไม่^{๙๗} ต้อง^{๙๘} สง^{๙๙} สัก^{๑๐๐} ว่า^{๑๐๑} ชาย^{๑๐๒} ชั่ว^{๑๐๓} ผู้^{๑๐๔} มี^{๑๐๕} ทา^{๑๐๖}
ม^{๑๐๗} ญ^{๑๐๘} ญา^{๑๐๙} ประ^{๑๑๐} กัม^{๑๑๑} มี^{๑๑๒} น^{๑๑๓} ชม^{๑๑๔} ของ^{๑๑๕} อยู่^{๑๑๖} จน^{๑๑๗} ภัย^{๑๑๘} ฆ^{๑๑๙} ณะ^{๑๒๐} นั้น^{๑๒๑}
จะ^{๑๒๒} ไม่^{๑๒๓} ย่ำ^{๑๒๔} ใจ^{๑๒๕} ไค^{๑๒๖} ที่^{๑๒๗} มี^{๑๒๘} แวง^{๑๒๙} ข้าพเจ้า^{๑๓๐} เข้า^{๑๓๑} มา^{๑๓๒} เป็น^{๑๓๓}

ถึง^{๑๓๔} หิน^{๑๓๕} เท^{๑๓๖} ย^{๑๓๗}ว^{๑๓๘} โดย^{๑๓๙} ได้^{๑๔๐} แยก^{๑๔๑} ช่อง^{๑๔๒} ว่าง^{๑๔๓} ไว้^{๑๔๔} ให้^{๑๔๕}
ข้าพเจ้า^{๑๔๖} สัก^{๑๔๗} เกิด^{๑๔๘} กำ^{๑๔๙} หัน^{๑๕๐} ค่ำ^{๑๕๑} หมาย^{๑๕๒} เสมอ^{๑๕๓} ๆ^{๑๕๔} และ^{๑๕๕}
ยิ่ง^{๑๕๖} กว่า^{๑๕๗} นั้น^{๑๕๘} ข้า^{๑๕๙} ยัง^{๑๖๐} ได้^{๑๖๑} อ^{๑๖๒} ท^{๑๖๓} ไร^{๑๖๔} เพลง^{๑๖๕} ไม่^{๑๖๖} วัค^{๑๖๗} เอา^{๑๖๘} กับ^{๑๖๙}
คน^{๑๗๐} อย่าง^{๑๗๑} ข้าพเจ้า^{๑๗๒} เข้า^{๑๗๓} ที่^{๑๗๔} หลาย^{๑๗๕} ทย^{๑๗๖} ซึ่ง^{๑๗๗} ถ้า^{๑๗๘} ข้าพ^{๑๗๙}
เจ้า^{๑๘๐} เป็น^{๑๘๑} คน^{๑๘๒} กระ^{๑๘๓} หว^{๑๘๔} ย^{๑๘๕} เล^{๑๘๖} ือ^{๑๘๗} สัก^{๑๘๘} หัน^{๑๘๙} อย^{๑๙๐} แล้ว^{๑๙๑} คาย^{๑๙๒}
ใน^{๑๙๓} มือ^{๑๙๔} ของ^{๑๙๕} ข้าพเจ้า^{๑๙๖} ก็^{๑๙๗} คง^{๑๙๘} ะ^{๑๙๙} ได้^{๒๐๐} คิม^{๒๐๑} อาหาร^{๒๐๒} อย่าง^{๒๐๓}
โ^{๒๐๔} ษ^{๒๐๕} าร^{๒๐๖} สัก^{๒๐๗} เท^{๒๐๘} ย^{๒๐๙}ว^{๒๑๐} อน^{๒๑๑}ึ่ง^{๒๑๒} เพราะ^{๒๑๓} ข้าพเจ้า^{๒๑๔} ยัง^{๒๑๕} ไม่^{๒๑๖}
คอง^{๒๑๗} การ^{๒๑๘} ที่^{๒๑๙} จะ^{๒๒๐} ให้^{๒๒๑} มี^{๒๒๒} การ^{๒๒๓} ฆ^{๒๒๔} าท^{๒๒๕} กรรม^{๒๒๖} เกิด^{๒๒๗} ขึ้น^{๒๒๘} ก่อน^{๒๒๙} ที่^{๒๓๐}
ก^{๒๓๑} ิการ^{๒๓๒} ะ^{๒๓๓} ของ^{๒๓๔} ข้าพเจ้า^{๒๓๕} ซึ่ง^{๒๓๖} มี^{๒๓๗} มา^{๒๓๘} ก^{๒๓๙} ม^{๒๔๐} น^{๒๔๑} ได้^{๒๔๒} ส^{๒๔๓} ะ^{๒๔๔} ะ^{๒๔๕}
เสีย^{๒๔๖} ก่อน^{๒๔๗} ได้^{๒๔๘} ยัง^{๒๔๙} เกิด^{๒๕๐} เป็น^{๒๕๑} อุ^{๒๕๒} ส^{๒๕๓} ค^{๒๕๔} ช^{๒๕๕} น^{๒๕๖} มา^{๒๕๗} ช^{๒๕๘} ัก^{๒๕๙} ข^{๒๖๐} าว^{๒๖๑}
ทั้ง^{๒๖๒} นั้น^{๒๖๓} ใน^{๒๖๔} ขณะ^{๒๖๕} หนึ่ง^{๒๖๖} เมื่อ^{๒๖๗} เขา^{๒๖๘} โถม^{๒๖๙} เข้า^{๒๗๐} มา^{๒๗๑} ฟัน^{๒๗๒} ข้าพ^{๒๗๓}
เจ้า^{๒๗๔} น^{๒๗๕} ส^{๒๗๖} ค^{๒๗๗} ติ^{๒๗๘}ว^{๒๗๙} โดย^{๒๘๐} ข้าพเจ้า^{๒๘๑} เข^{๒๘๒} ย^{๒๘๓} ะ^{๒๘๔} หล^{๒๘๕} น^{๒๘๖} เสีย^{๒๘๗} ก^{๒๘๘} าว^{๒๘๙}
เท่า^{๒๙๐} นั้น^{๒๙๑} พลัน^{๒๙๒} หน้า^{๒๙๓} ของ^{๒๙๔} เขา^{๒๙๕} ซึ่ง^{๒๙๖} ได้^{๒๙๗} แ^{๒๙๘} ก^{๒๙๙} โล^{๓๐๐} ติ^{๓๐๑} ติ^{๓๐๒} เพล^{๓๐๓}
เ^{๓๐๔} ะ^{๓๐๕} ะ^{๓๐๖} อย^{๓๐๗} แล้ว^{๓๐๘} นั้น^{๓๐๙} ถัด^{๓๑๐} มา^{๓๑๑} เขา^{๓๑๒} มา^{๓๑๓} ะ^{๓๑๔} ะ^{๓๑๕} ะ^{๓๑๖} ะ^{๓๑๗} ะ^{๓๑๘} ะ^{๓๑๙} ะ^{๓๒๐} ะ^{๓๒๑} ะ^{๓๒๒} ะ^{๓๒๓} ะ^{๓๒๔} ะ^{๓๒๕} ะ^{๓๒๖} ะ^{๓๒๗} ะ^{๓๒๘} ะ^{๓๒๙} ะ^{๓๓๐} ะ^{๓๓๑} ะ^{๓๓๒} ะ^{๓๓๓} ะ^{๓๓๔} ะ^{๓๓๕} ะ^{๓๓๖} ะ^{๓๓๗} ะ^{๓๓๘} ะ^{๓๓๙} ะ^{๓๔๐} ะ^{๓๔๑} ะ^{๓๔๒} ะ^{๓๔๓} ะ^{๓๔๔} ะ^{๓๔๕} ะ^{๓๔๖} ะ^{๓๔๗} ะ^{๓๔๘} ะ^{๓๔๙} ะ^{๓๕๐} ะ^{๓๕๑} ะ^{๓๕๒} ะ^{๓๕๓} ะ^{๓๕๔} ะ^{๓๕๕} ะ^{๓๕๖} ะ^{๓๕๗} ะ^{๓๕๘} ะ^{๓๕๙} ะ^{๓๖๐} ะ^{๓๖๑} ะ^{๓๖๒} ะ^{๓๖๓} ะ^{๓๖๔} ะ^{๓๖๕} ะ^{๓๖๖} ะ^{๓๖๗} ะ^{๓๖๘} ะ^{๓๖๙} ะ^{๓๗๐} ะ^{๓๗๑} ะ^{๓๗๒} ะ^{๓๗๓} ะ^{๓๗๔} ะ^{๓๗๕} ะ^{๓๗๖} ะ^{๓๗๗} ะ^{๓๗๘} ะ^{๓๗๙} ะ^{๓๘๐} ะ^{๓๘๑} ะ^{๓๘๒} ะ^{๓๘๓} ะ^{๓๘๔} ะ^{๓๘๕} ะ^{๓๘๖} ะ^{๓๘๗} ะ^{๓๘๘} ะ^{๓๘๙} ะ^{๓๙๐} ะ^{๓๙๑} ะ^{๓๙๒} ะ^{๓๙๓} ะ^{๓๙๔} ะ^{๓๙๕} ะ^{๓๙๖} ะ^{๓๙๗} ะ^{๓๙๘} ะ^{๓๙๙} ะ^{๔๐๐} ะ^{๔๐๑} ะ^{๔๐๒} ะ^{๔๐๓} ะ^{๔๐๔} ะ^{๔๐๕} ะ^{๔๐๖} ะ^{๔๐๗} ะ^{๔๐๘} ะ^{๔๐๙} ะ^{๔๑๐} ะ^{๔๑๑} ะ^{๔๑๒} ะ^{๔๑๓} ะ^{๔๑๔} ะ^{๔๑๕} ะ^{๔๑๖} ะ^{๔๑๗} ะ^{๔๑๘} ะ^{๔๑๙} ะ^{๔๒๐} ะ^{๔๒๑} ะ^{๔๒๒} ะ^{๔๒๓} ะ^{๔๒๔} ะ^{๔๒๕} ะ^{๔๒๖} ะ^{๔๒๗} ะ^{๔๒๘} ะ^{๔๒๙} ะ^{๔๓๐} ะ^{๔๓๑} ะ^{๔๓๒} ะ^{๔๓๓} ะ^{๔๓๔} ะ^{๔๓๕} ะ^{๔๓๖} ะ^{๔๓๗} ะ^{๔๓๘} ะ^{๔๓๙} ะ^{๔๔๐} ะ^{๔๔๑} ะ^{๔๔๒} ะ^{๔๔๓} ะ^{๔๔๔} ะ^{๔๔๕} ะ^{๔๔๖} ะ^{๔๔๗} ะ^{๔๔๘} ะ^{๔๔๙} ะ^{๔๕๐} ะ^{๔๕๑} ะ^{๔๕๒} ะ^{๔๕๓} ะ^{๔๕๔} ะ^{๔๕๕} ะ^{๔๕๖} ะ^{๔๕๗} ะ^{๔๕๘} ะ^{๔๕๙} ะ^{๔๖๐} ะ^{๔๖๑} ะ^{๔๖๒} ะ^{๔๖๓} ะ^{๔๖๔} ะ^{๔๖๕} ะ^{๔๖๖} ะ^{๔๖๗} ะ^{๔๖๘} ะ^{๔๖๙} ะ^{๔๗๐} ะ^{๔๗๑} ะ^{๔๗๒} ะ^{๔๗๓} ะ^{๔๗๔} ะ^{๔๗๕} ะ^{๔๗๖} ะ^{๔๗๗} ะ^{๔๗๘} ะ^{๔๗๙} ะ^{๔๘๐} ะ^{๔๘๑} ะ^{๔๘๒} ะ^{๔๘๓} ะ^{๔๘๔} ะ^{๔๘๕} ะ^{๔๘๖} ะ^{๔๘๗} ะ^{๔๘๘} ะ^{๔๘๙} ะ^{๔๙๐} ะ^{๔๙๑} ะ^{๔๙๒} ะ^{๔๙๓} ะ^{๔๙๔} ะ^{๔๙๕} ะ^{๔๙๖} ะ^{๔๙๗} ะ^{๔๙๘} ะ^{๔๙๙} ะ^{๕๐๐} ะ^{๕๐๑} ะ^{๕๐๒} ะ^{๕๐๓} ะ^{๕๐๔} ะ^{๕๐๕} ะ^{๕๐๖} ะ^{๕๐๗} ะ^{๕๐๘} ะ^{๕๐๙} ะ^{๕๑๐} ะ^{๕๑๑} ะ^{๕๑๒} ะ^{๕๑๓} ะ^{๕๑๔} ะ^{๕๑๕} ะ^{๕๑๖} ะ^{๕๑๗} ะ^{๕๑๘} ะ^{๕๑๙} ะ^{๕๒๐} ะ^{๕๒๑} ะ^{๕๒๒} ะ^{๕๒๓} ะ^{๕๒๔} ะ^{๕๒๕} ะ^{๕๒๖} ะ^{๕๒๗} ะ^{๕๒๘} ะ^{๕๒๙} ะ^{๕๓๐} ะ^{๕๓๑} ะ^{๕๓๒} ะ^{๕๓๓} ะ^{๕๓๔} ะ^{๕๓๕} ะ^{๕๓๖} ะ^{๕๓๗} ะ^{๕๓๘} ะ^{๕๓๙} ะ^{๕๔๐} ะ^{๕๔๑} ะ^{๕๔๒} ะ^{๕๔๓} ะ^{๕๔๔} ะ^{๕๔๕} ะ^{๕๔๖} ะ^{๕๔๗} ะ^{๕๔๘} ะ^{๕๔๙} ะ^{๕๕๐} ะ^{๕๕๑} ะ^{๕๕๒} ะ^{๕๕๓} ะ^{๕๕๔} ะ^{๕๕๕} ะ^{๕๕๖} ะ^{๕๕๗} ะ^{๕๕๘} ะ^{๕๕๙} ะ^{๕๖๐} ะ^{๕๖๑} ะ^{๕๖๒} ะ^{๕๖๓} ะ^{๕๖๔} ะ^{๕๖๕} ะ^{๕๖๖} ะ^{๕๖๗} ะ^{๕๖๘} ะ^{๕๖๙} ะ^{๕๗๐} ะ^{๕๗๑} ะ^{๕๗๒} ะ^{๕๗๓} ะ^{๕๗๔} ะ^{๕๗๕} ะ^{๕๗๖} ะ^{๕๗๗} ะ^{๕๗๘} ะ^{๕๗๙} ะ^{๕๘๐} ะ^{๕๘๑} ะ^{๕๘๒} ะ^{๕๘๓} ะ^{๕๘๔} ะ^{๕๘๕} ะ^{๕๘๖} ะ^{๕๘๗} ะ^{๕๘๘} ะ^{๕๘๙} ะ^{๕๙๐} ะ^{๕๙๑} ะ^{๕๙๒} ะ^{๕๙๓} ะ^{๕๙๔} ะ^{๕๙๕} ะ^{๕๙๖} ะ^{๕๙๗} ะ^{๕๙๘} ะ^{๕๙๙} ะ^{๖๐๐} ะ^{๖๐๑} ะ^{๖๐๒} ะ^{๖๐๓} ะ^{๖๐๔} ะ^{๖๐๕} ะ^{๖๐๖} ะ^{๖๐๗} ะ^{๖๐๘} ะ^{๖๐๙} ะ^{๖๑๐} ะ^{๖๑๑} ะ^{๖๑๒} ะ^{๖๑๓} ะ^{๖๑๔} ะ^{๖๑๕} ะ^{๖๑๖} ะ^{๖๑๗} ะ^{๖๑๘} ะ^{๖๑๙} ะ^{๖๒๐} ะ^{๖๒๑} ะ^{๖๒๒} ะ^{๖๒๓} ะ^{๖๒๔} ะ^{๖๒๕} ะ^{๖๒๖} ะ^{๖๒๗} ะ^{๖๒๘} ะ^{๖๒๙} ะ^{๖๓๐} ะ^{๖๓๑} ะ^{๖๓๒} ะ^{๖๓๓} ะ^{๖๓๔} ะ^{๖๓๕} ะ^{๖๓๖} ะ^{๖๓๗} ะ^{๖๓๘} ะ^{๖๓๙} ะ^{๖๔๐} ะ^{๖๔๑} ะ^{๖๔๒} ะ^{๖๔๓} ะ^{๖๔๔} ะ^{๖๔๕} ะ^{๖๔๖} ะ^{๖๔๗} ะ^{๖๔๘} ะ^{๖๔๙} ะ^{๖๕๐} ะ^{๖๕๑} ะ^{๖๕๒} ะ^{๖๕๓} ะ^{๖๕๔} ะ^{๖๕๕} ะ^{๖๕๖} ะ^{๖๕๗} ะ^{๖๕๘} ะ^{๖๕๙} ะ^{๖๖๐} ะ^{๖๖๑} ะ^{๖๖๒} ะ^{๖๖๓} ะ^{๖๖๔} ะ^{๖๖๕} ะ^{๖๖๖} ะ^{๖๖๗} ะ^{๖๖๘} ะ^{๖๖๙} ะ^{๖๗๐} ะ^{๖๗๑} ะ^{๖๗๒} ะ^{๖๗๓} ะ^{๖๗๔} ะ^{๖๗๕} ะ^{๖๗๖} ะ^{๖๗๗} ะ^{๖๗๘} ะ^{๖๗๙} ะ^{๖๘๐} ะ^{๖๘๑} ะ^{๖๘๒} ะ^{๖๘๓} ะ^{๖๘๔} ะ^{๖๘๕} ะ^{๖๘๖} ะ^{๖๘๗} ะ^{๖๘๘} ะ^{๖๘๙} ะ^{๖๙๐} ะ^{๖๙๑} ะ^{๖๙๒} ะ^{๖๙๓} ะ^{๖๙๔} ะ^{๖๙๕} ะ^{๖๙๖} ะ^{๖๙๗} ะ^{๖๙๘} ะ^{๖๙๙} ะ^{๗๐๐} ะ^{๗๐๑} ะ^{๗๐๒} ะ^{๗๐๓} ะ^{๗๐๔} ะ^{๗๐๕} ะ^{๗๐๖} ะ^{๗๐๗} ะ^{๗๐๘} ะ^{๗๐๙} ะ^{๗๑๐} ะ^{๗๑๑} ะ^{๗๑๒} ะ^{๗๑๓} ะ^{๗๑๔} ะ^{๗๑๕} ะ^{๗๑๖} ะ^{๗๑๗} ะ^{๗๑๘} ะ^{๗๑๙} ะ^{๗๒๐} ะ^{๗๒๑} ะ^{๗๒๒} ะ^{๗๒๓} ะ^{๗๒๔} ะ^{๗๒๕} ะ^{๗๒๖} ะ^{๗๒๗} ะ^{๗๒๘} ะ^{๗๒๙} ะ^{๗๓๐} ะ^{๗๓๑} ะ^{๗๓๒} ะ^{๗๓๓} ะ^{๗๓๔} ะ^{๗๓๕} ะ^{๗๓๖} ะ^{๗๓๗} ะ^{๗๓๘} ะ^{๗๓๙} ะ^{๗๔๐} ะ^{๗๔๑} ะ^{๗๔๒} ะ^{๗๔๓} ะ^{๗๔๔} ะ^{๗๔๕} ะ^{๗๔๖} ะ^{๗๔๗} ะ^{๗๔๘} ะ^{๗๔๙} ะ^{๗๕๐} ะ^{๗๕๑} ะ^{๗๕๒} ะ^{๗๕๓} ะ^{๗๕๔} ะ^{๗๕๕} ะ^{๗๕๖} ะ^{๗๕๗} ะ^{๗๕๘} ะ^{๗๕๙} ะ^{๗๖๐} ะ^{๗๖๑} ะ^{๗๖๒} ะ^{๗๖๓} ะ^{๗๖๔} ะ^{๗๖๕} ะ^{๗๖๖} ะ^{๗๖๗} ะ^{๗๖๘} ะ^{๗๖๙} ะ^{๗๗๐} ะ^{๗๗๑} ะ^{๗๗๒} ะ^{๗๗๓} ะ^{๗๗๔} ะ^{๗๗๕} ะ^{๗๗๖} ะ^{๗๗๗} ะ^{๗๗๘} ะ^{๗๗๙} ะ^{๗๘๐} ะ^{๗๘๑} ะ^{๗๘๒} ะ^{๗๘๓} ะ^{๗๘๔} ะ^{๗๘๕} ะ^{๗๘๖} ะ^{๗๘๗} ะ^{๗๘๘} ะ^{๗๘๙} ะ^{๗๙๐} ะ^{๗๙๑} ะ^{๗๙๒} ะ^{๗๙๓} ะ^{๗๙๔} ะ^{๗๙๕} ะ^{๗๙๖} ะ^{๗๙๗} ะ^{๗๙๘} ะ^{๗๙๙} ะ^{๘๐๐} ะ^{๘๐๑} ะ^{๘๐๒} ะ^{๘๐๓} ะ^{๘๐๔} ะ^{๘๐๕} ะ^{๘๐๖} ะ^{๘๐๗} ะ^{๘๐๘} ะ^{๘๐๙} ะ^{๘๑๐} ะ^{๘๑๑} ะ^{๘๑๒} ะ^{๘๑๓} ะ^{๘๑๔} ะ^{๘๑๕} ะ^{๘๑๖} ะ^{๘๑๗} ะ^{๘๑๘} ะ^{๘๑๙} ะ^{๘๒๐} ะ^{๘๒๑} ะ^{๘๒๒} ะ^{๘๒๓} ะ^{๘๒๔} ะ^{๘๒๕} ะ^{๘๒๖} ะ^{๘๒๗} ะ^{๘๒๘} ะ^{๘๒๙} ะ^{๘๓๐} ะ^{๘๓๑} ะ^{๘๓๒} ะ^{๘๓๓} ะ^{๘๓๔} ะ^{๘๓๕} ะ^{๘๓๖} ะ^{๘๓๗} ะ^{๘๓๘} ะ^{๘๓๙} ะ^{๘๔๐} ะ^{๘๔๑} ะ^{๘๔๒} ะ^{๘๔๓} ะ^{๘๔๔} ะ^{๘๔๕} ะ^{๘๔๖} ะ^{๘๔๗} ะ^{๘๔๘} ะ^{๘๔๙} ะ^{๘๕๐} ะ^{๘๕๑} ะ^{๘๕๒} ะ^{๘๕๓} ะ^{๘๕๔} ะ^{๘๕๕} ะ^{๘๕๖} ะ^{๘๕๗} ะ^{๘๕๘} ะ^{๘๕๙} ะ^{๘๖๐} ะ^{๘๖๑} ะ^{๘๖๒} ะ^{๘๖๓} ะ^{๘๖๔} ะ^{๘๖๕} ะ^{๘๖๖} ะ^{๘๖๗} ะ^{๘๖๘} ะ^{๘๖๙} ะ^{๘๗๐} ะ^{๘๗๑} ะ^{๘๗๒} ะ^{๘๗๓} ะ^{๘๗๔} ะ^{๘๗๕} ะ^{๘๗๖} ะ^{๘๗๗} ะ^{๘๗๘} ะ^{๘๗๙} ะ^{๘๘๐} ะ<

ชายฉันทิช

มิน

ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านไม่ใช่คนผิด ท่านอย่าก
บุญของคุณข้าพเจ้ามันเกลียด ข้าพเจ้าขอยใจท่าน
แล้ว”

ชายหนุ่มแห่งนั้นหันหน้าข้าพเจ้าด้วยแว
วตาอันไร้เกียจเสาะ แล้วก็ถอนใจพรวดว่า “อนิจ
ไฉน ท่านจึงกล่าวคำ สลักไม้คร ของ ข้าพเจ้า
เช่นนั้น ! ขอรรมภาว่าผู้เป็นพลเมืองที่ทั้งหลายนั้น
จริงอยู่, ย่อมไม่ยอมรับเอากิจที่ตนกระทำเพื่อ
สาธารณสุขอันเป็นบุญคุณ ! แต่ผู้ใดรับ
ความอนาเคราะห์นั้นก็ยอมอดคิดว่า ตนก็ยอม
เป็นพลเมืองที่เหมือนกัน โดยจะทำไมไม่
รู้ ภัยบุญคุณของผู้ประกอบการคนนั้นมิได้”

ข้าพเจ้า หัวเราะระ อยใจในความเฉลียว
ฉลาดของเขา แล้วจึงถามขึ้นเย็บ ๆ ว่า
“ถ้าละนั้นท่านจะให้ข้าพเจ้ากล่าวคำรับปาก
แก่ท่านอย่างไรเล่า ?”

เขาหัวเราะระเมื่อใด ฟังดังนั้น แล้วก็พุดขึ้น
โดยเร็วว่า “ขอท่านจงไปครั้นปากแก่ข้าพ
เจ้าสักคำว่า ท่านจะเป็นพชายของข้าพเจ้า
ทั้งแต่บัดนี้ไป”

“ก็แล้วตัวของท่านล่ะ ! ท่านจะยอม
สละตัวลงมา เป็น น้อยชาย ของข้าพเจ้า ผู้ซึ่งมี
ฐานะแค่เพียงชายพระนเรศวรหรือไม่เล่า ?”

“ขอ พระรัตนไตร จงเป็น สักขีพยาน แก่

คำพูดของข้าพเจ้าเถิด ท่านอย่าได้ คึกคักวง
สงสัยในตัวของข้าพเจ้าเลย”

“อา—ก็ละ ถ้าละนั้นพ่อน้องรัก !” ข้าพเจ้า
ว่า “โดยเกียรติยศผู้ชายของพู่ ๆ จะขอ
เป็นพชายที่ซื่อตรงของน้อง ไปจนตรานชีวิตหา
ไม่เหมือนกัน”

เขายิ้ม ด้วยความพอใจ แล้วถามว่า
“ขอโทษเถอะพี่ ถ้าพี่ไม่มีความจำเป็นจะยก
ยงฉันแล้ว ก็ขอจงได้ ไปรคยอกนามแก่ฉันด้วย”

“อือ—พี่เป็นชาวนคร !” ข้าพเจ้าเสร์
“ก็นั้นแหละ ! พี่ชื่ออะไรเล่า ? ส่วน
ฉันล่ะชื่อ น้อยเมืองแก้ว”

ข้าพเจ้าอยู่ยครู่หนึ่งจึงตอบไปตามคำท่าน
จ้าวราชอุทัยสั่งมาว่า “พี่ชื่อ จ้าววันเจียง
เป็นโอรสของท่านผู้ครองนครนั้น”

เขาเหลือกคาคข้าพเจ้าคล้ายคอกใจ และ
ถามสืบต่อไปว่า “แล้วพี่พักอยู่ที่ไหน ?”

ข้าพเจ้าหัวเราะแกล้งตอบว่า “พี่พักเิน
ทางมาเมืองนประเดียนเอง และก็ยังไม่มี
ว่าจะไปพักที่ไหนเลย เห็นจะต้องกลับ !”

“อ้าว — ถ้าเช่นนั้นก็ไปพักเสียบที่นายนของ
ฉันก็แล้วกัน ก็กินนบ้านแล้วพี่จะกลับไปไ
อย่างไร ไปนะพินะ ! พ่อเจ้าของฉันจะบิณ

มากที่เดียว ทว่าไกรู้จักกมลพด้วย”

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเศทางคิขิต

ข้าพเจ้า ออกนกรัก น้ำใจเขา เป็นอันมาก
เมื่อเค ฟังกณัน จึงแสวงสัพยอกว่า “ถ้า
ฉะนันก็ง ไปลาเจ้าของผาแพรเขาเสียก่อนซ พ
จึงจะยอมไป !”

ซึ่งในขณะนั้น บรรดาทยกตทงหลายทยน
ฟังเรา สนนากันอยู่ ก็พากัน หัวเราะ ชินโดย
พริ้มก้น ซึ่งได้กระทำให้หม่นมอยเมองแก้ว
ต้องเยอนหน้าไปอาม้วนอยู่อย่างน่าเชนค ครัน
แล้วครั้นหนึ่ง เราสองคนกลับพวอกอกคนหนงก
แหวกฝงคนออกมายังภายนอก ทงอ้ายมนษ
ผู้มีความหลยไปก้วย พิศม ของหัวเข้าไว้ ตาม
ยะถากรรมของมัน และพากันเดินออกจาก
หน้าร้าน ของแม่สาว งามนนั้น ม่งตรงไปยังทาง
ทิศเหนือ ไก ยนเสียงระฆังทวดโกโลส ทุยทาง
เดินกำลังย่ำยอกเวลาวาไไเทียบคนแล้ว ฉะนัน
เมื่อผลระออกมาจากหม่มชมนมร้านรวงแล้ว ก็
มอญกุดนหนทางมิกมัวไปทมค ยั้งข้าพเจ้า
ผู้ ไม่เคยชินมาแต่ก่อนค้วยแล้ว ก็ครึ สักวามัน
ออกจรงปาน ๆ หลยคาเกินทีเกี้ยว แต่ส่วน
น้อยเมองแก้ว นั้น นำหน้า ข้าพเจ้า ไปไค อย่าง
กระฉิกกระเระ สึงเกตุว่าเขาไม่ใคร่สู้จะกัจวล
เหมือนข้าพเจานก ทงเจาลกสมันอกคนหนง
ซึ่งเดินงมาของข้าพเจ้ามาข้างหลังนนั้น เขาก็
กำลังเดิน ร้องเพลง หิง ๆ อยู่อย่าง สบายใจ

เหมือนกัน ซึ่งไม่ตองสงสัย ว่า ษันายและ
ลกันอง สองคนน คงระ ไค เคยเคิน เทียวเล่นอยู่
ตามแถวเหล่านเป็นนิจสินนเอง เมื่อข้าพ
เจ้าถกเขาพาเดินอ้อมมายังวักข้างตรงลัวไโยข้าง
ประมาณ ไค พักหนง ก็มาดังเขตของยานเข้า
ยานหนง ซึ่งทราย ไคจากมั่วเรอกสร้างไว้
อย่างสังครท่งน ฉะนทีประคยานนนั้นมาชยสอง
คนกำลังยืนถอไคคยอรัยอยู่ แต่ว่าพอนชย
เมองแก้วกระแอมเสียงเข้าคำเคียวเท่านั้น ชย
ทงสองนนั้นก็ยไผ่เสยทันที และพยลงหมอย
อัยกัพนคินนอย่างเรยรยอ ข้าพเจ้าชก
สึงเมื่อไคเห็นอานภาพของเขากันนนั้น แคเพช
ก็จะมิให้เขาจยกริยาของข้าพเจ้าไค กังน
ข้าพเจ้าจึงแสวงผนทำเป็นไมรู้ ไม่ชเสีย แล้ว
กรวยสยเทาตามเขาเข้าไป อันสองข้างทาง
เคินนนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเขางจะไคคกแต่ง
ไว้ให้เป็นสวนไม้ ไโยไม้คอกนา ๆ พนช จัง
ไคกลันฉิมมย รนชนฉำไโยยั้งก และในบาง
ระยะทีผ่านไ ไป ก็มักจะไค ยินเป็นเสียงบรรดา
นา ๆ นกมากมายหลายสยชนิด ไคพากัน
สึงเสียงช้นรยอัยตามภาษาของมัน อย่างซัง
แซ่ ฮา — ท่านสหาย ทงหลายอัย อัน
น้อยเมองแก้ว ผู้ นทาไช่ เป็น ยุกคโดย คักก
สามัญเสยแล้ว เพียงแต่ข้าพเจ้าเคาเห็นไค

ชายันโฆษ

มิน

เป็นอย่าง ๆ ในยามที่มีคนนอนทาลเท่านั้น ก็พอที่จะชั่งชั่งได้ซัก ๆ แล้วว่า เขาย่อมต้องเป็นคฤหิภักอันใด นั่นอยู่นอกเงินทองของนั้นเป็นแท้ทีเดียว ครั้นสี่พระยะสวนอันบรมสุขไป ด้วย กลิ่น และ รส ได้ สัก ครั้วแล้ว ก็ออกจากสยแลเครือไม้มานไป ณะที่ทางตรงไปข้างหน้าข้าพเจ้า ได้มีคฤหาศน์รูปร่างสวยงามใหญ่ขวางไปตามนอก ทลิ่งหนึ่ง ตั้งอยู่ บนเนินดิน ลาก ๆ ทรงสี่เหลี่ยม ไม่สูง ไม่ต่ำกำลังเหมาะเจาะ เมื่อมองดูแต่ไกลก็แลเห็นผนังขาวสพรัง ทางภายในบริเวณจากนั้น โคมไฟยังตาม อยู่ระวามแวม นอกเมืองแก้วว่าเขาข้าพเจ้าชนยรรโคใหญ่เข้าไปยังห้อง ๆ หนึ่ง ในคฤหาศน์นั้นแล้ว ก็เชิญให้ ข้าพเจ้านั่งลงยัง โต๊ะอันใดสัก ๖ ด้วย เฝ้ามองเห็นทางด้านหนึ่ง ซึ่งระทอนโคมมีเมฆหมากน้ำท่าและกับแลลมีสุรายาล ตั้งไว้ ข้างเธอ ข้าพเจ้าเก็บที่ ส่วนเขานั่งขอตัวเลียงออกไปข้างนอก โดยไปออกคว่ำจะไปผลึกผ้าเสียก่อน แต่ได้ให้ชายผู้ ซึ่งงมำของข้าพเจ้ามานั้นคอยอยู่ปฏิบัติ ซึ่งภายหลังข้าพเจ้าได้ทราบจากการใดถามเขาว่า เขาเป็นพลึงของนอเมืองแก้วนั้นเอง โดยเขากล่าวว่า เขาได้เคยมีนอเมืองแก้วมาแต่เกิด ๆ ซึ่งความจริงกันจะเป็นเช่นนั้น เพราะข้าพเจ้า

ประมาณอายุของเขา ก็เห็นว่าน่าจะตกเข้าไปในเรือนสักห้าสิบเศษเห็นจะได้ ข้าพเจ้าลอบชำเลื่องการประคัมประคานา ๆ คุรภักดีภายในห้องเสร็จแล้ว ก็ยังทำให้ ข้าพเจ้ามีนใจที่เกียว่าพ่อน้องชายร่วมสาบาลของข้าพเจ้าคนนั้น เขาคงจะเป็นคนสำคัญในพระนคร เชิญใหม่คนหนึ่งโดยมีท้องสงสัยอะไรโดยที่เกียประมาณ ครั้วหนึ่ง นอเมืองแก้ว ซึ่งได้ แต่งตัวเสียใหม่อย่างสวยเก๋ ก็ยกประคัมแต่เกินตรงเข้ามานั่งลงยังข้าง ๆ ข้าพเจ้า และทางข้างหลังของเขานั้น ได้ มีนางสาวปอพอ ๔ คน คลานตามเข้ามาทอพออยู่ตรงหน้าข้าพเจ้าด้วย ครั้นแล้วนอเมืองแก้วก็เชิญให้ข้าพเจ้ากมสุรามฤตด้วยสุนทรวาจาอันอ่อนหวาน แต่ส่วนตัวของเขาเองออกปากขอตัว แก่ ข้าพเจ้าว่า กำลังป่วยศีรษะและอย่าให้ข้าพเจ้าเกรงใจเลย ถ้านับถือ ว่า เป็นพี่น้อง กันแล้ว ก็จง วยประทานให้สยายเด็ก ซึ่งข้าพเจ้าจะปฏิเสธยังกมเป็นผล ด้วยพ่อน้องชายได้กระทำคนเป็นผู้ส่งข้อมณภูชโฆษ แล นำสุรามฤต นั้น ๆ แก่ข้าพเจ้าเสียเองด้วยกิริยาวาจาอันซมอัยซ้อซก อย่างน่ารัก และพร้อมกันนางนภพื่อนทั้ง ๔ สาวนั้น ก็กระทำอาการทอชแชนแอ่นเอวตักแก่ออยู่ในท่านั่ง จนถึง ษณเข้าแล้ว ก็ลุกขึ้นยืน และ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนาภคิยัติ

เข็ญกรายไปในท่าต่าง ๆ โดยพร้อม ๆ กัน
อย่างน่าพิศวง ขณะนั้น ข้าพเจ้า จะได้สัมผัส
ภาณิศาที่ว่า

เดินทางต่างเทศให้	พิจารณา
อาศัยนั่งนอนอาหาร	อีกนั้น
ออกนอน ออกันศาล	ความ โกรธ,
ทำสิ่งนั้นคนเล่า	เล็ดล้นควรวล.

ขยท่นไปย้งหรืออย่างไรก็ไม่ทราบได้ แต่ข้าพ
เจ้าขอสารภาพว่า ข้าพเจ้ารู้สึกมีความเยือก
ขานสำราญใจเป็นอย่างยิ่ง ขณะนั้นข้าพเจ้า
แสวงทำเช่นเอนส์ข้าง ลังอิงหลัง น้อยเมืองแก้ว
แล้วก็ตามมือ เคารลง ที่พลาของเจ้า เพื่อจะให้
เจ้ากนิยงพอนทองสนั่น ซึ่งในทณ โคนัน
น้อยเมืองแก้วได้ รมหันมาทำเป็นขนิม ข้าพเจ้า
ในทางว่าเจ้าก็ สัพยอกข้าพเจ้าอย่าง เหมือนกัน
อา! ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย นี่เป็นแต่เรารู้จัก
กันเพียงชั่วครู่ยามเท่านั้น น้อยเมืองแก้วก็คือน
รมข้าพเจ้าก็ขอยอขอขาคือไม่ตรงรยำนต่งน ถ้า
กาลล่วงต่อไปภายหน้าเราทั้งสองจะรู้จักใครกัน
สักเพียงใดหนอน? ข้าพเจ้านั่งนึกชมหน้าใจ
ของเขาย่อมมีววยเลียบเคียงที่ท่านสหายทั้งหลาย
เอ๋ย คณนนักขบรู้งฟ้า แต่ที่เราสนุกสนาน
กันอยู่ แล้วน้อยเมืองแก้วจึงได้ ให้ขอทัพเสียง
นี้เป็นผู้พาเอาข้าพเจ้าไปเข้านอน.

ข้าพเจ้า จะ ได้ เสดธ ควันนอน รม อยู่ ในที่
อันบรมสขีซ่านานเท่าใด ก็ไม่สามารถที่จะ
ทราบได้ แต่เมื่อได้ รู้ สักครู่ทณจนแล้ว แสง
ควันได้ พิศน ให้ ข้าพเจ้าทราบว่าการรักได้
โคจรไปแล้วดังค่อนฟ้าที่เคยว ส่วน น้อย
เมืองแก้วนั้นได้หายไป ข้าพเจ้าได้ตามตามแก่
พลอย แยกบอกว่าท่านพ่อเฒ่าได้ ใช้ ให้เขา
เข้าไปทำธุระเสียบในเมือง ต่อขึ้น ๆ จึงจะกลับ
เมื่อข้าพเจ้ารับประทานอาหาร เสร็จแล้วสักครู่
ทัพเสียงนั้น ก็พาเอา ท่านพ่อเฒ่าแม่เฒ่าของ
น้อยเมืองแก้วเข้ามา ใน ห้อง ที่ ข้าพเจ้า น้อย
ข้าพเจ้า ประจุคณนาการ และ คารวะ ท่านแล้ว
ท่านก็โสภาปราสย ขอมยญุดน ข้าพเจ้าอย่าง
มากมาย ในการที่ได้ช่วยเหลือยศุขชายของ
ท่านไว้ เมื่อคณน และ ได้กรวดนญาตลธิ
แก่ข้าพเจ้าทุก ๆ ประการ ที่จะกระทำกิจการ
อื่นใดภายในบริเวณบ้านของท่านนั้น ครั้นแล้ว
ครู่หนึ่งท่านออกจากห้องไป.
ครั้นวันเย็นลงแล้ว ข้าพเจ้าก็ออกจาก
ห้องเดิน แยกไป ตาม ทางคณน ใน บริเวณ บ้าน
ด้วยประสงค์จะกระทำภายในบ้านช่องของน้อย
เมืองแก้วให้เป็นขวัญตาสักหน่อยหนึ่ง ซึ่ง
เสียงแรงได้ มี โสภา เข้ามายอ ในว่มไม้ชายคา
ของเขารยจุทงท ถ้ามีได้ยเห็นความสวยงาม

อายัน ไชย

มิน

ของเขาเสียเลยแล้ว ก็คืออภังการเป็นการยกพร้อง
ไปมากทีเดียว โอ—ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย อัน
ความภาคของข้าพเจ้าเมื่อคนนั้น มิได้ผิดพลาด
จากความสังเกตของข้าพเจ้าเลย ด้วย
ว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมได้ชื่อว่าเป็รรมณีสถาน
อย่างน่าอัศจรรย์ใจจริง ๆ ข้าพเจ้าแทบจะ
อธิบายไม่ได้ว่า อะไรบ้างที่มีโคกตกแต่งไว้
ด้วยความพิถีพิถันระหว่า ของนายช่างผู้ชำนาญ
ฉลาดชั้นสูง ด้วยไม่ว่าข้าพเจ้าจะแลไปทาง
สารทิศใด ก็ล้วนแล้วแต่ได้กระทำให้ละลาน
ตาใจไปหมด อันทางเกิณนั้นเป็นชั้นเชิงสูงต่ำ
ขึ้น ๆ ลง ๆ คุกเขี้ยวอ้อมวกไปจรกเข้าหากัน
โดยทั่ว ทั้งสองข้างทางเป็นเนินลทหล่นเขิน
โคก และกองประทิวถ้าเขาสระศาลาทำน้ำอยู่
เป็นแห่ง ๆ มีลุมทุมพุ่มพฤษชาติร้อยพันชนิด
ทั้งดอกไม้ออกช่อชูช่ออรชร แลทศาคระกา
ไปด้วยสีสรรพรรณนพยานั้นปานประหนึ่งกับว่า
ใครไปประยักประকাไว้ฉนั้น ต่างวรรณะต่าง
แข่งขันกัน สังกลิณเกษร อยู่ ทอมทวล อวนคลย
ทางขวาซ้ายไว้ระยะไม่สู้จะห่างกันนัก ได้มี
ทั้งกรงคินกรรแฉวนแฉนค่าง และคอนไม้ อันมี
บรรคานานานก ต่างชนิด และ ต่างพันธุ์ ทั้งเล็ก
ใหญ่ กำลังจับเกาะ และกระโดดโลดเต้นแล้ว
ก็ส่งเสียงร้องคุ่นกันอยู่อย่างน่าฟัง ดังไป

ทางตรงหน้าฉันรั้วไม้ ไม้เงิน สูง ขนาดประมาณ
หน้าอกคนยืน ที่ปากทางที่ระเข้าไปยังถ้ำ
ลายคุนเป็นตัวอักษรเขียนด้วยทองไว้ว่า “กุพช
โกทยาน” ไว้ด้วยหนึ่ง เมื่อมองดูแต่ไกล
ก็แลเห็นได้ถนัด อันภายในรั้วนั้นแลสล้าง
ไปด้วยต้นกุหลายต่าง ๆ ช่อกำลังเชิกรช่อช่อออก
อยู่อย่างคันทก คล้ายกับไปคาบไว้ ด้วยพรรณ
แพรสีชมพูพุดปานกัน โอ! ท่านสหายทั้งหลาย
เอ๋ย โดยเกิณพินมิได้จำกัด ข้าพเจ้าก็กล้า
ทำพินกับท่านได้ ว่าถ้าในพระราชอาณา
จักรสยามของเรา ใครมีส่วนกลายได้ทอด
ออกช่อใหญ่โตงทงมาเห็นปานดังฉนั้นแล้ว ข้าพ
เจ้าเป็นยอมเทกระษัตริย์ กับ ท่านสหายทั้งหลาย
ทีเดียว และยิ่งกว่านั้น ภายในกุพชโกทยาน
นั้นเล่า ยิ่งได้ดังไม้ดีก็ไม้กระถาง เขามอ
เขาเมอ ช่อชวบน้ำฟ้า อันยังเกิดขึ้นมาเองโดย
ธรรมชาติ และอย่างน้ำใสใ้ไฟเงิน กออยู่ด้วย
ซึ่งมีปลาเงินปลาทองกำลังจว้างว่ายคลิยทางอยู่
อย่างสพร่งนั้น ได้ทงเวียงรายไว้ยังทักันอีก
ด้วย โอ—ความมั่งมีศรีสุขของมณเฑียรนั้น
บรรคาสารพัด วิศุท ทโค สว่างสมเช่นไว้ ท่าน
ผู้เป็นเจ้าของกรุงมิได้ค้นถึงการจากไปอย่าง
ไม่มีวันจะ ได้กลับมาได้ เห็น อีกนั้นเสียยิ่งเลย
เป็นแท้เทียว.

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาหาเสนาบดี

ข้าพเจ้าเฝ้าพลเรือนเที่ยว เกิดความ ซมเล่น
มาตลอดทาง โดยประมาณว่าเห็นจะล้ำเข้าไป
ในอุทยานกุหลาบนั้นราวสักเส้นหนึ่ง เห็นจะได้
แต่กระนั้นก็ ทว่าข้าพเจ้ายืนอยู่ ก็ยังห้อม
ล้อมไปด้วยคนกุหลาบทั้งนั้น และในทันใดนั้น
ข้าพเจ้าก็ได้อินเป็นเสียงสุนัขหลายตัวกำลัง
เห่ากระโชก ๆ อยู่ทางข้างหลัง ซึ่งในชั้น
แรกข้าพเจ้าเข้าใจว่ามันคงจะเกิดประหลาดกัน
ขึ้นด้วยเศษอาหารไรสักชิ้นหนึ่งเท่านั้น แต่
ก็ไหนได้ ค่อมากยิ่งนักถึงออกใจด้วยซ้ำ ข้าพ
เจ้าก็ได้อินเสียงมันวิ่งส่วๆ ใกล้ข้าพเจ้าเข้ามา
อย่างรวดเร็ว ถึงนั้นข้าพเจ้าจึงเหลียวหลังกลับ
ไปทอด แหม—ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย ข้าพเจ้าก็
ได้ประหลาดมันเป็นผู้เป็นเจ้าของเสียงนั้นเจ้าจริง ๆ
มันเป็นพันธุ์ของใครมิดี ธรรมดาแล้วตัวเกือบ
เท่าหม้อแกวยี่ของ ๆ กำลังเรียงรายขยายแถว
แยกเขี้ยว ตรงเข้ามา จะประจันหน้า กับข้าพเจ้า
อย่างครึบว้า ออ—อันกิริยาท่าทางของมันควรจะ
เป็นเสือโคร่งเสียดีกว่ามันจะเป็นหมา เพราะ
เขี้ยวและฟันซี่แหลมๆ ของมันทั้งปากนั้นก็พอ
ที่จะฉีกคอหอยข้าพเจ้าให้ขาดได้ โดยไม่ต้อง
ทารนาแรงเลย ด้วยความตกใจของข้าพเจ้า
ในขณะนั้นมันก็เลยสันตติ เพราะฉะนี้ก็ยังเกิด
ขึ้นโดยมีทันใดทันนั้น ข้าพเจ้าก็

ลงใจคิดว่าความท้ออาวซึ่งสักแล้วมันจะได
เช่นกันกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ทำเป็น
ขว้างยาข่มมันไปโดยแกล้งๆ ฉะนั้น แต่ข้าพเจ้า
เจ้ากรรมทั้งสามตัวนั้น จะได้นำพาหรือสัก
สักตอนใดก็ออกไปก็หาไม่ เมื่อมันเห็นข้าพ
เจ้าคงจะประหลาดใจกันนั้น พลันมันก็หันหน้า
กันกระโจน เข้าสู้ประจันหน้า กับข้าพเจ้าเป็นกลม
ยอนทีเดียว เมื่อข้าพเจ้าได้ห้อมล้อมไปด้วย
อันครวญอยู่จนรอบข้างทั้งนั้น ข้าพเจ้าก็เกิด
โทษขึ้นมาทันที และในทันใดนั้นข้าพเจ้า
ก็คิดว่าห้วยมือเท้าทั้งขี้นกับและชกเตะอยู่กลาง
และรีบถอยหลังหนีไปพลาง ซึ่งไม่ต้อง
สงสัยว่า การที่คนเห็นเอาหลังเดินแล้วกลัว โดย
มีได้ใช้ลูกปืนจากหนทางนั้น จะได้อะไร
อย่างไร ? ฉะนั้น ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย
แล้วแต่ฉันสิ ! ที่ข้าพเจ้าพาเอาข้าพเจ้าไป
ข้าพเจ้ามิได้ขยี้ขยี้ว่าที่ใดมันจะเป็นที่ควรหรือ
ไม่ ข้าพเจ้าถอยหนีแต่ก็เข็ดเขี้ยวเหยียย
กัน ไม่นั่นได้งาม ๆ ของเขาเสียลึกลับเป็นหน้า
กลองที่เกี่ยว หนามใหม่ข้างนั้น มิใช่มันจะ
เกี่ยวชวนเอาอันตัวเล็กกาเงงอย่างไร ข้าพเจ้า
ไม่คิดถึงมันทั้งนั้น ขออย่างเดียวแต่อย่าให้
เขี้ยวหามาขยี้เอาหัวผมของข้าพเจ้าเขาเท่านั้น
ซึ่งฝ่ายมันผู้ มขอกทั้งสามนั้นจะได้อะไร ข้าพ

เจ้าทำไม่ ทางโคกข้าพเจ้าเผ่นไปได้ ทิศ
นั้น ๆ มันก็ไล่กวตข้าพเจ้าทิศ ๆ มาเหมือนกัน
อันการหนี ของข้าพเจ้า เพราะยังไม่อยากตาย
ด้วยเขี้ยวหมา และการไล่ของมันเป็นขี้ยาใกล้มรส
เล็ดและเนือของท่านอื่นทรพิษจะ ไล่ข้า
นานอยู่สักเท่าใด ถึงเทวดามาเป็นตัวข้าพเจ้า
เองในขณะนั้นไม่สามารถจะทราบได้ แต่ข้าพ
เจ้ามารู้ สักตัวเขาเหมือนกัน ได้จำเข้าดังกับอะไรสิ่ง
หนึ่งใหญ่ ๆ และนุ่ม ๆ โทรมไปครึ่งใจเป็นครึ่งแล้ว
จึงได้เห็นอายหมากว้างทั้งสามตัวนั้น โคพากัน
เปลี่ยนหรือขายถนมาอย่างน่าพิศวง กล่าวคือ
มันทำท่าอาทางซึ่งเป็นพวงวี่ของมันลงรูกกัน
แล้วถอยหลัง ๆ ชูหูขึ้นกระตือรือร้น และ
พากันหันหน้าขวาง ครางอก ๆ คล้ายกับว่ามัน
กำลังกลัวเกรงอะไรอยู่ณนั้น แล้วครู่หนึ่งพากัน
วิ่งกลับไปตามหนทางเดิมจนสิ้น ซึ่งข้าพเจ้า
เองก็หาทราบไม่ว่า มันได้ต้องเอา มาหาละลวย
อะไรของข้าพเจ้าเข้า ขณะนั้นข้าพเจ้ากำลัง
นั่งหอบอยู่ด้วยความเหนื่อยแทบใจระชาค พลัน
ก็มีความรู้สึกถึงสิ่งหนึ่ง ๆ อีกเหมือนกัน ได้มา
จนเอาหลังข้าพเจ้าไว้ โดยแรง และสิ่งที่ข้าพ
เจ้านั่งหอบอยู่หนึ่ง นั้น ก็บังเกิดมีชีวิตจิตใจ
ขึ้นมาทันที กล่าวคือได้กินสับกเอาจนข้าพเจ้า
พลัดตกแอกลงไปก้นกระแทกอยู่กับพื้นดินอย่าง

หมกหมัก และพร้อมกันก็มีความเสี่ยงอันตราย
เป็นจับใจพคะนองอย่างเร็วปรือว่า

“คนอะไรไม่รู้! มันนั่งตกเขาเล่นง่าย ๆ”

ข้าพเจ้าจะหลังเอามือเท้าติดลงโดยพลัน
เมื่อได้ยืนคืบนั้น จึงในยืนนั้น ข้าพเจ้าได้
ประสพ กับหน้า ของผู้ เป็นเจ้าของเสียงนั้น เขา
อย่างเต็มตาทีเดียว และในขณะนั้นข้าพเจ้า
ก็กลายเป็นชนชอมคำกินไปเป็นครู่ เพราะด้วย
ความตกคลั่งอย่างสาหัส อา — ท่านสหาย
ทั้งหลายเอ๋ย สิ่งนั้นคืออะไรกัน? คงแต่ข้าพเจ้า
เกิดมารู้ จักว่าคนเรามาอยู่สองเพศ คือเพศหนึ่ง
นั้นคือเป็นอย่างตัวของข้าพเจ้านั้น และอีกเพศ
หนึ่งนั้น ผู้เป็นเจ้าของเพศ มักจะ ชอบอย่าง
ตัวว่าเป็นมารดาของ โลก คือเป็นอย่างเดียวกับ
ที่ ข้าพเจ้าได้ ประชันหนาย่อยณนั้น แต่
ไหนเล่า! ข้าพเจ้าจึงมีได้พบเห็นคนเพศเดียว
กันอย่างนั้น มีความสลับคล้ายคลึง กันมา
ก่อนข้างเล่ห์หนอ? อา—นั่นหล่อนเป็นชาวฟ้า
กระยาหงันนั้น กระมัง! จึงได้ก่อปรตั่วอยู่
สักยงถึงเทพธิดาในนิยายนิมิตรนั้น แน่
แล้ว! ถ้าหล่อนเป็นนางในได้เท่า หล่อนก็
คงจะไม่ใช่ประภาศกัณท์ ซึ่งโดย ธรรมดา
สามัญชนจะมีชีวิตทาง โคมประ โคมโลกให้มัน
ผู้ชายเช่นข้าพเจ้ามันเมาห้อยยั้งนั่งมิได้เลยเป็น

พ.ศ. ๒๔๗๐

อัครมหาเสนาบดีสิบตรี

แท้เทียว อันสาวพวงกว้างกายของเจ้าหล่อน คนอีกชาติหนึ่ง กว้างการแต่งกายและภาษาที่
นั้นได้ แสวงกำหนดึกชาติว่าเป็นมนุษย์อีกภาษา
หนึ่ง ซึ่งแทนที่จะเป็น นางสาวชาวชะเลียง
ตามถ้อยคำสำเนียงที่พูดนั้น ถ้าท่านศาสตรา
จารย์ ผู้ชำนาญในการ แยกพันชุมชนนั้น คือตัว
ของข้าพเจ้าแล้ว ก็โดยอาศัยแห่งความรู้ันั้น
ข้าพเจ้า จำจะต้อง ขออธิบาย กำหนดึกชาติของ
เจ้าหล่อนไว้ ด้วยประการทั้งนี้คือ ๑ บิศา
ของเจ้าหล่อนนั้นเป็นพม่า แต่มารดาเป็นลาว
ในพื้นเมืองนี้ ๒ คนนี้เมื่อโดยอำนาจแห่ง
โลกิตของชนสองชาตินี้ผสมกันแล้ว บุตรผู้

เกิดมาจึงให้รับสมญาว่า **ชาติคูลา**

๓ ชาติคูลา ทั้งชายหญิงสำแดงลักษณะว่าเป็น

พุก & ชายคูลาแต่งกายต่างสืบสืบเกี่ยว
กับชายลาวซึ่งหมายความว่า ร่างกายส่วนล่าง
เป็นไปทางมารดา แต่ใส่เสื้อชายและมุ่นมวย
โพกผ้าเช่นเดียวกับพม่า ซึ่งหมายความว่า
ร่างกายส่วนบนเป็นไปทางบิดา & หญิงคูลา
นุ่งส่วร้าวเช่นเดียวกับหญิงลาว ไม่ใช้ส่วร้าว
ตาโลงอย่างหญิงพม่า ซึ่งหมายความว่าร่าง
กายส่วนล่างเป็นไปทางมารดา แต่ใส่เสื้อเอว
อย่างของหญิงลาวและมุ่นมวยเช่นเดียวกับหญิง
พม่า ไม่เกล้าไชงจะไชง"อย่างหญิงลาว ซึ่ง
หมายความว่า ร่างกายส่วนบนเป็นไปทางบิดา
ยังมารดาข้าง ๒ ภาษาที่พูด คล่องแคล่ว

๑ หรือโงะโงะ เป็นชื่อของวิเชียรเกล้าสมเด็จพระในสมัยโบราณ อันลักษณะและรูปร่างนั้น
ใน สมัยปัตติมานันท์ เห็น มีเทวอก ของ นางสร้อยฟ้าในเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งละคอนเถิดใน
เมืองเรา สรรวมเล่นกันอยู่ เป็นแบบที่ถูกต้องอย่างน่าชม เมื่อสมัย อชุตยราชธานี ถ้า
กษัตริย์พระองค์ใดมีเชื้อสายมาจากพระราชวงศ์เชียงราย (สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง) จำแนย
ผู้หญิงในรัชกาลนั้น ก็ทรงไว้ผมตามที่กล่าวนั้น แต่ได้มายกึ ทรงผมให้ วิปลาศไปใน ตอน
ก่อนแผ่นดิน สมเด็จพระไชยราชาเป็นปฐม กล่าวคือเปลี่ยนจากเกล้าทรงสูงมาเอาเป็นไว้ประบ่า
หลักฐานการไว้ผมของลาว และไทยในสมัยโบราณนั้น บัดนี้ ยังมีภาพปรากฏอยู่ที่ สมเด็จพระ
อโศก วัชรราชประทีปฐานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเคยได้เห็นลาวภาษาหนึ่งเราเรียก
กันว่า 'โงะ' ก็เกล้าผมประบ่าเช่นกัน หรือ จะเป็น ด้วยโงะ นั้นเองได้ เลื่อน มา จาก คำว่า
โงะจะ โงะจะออกกระมังยังสงสัยอยู่.

ทั้งลาวแลพม่า แต่ในราวพวกคูลากันเอง คูลา
เอกราชทั้งลาวแลพม่ากัน จนกระทั่งลาว
หรือพม่าผู้ เป็นเจ้าของ ภาษาเสียอีก ก็ฟัง ไม่ได้
ความมักมีกัน เมื่อใดกระทำการผู้รู้มาก
มาถึงเพียงนี้แล้วก็รู้สึกผิดใจ ด้วยเมื่อครั้ง
ข้าพเจ้ายังเป็นเด็ก ๆ อยู่ ได้เคยอ่านนิยาย ไม่สู้
จะวิเศษเรื่องหนึ่ง ซึ่งในท้องเรื่องนั้น ได้อ้าง
ถึงรูปร่างของนางคูลา ว่าแสนที่ระทระถึถน
จนกระทั่งพอกได้ ก็ไม่เสียเลย ผ่าเถอะ ! เมื่อ
ข้าพเจ้าได้ มาเห็น นางคูลาตัวจริง อยู่ไหนไหน
เช่นนั้นก็พลันทราบว่านิยายอันไม่วิเศษ นั้น
ได้ คงใจที่จะประจบว่านางคูลาไว้ ด้วยความรู้
เท่าไม่ถึงการณ์นั่นเอง และข้าพเจ้าจะไม่
รู้สึกถึงเกลียดชังนัก ถ้าจะมีนิยายเรื่องใด
เรื่องหนึ่งซึ่ง ในท้องเรื่องนั้น มีชื่อข้าพเจ้าเป็น
พระเอก อยู่ก็ไม่นานเอกลาคันที่ข้าพเจ้ามีเอง
อยู่ประเดี๋ยวนี้จริง ๆ นะท่านสหายทั้งหลาย
เฮ้ย !

ขณะนั้น ข้าพเจ้าลุกขึ้นยืน อย่างตัวลอย ๆ
จนแทบจะ ไม่รู้สึกว่าเป็นตัวเป็นคนของข้าพเจ้า
เองหรือไม่ ยิ่งเมื่อใดที่เหลียวไปเห็นเจ้าหล่อน
กำลังยืน หน้าคว่ำ อยู่ด้วย ความ เกรี้ยวกราก
กันนั้น เพราะเจ้าหล่อนคงจะเข้าใจว่าข้าพเจ้า
แสร้งนั่งทักทอเอาเมื่อสักครู่นี้ด้วยแล้ว ก็

ชักให้รู้ สักประหม่าจนคอหอยคឹคก็เลย
สลับขี้นมัวมันช่วงมกขยับไปทั้งแปดด้าน ด้วย
มีทราบดีว่าคงคิดกล่าวคำขมาโทษเจ้าหล่อน

อย่างใดทั้งนี้เหมาะ ถ้าและเจ้าหล่อนมิได้
ชายคา อันเขี้ยวขุ่น แต่คมกริบ พอกที่ระทอก
ข้าพเจ้าได้เป็นท่อน ๆ มายังข้าพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง
แล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นจะต้องยืนอยู่เป็นเยื่อเยือก
ช้านานโดยไม่ต้องสงสัย ข้าพเจ้าเสียเท่า
เขาไปหาเจ้าหล่อนอีกถึงกว่าแล้วก็ ก้ม ศีรษะ
ลงอย่างนอนอ้อมพลาญกักกล่าวด้วยคำขึ้นว่า

“ ข้าแต่ท่านผู้มีเกียรติยศ ข้าพเจ้ารู้สึก
ว่าตัวข้าพเจ้า ช่วงพยายข้า ถึงท่านกล่าวเมื่อ
สักครู่หนึ่งจริง ๆ แต่—ขอท่านจงได้ โปรด
กรุณาฟังด้วยคำขอโทษของข้าพเจ้าย่าง อัน
การที่ข้าพเจ้าได้พลงทวนลงยังบนตักของท่าน
นั้น ก็เพราะข้าพเจ้าหาได้ สังเกตไม่ว่า ท่าน
ได้กำลังนั่งอยู่ขณะนั้นตั้งแต่เมื่อไร อนึ่งด้วย
ความสับสนจริง ข้าพเจ้าเองก็มิได้ คงใจที่จะ

หันสินชี มารอคอย อยู่ยังเฝ้านหน้าของท่าน
ไม่ ขอท่านได้ โปรดกรุณาอย่าได้ คิดเห็นว่า
ข้าพเจ้า แสร้ง มา ทำลาย เกียรติยศ ของ ท่าน
เลย ” ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ก้ม ศีรษะลงเคารพ
เจ้าหล่อนอีกครั้งหนึ่ง และดอยคะ ออกมายืน

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนาังคิปปิต

“นำหัวเราะ !” เจ้าหล่อนแค้นเสีย ออกมาเค้น ๆ ซึ่งถ้าใครได้ฟังก็รู้สึกได้ว่า เป็นน้ำเสียง อันซาเย็น อย่างไร ๆ ซอกล และครู่หนึ่ง ก็กลับซุกตัวลงนั่ง ค่อยทำทาง อันไว้ส่น่า พลาญพอกออกมาเปรย ๆ ว่า “คล้ายกับว่าสถาน^{นี้} เป็นที่ระโหฐานของคนทั่วไป ใครจะนึกเข้ามาเหยียบย่ำต้นไม้ ต้นไม้ของเขา ก็กลืนหายตายขยับน้อยอย่างไรก็ได้”

ข้าพเจ้าร้อนใจเป็นอันมากเมื่อได้ฟังดังนั้น จึงตอบว่า “ขอรับประทานโทษ ขอให้ข้าพเจ้ายื่นคำสารภาพแก่ท่านอีกครั้งหนึ่ง ว่า ข้าพเจ้ามิได้ตั้งใจที่จะเจตนาดังนั้นเลยเป็นความเสีย หากแต่ข้าพเจ้าอดยั้งยั้งหันสนขึ้นมา จึงได้พลั้งเผลอเหยียบย่ำลงไปเท่านั้น ซึ่งท่านก็คงจะได้เห็นอย่างแจ่มแจ้งแล้ว และอนึ่งเล่า ท่านพ่อเจ้าข้าของข้าพเจ้า ก็ได้ให้สิทธิแก่ข้าพเจ้าไว้ว่า ข้าพเจ้าจะไปไหนมาไหนก็ได้ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้เข้ามาดังนี้”

เจ้าหล่อนหันขวับมาโดยเร็ว และควากถามว่า “ท่านเป็นใคร ! จึงได้มาอ้างเอาอำนาจของท่านพ่อเจ้าข้ามาช่วย ?” แล้วครู่หนึ่ง ก็หันหน้ากลับไปพร้อมกันกับได้ ค้อนเอา ข้าพเจ้าเข้าตึงแปดเก้าวง

ข้าพเจ้าเสียวสลายเมื่อได้ โทษเอาสายตา

อันหวานซึ่งพาดเข้าอย่างจัง ๆ กันนั้น จึงข้าพเจ้าก็ตอบขึ้นอย่างตะกุกตะกักว่า “ง่า—ง่า—ข้าพเจ้าขอ ง่า—จ้าวฉันเจียง—ผู้เป็นโอรสของเจ้าหลวงแห่งนคร ! ซึ่งหวังว่าท่านคงจะเคยได้ ยินชอเสียงของข้าพเจ้ามาบ้างแล้ว”

“นั่นแน่—” เจ้าหล่อนหันมาชโหาหน้าข้าพเจ้าเข้าออก “ท่านก็อย่าได้กลัว ! ทำไมจ้าวแห่งเมือง เซลาณคัษะ เขามุ่งม้วยไว้ ช้างหลัง เหมือนดัง พรหมณ์ อย่าง ก็ท่าน ฉะนั้นหรือ ?”

ข้าพเจ้าตกใจรีบยกมือขึ้นคลำศีรษะโดยเร็ว แต่แล้วก็โหลยววาย ด้วยม้วยผลมของข้าพเจ้าได้ โสระพอกกลับไปยังเสียทางข้างหลังจริง ๆ อันการทั้งนี้ ก็เพราะ ข้าพเจ้าเกลือกถนวงหันหน้ามาจั่วพามาเมื่อสักครู่ นั้นเอง ทนนามโชนันจึงได้ถอยเอาถักคาดะปักไปไว้ข้างหลังทั้งนี้ ข้าพเจ้าทำเป็นแสวงสนมยทง ๆ ที่รู้สึกได้ว่าทวนกำลังเป็น

เหนียวปลิ้นปล้อน ๆ แล้วยิ่ง ๆ ด้วยความสลายอย่างนั้น ครั้นข้าพเจ้าตกแค้นผลเสียตามเดิมแล้ว จึงเปลี่ยนเสียงพูดไปในทางแก้เก้อว่า

“ถ้าฉะนั้นข้าพเจ้าก็ขอถอนคำ จากถาเป็นจ้าวแห่งนครเสีย !

“จะขอแก้ตัวใหม่ว่า ท่านจะเป็นเทพยตร์

อายัน ไชย

มิน

ชนอีกอย่างหนึ่งกระนั้นหรือ ?”

“อ้อ—ถ้าหากว่าใน^{๕๕๕}ชนพวกพ้องมี^{๕๕๕}คนอยู่
ก็จะเป็นอย่างนี้ไป แต่การที่ข้าพเจ้าจะเป็นเทพ
บุตร ย่างมีได้” ข้าพเจ้าหยอกเขาให้^{๕๕๕}คออ ๆ
และค่อย ๆ ชุมนิ่งลงยังข้าง ๆ อย่างเรียบ ๆ

“ออกจะหนักมือ !” พร้อมกันกับคำพูด
ของ^{๕๕๕}เจ้าหล่อนก็กลืนขมด้วยกิริยาอันแสดง
ว่ามีความรังเกียจในข้าพเจ้าอย่างเต็มที่ และ
ในทันทีนั้น^{๕๕๕}ก็หันมาขึ้น^{๕๕๕}ท่าสะเอว^{๕๕๕}เซมิง^{๕๕๕}ตาเอา
ข้าพเจ้าเข้าอย่างไฉนแล้ว แต่เมื่อท่านข้าพเจ้า
ไปไม่กี่นาทีก่อน^{๕๕๕}ก็กระโดดเข้ามาแล้ว^{๕๕๕}ชี้หน้า
ข้าพเจ้าทว่า “ท่านคือใคร ?”

ข้าพเจ้าทว่าเรารู้^{๕๕๕}ที่เห็นกิริยาทำทางอัน
น่าเอ็นดูเช่นนั้นจึง^{๕๕๕}สรวทตอบว่า “แหม—ท่าน
นี่ท่านช่างเป็นคนเคร่ง^{๕๕๕}ที่^{๕๕๕}เหลือเกิน” แล้ว
ข้าพเจ้าจึง^{๕๕๕}ลุกขึ้น^{๕๕๕}มายัง “ได้มีคนมาถามข้าพ
เจ้า^{๕๕๕}ที่^{๕๕๕}ก่อน^{๕๕๕}แล้ว แต่ข้าพเจ้าก็^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕}แสร้ง^{๕๕๕}พราง
ให้^{๕๕๕}แก่^{๕๕๕}ผู้^{๕๕๕}ใด^{๕๕๕}เลย ว่าข้าพเจ้า^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}คือ^{๕๕๕}ใคร ! แต่^{๕๕๕}ก็^{๕๕๕}เอา
เถอะ สำหรับท่าน ซึ่งเคย^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕}รู้^{๕๕๕}ข้าพเจ้า^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}ก็^{๕๕๕}ก
อยู่^{๕๕๕}เมื่อ^{๕๕๕}สัก^{๕๕๕}ครู่^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕} ข้าพเจ้า^{๕๕๕}มีความ^{๕๕๕}ยินดี^{๕๕๕}เป็น
อย่างยิ่ง ที่จะ^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕}มา^{๕๕๕}เจอ^{๕๕๕}กับ^{๕๕๕}ท่าน^{๕๕๕}ของ^{๕๕๕}ข้าพเจ้า^{๕๕๕}ให้
ท่าน^{๕๕๕}ทราบ^{๕๕๕}ไว้^{๕๕๕} อัน^{๕๕๕}ตัว^{๕๕๕}ข้าพเจ้า^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}คือ^{๕๕๕} ออก^{๕๕๕}ซุน^{๕๕๕}อิน^{๕๕๕}ทร
เถอะ เป็น^{๕๕๕}เจ้า^{๕๕๕}กรรม^{๕๕๕}นอก^{๕๕๕}ซ้าย^{๕๕๕}แห่ง^{๕๕๕}กอง^{๕๕๕}พระ^{๕๕๕}ราช
วัลลภ^{๕๕๕}ของ^{๕๕๕}สมเด็จพระ^{๕๕๕}เจ้า^{๕๕๕}อยู่^{๕๕๕}หัว^{๕๕๕} เมือง^{๕๕๕}พระ^{๕๕๕}พิษณุ

โลก ท่านมีความประสงค์จะใช้^{๕๕๕}สอย^{๕๕๕}ไร่^{๕๕๕}แก่^{๕๕๕}
ข้าพเจ้า^{๕๕๕}หรือ ?”

“จะใช้^{๕๕๕}อะไร ?” เจ้า^{๕๕๕}หล่อน^{๕๕๕}ทว่า^{๕๕๕}ก็^{๕๕๕}ก็^{๕๕๕}
“จะได้^{๕๕๕}รู้^{๕๕๕}ไว้^{๕๕๕}ว่า^{๕๕๕} ท่าน^{๕๕๕}คือ^{๕๕๕}การ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}หรือ^{๕๕๕}ซี !”
“อิน^{๕๕๕}เภา—” ข้าพเจ้า^{๕๕๕}ทำ^{๕๕๕}ล^{๕๕๕}ก^{๕๕๕}เสียง^{๕๕๕}อ้อ^{๕๕๕}ลง

อย่าง^{๕๕๕}ล^{๕๕๕}หือ^{๕๕๕} “ท่าน^{๕๕๕}อย่า^{๕๕๕}ฟัง^{๕๕๕}ใช้^{๕๕๕} คำ^{๕๕๕}ว่า^{๕๕๕}การ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}
กับ^{๕๕๕}ข้าพเจ้า^{๕๕๕}เลย^{๕๕๕} นาย^{๕๕๕}กรรม^{๕๕๕}เปล่า^{๕๕๕} ๆ”

“ข้าพเจ้า^{๕๕๕}ไม่^{๕๕๕}เห็น^{๕๕๕}ว่า^{๕๕๕}จะ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}กรรม^{๕๕๕}อย่าง^{๕๕๕}ไร !
เมื่อ^{๕๕๕}คน^{๕๕๕}ชาติ^{๕๕๕}หนึ่ง^{๕๕๕}เปล^{๕๕๕}อม^{๕๕๕}แปลง^{๕๕๕}ตัว^{๕๕๕}เข้า^{๕๕๕}มา^{๕๕๕}อยู่^{๕๕๕}ใน^{๕๕๕}บ้าน^{๕๕๕}
เมือง^{๕๕๕}ของ^{๕๕๕}คน^{๕๕๕}อีก^{๕๕๕}ชาติ^{๕๕๕}หนึ่ง^{๕๕๕} ก็^{๕๕๕}ย่อม^{๕๕๕}ต้อง^{๕๕๕}เป็น^{๕๕๕}จ^{๕๕๕}ร^{๕๕๕}
บวช^{๕๕๕}ทั้ง^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}”

“นั่น^{๕๕๕}แหละ^{๕๕๕}เขา^{๕๕๕}ว่า^{๕๕๕}” ข้าพเจ้า^{๕๕๕}ทว่า^{๕๕๕}เร^{๕๕๕} “ท่าน
ไม่^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕}แยก^{๕๕๕}การ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}ไว้^{๕๕๕}ให้^{๕๕๕}เป็น^{๕๕๕}พวก^{๕๕๕} ๆ^{๕๕๕} เสีย^{๕๕๕}ก่อน^{๕๕๕}
จึง^{๕๕๕}เข้า^{๕๕๕}ใจ^{๕๕๕}เข^{๕๕๕}ว^{๕๕๕}ไป^{๕๕๕}เช่น^{๕๕๕}นี้^{๕๕๕} ทำ^{๕๕๕}ไม^{๕๕๕}จะ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}หรือ^{๕๕๕}จำ^{๕๕๕}
จะ^{๕๕๕}ต้อง^{๕๕๕}มา^{๕๕๕}เพื่อ^{๕๕๕}ส^{๕๕๕}ย^{๕๕๕}ส^{๕๕๕}วน^{๕๕๕}ความ^{๕๕๕}ดี^{๕๕๕}ของ^{๕๕๕}ชาติ^{๕๕๕}หนึ่ง^{๕๕๕}ไป^{๕๕๕}
ให้^{๕๕๕}แก่^{๕๕๕}ชาติ^{๕๕๕}ของ^{๕๕๕}คน^{๕๕๕}เสมอ^{๕๕๕}ไป^{๕๕๕}ทุก^{๕๕๕} ๆ^{๕๕๕} คน^{๕๕๕}ฉ^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}
หรือ ?”

“ก็^{๕๕๕}แล้ว^{๕๕๕}ฉ^{๕๕๕}นั้น^{๕๕๕}ท่าน^{๕๕๕}จะ^{๕๕๕}บวช^{๕๕๕}อย่าง^{๕๕๕}มา^{๕๕๕}หา^{๕๕๕}ความ^{๕๕๕}
ลำบาก^{๕๕๕}ทำ^{๕๕๕}ไม^{๕๕๕}กัน ! ฉ^{๕๕๕}ย^{๕๕๕}ผล^{๕๕๕}าก^{๕๕๕}ทำ^{๕๕๕}พ^{๕๕๕}ลา^{๕๕๕}ก^{๕๕๕}ทาง^{๕๕๕}
เจ้า^{๕๕๕}หนา^{๕๕๕}ท^{๕๕๕}เขา^{๕๕๕}จับ^{๕๕๕}ตัว^{๕๕๕}ท่าน^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕} ก็^{๕๕๕}อา^{๕๕๕}ร^{๕๕๕}ถู^{๕๕๕}ฆ่า^{๕๕๕}ตาย^{๕๕๕}
เปล่า^{๕๕๕} ๆ”

“ประ^{๕๕๕}เทีย^{๕๕๕}ว^{๕๕๕}ก่อน ! ก่อน^{๕๕๕}ที่^{๕๕๕}ท่าน^{๕๕๕} จะ^{๕๕๕}ให้^{๕๕๕}
ข้าพเจ้า^{๕๕๕}ท^{๕๕๕}อ^{๕๕๕}ความ^{๕๕๕}ซ^{๕๕๕}น^{๕๕๕} ก็^{๕๕๕}ขอ^{๕๕๕}ท่าน^{๕๕๕}ได้^{๕๕๕}ไป^{๕๕๕}ร^{๕๕๕}บ^{๕๕๕}ย^{๕๕๕}
ปาก^{๕๕๕}แก่^{๕๕๕}ข้าพเจ้า^{๕๕๕}สัก^{๕๕๕}คำ^{๕๕๕}ว่า^{๕๕๕} ท่าน^{๕๕๕}จะ^{๕๕๕}ไม่^{๕๕๕}โก^{๕๕๕}ร^{๕๕๕}ย^{๕๕๕} !

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนางคิบัติ

ข้าพเจ้าจึงจักตอบไ้”

“ข้าพเจ้าไม่เห็นมีความจำเป็นอย่างไร!”

“ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็น ความ จำเป็น มาก ที่เดียว เพราะท่าน ได้ถามข้าพเจ้าก่อนว่า ข้าพเจ้ามาเมืองนี้ด้วยเพราะเหตุผลอะไร ไม่ใช่หรือ?”

“ถ้าเต็มใจจะตอบ ก็จงตอบด้วยความจริงใจของท่านเอง อันข้อที่กล่าวว่าข้าพเจ้าจะโกรธหรือไม่มันเป็นส่วนหัวใจของข้าพเจ้าเองออก!”

“ถ้าท่านพอใจจะให้เป็นอย่างนั้นก็ได้ ไหน! ทกะกันท่านถามว่าอะไร? โปรดทวนความอีกสักคำเถิด”

“ข้าพเจ้าว่าท่านเป็นจารจร! เพื่อบรรเทาความสับสน ท่านจะแก้ตัวอย่างไร?”

“เฮละ! ข้าพเจ้าก็ยอมสารภาพทุก ๆ ประโยคเหมือนกันเช่นเช่นต้นว่า ข้าพเจ้าเป็นจารจร เพื่อบรรเทา ความ-งา-รัก!”

“อไรนะ?” เจ้าหล่อนถึงตาและจ้องหน้าข้าพเจ้าขมึง

“เพื่อบรรเทาความรัก” ข้าพเจ้ายิ้มได้

“อ-นั่นแหละ! จะมาปลิ้นปล้อนอย่างหนึ่ง

ว่า เมืองไทยห้ามคนเคื่องเคื่องอย่างนั้นหรือ?”

“ขออนุญาตข้าพเจ้าไม่ทราบ เพราะมิได้เป็นผู้ชอบแสวงหามาก่อน แต่...ฟังมาสิ สักตัว ชินว่า ตัวของข้าพเจ้าได้ยังเกิดทผลาผลง ค้วยโรครัก เมื่อยระเคียดเอง!”

“ไม่อย่าฟัง!” แล้วเจ้าหล่อนก็ทำท่าจะเดินหลีกออกไป

ถึงนั้นข้าพเจ้าจึงร้องทวงขึ้นมาว่า “ข้า-ประเดี๋ยวก่อน! ท่านจะจากข้าพเจ้าไปเสีย โดยมิได้บอกนามแก่ข้าพเจ้าอย่างเช่นนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกมีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งมาก”

“ต้องเรื่องอะไรระบอก!” เจ้าหล่อนตอบด้วยความสับสนยิ่ง แล้วก็ก้าวขาเดินออกไป

ข้าพเจ้าออกวิ่ง สัก เสียหาย เป็นกำลังที่ใด เห็นถึงนั้น จึงในทันใดนั้นข้าพเจ้าก็เอื้อมมือไปยึดเขาข้อมือเจ้าหล่อนไว้ แต่อนิจา-พอมือ

ข้าพเจ้าถูกเข่าท่านั้น เจ้าหล่อนก็ถลึงลงที่เดียว และในขณะเดียวกันข้อกหลายทั้งมือซึ่งเจ้าหล่อนถืออยู่ ก็ชักมาโดนเอาหน้าอกข้าพเจ้าเข้าโดยแรง และมีทันที ข้าพเจ้าจะอ่อนนอนไ้ อีก เจ้าหล่อนก็วิ่งหนีข้าพเจ้าเข้าพุ่มไม้ลับหายไป

ข้าพเจ้าก็มั่งคงเข้าแล้วก็ค่อย ๆ ประคองหยิบข้อกหลาย ที่ตกอยู่ก็ขึ้นพันกัน เขาขึ้นมา

ยายันโฆะ

มิน

ถือไว้นะบอก ฮา — กลิ่นสร้อยสัมผัสนะของ

“ทายนาน?”

เจ้าหล่อนยังระคนปนอยู่มีไ้ให้ตกหายไป ข้าพ

“ข้าพเจ้าพ่อเฒ่าของฉันทิ้งเสียมาแต่เล็ก ๆ

เจ้าตามแล้ว ตามแล้ว ้วย ความรักแสน เสน่หา

นั้น ! และเราทั้งสองก็คบกันเป็นเพื่อนของ ”

อาลัยถึงตัวเจ้าหล่อน ผู้เป็น เจ้าของ ช่อกุหลาบ

“เจ้าหญิงประทัยยทนต์เสมอหรือ?”

นั้น แต่ในทันใดนั้นข้าพเจ้าก็ตกใจเป็นเสี่ยง

“เชอคางคนอยู่ที่หน้าราตรีหนึ่ง พอรุ่งขึ้น

คนมาขึ้นหัวเราอยู่ข้าง ๆ ข้าพเจ้าตกใจหัน

ก็กลีบ ค้อมะรอนใจจะม่ออก ”

ไปก็ เห็น น้อยเมืองแก้ว กำลังเอาผ้า

“ประเศวตก่อนพ่อน้องรัก !” ข้าพเจ้า

ซับหน้าก็ปาก ก็ทำเป็นไอ้อย และเมื่อเขา

จับมือเขาให้ นั่งลงก็ยกขึ้นแล้ว จึงถามต่อไป

เห็นข้าพเจ้ายืนคนละอย่างกับนั้น เขายิ้มแล้ว

ว่า “พี่ได้เคยทราบแต่เพียงว่าเชอเป็น พระ

ก็ถามข้าพเจ้าขึ้นอย่างน่าพิศวงว่า

ราชธิดาบุญธรรมของพระแม่เจ้า แต่ก็ยังสงสัย

“ทำไมพี่ชอบออกกุกหลาม มากนักหรือ ?

อยู่ว่าพระบิดาพระมารดาจริง ๆ ของเธอนั้น คือ

จึงได้เก็บมาฟังนี้ !”

เป็นผู้ใดนั้นยังได้ทราบอยู่บ้างหรือ?”

แต่แทนที่ข้าพเจ้าจะตอบขัดหาคำของเขานั้น

น้อยเมืองแก้วหันสีกเมื่อ ได้ยินข้าพเจ้า

ปากของ ข้าพเจ้าก็โพล่ไปยื่นถาม เขาขึ้น ว่า

ถามถึงนั้น เขาตอบออกมามีอย่างเศร้า ๆ ว่า

“เมื่อน้องมาทัน น้อยได้เห็นใครบ้างหรือเปล่า?

“ส่วนฉันทน่ะฉันรู้ว่าบิดามารดาของน้องหญิง

บอกพี่จริง ๆ อย่างชัด!”

นั่นคือใคร? สงสัยที่แต่ตัวเธอเท่านั้น ซึ่ง

เขาหัวเราะแล้วก็ตอบอย่างหน้าเฉยตาเลย

ฉันเชอว่าเธอก็ยังสงสัยใจว่า ท่านพ่อเฒ่า

ว่า “ฉันได้เห็นแต่ หญิงธิดาขุนนาง นิ่งของ

แม่เฒ่า ของฉันนั้นเองคือเป็น ผู้ยังเกิดเกล้าของ

ฉันเกินออกไม่เมื่อนั้น !”

เธอ ซึ่งความจริงทำไปเป็นเช่นนั้นไม่”

“ไหน ! แลว่าหญิงสาวคนนั้น คือ

“อ้อ ๆ พี่เข้าใจละ ! ถ้าว่าเรื่องราวที่พี่

เจ้าหญิงธิดาขุนนาง พระราชธิดาบุญธรรมของ

ได้ถาม น้อยนี้ ได้ เกยด้วยของอยู่ด้วย ความลับของ

พระแม่เจ้าหรือ?”

น้องก็อยู่แล้ว ถึงจึงเอาเป็นการขี้เกียจ ว่า

“ใช่ !”

แต่ในแฉะน้องรัก ในคืนวันพุ่มไฟ พระทองขอ

“เฮ้ ! ก็เชอเกยด้วยอย่างไรจึงได้มาอยู่

ลานนี้ไป ทำอะไร สักอย่างหนึ่ง ที่ ใน เวียง

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศริมาเสนางคิบัติ

คอรุ่งเช้าแล้วพริ้งจะกลับ แต่ถ้าวาน้องเห็นพี่
หายไประไร กลับมาตาม กำหนดแล้ว ก็จึง
เข้าใจเถิดว่า พี่ต้องจำใจจากน้องไปยังนคร
สุวรรณ ก่อน ด้วยความ อาลัยรักในน้อง อย่าง
สุดแสน ต่อเมื่อภายหลังทางกัณฑ์วาระ ไม่แล้ว
พริ้งจึงมาสมัครโมสรับกับน้องดังเช่นเคย น้อง
เพื่อคอยแทนบุญคุณของน้อง ซึ่งใดคอนรับไว้
ในฐานะไมตรีรักกัน และนึ่งพักคอยน้อง
ทรมานของพลัดถิ่นหนึ่ง เพื่อสนองมิตรภาพของ
เราไว้ มิให้รู้สร้างสูญ มาละระน้องรัก! คำ
นี้ค่อยแล้ว ทาควรท จะมานั่งตากน้ำค้าง อยู่ยัง
กลางทวาร คั้งนี้ไม่”

ข้าพเจ้าว่าแล้วก็ชวนเอาภาน้อยเมืองแก้ว
ขึ้นไว้ในกำลังแห่งวงแขนทั้งสอง อาศัยด้วย
ตะแอกแขนซ้ายข้างแก่ข้าพเจ้ามาก และนึ่ง
มิได้เป็นการซิกขาง แก่การ ที่ข้าพเจ้าเอาเขา
ขึ้นเสกขึ้นไว้ ไม่ ซึ่งโดยพร้อมกัน พ่อน้องชายที่
รักของข้าพเจ้าก็หัวเราะร่วนด้วยความขบขัน
และเขาแขนทั้งสองของเขาเข้ากระหวัดคอข้า
พเจ้าไว้ โดยรอยคล้ายกับทารกนั้น ครั้น
แล้วข้าพเจ้าก็ค่อย ๆ พาเขาเดินกลับไป

๐

๐

๐

เมื่อรุ่งเช้าข้าพเจ้าก็ทราบบ่นน้อยเมือง
แก้วต้อง เข้าในเมืองด้วย พระของท่านพ่อเจ้า

ของเขาคือ ข้าพเจ้ารับประทานอาหารแล้วก็
ลงนอนเขลงอยู่แต่ผู้เดียว เพื่อตรึกตรองถึงสิ่งที่
เหลื่อมที่ข้าพเจ้า จะเข้าไปใน พระราชฐานใน
คำวนั้น ในขณะนั้นยังหาตั้งรอยฝันแยกประ
การได้สักขึ้นมาเป็นเรื่อง ๆ จนทำเอาข้าพเจ้า
เวียนวนคั่นคิกอยู่หลายตลบทยทบวนก็ยังมิกล้า
จะตัดสินใจให้เด็ดขาดอย่างไรลงไปได้ แต่แล้ว
บรรดาปัญหาเหล่านั้น ก็คงเข้ามาถึง ตรงไปยั้งตัว
เจ้าหญิงน้อยสนาขรเป็นจุดเดียวกันหมด จึงอยู่
จำใจ เป็นแต่ เพียง น้องสาว ของ น้อยเมืองแก้ว
อย่างเคยของท่านแล้วก็จะไปไหนไป อันหนทาง
มิตรภาพ ในวาระเชือกกับข้าพเจ้านั้น ก็พอมีหวัง
ว่าข้าพเจ้าจะสร้างเรือกทอดเกินข้ามไปสู่ฝั่งอัน
ปรารถนานั้นได้ เพราะเงื่อนงำก็พอจะมีอยู่เป็น
เงา ๆ แล้ว แต่จะยกขึ้นข้าพเจ้าก็ทราบบ่นเสีย
ซัด ๆ แล้ว ว่าเธอ ค้าง พระอิศริยยศ ถึง
มกฏกumar เขียงใหม่ อันมีท่านเจ้าพระสังขัต
เป็นคัมภ์ โฉนดเลยเธอจะมาเสวยแลกับคน กิ่ง
เช่นข้าพเจ้าผู้ ไร้ทั้งศักดิ์และทรัพย์ ถ้าข้า
พเจ้าจะปลงใจในผลสำเร็จที่ครั้งตัวเธอแล้ว ก็
เท่ากับ พายเรืออยู่ในห้วง พระมหาสมุทร อันมี
เห็นฝั่งฝ่าเสวยละระนั้นก็ยากนัก แต่ว่า—ท่าน

สหายทั้งหลายเอ๋ย เขาย่อมว่า ขรรคมหาตนา
มขอก, อันหนามจะออกจากเนื้อได้; ก็เพราะ

อายัน ไชย

มิน

เราใช้ควรวัวเอาหนามมุง. ข้อความตรงนั้นของ
เขาคงคมชัดอยู่ เออ—หรือว่าข้าพเจ้าจะลงค
กัวยัวอย่างนั้นบ้าง เอ—ขอขมกฏเขาละหนะ!
ลิดีชอย อย่างไร ก็ลองทำให้เป็นบทเรียนสอนใจ
ไว้สักทีเถอะ! ถ้าเมื่อพลากทำกระได้จักจำ
ใส่ใจไว้ แต่ถ้าขอมมาพาลกลเป็นผลสำเร็จบ้าง
ก็เหมือนกลไกลูกขงอาเคมยชา ทหนึ่งเหมือน
กัน.

ครั้นครั้นชายแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้มแข็งแก่ตัว
เสียช่อน ฮาวัวไว้ ภายในกาย แล้วก็ลงยรวไ
ไป คัวยัวก็ใจะไปเดินฆ่าเวลาเล่นยังภายใน
สวนกลหลายเสียสักหน่อยหนึ่งก่อน เมื่อพลยๆ
แล้วก็จะออกจากบ้านต่อไป แต่ในการเข้ามา
ในส่วนนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจ คัวยัวเพราะว่า
ถ้าข้าพเจ้าได้คณนามคม กัย อาย สุนชครายทั้ง
๓ ครั้นนั้นเข้าอกแล้ว มันจะต้องไปรักษาโรงวใน
ยมโลกบ้างละ! ทน แต่กัเคชระยณุกมีใช้ควรวัวที่
ข้าพเจ้าจะต้องฆ่าหมา! จึงเป็นอันเห็นแล้ว
คลาศคินไป แม้แต่ข้าพเจ้าได้ชอกชอนเดินไป
เกินมาอยู่หลายคดลกก็ กษณะนั้นเวลานาชา
จะได้ลงไปแล้วสักเท่าใดๆ ข้าพเจ้ามิใคร่จะ
ใส่ใจนัก คัวยัวกำลังพลัดเพลินอยู่กัยอกอกไม้
อย่างเคียวเท่านั้น แต่เมื่อใดตนชุน จากท้วง
แห่งความเรวญไจนันแล้ว ก็เพราะโศกประสาท

ของข้าพเจ้าได้ ยินเป็นเสียงประหลาดขึ้น อย่าง
หนึ่ง ซึ่งได้กระทำให้ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยน
อิริยาบถจากเจ้าคณฉายชมสวน ให้กลับมาเป็น
แมวชะโมยเที่ยวค้อมมือมองหาสิ่งทีปรากฏว่าเป็น
เสียงประหลาดคนนั้นทันที อาท่านสหายทั้งหลาย
เออ! ข้าพเจ้าอยากนัก, อยากจะให้ท่านมา
มีทิวคอกอย่างกับข้าพเจ้าในขณะจริง ๆ และ
ก็กัทหรือว่าใจคอของท่านจะรู้สึกอย่างไร? คัวย
ฉะทีข้างๆ ขวามือของข้าพเจ้าท้วง ออกไป
ประมาณสัก ๒ วาเศษยังภายในไร่ร้างไทร-ชักไ
เป็นพนักเกาอนัน ได้มีเสกทำท่านจ้าวพระ
สังขทิศซึ่งได้ทรงเครื่องเสวยงามพรงกำลังประ
ทับอยู่ อันชน พระเพลลา ของเขอนันได้มีสตร
คนหนึ่งซึ่งหาใช้คนอนคนไกลทีไหนไม่ นาง
งาม นน ถักอจ้าวหญิง อญุชนาธอ อันข้าพเจ้า
ได้ คักสันใจเค็กชากอยู่เมื่อสักครันว่าเธอเอา
เป็นทีพงนเอง แต่กัน่าสงสัยในใจข้าพเจ้ายัง
นัก คัวยเมื่อเป็นวานนชอยเมืองแก้วได้ ยอกแก่
ข้าพเจ้าเป็นคเณรว่า ต่อพวงนั้น จ้าวหญิง
น้องสาวของเขาง จะมาคาง ทน แต่กัโลน
วันนั้นเองจึงได้มานั่งอยู่กัยพระสังขทิศเล่า! ครัน
จะว่านอัยเมืองแก้ว แสวงยคข้าพเจ้าเล่น ก็
ไม่น่าจะเป็นไปได้ถึงเช่นนั้นเลย เพราะกิริยา
ท่าทางของนอัยเมืองแก้วไม่ใช่เป็นคนมีแนวว่า

W. A. 1000

อัศวมหาเสนางคิบัติ

มีความประพฤติเสื่อมทรามอย่างไร ข้ายัง
กว่านั้นเขา ก็ทรงรักภักดีใน ข้าพเจ้า เป็นที่เสมอ
ต้นเสมอปลายตลอดมาด้วย.

ขณะนั้นทั้งสองเจ้า หาดาคะ ได้ ยอม
ไม่เห็นหน้าต่อกันอีก ทั้งหมก ซึ่งนอกจากตัวของ
เธอเองแต่เพียงสองคนเท่านั้น อา—ท่านสหาย
ทั้งหลายเอ๋ย ความหวังใด ๆ ซึ่งข้าพเจ้าได้
นำกลับมาแล้วแต่เมื่อชกกลางวันนั้น ฉะนั้น
มันได้เสื่อมหายละลายไปเสียสิ้นแล้วจากหัวใจ
ของข้าพเจ้า อา! ข้าพเจ้าจะเป็นความหมกหวัง
ซึ่งข้าพเจ้าจะไม่ได้เวลา สดชื่น หัวใจ ไปอีก
ช้านานทีเดียว พระนครเข็ญใจใหม่เอ๋ย! พระนคร
อันงดงามน่ารักในทิศพายัพ ได้สอนให้ข้าพ-
เจ้ารู้จักค่าแห่งคุณสมบัตินิโลกธรรมมาแล้วทุก
วิธีนั้น ๆ เมื่อเย็นวันวาน แต่ในเช้าเพียงวันกัย
คนหนึ่งเท่านั้น ก็ได้สอนให้ข้าพเจ้ารู้จักสภาพ
แห่งความเป็น อนิจจัง ชิน อุก อย่าง หงง แล้ว
ขณะนั้นข้าพเจ้าชวนเชษฐาถอยระยะออกมาจาก
สถานที่ อันรักหัวใจ และยากโลก ในตา อย่าง
เหลือแสน ได้แล้วก็มี ไตรชชกชา วิษสาวภา
เกิดคิดจะไปยังภิกขาพาทนัง อย่างรวดเร็ว
อัน ขรรคามา โขไม้คอก ซึ่งข้าพเจ้าผูกแหวก
ผ่านไปนั้น จะได้กระทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามี
เป็น ท่าน สัมผัส ศีตนาเหมือน แต่แรกก็หาไม่

ธรรมชาติทุกสิ่งทุกอย่าง ไต่อบเหวราเลื่อมศรี
สภาวะประคองทั้งขวากหนาม ชน ทำท่าทำตาขย
ก็ปานกันละเน.

ครั้นเมื่อข้าพเจ้าข้ามสะพานไปยังปากทาง
ฝั่งโน้นใดแล้ว ก็เลยเถาะ ไปตามทางเดิน
นั้น แต่เมื่อใดเห็นอย่างสทิลอยู่ มาใกล้ครั้น
หนึ่ง ข้าพเจ้าก็ต้องหยุดซังก ด้วยฉะพทเบบ
ทางข้ามเมื่อ ข้าพเจ้านั้น ไทมี ข้างพนัก
กระโหมทอง เชือกหนึ่ง ถ้างย่นกัน กล้วยอ้อย
อยู่วัน และก็ทรงพนาของขางนั้น ไทมีชาย
คนหนึ่ง แต่งตัว วัทกม ด้วยเสื้อผา ขน สวมงาม
กำลังหันหลังให้แก่ข้าพเจ้า และก็มีหน้าเอา
ข้อขางเชือกหนึ่งทราวยเล่นอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าพลัน
ทราบไว้ว่าเขาคือหมอสางนั้นเอง โดยไม่ต้อง
สงสัย พลันความคิดซนก็หนึ่ง ไทแล่นเข้ามา
ส่วลิประสาทข้าพเจ้า ให้ข้าพเจ้านั่งลงวิชัย
การย ขมน้ำไคอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นผล
สำเร็จได้ โดยความวายน จึงกั้นนข้าพเจ้า
แก่ผาคาคาเขาออกมาฉื่อไว้ แล้วค่อย ๆ ย่อง
กริบเข้าไปหาชายหมอสางนั้น ด้วยความระมัด
ระวังแต่พอใกล้ ไทระยะกันก็แล้ว ข้าพเจ้าก็เฝ่น
เข้าเอาผาคาคนนั้นตัวก็คอของเขาเข้าไว้ไคอย่าง
นั้น แล้วยกกระซางกลัดถึงเข้าไปในพุ่มไม้
ใกล้ ๆ กันก็ยทางเดินนั้นไคเร็ว ในชนแคว

อายัน ไชย

มิน

ชายเคราะห์ร้ายผู้ถูกข้าพเจ้า ประทุษฐาน ใต้ พยายาม ทุ กะ คน อัสสระภาพ อย่าง เต็มความ สามารถ กล่าวคือ ใต้ ก็นสยัคต่อส ข้าพเจ้าด้วย พละกำลังอันทนายาท ส่วนเสียงทนายันซึ่งเขาจะ พยายามลักเท่าใดก็รู้ถึงมือออกเพราะข้าพเจ้า เอาตัวไว้เสียเหมาะเจาะแล้ว และข้าพเจ้าถึง ที่ข้าพเจ้ากระชากลากเอาเข้ามาทำอันหยางหลัง เช่นนั้นกัวย ถึงนั้นการที่จะรักษาสัระภาพ ของเขาอย่างใด ๆ จึงเป็นอันปราศจากผล ครั้น ข้าพเจ้าลากเอาเข้ามาในโพมไม้ ให้ลับตาคนได้ แล้ว ก็มีใครร้อให้เขาตั้งตัวไว้ ออกต่อไป กล่าว คือข้าพเจ้าก็ โถมเข้าชกตอขยประเทหน้าตาของ เขาอยู่เป็นพลวันทีเดียว และในอีกในันอย่าง เร็วรวกเกินคาด หมอช้างนั้นก็พวยปลงคามือ ข้าพเจ้า โดยมีทนาย ใต้ ร้องครางสัทธิ ที่ ปากมุกเล็กใต้ ทะลักไหล ออกมา จนละ - เทอะเต็มหน้า เมื่อเป็นโอกาสสมดังใจข้าพเจ้า มาทหมายต้งนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็เปลืองเสื่อผ้า ของเขาออกจากกาย นั้นส้น และข้าพเจ้าก็กั แแรงจะปลอมควัวเสียให้เหมือนกัเขา นั้น แต่ใน ทินโคนั้น ข้าพเจ้าก็ใจหายวาย ด้วยนัยตาใต้ ไปเหลื่อยเห็นเอาประคำพระพทศคุณของหลวง ชัง ขวรดา พระราชวลลภ ทงหลายใต้ วย พระ ราชทานด้วยกันส้นทุก ๆ คนนั้น กำลังสรวม

ซ่อนอยู่ ที่คอ ของ หมอช้าง นั้นยังภายใน เสือ โดยข้าพเจ้า ใต้ มีลิกเลย พลันข้าพเจ้า ก็ยังเกิดความสงสัยขึ้นมาทันที เมื่อใต้เห็นของ สำคัญกันั้น จึงในทินโคนั้น, ข้าพเจ้าก็ควา มวยผลของเขามาแล้วกัถึงชนคั ทินทินมวย ผลปลอม กัคคัมือข้าพเจ้า ขึ้นมากั เหมือนกัน และพร้อมกันเมื่อข้าพเจ้ากังหนวกเขวราของเขา ออกอกแล้ว กันั้นข้าพเจ้าก็กระแทกลงกัพนักิน ด้วยความตกใจอย่างสาหัส อันชายผู้นั้นหาใช่ ใครที่โชนไม่! เขา คือ - ออกขุน

ราชวรินทร์ เพื่อนรักของข้าพเจ้านั้น เอง อนิจจา—เพราะความเปลี่ยนแปลงมัวร่างกาย เสียจนข้าพเจ้ามิได้ขึ้นเอง จึงได้ทิ้งชกตอขย เอาเสียจนสลายเหมือนคันั้น กัโชนเมื่อกัอนหน้า ที่ข้าพเจ้าจะมาราชการยังเมืองนั้น ท่านพ่อจ้าว ของเขาได้มาร้องให้ ร้องห่มแก่ข้าพเจ้าเป็นนัก หนว่าเขาหนีไปยังขวรดาประเทศเสียแล้ว เออ - กันั้นอย่างไรกันั้นเล่า! เขาจึง ใต้ โพล่มาปลอมควัว ย้อยกัเมืองนั้น กั ๆ ข้างเป็นทนายาคิควังสงสัย ยังนัก ข้าพเจ้าลุดชนชังอัคคัคนไปโดยรอบ เมื่อไม่เห็นมี ใคร มาวแวว คัแล้ว ข้าพเจ้าก็ ยกเอาเขาขึ้นใส่ย่าแล้วกัรีบแยกพาเอาหลบเข้า ไปภายใน ท้องที่ ข้าพเจ้า พักอยู่ใต้ โดยความ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเสนาสงคราม

เรียวยอัย ครั้นจักแรงให้เขานอนลงบนที่นอน
ของข้าพเจ้าได้ก็ แล้ว ข้าพเจ้า ก็รับคว่ำ
ขึ้นมายืนออกไปตามเฉลียงเรือน แต่ในขณะ
ที่ข้าพเจ้าจะไปนั้นข้าพเจ้าได้เห็นมายานประต
ไว้เสีย โดยมีคนชกแล้ว เมื่อข้าพเจ้าตกน้ำได้เต็ม
ขึ้นแล้ว ก็รีบกลับมายังห้องที่ อา-ท่านสหาย
ทั้งหลายเฝ้า แต่พอข้าพเจ้า ยืนประคองตัวเข้า
ไปเท่านั้น ชนน้ำที่ข้าพเจ้าตกอยู่ก็จวน จะเกือบ
พลัดลงจากมือข้าพเจ้า ก็เกือบ คว้าได้ มีบุคคล
คนหนึ่งกำลังเอามือ ยืนเท้า สะเอว ขว้าง หน้
ข้าพเจ้า อยู่ยั้งภายในประตูห้องของข้าพเจ้านั้น.
อันมนุษย์ที่ข้าพเจ้ากล่าวนั้น ก็คือเป็นคน ๆ เกือบ
ก้นกบคนที่ข้าพเจ้าได้เห็นเขานั่งติดพระสังฆทิศ
อยู่เมื่อสักครู่หนึ่งเอง ขณะนั้นข้าพเจ้ารู้สึก
ทั้งตกใจและทั้งโศก เมื่อได้เห็นเขาเข้า
ถึงนั้น และในที่สุดเขาได้พูดขึ้นอย่างเร็วปรือว่า
“พออัยไปอยู่ไหน?”

ข้าพเจ้านั้นออกก็อยู่เป็นนาน เมื่อได้ ยืนคำถาม
เช่นนั้น ด้วยข้าพเจ้าไม่ใคร่รู้จะชวยคุณเวท
ของบุคคลคนไหนก็เลย เพราะดู ๆ ออกจะ
เป็นวัดมีอำนาจ เห็นอหิชาพเจ้าอยู่อย่างไว ลึก
อย่างหนึ่งด้วย แต่เพื่อที่จะตกยทเสียให้แล้ว ๆ
ไป ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงแสวงประคองอยู่คำขึ้น
อย่างกระต้าง ๆ ว่า

“แม่ มกฏกุมาร แห่ง พระนคร เชียงใหม่
อันในท้องนี้! แม่มันจะเป็นส่วนหนึ่งในบ้าน
ของท่านก็ตาม แต่ขอท่านได้ ไปครรถักข้าง
ว่า ในขณะนั้นข้าพเจ้าเป็นแขกของน้อยเมืองแก้ว
และเขาได้ ให้ สัทธิดาข้าพเจ้า แต่ผู้ เกือบที่จะ
เข้าออกได้”

เธอหัวเราะ ออกมากลั้น แล้วครู่หนึ่ง
ก็ขึ้นเสียงเสียงแปร้นขึ้นข้างว่า “ท่านออกขุน
อินทระเศรแห่งทอง พระราชวิธกล ของสมเด็จพระ
พระนารายณ์เป็นเจ้า” อันในที่ท้องนี้หรือในท้อง

๑ คือ สมเด็จพระนเรศวร มหาธิราชเจ้าผู้พล ขาวต่างประเทศมีก ชวย ขนาน พระบรม
นามาภิไธย เพื่อเฉลิมพระเกียรติยศ พระองค์ท่านว่าถึงนั้น แต่ต่อมาภายหลังในสมัยลพบุรี ได้มี
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขึ้น อีกพระองค์หนึ่ง ทั้งนี้ เพศที่จะมี ให้เป็นพระนามที่ ซ้ำกัน
จึงได้ขนานพระบรมนามาภิไธยสมเด็จพระนเรศวรเสียใหม่ได้ดังนั้น คือเรียกว่า สมเด็จพระ
นารายณ์เมืองทอง โดยถือเอานามิศร ซึ่งในรัชสมัยความเป็นพระ วัชรบุษของพระองค์ท่านนั้น
ได้โดยการแผ่แผ่พระบรมเดชานุภาพ ไปในทิศานุทิศมาที่สกุลกเมืองทอง (เกือบจะเป็นชนบท
เรียกว่าตำบลทางหลวง) นั้น.

ยายจัน ไชย

มิน

ช่วงที่ใด ๆ ซึ่งอยู่ภายในชายคาของบ้านนี้ พี่
อ้ายก็ให้ ให้สิทธิแก่ข้าพเจ้าแต่ผู้เดียวเหมือน
กัน ที่จะเข้าออกได้!” เธอว่าพลางทาง
ก็ทำสระเขวหม่นตัวหวิวเราระชันอวหาระทมน์.

“ถ้าท่านเคารพต่อ ถ้อยคำของ นัยเมือง
แล้วละนั้นแล้ว ท่านก็ควรเคารพต่อสถานที่
ที่ นัยเมืองแก้วไทยกลัทธิ ให้แก่ข้าพเจ้าชั่ว
คราวด้วย เพราะข้าพเจ้าเคารพในศักดิ์ของ
ท่านยิ่งกว่าสภาพสัตว์ทั้งหลาย!”

“ถ้าท่านเชื่อถ้อย ถ้อยคำของพี่อ้ายว่า
ข้าพเจ้ามีสิทธิ ไทยความเสมอภาคด้วยละนั้น
แล้ว ท่านก็ควรเคารพต่ออำนาจของข้าพเจ้า
ผู้ ซึ่งมีสิทธิที่จะเข้า ออก ในห้องนี้แต่เพียงชั่ว
คราวด้วย เพราะว่าข้าพเจ้าเคารพต่อศักดิ์ของ
ท่าน ยิ่ง กว่า สภาพ ยมนุษย์ อยุยา ทั้งหลาย
เหมือนกัน!”

“อ้อ—ถ้าเช่นนั้น—”

“โอ—ข้าพเจ้าไม่ยากฟัง!” เธอยก

มือขึ้น โยกห้าม

และเมื่อกล่าวไม่ ยากฟัง ก็ชักประ โยค
ลง เธอถึงชั้นเท้าแล้วสยิทหน้าเกินหลัก
ออกจากห้องข้าพเจ้าไป พร้อมกับยกมือผลัก
บานประตูให้ ยักเข้ามาโดยแรงจนเสียงดัง
ซึ่งในทันทีนั้นข้าพเจ้าก็ ยืน เธอ ย่น พมพ่า

ขึ้นแก้ตัวเองเบา ๆ ว่า “แหม—มาช่วยปาก
กระบอกที่เราเป็นมกฏกุมารไฉนใหม่ ชัน
จริง ๆ คนโง่ไม่รู้ นึกว่าโง่โมโห”

ข้าพเจ้าไม่อยากจะสนใจ ถ้อยคำที่ใด
ยืนก่นนนก เมื่อเสียงสเทาทเธอเดินไปก็
หายไปแล้ว ข้าพเจ้าก็ชักคาดประตูละเอียด

พลัน ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็เขยื้อนเข้าไปใน
ห้องนอนทันที มองเห็นประตูกำลังมีกลิ่นที่
ก็อยู่เหมือนกันที่ข้าพเจ้าออกไป รู้สึกว่าใจ

มาสั่นเทาพอม ก็นั้นข้าพเจ้าจึงเอามือคลบ
มุ้งขึ้นด้วยความที่ ใจ แต่—ในทันทีนั้นท่าน
สหายทั้งหลายเอ๋ย! ชันนุกที่มอข้าพเจ้าซึ่ง

มันจะพลัดลงตรงที่นั่งแล้วเมื่อสักครู่หนึ่ง ละ
มันก็นั่งโกโพลกตก ลงมาใต้ เบื้อง ๆ ทั่วออก

ขุนราชวินทร ก็หาย ไปเสียข้าง ไหน แล้ว
พร้อมกับเครื่องปลอมแปลงต่าง ๆ ทั้งชุด ที่
ข้าพเจ้าปลอมเอววางไว้ก็ข้าง ๆ ทั่วของเข

นั้น. ในขณะ เมื่อ ข้าพเจ้า เห็นก่น นก รู้ สึก
ความเคียดแค้นมาทันที ทั่วของทรวงลงเล็ด
นัยของเจ้าหญิงอัญชันมาชมนามได้ประเคียว

เอง ออกระนั้น, จึงได้เข้ามาตามหาข้าพเจ้า
ไว้ แน่แล้วข้าพเจ้าจะต้องได้เห็นเป็นใจแก่กันทั้ง
นั้น และไม่ต้องสงสัยด้วยว่า เธอคงจะได้เอย

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนาภคินิพนธ์

เห็นข้าพเจ้าแบกเอา ออกชนราชวรินทร์ เข้ามา
ไว้ในห้องยังดะที่ใดที่หนึ่งมาก่อนด้วย จึงได้
วิ่งมาช่วยแก้เอากันหนีไปได้อย่าง รวดเร็วเช่น
นั้นอา! ออกชนราชวรินทร์ เพื่อนรักของข้าพเจ้า
เอ๋ย ไฉนเพื่อนเราจึงได้มาเห็นผลเป็นชอย
ไปเช่นนั้นเล่า พระเจ้าอยู่หัวทรงไว้วางพระ
ราชหฤทัย ได้ชวยเลี้ยงเพื่อนจนจนจนมากเพียง
นั้นแล้ว เพื่อนก็ยังมัว สักกนถองพระเศียรพระคต
ของพระองค์ท่านอีกหรือ! บ้าเหินงำนานาญ
อย่างไครหนอ? เพื่อนรักจึงได้ละพระยศ
บาทเอียบ แล้วแลมาเข้าด้วยราชสัตรคัง
จนจำนำเสียบด้วยชาคซึ่งเพื่อนเอ็กมา ทงทน
แต่ไปไครซำรึถ้ามพชน ก็ระตราหน้า เพื่อน
ไครว่า อ้ายคนชอยดชาชาติ! คิกๆ ไปข้าพ
เจ้าให้รู้ สักเอนเอนนา! ไชยนัก ชดะนน
ข้าพเจ้ากิน วนเวียนอยู่ในห้อง คล้ายกับชะมด
ฉะนน ก็วยังคิดไม่ตกว่าจะทำประการใด
จึงต่อมาออกประมาณครึ่งหนึ่ง เสียชวควาย
ไปปรากฏจนยาวๆ หลายครั้งคิกๆ กัน และ
เสียนนกำลังได้ไกลเข้ามาทาง หน้าต่าง ห้องที่
ข้าพเจ้ายืนอยู่ ก็นั้นข้าพเจ้าคงไปผลัด
ยานหน้าคางนั้นออกโดยพลัน และในทันใดนั้น
ข้างแควของภักกระ โหมทอง เชือกที่ ข้าพเจ้าพ
กั้นกล้วยงวยอยู่ในสวนเมื่อสักครู่หนึ่งนั้น กำลัง

จะเดินคล้อยข้าพเจ้าไป อันยทคลซึ่งแสดงตัว
เป็นหมอซึ่งนั่งงมชอไปบนค้อยข้างนั้น ก็
คือออกชนราชวรินทร์นั่นเอง อันหน้าคากยัง
ไปๆ ชวยด้วยหมทของข้าพเจ้ายิ่งมีไคลยหาย
ไป และผู้ ทงพระเน้าพระนอขึ้นมาในกระโหม
ทองนั้นแล้ว ก็คือท่านเจ้าพระสังขทิศและเจ้า
พลึงอัญชามารอีกเหมือนกัน แต่—ความชาง
ทงเงาเข้าควายมานั้น ในชั้นแรกเมื่อชดะ
ที่เขาดอกเขาควยเข้าอยู่ที่ปากนั้น ข้าพเจ้า
ก็มีไคสันใจสักเท่าใดนัก ไคยนั้นว่าชาก
คือข้าราชการกรมชาง ของพระนคร เชียงใหม่
คนหนึ่งเท่านั้น แต่ไคน ไคคือเมื่อเขาดอก
เขาควยลงจากปากสิ! ข้าพเจ้าก็จำหน้า
เขาได้ ไคยฉนคิกก็เคย อันชายฉนั้นก็เคย
คนๆ เคยฉนคิกกับคนที่ ข้าพเจ้า เขาเข้าชอยเสียบ
สลายเพื่อชวยนอยเมื่องแก้ว ไว้มิให้ถูกชวยคน
จำตายมาเมื่อคนฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉ—ท่าน
สหายทงหลายเอ๋ย เหตุการยทุกๆ ประการ
ที่ข้าพเจ้าได้ฉฉมาแล้ว ไฉนจึงไคลยมา
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉ! ก็
ไคเรเล่าจะมานกฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉมีฐานะและ
มรยาทแต่เพียงชวย เสเฟล คนหนึ่งตาม กลาง
ถนนเท่านั้น จะมาเป็นความชางของพระ
สังขทิศไคก็ฉฉ และฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ออกขุนหาญวรินทร์เสียด้วย ซึ่งไม่ต้องสงสัย
เลยทศวรรษว่าอันเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้ พอ
เพื่อนรักของ ข้าพเจ้า คงจะ ได้อุปโลก ขนทั้ง
สิ้นนั่นเอง และทรงทนหนักเพราะเขาเห็นว่า
ข้าพเจ้าเป็นแต่ทศกมลแล้วควมทนทาน อา
กิละท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย วันพระไม่มีแค่นั้น
เกี่ยวดอก อันการที่ข้าพเจ้าคาดหวังคนอย่าง
เช่นออกขุนหาญวรินทร์ ผิด ก็เพราะคิดว่าเขา
คงจะไม่ทรยศต่อ คุณเจ้า ข้างแวง แกร่งอันใด
ลงคอเท่านั้น แต่เมื่อการย ใต้ประจักษ์แก่ใจ
ข้าพเจ้าเสียเช่นนั้นแล้ว ก็จรวอไว้วันหลัง
เลิก! ข้าพเจ้าจะสนองน้ำใจอกตัญญูตา
คุณของเขาให้จงตามที่เคย.

เมื่อข้าพเจ้ารับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็
วิษิตกาลและภัยไฟเสียอย่างเรียบร้อย โดย
ได้ยอกปากเสียไว้กับดาพลึง ของ น้อยเมือง
แล้วว่า ข้าพเจ้ารู้ สักครันตัวคล้ายกับจะเป็นไข
จะขอเข้านอนแต่หัวค่ำสักหน่อย ถ้าอนน้อย
แล้วกลับมาก็จบอกให้เขาทราบด้วย ครั้นแล้ว
ข้าพเจ้าก็ขึ้นไปนอนไปสุขสบายเสียอยู่คนเดียว
นอนคนเดียว จนเวลาประมาณได้สี่ยามเศษ
ข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นจกเตียงนั่งตัว เสียวซ่าน ฮาว
ไต่เรื่อยเรื่อยแล้ว ก็ค่อย ๆ ย่องออกทางหน้า
ต่างแล้วได้ ลงไปสู่ พื้นดิน ด้วยความระมัดระวัง

แล้ว จึง เลี้ยว เลาะ เงา ต้นไม้ ออก จากบริเวณ
คฤหาสน์อันมโหฬารไป. เมื่อมาถึงทาง
หลวงแล้วข้าพเจ้ารู้สึกค่อยโล่งใจเป็น อันมาก
ด้วยถนนหนทางที่ข้าพเจ้าเดินผ่าน ไปนั้น มิใคร
จะขาดผู้คนเดินสวนไปมาด้วยนานาภิจของเข
าก็ไม่. และด้วยเพราะการย นองข้าพเจ้าก็
เลยระสุมระสอเดินไปเรื่อย ๆ หนึ่งคนเหล่านัก
อย่างสบายใจ ซึ่งระโกมิใคร่สงสัยว่าข้าพเจ้า
เป็นผู้แปลกหน้ามาใหม่ก็หาไม่ แต่เมื่อเวลา
ระดังประจักษ์เลือกซึ่งระเข้าไปในบริเวณเวียง
นั้น ก็ยังเกิดความรู้สึกแปลกใจแก่ข้าพเจ้าขึ้น
สิ่งหนึ่ง ซึ่งได้กระทำให้ ข้าพเจ้าต้องย่นง
และ ระสอระสอตามไปจนสุดสายตา ที่โดย
อันสิ่งประหลาดคนนั้นคือ ได้ มีบุคคลคนหนึ่งมา
ควมมาทางข้างหลัง แล้วก็หลีกข้าพเจ้าขึ้น
ไปทางข้างหน้าอย่างรวดเร็วปานประหนึ่งกลัวว่า
ลมพัดคนนั้น จนข้าพเจ้าแลเห็นได้แต่เพียง
แวบเดียวก็กลับหายเข้าไปในประตูเมือง นั้นทันที
ถ้าและจะมีใครมา ถาม ข้าพเจ้าเกี่ยวกับข้าพเจ้า
นั้นเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายแล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่
สามารถที่จะตอบได้เลยเป็นความจริง อัน
สองข้าง ทาง เดินภายใน เขต กำแพง พระนคร
เสียงใหม่ ใน สมัย กระนั้น ท่าน สหาย ทั้งหลาย
เอ๋ย! ย่อมเป็นการสมควรแล้วด้วยประการ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อัครมหาเสนาบดี

ทั้งปวง ทั่วไประหว่างเสนาบดีทุก ๆ ก็
คืบคั่งไปด้วยบรรดาคนและ รานรวงอย่าง
หนาแน่น ต่าง ๆ กำลังทำการซื้อขายอุปโภค
บริโภคกันอยู่เป็นท่าสนุกสนานยิ่งนัก ขณะ
นั้นข้าพเจ้าเดินพลางชมพลาง ไปอย่างพริ้วนัย
ชมตลาดขณะนั้น ให้รู้สึกมีความเพลิดเพลิน
เจริญในเป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งต่อมาครึ่ง
นัยคาข้าพเจ้าได้เหลือบไปเห็น เรายุช เจ้าคน
หนึ่งร่างกายของเขากำลังอยู่ในเครื่อง อา
มาดชันเขียง ๆ อยู่สักหน่อย ณะภายในร้าน
ข้างทองเหลยศักดิ์กิจการฝากถนนตรงกันข้ามกับ
ข้าพเจ้านั้น กล่าวคือเขากำลังนั่งสนทนาอยู่
กับชายอื่น ๆ คนหนึ่งซึ่งคงจะเป็นตัวนายช่าง
ทองนั่นเอง โดยมีต้องสงสัย ความรู้สึกชื่อนึก
หนึ่งได้มาสักให้ ข้าพเจ้า สนใจในชายผู้นั้น
ยิ่งนัก ดังนั้นข้าพเจ้าจึงทำเป็นเดินเล็ดลอด
เขื่อนแซเข้าไปบนหลังหลังให้ยู่ที่ข้าง ๆ ร้าน
นั้น แล้วและแสร้งควักเอาเงินขึ้นมาฉวย
สุบอยู่ โดยใช้หูทั้งสองคอยรับฟังถ้อยคำ
สนทนาของชายทั้งสอง นั้นอยู่ ด้วยความเอาใจ
ใส่ ค่อนาน ๆ ข้าพเจ้าจึงทำเป็นค่อย ๆ ซ้ำ
เลื่องไปค่อน้อยแห่ง แต่คอยระวังมิให้ ใคร
สงสัยในอาภักติของข้าพเจ้าได้ อาศัย
ที่ในขณะนั้นผู้คนที่กำลังพลุกพล่าน เดินสวน

ไปสวนมาไม่หยกหย่อน ดังนั้นจึงเป็นการ
สมโอกาสแก่ข้าพเจ้าโดยมิได้อุปสรรคสิ่งใดมา
ขัดขวาง อันเสียทีข้าพเจ้าได้ ยินนังคัง
ชายอำมาตย์พูดว่า “องค์เป็นเจ้า คง
จะขอยใจท่านเป็นอันมาก ในการที่ท่านได้ทำ
พระอำมรงค์นั้นได้ถูกต้องทุกอย่าง”
ชายช่างทองหัวเราะเบา ๆ อย่างเกรงใจ
แล้วตอบว่า “ถ้าเช่นนั้นก็จะเห็นด้วยบุญคุณ
ของข้าพเจ้านั่นเอง ที่พบเจ็ดได้เห็นเสด็จท่าน
เจ้าวราชอุทัยเชษฐวงศ์ และข้าพเจ้าก็เลย
นึกคิดนอคือใจ จึงได้ ทำหน้าจกใจเอาไว้ได้
โดยความแม่นยำอย่างเคยกันนั้นมา”
ข้าพเจ้าสอได้ยินเขาเอ่ยถึงพระนาม
ท่านเจ้าวราชอุทัยชนกนั้น จึงทนนข้าพเจ้า
ก็ค่อย ๆ หันไปยังชายทั้งสองนั้นทันที อา
ท่านสหายทั้งหลายเอ๋ย! ณะที่กล่าวถึงของ
ชายอำมาตย์นั้นได้มีแหวนทองหนึ่ง มองค
รูปเรือนและล้นฐานมิได้สักเพียงกับ อำมรงค์
ของท่านเจ้าวราชอุทัยซึ่งท่านมอบให้ ข้าพเจ้า
มากับเลยจนนึก อา! เงินปลอมอันใดเขมึง
ชมวกไว้ ด้วยความลึบ เป็น นานปีการ ใน
การที่ข้าพเจ้าเข้ามาชิม ลางคัก เขียงใหม่ ใน
ครั้งนี้ ต่าง ๆ ได้กอบไปด้วยความมหัศจรรย์
ใจอยู่ทุก ๆ ประการที่เกี่ยวข้อง! ครั้นแล้ว

ยาย ไชย

มิน

ครูหนึ่ง ข้าพเจ้าทำเป็นเดินผ่าน หน้าร้านไป
ประมาณ ๓ วาเศษ แล้วก็หยุดยืนคอยทูลอย.

เมื่อนานมาแล้ว ข้าพเจ้า เคยได้ อ่าน นิยาย
เรื่องหนึ่งออกกระจุก สักขยขึ้นมาก ด้วยได้ นิยาย
ทหารผู้หนึ่ง เขาไปชิมลางศึกอย่างเดียวกัน
กับข้าพเจ้านั้น จนถึงในบริเวณกำแพงเมือง

ของข้าศึก ท่านนายทหารผู้นั้นต้องใช้ความ
อุตสาหอย่างมากมายจึงเข้าไปถึงยังประตูเมือง

ได้ด้วยความล้ายยากเข็ญ ครั้นเมื่อเข้า
ไปถึงได้แล้ว ก็ได้ยินเสียงมารคาทหารกำลัง
เท่กล่อมยุทร้อย เมื่อได้ความว่าอย่างไรบ้างก็

ท้อใจไว้ในใจ แล้วก็อ้อมมองไปยังประตู
ทิศนั้นอีก - ทนไป ได้ยินเสียงหญิงชายเขา

กำลังขบขันร่าเริงกันอยู่ ก็จำไว้ ออกเหมือน
กัน แต่เล่ากระทำการจนครบทั้งสี่ประตู คือ

ประตูที่ สามนั้น ได้ยินเสียง พราหมณ์ กำลัง
สาธยายโคลก ประตูที่สี่ ได้ยินนายกับชาย

ยวิภาณกัน เมื่อได้ประมวลลางต่าง ๆ ทั้งสี่
อย่างนี้ได้เสร็จแล้ว ก็เลยถือเอาเป็นนิมิตร์

วิ่งกลับไปบอกท่านแม่ทัพที่เคียว และด้วย
ลางอันศกก็สัทขึ้นเอง เมื่อเช้าข้าศึกก็เลย

แตกยับยั้งกัน เล่นเอาข้าพเจ้าต้องวางนิยาย
นั้นลง แล้วก็กลับไป รุ่งฟ้า ด้วยความ สนุก
สนาน ซึ่งความแท้จริงท่านสหายทั้งหลาย

เคย อันลางแต่เพียงที่ข้าพเจ้าเล่ามานั้น ไม่

น่าจะเป็นนิมิตร์ก็ชั่วไฉยอย่างไรเลย แต่ความ
เชื่อมั่นในลาง ก็ยังความสำเร็จให้เป็นนิยายขึ้น

ได้ ในจำนวนชนหนึ่งของบรรดาหนังสือวิ่งมย
ทั้งหลาย. ถ้าจะว่าสำหรับหน้าที่ของข้าพเจ้า

แล้ว รุ่งอยู่ข้าพเจ้าก็ออกกระจุก สักงอย่างพอ
ใช้เหมือนกัน. เมื่อได้ รับคำสั่งของท่าน

ออกญากลาโหม ๆ ตามที่ได้เล่ามาแล้ว นั้น
เพราะ ข้าพเจ้า ไม่สามารถที่จะ ทราบ ได้ ว่า

ข้าพเจ้าจะทำได้ยินเสียงมารคาเท่กล่อม ยุทร้อย
สักแกละแต่เพียงมาเข้าข้างหรือไม่ แต่แล้ว

ความงงนั้นก็นั้นครั้นไป เมื่อได้ รับคำสั่ง
ของท่านเจ้าวรราชผู้ไทยอีกต่อหนึ่ง ซึ่งณะ

ยัตินักกำลังจะสว่างไสวขึ้นเป็นเงา ๆ แล้ว อัน
ทั้งนั้นนักเพราะได้ยักคำสั่งสามคำใน รวง

ชายอำมาตย์ และนาย ข้างทอง นั้น สนทนากัน
เมื่อสักครุนั่นเอง โอ! ถ้าข้าพเจ้าจะตก

ตกเฒ่าว่าการชิมลางศึกของข้าพเจ้าได้มาประ
สพท่านนิมิตร์ ก็เข้าแล้วก็ได้ แต่นั่นแหละ

ท่านสหายทั้งหลายเคย ท่านอย่าพึงเถรคดี
ให้ข้าพเจ้าคายเอา คุณนิมิตร์แต่ เพียงเท่านั้น วิ่ง

ไว้อภัยไปยังพระนครศรีอยุธยาเลย ไปรท
ขอให้ข้าพเจ้าถือเอาแต่เพียงว่าฉันเป็นอยู่ปรกติ
เถิด อันการที่ไทยจะรณพ้ามอญ ลาวชนะ

นั้น เหตุการณ์ทุกอย่างย่อมอยู่ในวงของ
แผนยทธศาสตร์ที่อก ซึ่งพระกระทำตนเป็น
คนต้นข้าวเขมมกลั่น ข้าวเจ้ากร สักซึก
จะสอกลั่นไม่ลงจริง ๆ.

ต่อมาครั้นชาย อำมาตย์ นั้นก็ออกจาก
ร้านเดินผ่านหน้าข้าพเจ้าไป ซึ่งเขาจะได
นักเคลียวรู้ ทว่าข้าพเจ้ากำลังคอยจับตาอยู่
ก็หาไม่ แต่พอเขาเดินเลยข้าพเจ้าไปก็สัก
๒ วาเศษ ข้าพเจ้าก็ถามสาธุการตามไป
ทันที ชายผู้นั้นพาข้าพเจ้าเดินเลี้ยวเข้าข้าง
เขาไปจนถึงข้างในวัดพระนครราชสมเด็จ
สถาน ซึ่งทุก ๆ ก็แปลกเพราะโดยธรรมดา
น่าจะต้องมี พัทธการรักษาคอย กระจก ล้อมวง
อยู่อย่างทั่วกัน แต่เห็นหาได้เป็นเช่นนั้นไม่
ข้าพเจ้าก็ประหลาดใจ (ไม่มียาน) นั้นเล่า
ก็ไป มีผู้คนกำลังเดินขวักไขว่เข้าออกอยู่อย่าง
พลุกพล่านเสียด้วย โอ! พระนครหลวง
เฮ้ย อันบรรดาท่านท้าวเทพพลาวางซึ่งเป็น
ผู้ต่างประเทศพระภรรณาของพระแม่เจ้า ยัง
ปฏิบัติการณ์เหมือนเดิมคืออันตรายนั่น
ข้าพเจ้ายังมีได้เคยพบเห็นมหาชนใด ๆ ยก
เว้นพระราชอำนาจอันสมควร ด้วย กาลเทศะ
เพียงนั้นไม่ ระวังไว้โดยมีท่านอันยืนเป็น
ประจักษ์พยานอยู่อย่างว่า การรักษาพระนคร

เชียงใหม่ ถ้าในยามที่ศึกแล้วก็เข้มงวด
ทุกชั้นยิ่งนัก ข้าศึกมาคิดเมืองอยู่ดัง ๘-๘
เดือน ก็ยังหาหักเข้าไปได้ ไม่ ซึ่งครั้ง
หนึ่งข้าศึกเข้ามายังใหญ่ถึงกำแพงเมืองบ้านประ
จิมทีพินาสไปทั้งแถบแล้ว เชียงใหม่ก็ยัง
มีได้เสียแก่ข้าศึกทั้งนั้น แต่...นั้นแหละท่าน
สหายทั้งหลายเอ๋ย! ถ้าข้าพเจ้าจะนำถ้อยคำ
ขึ้นมาในขณะนี้นางว่า ข้าพเจ้าแหละคือ
เป็นส่วนหนึ่งของข้าศึกของเชียงใหม่ละ! แล้ว
และผลที่สอจะเป็นอย่างไรรู้กัน? แน่นอนอะไร!
ข้าพเจ้าจะต้องได้เสียพยายาลลอมสัก ไบ หินซึ่ง
ภายในนั้น อาจจะเป็น เคียงเกล้า ของท่าน
โยธยาชาวมังโอรสแห่ง พระนครมานักเป็น
ได้ แต่ว่า...อา! สมัยนี้ยังไม่ใช้โอกาส
อันแรงกล้าเพียงนั้นมิใช่หรือ? ก็ละนะ
ข้าพเจ้าจะมาเดิน ตาม ชายอำมาตย์ นั้น ไปหา
สวรรค์มานะไรเล่า! เท่าที่ข้าพเจ้าพาข้าพเจ้า
เข้ามาถึงเพียงนั้นได้ ก็ยอมมันได้ว่าเป็นบุญ
ลาภอยู่พอแล้ว ครั้นข้าพเจ้าก็ได้อีกหนึ่งแล้ว
ก็รีบหลบเข้าเฝ้าสมเด็จพระพุทธเจ้า และเมื่อ
ได้ทันผู้คนไปโดยรอบ ๆ ก็ยังไม่เห็นว่าใคร
มาใกล้กรายแน่แล้ว ทันทีนั้นข้าพเจ้าก็
ขึ้นยืนขึ้นไปบนต้นไม้ทาง ๆ กันกับส่วนหนึ่ง
ของพระราชฐานนั้น อันคนไม่มาขึ้นอยู่

ចាយ័ន វិសេស

มณ

ตรงกับช่องเกลตพอก^๕ แต่บานเกลตทั้งสอง^๕
 ช่องนั้น^๕ก็อยู่อย่างเรียบร้อย^๕ อันภายใน
 ของส่วน พระราชฐาน คง จะ ใ้ ตามไฟไว้ แต่
 เพียงสังเขปเท่านั้น^๕ จึงแสงไฟนั้นไว้ตลอด
 ออกมาพอให้แสงเห็นได้เป็นทางเรื่อ ๆ ขณะ
 นั้นข้าพเจ้าขึ้นมาเกือบจะถึงยอดไม้แล้ว ข้าพ
 เจ้าจึงสังเกตทราบได้ ว่า อันคนไม้ที่ข้าพเจ้า
 ปรากฏหามมานั้น^๕ ก็คือคนไชยพฤตชนนั่นเอง
 โดยข้าพเจ้าเหลียวไปเห็นเขาช้อยเกษม อันใหญ่
 ยาวสี เหลืองอร่าม กำลังพักกองอยู่ อย่างน่ารัก
 ทางตรงกึ่งศีรษะของข้าพเจ้าขึ้นไปนั้น^๕ ออกระ
 นสี! ข้าพเจ้าจึงว่าทำไมลำต้นจึงเลาเขี้ยว
 นึก^๕ ที่แตกเพราะคนไชยพฤตชนฟันขึ้นไม่
 ประสาชาและแขนงตามส่วนล่าง ๆ จึงไ้รอย
 ไปจากลำต้นเพื่อให้ความจำเริญตามธรรมชาติ
 ของมันเช่นนั้นเอง และอาศัยด้วยคนไชยพฤต
 ชน^๕นั้นช้อยชุกกับพระราชฐานมาก ถึงนั้นจึงไม่
 เป็นกาชากอะไร ในเมื่อข้าพเจ้าโหนตัวลง
 ไปแต่เพียงนึกเดียวเท่านั้น^๕ ก็ลงไปยืนอยู่กับ
 ยักกหน้ายบรรดได้ อย่างง่ายคาย^๕ ครั้นแล้ว
 ข้าพเจ้าก็มีไว้ขอ ชักซ้าย ชักขวา ออก มาวิค
 ลวดควาซ้ายซิง ซิงซ้อง ลม ทุ ทิ หน้ายบรรดนั้น^๕
 ออกช่องหนึ่ง แล้วและค่อย ๆ เลือกตัวลอค
 เข้าไปในเพดานนั้นโดยเร็ว พ้นในทันใดนั้น^๕

บรรดาเจ้าคนเฒ่าแก่วัยและ คางคางทั้งหลายซึ่ง
อาศัยอยู่ภายในนั้น ต่างก็พากันตกใจใน
ทันทันกับข้าพเจ้าออกมา เป็น โกลาหลทีเดียว
โดยมันคงเข้าใจว่า ข้าพเจ้าเป็นสัตว์ชนะ
มาประทุษร้ายมันแน่แล้ว เล่นเอาข้าพเจ้า
ต้องหอบลงบนหน้าซีกผ้า ด้วยเจ้าตัว
ขี้เกียจเหล่านั้นได้แตกออกมาโดนเอาหน้าและศีรษะ
ข้าพเจ้าเขาจนแทบจะหล่นไม่ไหว ประมาด
ครู่หนึ่งข้าพเจ้าจึงค่อย ๆ โย่งโย้ลง ชันกลาน
ไปยิ่ง ช่อตักเพดาน ทาง มุมซ้าย นั้นได้ พลัน
เมื่อข้าพเจ้าเพิ่งตามองลงไปยิ่งข้างล่างภายใน
ความสลับสว้ของแสงชวลานนั้นแล้ว ข้าพเจ้า
ก็รู้สึกเสียใจปลายซันมาทันที ด้วยบรรดา
นานาภาพเหล่านั้นได้แสดงลักษณะให้ข้าพเจ้า
ทราบได้ โดยไม่ต้องสงสัยเลยทีเดียว อา—ท่าน
สหายทั้งหลายเอ๋ย โชคชะตาไรทั้งนี้ของ
ข้าพเจ้าหนอ! จึงได้คิดบรรเทาให้ข้าพเจ้า
ชุ่มชุ่มชุ่มมาจนถึง สถานที่ซึ่ง ข้าพเจ้า มุ่ง
มากไว้อย่างน่าอัศจรรย์ทั้งนี้ จึงร่ายข้าพเจ้า
ก็ควรจะมี สักเล็กน้อยใจเสียแก่แรกแล้ว ด้วย
ว่าอันตามธรรมดาแต่ครั้งสมัยโบราณประเพณี
นั้น บรรดาห้องนั้นมีถ้ำทั้งหลาย ย่อมถือ
กันเป็นธรรมเนียมอยู่ในนานา ประเทศนั้นยล
พระพุทธรูปศาสนา จะต้อง สร้าง ขึ้นไว้เป็นพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อัครมหาเสนาบดี

ส่วนหนึ่ง โดยมักจะเลือกเอาทักษิณของข้าพ
ราชชนนเจ้าบริวารนั้น ทางบ้านบรรพ และ
ระโดยไสยศาสตร์เข้ามา แก้มด้วยหรืออย่างไร
ไม่ปรากฏชัด ได้ปลุกกันไชยพฤตชนอีก
กันหนึ่ง โกล ๆ กัน กับช่อง พระแกล่นนั้น โดย
ให้พยายามให้ ความ วัฒนา แก่กันไชยพฤต
นั้นอย่างเต็มตามความสามารถ จนว่าขณะ
ใดกัน ไม่นับมีมงคลเป็นนามนั้น ทอทยอด
ลงแทบหล่นจากห้องนมีศการแล้ว สถานที
นั้นจึงจกเป็น อันนัยใด ว่าเป็น ห้องอัน ทรงศรี
ความจำเริญแก่พระราชาฐาน และ ท่าน ผู้ครอง
นครนั้นเป็นบริวารแท้ ถ้าถึงขณะใดกัน
ไชยพฤตชนมีทอทยอดผลิธาตุกลาชนอีกด้วยแล้ว
ก็เท่ากับนาคีโรกลาเข้ามาให้แก่ท่านบรรพาทิ
พรหมณที่เคียว เพราะในกาลนั้นท่านผู้
ครองนครก็จะได้รับคำทำนายทายทักว่าจักได้
เป็น สมเด็จพระ มหา จักรพรรดิ ด้วย ครั้นมี
แห่งทอทยพฤตชนนั้น ๆ ที่เคียว ดังนั้นจึง
ยอมไม่ เป็นที่ สงสัยว่า เครื่อง อยุโศกบริโศก
อย่าง ๆ พระทัย จะไม่ตก มาถึง มือท่านโหร
พรหมณ ผู้ พยากรณ์นั้น จน หน้าตา เป็นเหม
ไปตาม ๆ กัน

ข้าพเจ้าค่อย ๆ พยอนตัวให้ห้อยลงไปใน
ช่องคอกแพตานได้แล้ว ก็ปล่อยมือกระ โศก

ลงไปหาพื้นล่างด้วยความ ระมัดระวังต่อสิ่ง
เพิ่มให้ถึง โศกครมรณชนได้ และอาศัย
ด้วยความสูงของผ้าแพตานแล่นั้น ไม่เกิน
ความสามารถที่ ข้าพเจ้า จะ กระ โศก ลงไปได้
จึงกระโดดในพริบตาเดียวข้าพเจ้าก็ ลงมา อยู่
กับพื้นห้องนมีศการ ได้ โดยเร็วร้อย ครั้น
แล้วข้าพเจ้าก็เห็น ปลายเท้าพระแท่นทรงกรวยทั้น
ที่ ณะทั้นได้ มี เครื่องทองนอยลงยาราชาวาทิ
วาง ไว้ ๒ เครื่อง เพราะ พระ ฌาน สุทั้น และ
เชนยเอษะระย สำหรับ ทรงกรวย ประคอง ด้วย
ไหมทองทอไว้ ๒ ที่เหมือนกัน คอกไม้ ใน
กรวยนั้นพิธีฐาน ไว้ว่ามันคงมีอายุข้ามคืนมาแล้ว
จึง โศกเหวี่ยงทิ้งไป และไม่ต้องสงสัยว่าใน
คราวทรง นมีศการพระ ครั้งหนึ่ง ๆ คงจะต้อง
เป็นบุคคลไม่น้อยกว่า ๒ คนขึ้นไปเป็นเทียงแท้
อีกจากนั้นไปเป็น โศกที่ขุษา ๑๐ โศก ทั้ง
อยู่บนจานเขียงเท่าสิ่งทีเล่น อันบรรพาทิ
หมู่ทั้งใหญ่เล็กและจานเขียงนั้นได้จาทักลวก
ลายไว้เป็น กนก กก ก้านเครือไม้ และลงรัก
ยัดทองล่องประดาสี ทุก ๆ ซ้อพวงควงทอ
ห้อยแขวนด้วยมุกไขไฟแลเลื่อม เป็นประ กาย ประ-
พัศร์ บนโศกทุก ๆ ตัวสลัปล้างไปด้วยพวน
แก้วเจียรนัยใส่พณมพรรษาด้วยนานาพันธุ์ปล-
ชาติแปลกประหลาดกับกลิ่นรสแห่งจวงจันทร์กระแจะ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อัครมหาเสนาบดี

กายกึ่งมาสักกัคนัก เขารู้ชายนั้นมันชาติ
เป็นพม่าด้วยลักษณะ การทบ แต่งกาย และ ลำ-
เนียงทพท นั้น ลำแกงให้ ทราช ไค ไทย ปรากฏ
ส่วนตัวผู้หญิง นั้น เป็นลาว ทุก อย่าง คลอคน
กิริยาวาจาที่กล่าวพูดก็อ่อนโยนเรียบร้อย ถ้า
และไม่มีความจำเป็นจริง ๆ แล้ว ข้าพเจ้า ก็ไม่
อยากทะเล่าให้ท่าน สหายทั้งหลาย ทราบเลยที่
เกียว่า ถ้าเขารู้ นมอัยอ่อนกว่านอกสัก ๑๒ ปี
แล้ว หน้าตาของเขาก็คือเจ้าหญิงอัญชันนาร
ราชธิดาบุญธรรมของพระแม่เจ้าวสีทอนชานัน
เอง เพราะช่างคล้ายคล้ายคลึงกันราวกับประ-
หนึ่งเป็นพิมพ์เดียวกันนั้นแหละท่านสหายทั้ง
หลายเลย ! ที่มอของเขารู้ชายและเขารู้หญิง
นั้นต่างคนต่างถอกระเบมุข เครื่องทองนอยซง
ไคก็มาใหม่ ๆ คนละกระเบ เมื่อทั้งสองคน
ไคก็คบไปเทียบเคารพช่าพระพุทธรูปลงกับพระ
แท่นทรงกรายเสร็จแล้ว ฝ่ายตัวผู้ชายนั้นก็
เกียเอาเครื่องทองนอยของ เก้าทวงไว้ แต่เดิม
นั้นเอาไปปล่อยไว้ ในมือซ้าย แล้วไซ้ มือขวา
โอบสรวอเขารู้หญิงนั้นไว้แล้วก็คอบ ๆ ประ-
คองให้ลัดกัน และเดินคลอเคลียกันออก
ทวารไป. กับค้อมายังไม่ทันจะถึงอีกไค ก็

ไค ขึ้นเป็นเสียงว่าคนกำลังเดินเข้ามาอีก แต่
บุคคลทั้งสองที่เข้ามาใหม่เขารู้จัก คือ
คนหนึ่งนั้นเป็น เสกข์ ท่านเจ้า พระสังขทัตและ
เจ้าหญิงงามผู้ ซึ่งข้าพเจ้า รู้จักทั้งเกลียดและ
ทั้งไม่เกลียดกันเอง ที่ที่คลทั้งสองของเจ้า
หญิงนั้น กำลัง ประคอง ของสิ่งหนึ่งอยู่ ซึ่ง
แต่พอข้าพเจ้าเห็นเข้าท่านนี้ ก็รู้ สักเย็น
ววย ไปทั่วทั้งทวทเกีย อันวัตถุอันคอปาน
แว่นพวยงกลเล็ก ๆ มีกรวยฝ้าคาตะกำ
เงินครอขอยอย่างสวยงาม ซึ่งไม่ต้อง
สงสัยว่าจะไม่ใช่พานใบ ที่ท่าน เจ้าราชธิดาไทย
บอกมาแก่ข้าพเจ้านั้นเหมือนกัน เมื่อเจ้า
หญิงไคคอบ ๆ บรรจง วางพาน นั้น ลงยัง หน้า
พระพุทธรูปแล้ว เขอกไผ่พระวรกายเข้าประทับ
อระพระสังขทัตเจ้า แล้วและในทัน โทนนั้น
ก็ทรงกรแสง สลักสอนให้ ชนอย่าง นำ สงสาร
ข้าพเจ้าใจคอก็คอยอย่าง ไรชอยกลเมื่อไคเห็น
ดังนั้น ไทจะรู้ สักบาทคา และไทจะ
รู้ สักหม่นได้ ส่วนพระสังขทัตเจ้านั้นในขณะ
นั้น ข้าพเจ้าดูเหมือนจะไม่พระสคิอยู่กับ พระ
องค์เสียบเลยละนั้น อันสองพระกรซงแต่ แรกก็
กระหวักกรวยของเจ้าหญิงอยู่ แต่ไฉนแล้ว

อายัน ไชย

มิน

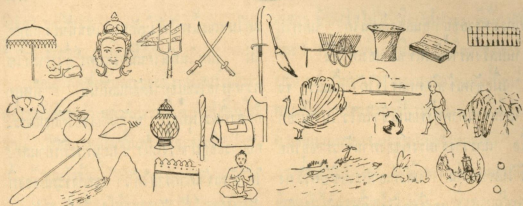
ก็ปล่อยให้เลื่อนตกลง คล้าย ๆ กับว่าพระศรีระ
ว่างทั้งหลายของพระองค์ท่านนั้นได้ ปราศจาก
ความ บังคับ บัญชา แห่ง คง พระทัย เสีย แล้ว
ฉะนั้น จนต่อมาประมาดครั้งหนึ่งเห็นจะคง คั้น
พระสมัญญาก็กลับมาได้ จึงพลันท่านมหาอุปฮาด
แห่งมหานครละเล็งก็ผละนสลับเข้าโอบอุ้มเอา
องค์เจ้าหญิงเข้ามาประทัยไว้กับ เพลาไทยชุก
พระองค์ ลงยังที่พระแท่นนั้น ครั้นแล้วก็ทรง
แสดง พระ สีเนหา ด้วย พระ นาสิก จรกล ยัง
ปรางทองของเจ้าหญิงอย่างสนิทแน่น. พลาง
ก็ทรงแย้ม พระศรวล ออก พระ โอบอุ้ม ขึ้น เขา ๆ
ว่า.

“พระน้องเอ๋ย อย่างทรง ไศกเศร้าพระ
ทัยเลย อันสมรมมียุทธนั้น มิได้จกักเพศ
และอายุกอด จงรับขวัญโยกเสียเถิดพระ
น้องรัก ถึงแม้มันจะเป็นสถานที่ ไค ๆ เรา
ทั้งสองก็จะต้องอยู่ร่วมกันเสมอ ”

พอตกพระ โอบอุ้มแล้ว พระองค์อาพาทยส่วน
หนึ่งของพระองค์ ซึ่งมี ธรรมชาติ รู้ จัก สัมผัส
รสและกลิ่น ก็ทรงปล่อยให้ส่ายสั่วเสาวคนช
ชาติ ไปโดยทั่วปริมณฑล พระพักตร์ ของ เจ้า
หญิงนั้นออกเป็นวาระที่สอง ขณะนั้นข้าพเจ้า

ต้องพยับหน้า ลง ใน วงแขนเพื่อ อาศัย ให้ มันเย็น
โล่งทั้งกายเสีย เพราะรู้ สักว่าพลอยวายเสีย
เข้าไปจนถึง ชั่วหัวใจ ด้วย อย่างไร ๆ ซอยกล
และทั้งเคืองคายนัยคายนัก ครั้นแล้วตัว
หนึ่งเจ้าชายหญิงทั้งสององค์ ผู้ อมอวย ไปด้วย
ความขมระส่ำ ก็พะเน้าพระนอกลอเคลียกัน
ออกจากพระทวารไป.

ครั้นข้าพเจ้าเห็นได้ทำอย่างนั้น จึงรีบ
กระดากออกมาจากใต้ถุนเชิง โดยเร็ว แล้ว
ก็ย่องตรง เข้าไปเฝ้าฝ่าชี คาคน พาน แวนฟ้า
ยังกลิ่นนอออกทันที และในทันทีนั้นข้าพเจ้า
ก็ชนลูกข้าชนทั้งตัว ด้วยภายในพานนั้นได้มี
ลานทองเบญจรงค์ลายรคนามขนาทศสถานโยยาว
ประมาณสัก ๔ นิ้ว เศษ หยหน่งวาง เอาไว้ โดย
เรียบร้อยสมกับ ถ้อยคำของ ท่านเจ้าราชขอไทย
ไม่ผิดเลย แต่เมื่อข้าพเจ้าจับเอาชนพลิกดู
แล้วก็ตกใจ ด้วยอนิจา—แทนที่มันจะเป็น
ลายลานจารึกด้วยอักษรลาวไว้ตามที่ทำท่าน เจ้า
ราชขอไทยรับสั่งแก่ข้าพเจ้านั้น สี่ ! มันกลับเป็น
ลวดลาย รูปภาพ ต่าง ๆ มี ทั้งงาม ย่าง และ เปน
ได้เกือนกั้งกอน้อยอยู่ทุก ๆ โย โยดิย อันบรรดา
ภาพต่าง ๆ นั้นมีกันเป็นอาทิคือ:—

เหล่านี้เป็นคนแล้วคือ ๆ ไปก็มีรูปนั้นยาว รูปนั้น
ข้างสลักกันไปไม่เปลี่ยนก็ ในจำพวกภาพต่าง ๆ
นั้นแม่แต่ข้าพเจ้าเจ้าภาพจารภาพลึกลงไปก็กลับ
มาโดยพินิจพิเคราะห์ทั้งร้อยครั้งแล้วก็ ก็ยัง
ไม่สามารถที่จะตีความหมายว่าอะไรได้ ก็เป็น
ที่น่าประหลาดใจนัก จึงขอยืมรูปภาพเหล่านี้
นี้ขอมจะคิดตีความหมายเป็นความลึกลงในราช-
การบ้านเมืองของ พระนครเชียงใหม่ สัก อย่าง
หนึ่งโดยมีท้องสงสัย แต่ว่าที่จะเกี่ยวของ
อยู่แก่ใครเป็นใคร มุ่งหมายไปถึงไหนอะไรคือ
อะไรอย่างนั้น สำหรับตัวของข้าพเจ้าในขณะ
นี้เท่ากับเป็นคนหูแตกและหูโง่ขาดเสียแล้ว
ละนั้น เพราะบทกลซึ่งมีอวัยวะการเช่นนั้น
ย่อมมีร่างกายเสียเปล่าหาเป็นประโยชน์แก่คน
ของตนเองไม่ ความสัมผัสสินยใด ๆ ไม่มีความ
มีความรู้ สักเท่ากับปกติมนุษย์ทั้งหลาย แต่กระไร

ก็ท่านสหยาทั้งหลายเอ๋ย อันฉันทานภาพ
ทั้งเจ็ดโดยดั่งแม้วามัน รมคสำหรับข้าพเจ้าก็
ก็ แต่ข้าพเจ้าขอเสนอเห็นว่า ผู้ที่เขาเห็นแล้วก็
สว่างใต้นั้น ก็ คง จะต้องมีด้วย. ซึ่งการที่
ข้าพเจ้าจะปล่อยทิ้งไว้ ให้ ตกไปลงมือผู้อื่นอีก
ต่อหนึ่งนั้น. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ใคร่จะสบายใจ
เลย เพราะการข่มขู่ประจักษ์อยู่แก่ข้าพเจ้า
ว่าพระนครเชียงใหม่คือตัวอย่างร้ายกาจ
ของกรุงศรีอยุธยาอยู่ในขณะนี้เพียงไร? เพราะ
ถ้าครั้งใดกองทัพฝ่ายกบฏประชิดกรุง ไทย
เข้าทางลำแม่น้ำโขง คือผ่านมาทางบ้าน ระแหง
แลเมือง ช้างกว้าง แล้วพระนครเชียงใหม่ก็
มักจะเป็น ทพพินัยกเข้ามามีด้วย ฉะนั้นไหน ๆ
ข้าพเจ้าได้ มาพบ เขาตาเขา แล้ว ครั้น จะระ-
โธภาเสียก็เป็นที่น่าเสียคายนักหนา. อนึ่ง
ชะก็ชะร้าย ท่านเจ้า ราชทูไทย นั้นเองขอมจะ

ចាយ័ន វិស័យ

၁၁

ไต่ทรง ทราบอยู่ ก่อนแล้วกันไต่ แต่หาก
ท่านสร้างพรางข้าพเจ้าเสียเองท่าน

เมื่อดูภาพเจ้าคชคตกลองใจโต ก็นั่นแล้ว

เขาตานจวนภาพทั้งเจ็ดนั้นเข้าใส่ไว้ในหมวก
เสื้อ และวางข้างมรดกของท่านเจ้าวราฮโยไทย
ไว้ในพานแทน แล้วก็เขากลับขี่บิโวกัง
เทียมขึ้น แล้วรีบกลับมาถึงทรงกับช่องคัก

เพดาลก็เข้าไขว้ไปบนหนทางลงมาเมื่อสักครู่
 นนน แล้วจึงจกแรงจะกระโดดขึ้นหนีไป แต่ใน

เวลาชดเชยเวลานั้นเอง หุขาพเจ้าก็ได้บินไป
ใคร่มีคนหนึ่งกำลังซัดคาลทวารอยู่ ครั้นแล้ว

ก็กำลังจะเดินเข้ามาอีก ข้าพเจ้าเห็นท่าไม่ดี
การจูงรถกลับตัวลงก็พลันแล้ว ก็ลงเขาไป

ไต่ถานเชิงขอกคงทนง ครัวหนึ่งบทคณน

ภักทวิสูตรเขามาจนสายคายันหวานและคน

กริบพาดไธย้อย่างวิบริณ ข้าพเจ้าใจหายว
เมตไธเห็นเป็น จ้าวหญิงอัครนางอรุณ นันเด

แต่ก็น่าประหลาด! ด้วยว่าเวลาไม่ทันจะข้าม

อยู่โดยธรรมชาติแล้วก็มีพระทัย ยังซึ้ง

แล้ว ๑๑๖๖—เธอจะย้อมโลกมนุษย์ให้มั่ง

ไปถวายควมเมตตาสงักเพียงไหนหนอ ? ข
ทองพิศตร ชงโค ซคเณศคชย์ เมธ สักกร น

แต่ในขณะที่หาไ้ผลิตภัณฑ์เช่นนั้นปรากฏอยู่
ไม่ และในทันใดนั้นดวงนคร ชงกำลังไซ้

กวางหาซื้ออย่างลึกลับแก่นัน ก็หยุด
ก็ลงที่พระพุทธรูป พร้อมกับเข้ได้ถอนพระ-

ทักขาวออกมาครึ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นพระกิริยาแสดง
ให้ข้าพเจ้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเห็นว่า เธอคงจะพบของที่

ต้องประสงค์คนแล้ว ๕ ๘
ไปเฝ้าลอร์ดองค์ และ ทิงเฮา ๒ ๔ ๕ ๘
 ๖ ๗ ๘ ๙

๕๒ ๕๓ ๕๔
 ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เสื่อของข้าพเจ้าเหมือนกัน ขณะนั้นเขื่อยมแล้ว

ข้ามรงค์ ไวนั้น และในทันใดนั้น องค์เขษ

[illegible]

และเขาต้องรวม ^๒ ก ^๒ ใน นว ^๒ น้อย ๆ ของ เซ ^๒ นี้

จนแล้วในทันใดนั้นเชือกก็มวดยกลงเข้าหากัน
จนตัว และรีบสั่งชกมาเปรยๆ แต่เบาๆ ว่า

“ท่านออกขุนอินทรเกศะ ท่านชื่อน
ตัวอะไรไหน? จงแสดงตัวออกมาประเดี๋ยว

ข้าพเจ้าเหวอแตกซึกเมื่อใด บินคำภาส

กณน ^๕ จึง ^๕ แกล้ง ^๕ ทำ ^๕ เป็น ^๕ ใจ ^๕ ที่ ^๕ เสียด ^๕ พด ^๕ คอบ ^๕ ขอบ ^๕

ไปเขา ๆ บ้างว่า

“ไม่ฮาว—ก๊วกินคัย!”

เธอเอะหัดเฝ้าเพลาชะ โงกพัคักรเจ้ามา
ตรงหน้าข้าพเจ้า แล้วก็ครวสที่ ๆ รัยสังขินอก
ว่า “ฮอ—ฮอยในนั้นเอง ออกมาสิ!”

“หนกักร้า—”

“เอ—บอกให้ให้ออกมา!” เธอทำท่า
กรวยขิงคัย

“โฮ—ก็ออกทางไหนล่ะวะ?”

“เฮ้! พักลงจริง นี่ข้าพเจ้าเป็นเลื้อส้าง
อะไรหรือ? จึงได้ทำกัถั่วคงฮอยในนั้น หรือ
ท่านคิดว่าท่านฮอยในนั้นหะ? พินข้าพเจ้าแล้ว
เอะหรือ ข้าพเจ้าจะ ได้บอกให้คนเข้ามาหะ!”
เธอว่าแล้วก็รัยไม่ส่วหะหะ กระทั่งถึงสกาล ขัน
ถือไว้

ข้าพเจ้าแสร้งทำเป็นหัวเราะ แล้วก็
คลานออกมาข้างนอก ซึ่งพร้อมกันฮอย
ฮอยของคลั่งยังพระณานัน ทั้งนั้นข้าพเจ้าจึง
เดินหน้ารัย ๆ เข้าไปหา แล้วพคขนว่า
“ถ้าเอะอะประหารข้าพเจ้าได้ตาม รัยสัง
เช่นนั้นแล้ว ก็ขอให้ข้าพเจ้าถูกขัย ด้วย
พระหัตถ์ของเอะเอะเจดิด”

เธอขยของค ขันไว้ส่วว่า แล้วก็รัยสังฮอย
มาอย่างกระถ้าง ๆ ว่า “ท่านออกฮอนอินทร-

เคชะ ข้าพเจ้าไม่ได้เชิญให้ท่านมาคัสปากที่
นั้นนะ! จะบอกให้ นั้นนะ! เเคยอนข้าพเจ้า

ฮอยกะระทรายว่า ท่านจะสวภาพแก่ข้าพเจ้า
หรือยัง? ว่าฮอนประพคกการขัยของท่านทั้งนต้อง
ด้วยลักษณะของจาวบรูษเป็นขัยบรูษแล้ว”

“ข้าพเจ้าเอง— ข้าพเจ้าก็ไม่ทรวายว่า
ข้าพเจ้าได้กระทำอะไรไปบ้าง ซึ่งท่านว่าเป็น
ลักษณะของจาวบรูษนั้น”

“เข้ามาชะโมยเอะพระราชาสาลส์ลขัย
พระนครเขียงใหม่ไป!” เธอกระแทกเสียง

“เอะ! ที่ไหนกัน?” ข้าพเจ้าทำท่าลงน

“โฮ— ท่านจะมากังหน้าเอะชะระค
คานแก่ข้าพเจ้าผู้ ซึ่งเป็น พคที่ฮอนแอ จิง ๆ
หรือ?”

“โฮ— ท่านจ้าวหญิง! ซึ่งจะเป็นพระ
แม่จ้าวของนครเขียงใหม่ในอนาคค ผู้ซึ่งจะ
เอะชะระคคานน้ำพระทัยของเอะไคกัน ก็ค
เสกทั้งท่านจ้าวพระสังขัยคคอก อันส่วนค
ของข้าพเจ้านะไค มี วาคณาถึงเพียงนั้น ก็หา
ไม่”

“ข้าพเจ้าพคกับท่านที่ไร ก็ไครัยความ
ฮอยฮาวร่าไคไคทั้งนเสมอ โฮเอะ— ผัส
เทวาคคานไคฮอน! ที่เป็นผู้เอะระปากท่านไว้
แล้วจึงไคเอะมาใช้สำหรับ คำว่าผู้หญิง!”

ยายืนโงะ

มิน

เขอรบสั่งออกมาด้วยความน้อยพระทัย แล้ว
ก็สยบพิศภพณ ปณฺณกาค ให้ ข้าพเจ้าเพราะ
ความชิงชัง.

ข้าพเจ้ามันแล้วก็ค่อย ๆ ย่องเข้าไปนั่งลง
ข้าง ๆ พลางพึมพำว่า “เฮอ — ถ้าเค็ง
โกล ๆ อย่างนี้สักวันหนึ่ง เห็นจะล้มกลบ
บ้าน” แล้วข้าพเจ้าก็แสร้งยกฝ่ามือไปวาง
ลงบนหลังพิศภพของเขอนั้น

แต่พอมือข้าพเจ้าไปแตะเขาเท่านั้น เขอ
ก็สยบพิศภพจนมือข้าพเจ้ากระเด็นถลี่ยมายังพิศภพ
ที่เคียว และเมื่อได้แปะพิศภพมาเห็นข้าพเจ้า
นั่งอยู่โกล ๆ ก็งุนงงกลัว ๆ ก็มีใคร่ชักเข้า
ไปเอาฝ่าพิศภพทั้งสอง ตรงเข้ายื่น และ ผลักใส่
ข้าพเจ้าอย่างน่าเอ็นดูยิ่งนัก ข้าพเจ้าไม่ยอม
ระงับความประสงค์ของเขอให้เกินเลย ไปนัก
จึงนั่งรับยอมพิศภพตกลงไปจากพระผาน แล้วก็
เอามือที่พันทรวงเราขยี้ เขอเขานพระพิศภพ
ซึ่งตรงมายังหน้าข้าพเจ้า แล้วก็ รียสั่ง ชน อย่าง
ฉลาดว่า

“ท่านว่าข้าพเจ้าเป็นคนค้มของพระสังขทัต
ขยี้เมื่อสักครู่นี้! แต่แล้วโดนท่านจึงยังอา
มาร่วมทักขยี้ข้าพเจ้าเล่า? ท่านไม่คิดลอบ
ค่อทินฟ้าอากาศออกหรือ? ขอมมาไม่ว่า
ชายชาติทหารคนไหน ๆ ในโลกนี้ เขาย่อม

เงินจากการกระทำขยี้ด้วยธริยาเขา เพราะ
เป็นเครื่องนำมาซึ่งความเคร้าหมอง ทงเกยว
ยศของตนเอง และทงศรัคคิกซึ่งพระเจ้า

อยู่หัวพระราชทานไว้ นั่นละ! ท่านออกชน
อินทระเขระ เขาเลอกันดีกว่าท่านนั้นมสคย
ขอมแก่งคองนัก ทางไถอันเป็นหนทางเสื่อม
วิถันท่านสู้ขอมคยเสียดีกว่าที่จะผ่นจาวก
ผ่านไปละนั้นขอมความเล้าถอนัน รงคินทแน่นอนอยู่

ในโสคประสาธของ ข้าพเจ้า จนทวยฟ้า และ
ดินสลายเลิก มา! เราเรขอพกันแต่เพียง
การงานเท่านั้น อันข้อความสิ่งใด ซึ่งได้ผล
คอกออกผลไป ขยี้ความ อคฺวิของ ท่าน คามที่
แล้ว ๆ มานัน ก็ขอจงถือเขาเป็นความขยี้คย
คยในขณะนั้นข้าพเจ้าขอทวยว่า ท่านจะลัก
เขาพระราชสาส์นคยนั้นไปทำไม?”

ข้าพเจ้านั่งฟังคำคยอย่างนั้น ให้รู้
สึกหน้าชาเพราะเป็นหน้ยขยี้ความอคฺสุ ใจคย
ถ้อยคำของเขอนั้นยงนัก จึงคว ทนงข้าพเจ้าก็
ลุกขึ้นแล้วทำเป็นขยี้คยเพื่อแก้เกยและ คยบว่า

“ขอมยประทานโทมเลิกจ้าวหญิง ข้าพเจ้า
ก็หาทวยไม่ว่าข้าพเจ้าจะเอาไปทำอะไร! แต่—
ข้าพเจ้าเข้าใจเขาเองว่า มันเขาจะเป็นผล
ร้ายแก่ประเทศและชาติของข้าพเจ้ายิ่งท่านนั้น
จึงได้ ถอกรรมลสิทเขาไว้เสีย อนึ่งก็ถานทง

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนาภคินิธิ

ที่ท่านลืออยู่ในกำพระหัตถ์นั้นเล่าคืออะไร? ขอ

“ก็นั่นแหละ! คือใครเล่า?”

“ไต่ไปโปรดกรุณาให้ข้าพเจ้าถามท่านบ้างเถิด.”

“ท่านจ้าวราชสุไทย เจ้ากรมกอง

“อ— นคือพระราชสาส์นของพระเจ้า
ทรงหงษาวดี!”

โสดงกระบือ ในราชการแห่งพระเจ้าอยู่หัว
ของข้าพเจ้า”

“ข้อความในนั้นเห็นจะลึกลับมากกระมัง?”

“ใคร! จ้าวราชสุไทยที่ไหนอีก?” เธอ

“สำหรับตัวของท่านนั้นก็ ออกจะ ลึกลับอยู่”

ทำมึนๆ

เธอทรงพระศรวลด้วยพระพิศมัยเลย

“เอ— ข้าพเจ้าเองก็ไม่ทราบ เป็น

“แต่ถึงกระนั้นมันก็เหมือน กับจันทรา
เจ้าได้ไว้”

แต่ทราบดีว่าท่านเป็นเชื้อพระวงศ์เขตราศ”

“มันอยู่ไฟไรข้าพเจ้าไม่ทราบได้ แต่

“ผิดไปแน่ละ! ข้าพเจ้าได้พบกับบุตร

ไต่ มีผู้หนึ่งมาขอข้าพเจ้าลอกเอาไปแล้ว”

ชายของท่านจ้าวราชสุไทย เมื่อ ทิวคำ มานี่เอง

“เอ๊ะ! เขาผู้นั้นคือใคร?” ข้าพเจ้า

และเขาได้บอกกับข้าพเจ้าว่า ท่านพ่อจ้าว

ตกใจ

ของเขาได้ ถึงแก่พิราลัยเสียแล้ว”

“ข้าพเจ้าไม่ทราบ ทราบแต่ว่าเขาเป็นผู้อยู่

“บุตรของท่านจ้าวราชสุไทยนั้นคือใคร?”

สมควรจะลอกได้ ข้าพเจ้าก็ให้ไป”

ข้าพเจ้าออกชักสั่นจนมาข้างแล้ว

“เขาลอกเอาไปทำไม ท่านทราบด้วย

“เขาชื่อจ้าววันเจียง!” เธอชม

หรือเปล่า?”

ซีๆ ทุนที่ไปฉิบ! ข้าพเจ้าก็ใจแล้วเทียว

“ไต่ความ ว่าเขาจะ เอาไป ถวาย สมเด็จ

นา นี่กว่าจะเป็นออกขุนราชวันทธรเสียอีก

พระนารายณ์เป็นเจ้า! ออ— แล้วแหวนวง

“แปลกมากจ้าวหญิง!” ข้าพเจ้าร้อง

ท่านไปไต่มาจากไหน?” เธอยกหัตถ์ข้างที่

“คำว่าจ้าววันเจียงที่ท่านว่านี่ ก็เป็น

สรวลขำมรงค์ ของท่านจ้าวราชสุไทยไว้นั้นให้

นามของข้าพเจ้า ซึ่งท่านจ้าวราชสุไทยคงให้

ข้าพเจ้า

เมื่อจะมาเมื่อนั้นเหมือนกัน”

“ท่านสุภาพบุรุษผู้หนึ่งซึ่ง ทรงพระเกียรติ

“แต่สำหรับข้าพเจ้าไม่รู้ สักแปลก อย่าง

ศักดิ์!” ข้าพเจ้าตอบ

ไต่เลย” เธอทรงพระศรวล “เพราะท่านพ่อ

เฝ้าคุกได้บอกแก่ข้าพเจ้ามา ช้านาน แล้วว่า

ยายฉิม

มิน

ข้าพเจ้ามีพชายค่างมารดาอยู่คนหนึ่ง
จ้าววันเจียง!”

“ข้าพเจ้าก็ไม่รู้จ้าวหญิง!”

“ประเดี๋ยวก่อนท่านจะรีบ ปากแก่ข้าพเจ้า

“อ้อ— ถ้าเช่นนั้นท่านก็คือบิดาของท่าน
จ้าวราชชวาทินนั่นเอง แหม—ข้าพเจ้านี้ช่าง
เคราะห์ดีเสียจนกระไร ท่านจ้าวราชชวาทินก็รัก
ข้าพเจ้าย่านกับบุตรเหมือนกัน เพราะออกขุน
ราชวินทรบุตรชายของท่านนั้น เป็นเพื่อน
รักใคร่กันกับข้าพเจ้ามาก แต่ว่า—ขอรับ—
ประทานโทษให้แก่ข้าพเจ้าเถิด ก็พระมารดา
ของท่านนั้นเล่าคือผู้ใดกัน?”

หรือยังว่าท่านเป็นจ้าวบุญ?”

“ข้าพเจ้า ยอม รับ ด้วย ความ คำนึง ภาพ
แล้ว”

“เออ— ท่านได้แหวนวงนั้นมา ท่านรู้
ด้วยหรือเปล่าว่า มันมีประวัติ!”

ข้าพเจ้าสอ่ก “ทำไมเธอทราบได้อย่าง
ไวว่าแหวนนั้นมีประวัติ?”

“ขอให้คอยคำถามของข้าพเจ้ามาก่อน”

“โอ—ข้าพเจ้าไม่ทราบเลย แต่ผู้พี่ข้าพเจ้า
ทราบว่าเขารู้จักกัน คือท่านพ่อเฒ่าคลาที่ท่าน
ไปพักอยู่กับบ้านของเขานั้น อ้อ—แล้วเพื่อน
ของท่านนั้น เคยชวนเขายังอยู่สบายดีหรือ
หรือ?”

“ข้าพเจ้าก็พอทราบอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้
จะแน่ใจนัก ด้วยว่าท่านจ้าวราชชวาทิน มิได้
แถลงเล่าอะไรแก่ข้าพเจ้าเลยสักนิด ทำไมหรือ
มันมีประวัติกลึกลึอย่างไร?”

“เคยชวนเขาก็จะสบายขึ้นมาก เพราะ
ข้าพเจ้าได้เห็นเขามารับราชการเป็น หมอช่าง
เชือกที่ท้าวหนึ่งมาในกระโถมทองกับ พระสังฆ
ทัตเมื่อเย็นนั้น”

“สิ่งใด ๆ ซึ่งภายในราชสำนักนั้น เป็น
ความลับอยู่แล้ว ฉะนั้นสิ่งทั้งหลายที่เข้ามาก
เกี่ยวข้องอยู่ด้วย ก็ย่อมต้องเป็นความลับ
เสมอ!”

เธอทรงชมแล้ว ก็หลับ พระเนตรไป เมื่อ ได้
ฟังข้าพเจ้าว่าดังนี้ และไหล่เสลดพุท วกมา
หาตัวข้าพเจ้าบอกว่า “พระราชสาส์นที่ท้าว
เอนไยนั้น ท่านอ่านเข้าใจหรือ?”

“ท่านรู้สิ่งเช่นนั้น ก็เท่ากับเอาทราบมา
ชี้ทิศทางข้าพเจ้าเข้าไว้ที่ท่านั้น”

“ทำไม ท่าน ยาก จะ ทราบ บ้าง กระนั้น
หรือ?”

ข้าพเจ้าหัวเราะแล้วตอบว่า “ตัวเียว

“อ้อใช่— ท่านช่างถามได้ ขอได้โปรด
อย่าได้ทรงเห็นเป็นว่า ข้าพเจ้ารบกวนท่านโดย

ไป ก็ทำท่าประโชน อันใดให้แก่ท่านไม่
แต่ ถ้า ท่านจะบัญญัติลง เพราะพระพุทธรูปให้
แก่ข้าพเจ้าได้ แล้วท่านก็จะได้ฟังถ้อยคำ
อธิบายของข้าพเจ้าอย่างพอใจ แต่ส่วนพระ
ราชสาส์นนั้น ท่านจะต้องเอาคืนใส่ไว้ ใน
พานแว่นพานันคามเค็ม อนึ่งข้าพเจ้าก็จะ
บัญญัติคนต่อพระพุทธรูปเหมือนกัน ว่า
ข้าพเจ้าจะ แปลความหมายใน ภาพลัษณะ ๗
นั้น แต่โดยความจริงใจทุก ๆ ประการด้วย”

“อา—เจ้าหญิงอัญชนาธร เธอ ได้ตั้ง
พระทัยที่จะ ประทาน ความ กรณา แก่ ข้าพเจ้า
อย่างน่าจับใจมาก เธอรัก!” ข้าพเจ้า
คุกเข่าลงบนพระฉนวนแล้วก็รับข้อพระกรทั้งสอง
ของเธอไว้ “ขอเธอได้ ไปรคประทาน
อภัยโทษ ให้ ข้าพเจ้าเรียกเธอว่าทั้งนี้เด็ก
ขออย่าได้ทรง คิดเห็นว่า ข้าพเจ้าเป็น อย่างนั้น
อย่างนี้เลย จริงอยู่ ไหน ๆ การ ก็ได้ล่วงเลย
มาถึงเพียงนี้แล้ว ครั้นข้าพเจ้าจะไม่พักให้เธอ
ทรงทราบเสียบ้าง ยางที่เธออาจะเข้าพระทัย
ผิดไปอย่างอื่นก็ได้ ว่าข้าพเจ้านั้นมิใช่ชายชาติ
ทหารคอกถระมิง! จึงได้ประพฤติกเลวทราม
พยายายแก้เธอไปแล้ว ๗ มานัน แต่ความสัตย์
จริงเธอเอ๋ย ข้าพเจ้าไม่เคยรู้ ถึงว่าความรัก
นั้นมีสภาพและพิสดารอย่างไรเลย นัยตั้งแต่

ข้าพเจ้าเกิดมา และจะด้วยกตลคนหลังข้าง
โคกคยรรกกาลให้ ข้าพเจ้า ได้ มีโอกาส รับพระ
บรมราชโองการ พระเจ้าอยู่หัวให้ มาราชการ
ถึงเมืองนี้ ก็เหลือที่จะทราบได้ และข้าพเจ้า
ก็ได้มา ประสพ พยาธยาเชื้อ ผู้ ทรง สิริวิภังค์เข้า
โดยมิได้ นึกฝัน แต่—อนิจจา! ดังแต่วินาที
นั้น ข้าพเจ้าก็มีอาชวาทะถอนคนชนจาก
หล่มรักอันได้ ส่งตัวข้าพเจ้าไว้ จนแทบจะ ท่วม
หัวใจในทันทีด้วย ครั้นการได้ปรากฏต่อมา

ภายหลังว่า เธอเห็นหาใช่เป็นสตรีสามัญไม่และ
ทั้งในขณะนั้น เธอเอง ก็ได้ ให้สติยั้งคิด ว่า
เป็นมกุฎกุมารีของพระนครเชิงใหม่โดยตลอด
ไปแล้ว ก็โดนเล่าข้าพเจ้าจะประทุษร้าย
เธอให้ ได้รับความ ซอซำระกำ พระทัยเช่น
นั้นได้ ข้าพเจ้าหลงรักใคร่เธอด้วยความสุจริต
มาแต่ก่อนอย่างไร ข้าพเจ้าก็ได้ ตั้งใจ
จะทนถนอมน้ำพระทัยของเธอด้วยความเมตตา
รักฉันนั้น ขอเธอจงทรงไว้ว่าพระทัยในเกียรติ
ยศของข้าพเจ้าเด็ก อนึ่งซึ่งที่ เธอจะ กรณา
อธิบายภาพลัษณะให้แก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าขอ
ขอบพระทัยเธอเป็นอย่างยิ่งแล้ว และขอเธอ
ได้ทรงทราบ เด็กว่า ข้าพเจ้ารู้สึกแสนโสมนัส
ขึ้นก็ในความอาวรณ์ของเธอนั่นก็หนา ข้าพเจ้า
เชื่อในเกียรติศักดิ์ของเธอยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ใน

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมาเสนางคิบัติ

โลกนี้ ฉะนั้นขอเธอจงอย่าไปปฏิญาณแก่ข้าพเจ้าเลย. อันพระราชสาส์นนั้น” ข้าพเจ้าจึงเอาออกมาถือไว้ “ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะคนให้ ความพระรังสัจของเขื่อน”

ข้าพเจ้าพอกยแล้ว ก็ยกหลังพระหัตถ์ของเขื่อนลงเขา ๆ ๒-๓ ครั้ง ซึ่งเขื่อนได้ส่งสัตย์สัจกัณฑ์ครั้งก่อน ๆ ก็หาไม่ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็วางจานจานภาพลัษณ์ไว้ บังพานแว่นพานนาคามเค็ม และเมื่อข้าพเจ้าเลิกขนบขึ้น ก็มีความระงับการพอกย ด้วย ความ นอบ น้อม หน้อย หนึ่งแล้วจึงก้าวเข้าไป ยืน อยู่ทางหนึ่งห่างจากเขื่อนประมาณ ๓ ก้าว.

เจ้าหญิง อัญชันนร แฉ่ง เนตร แลตามข้าพเจ้ามาด้วยสีพระพักตร์อันเชาชียานประหนึ่งกัณฑ์กำลังตกพระทัยอยู่อย่างสาหัส และทรงประทัยนั่งอยู่คล้ายกับรูปศิลาฉะนั้น ต่อประมาณครึ่งหนึ่งรองค้อย ๆ เป็นพระพักตร์หันจากหน้าข้าพเจ้าไป ด้วยทรงพระเนตรทั้งสองนั้นกำลังแดงช้ำอย่างน่าสรวล ซึ่งคงจะเป็นด้วยได้ทรงกรแสงเพราะไม่สามารถที่จะเห็นอวรุณพระทัยไว้ มิให้ทวนโหวไปตาม ถ้อยคำของข้าพเจ้าเมื่อสักครู่หนึ่งนี้ไว้. แต่ก็น่าชม! ด้วยไม่สู้จะช้านักก็ทรงทรมาน วิถีโยค นนเสียดด้วยพระมานะอย่างน่าสรรเสริญ เมื่อเธอได้

หันกลับมามองฉะนั้นแล้ว ข้าพเจ้าพอให้เป็นพิสัยหน้อยหนึ่งแล้วก็รับสั่งขึ้นอย่างแผ่วเบาว่า

“ท่านออกขุนอินทระ ท่านเตรียมตัวพร้อมแล้วหรือที่จะคอยฟัง?”

“ข้าพเจ้ากำลังใส่ใจต่อพระรังสัจของเขื่อน ด้วยความตั้งใจแล้ว” ข้าพเจ้าตอบเรียบ ๆ.

“อันภาพซึ่งเขียนเป็นรูปพระยามืดนหมอยกรายอยู่นั้น” เธอเริ่มทรงอธิบาย “หมายความว่าถึงเศวตฉัตร และท่าน ผู้ ผ่าน ราช สมบัติแห่งนครเชียงใหม่. แต่ราชประเพณีมลาวทั้งหลาย ในสมัยโบราณมิได้ทำเศวตฉัตรนั้น ให้มีรูปร่างเป็นเช่น ๆ ทั้งของสยามประเทศอย่างในปริยณันท์ อันแก้วมลาวพุงขาวทั่วไป มี ศิรส์ตีนาคนหด และ ด้านข้าง เป็น ประมุข ก็ได้ใช้เศวตฉัตร ทั้ง ลักษณะ เช่น กับ ข้าพเจ้า กล่าวนี้เหมือนกัน จนปากกลาภชอญเรียก

กันว่า พ่อเจ้าร่มขาว นั้น ส่วนเฉพาะพระนครเชียงใหม่ โดยความถนัดคนว่าเป็นชาติอินทระอิศริยคัมภีร์ศาสด และเก่าแก่เกิดก่อนกับศรีมลาวทั้งหลาย ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงศักดิ์กันให้เป็นพิเศษ กว่านา ประเทศใดไกลเคียง จึงทรงบายของร่มขาวนั้นก็เพราะข้าของชุมสยามประเทศไว้ ด้วย และถือเอาเป็นเครื่องหมายที่ทราบกันว่า อันร่ม

ระยาชุมสายนั้น ก็คือองค์แห่งท่านผู้ครองนครเข็ญใหม่ตนเอง แต่ถ้ามักถามภาพแล้ว ก็ต้องแปลต่อไปว่า กำลังทรงหมอยกรวยอยู่ด้วย. อนึ่งอย่ากระธือยายว่า อันลักษณะของระยาชุมสายนั้น จะได้น้อยแต่ใน

บรรทมถาวประเทศที่เกี่ยวทำให้ เชมร, จัน, ญวน, แหก, ยี่ฮุ่น, ก็คือว่าเศวตฉัตรนั้น มีลักษณะกับ ระยา ชุมสาย นั้น เหมือนกัน หากแต่ว่าต่างรูปต่างลักษณะ กันไปด้วย ความนิยมของชาตินั้น ๆ เท่านั้น

อันภาพเศียรเกล้ามหามพรมนั้น ต้องอ้างไปถึงพงษาวดารของพม่าแต่ครั้งยุคกักดาบวรพให้ฟังว่า อันชาติพม่า นั้น เขาถือตัวว่า เขาสืบเนื่องมาจากพรมฉะนั้น นามชาติจึงเลื่อนมาเรียกว่าเป็นพม่า! ถ้ากล่าวถึงความถ้อยชาติของพม่าแล้ว ก็เทียบด้วยชาติคากะละนั้น และยิ่งกว่านั้นพม่ากลับรับสืบทอดเอาเสียเองด้วยว่า เขาอันแหละคือชาติคากะละที่เคย! ถึงนึ่งบรรดาชาวต่างประเทศทั้งหลาย พม่าก็เทียบเคียงยศศักดิ์ของเขาเสีย เช่น เคยว กับ ชาวคากะละ เทียบกันชาติอื่น ๆ เหมือนกัน. กล่าวคือพม่าเรียกว่า

คุลา. หรือแม้พม่าเองก็กล้าสมันชกกับคนชาติอื่น บุตร วิชาถ้อยถำเห็นก็มานั้น

ก็ไม่อาจเป็นพม่าได้ กล่าวคือจะต้องเป็นชาติคูลาไป, และขอให้ข้าพเจ้าไขเสียในบทนี้เลยก็ได้ว่า อันภาพเศียรเกล้ามหามพรม นั้น ก็คือ พระเจ้า ทงฮวัก ไชยสิงห์ ผู้มีพระชาติเป็นพม่าแน่.

ภาพของสามชายต่อไปนี้ คือหมายความว่าองค์ของกรมบัญชาการทัพ ถัดไปอีก ๔ ภาพคือ ค่ายไขว้, ข้องจ้าว, แซ่ม้า, และเกวียนนั้น เป็นกองจัดทรงคเสนา คือ ค่ายไขว้ แปลว่า พลทหารเดินเท้า, ข้องจ้าว, แปลว่าช้างเครื่อง, แซ่ม้า, แปลว่า ทหารม้า และเกวียนนั้นคือกองขนจ่ารง มณฑาทนกล้ายตระแบงแก้ว ส่วนกระบุง, แปลว่า จิวต่าง และคนต่าง สมุดดำ, นายขรรค์ รางลูกคตินั้น นายสมพิญธิ และศิระวิ คือ นายเกียกกาย ภาพปากไก่ แปลว่า สรีรวิสัยส่วนเงิน คือนายคลัง อันสังขนั้น คือ ไทพราหมณ์ กับหมอนั้นแปลว่า สนมทหาร ภาพตะบอง แปลว่า กรมรักษาพระองค์ และประแจ คือกรมวัง ภาพขวานนั้น นายวิคกั นกยูง คือหมู่ระหิสถัญญาณ เมื่อสิริรวมบรรดาภาพ ต่าง ๆ นั้นเข้าด้วยกันแล้ว เป็นที่หมายว่า กองกระบวนทัพ.

อันภาพคนแหงนคู้พำนั้น หมายความว่า

ทิกมูย, ทิกจุ่น, ปลัดจ้องกับข้าพเจ้าเคย
เป็น คนที่ ชอบ พอ โกล่ ซิกสนิท สนม กัน มา
นาน แต่ก็ไม่ถึงกับล้มหัวร่อท้ายสยดสาขาน
วาระต้องร่วมทุกซอกทุกไปด้วยกันไม่ ชอบ
พอกันแต่ ฉาน เป็น เพื่อน ยาน โกล่ เรือนไคยง
กันเท่านั้น แต่ต้องนับว่าเราเป็นที่ชอบพอกัน
มากกว่าบรรดา เพื่อน ยาน ทั้งหลายซึ่ง อยู่ โกล่
ซิกกับเรา เพราะเราเคยร่วมวงสนทนา และ
เคยได้ ไปเที่ยวด้วยกันเสมอ ยิ่งกว่านั้นเรื่อง
เงิน ๆ ทอง ๆ เราจึงเคยได้หยิบยืมซึ่งกัน และ
กันอีกด้วย แต่ข้าพเจ้าจะแหวะ ออกจะเป็น
ผู้ ที่ถูกหยิบยืมมากกว่าผู้อื่น เพราะเรา
ทั้งสามมีรายได้แค่เพียง เดือน ละ ๓๕ บาท เท่า
นั้นจะเพียงพอละหรือ ? ไหนยังจะค่าเช่า

ค้ายา ค่ายารู้งานเข้าแรง ซึ่งหักออก
เสียจากค่าเช่าบ้านแล้ว ส่วนข้าพเจ้าเล่า
ชอบออกให้ท่านทนายเสียทีเดียวว่า ถึงแม้
ข้าพเจ้าจะเป็นคน งานที่ ได้ รับ ค่าแรง เดือนละ
๓๐ บาทเท่านั้นก็ แต่ข้าพเจ้าจะมีรายจ่าย
สรวุสรวายเหมือนกับเพื่อนของข้าพเจ้าก็ หา ไม่
เพราะข้าพเจ้าไม่เคยเสียค่า สรวา มา — ไม่
เคยเป็นสมาชิกเสียค่ายารู้งานเข้าแรง ลูก
เมียก็ยังไม่มี ตัวคนเคียว, ก็เมื่อเป็นกระ
แล้วเงินของข้าพเจ้าก็พอในเดือนหนึ่ง ๆ และ
บางทีก็เหลือคง ๕-๕ บาทเสียก็ด้วยซ้ำ, เพราะ
ฉะนั้นแทบไม่เว้นแต่ละเดือน ไม่ ทิกมูย ก็ ทิกจุ่น
หรือ ไม่ก็ทิกจ้องเป็นต้องหยิบยืมไปจากข้าพเจ้า
เป็นนิตย์ จนมาเมื่อเร็ว ๆ นี้เมื่อเราได้ ประ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อิศรมหาเสนาสงคราม

๓๐๐,๐๐๐ (แสน) และภาพคนก้าวขาเดินก็
คือกองทัพจะยกไป ตันไม้, คือทางยก พาย,
คือทางน้ำ.

ภาพเขาสามลำธารกำลังไหลอยู่นั้น คือ
หมายความว่า แม่น้ำยัง ถ้าแพงคือ เมือง
ถ้าแพงเพชร.

ภาพพราหมณ์นั่งชกประคำ หมายความว่า
ว่า วันพฤหัสบดี ภาพนำขันเต็มคลอง คือ
เดือนสิบสอง และกระต่ายนั้น คือยี่เอระ พระ
จันทร์เต็มดวงและมีดาว ๒ ดวงนั้น คือวันขึ้น
๒ ค่ำ.

ส่วนภาพอื่น ๆ คือไปก่อนนั้น เขาทำไว้
เพื่อพรางตาคนเท่านั้น อันข้อความที่แท้
จริงนั้น ก็มีอยู่แค่เพียงเท่าที่ข้าพเจ้าอธิบาย
มานี้เท่านั้น อนึ่งข้าพเจ้าหวังใจในความ
ปรีชาสามารถของท่านว่าท่านคงจะปะติดปะต่อ
ข้อความ หมายถึงต่าง ๆ นั้นได้เองอย่างถูกต้อง
โดยมีพิพจน์ให้ข้าพเจ้ากลับทวนขึ้นไปหาต้น
อกครั้งหนึ่ง และด้วยมาเห็นที่ข้าพเจ้าดูเอา
ความลึกลับ ของ ชกที่ผาแดงง่าให้แก่ ท่านฟัง
นั้น ฉะนั้นอารมณ์ของพระพ่อจ้าวที่ท่านเขา
นำมาทวนนี้ ข้าพเจ้าก็ยอมให้เป็นสิทธิไว้ ใน
การที่ได้แลดูเปลี่ยน ให้ ข้อความลึกลับแก่ท่านนั้น
ถ้าท่านกรุณาแก่ข้าพเจ้าจริง ๆ แล้ว ก็ขอ ท่าน

ไต่ ไปรณาคำความขึ้นขึ้นของข้าพเจ้าไปกราบเท้า
พระพ่อจ้าวด้วยเถิด อา—ข้าแต่ท่านผู้เป็นชาย
ชาติทหารแห่งพระนครศรีอยุธยา อันถ้อยคำ
สิ่งใด ถ้าข้าพเจ้าเคลื่อนแผ่แห่งเขาโดยมิใช่
ความจริงไว้หรือ ก็ขอความพิณาสงพจน์บรร
ดาความประสพแก่ข้าพเจ้าทุกทีพาราครเถิด”

เขื่อนว่าแล้วก็คุกเข่าลง กระทำ การพมทศ
นขเขื่อนราชกระบี่ขึ้น และทรงกราบพระพุท
ธูปลงบนเขื่อนนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกปวดหัว
ใจเป็นสุขแสนเมื่อได้เห็นเขื่อนทรงกระทำ กิ่งนั้น
จึงสลับเท้าเข้าไปยืนอยู่ ทางเบื้อง ปลายทางค้ำของ
เขื่อนแล้วก็พูดขึ้นว่า

“ข้าพเจ้า ไต่ท้วง เธอไว้ แต่แรก แล้ว ว่า
ข้าพเจ้าเคารพ ใน เกียรติศักดิ์ ของเธอ ยิ่ง กว่า
สัจนิยมฐาน แต่เหตุ ไฉนเธอจึงยังทรงกระ
ทำกึ่งนี้ อนิจจา—ข้าพเจ้าทราวดูสนาไม่แล้ว
ก็มีหน้า ข้าเธอยังมีไว้หน้าแก่ข้าพเจ้าผู้สอเล่ห์
อีกแล้ว”

เจ้าหญิงอัญชันราชธิดา พระพี่นาง อันเต็ม
ไปด้วยหยาตอสีสุขสมาทศนาข้าพเจ้าอย่างคลั่ง
กลาน ข้าพเจ้าใจหายวูบเมื่อได้เห็นพระอา
การของเธอนั้นไปดังกึ่งนั้น แต่เป็นการสุกตวิสัย
ที่ข้าพเจ้าจะกระทำอย่างอื่นได้ โดยถึงแม้
ว่าใจข้าพเจ้าจะรักใคร่เธอปานประหนึ่งก็ว่าจะ

กลืนไต่ กึก แต่พอเห็นแก่ความบริสุทธิ์ของ
เธอ ซึ่งข้าพเจ้ารักยิ่งกว่าดวงใจของข้าพเจ้า
เธอรอแค้นพันเท่า ฉะนั้นข้าพเจ้ายอมยอม
ให้หัวใจของข้าพเจ้ากลืนเป็นหนองตาย เสีย
กว่า ที่จะยอมให้เธอเป็นผู้เสื่อมศรีนามวรรค
คัยการ กระทำตามลำพังใจของ ข้าพเจ้านั้น
คงนั้นข้าพเจ้าจึงขอสาหัสใจทอศาไปอยู่ เสีย
ที่เพดาล เพราะไม่อาจที่จะประสพประสาน
กับเธอได้.

“ท่านออกชนอินทรีเทศะ !”

พร้อมกันกับคำชานามข้าพเจ้าตก พระ
โอรสพอก เธอกลืนแล่นมายกเอาชอม
ชาวข้าพเจ้าไว้แน่น แต่สั้นรัก ๆ และวัยสัง
ท้อไปว่า “ท่านเล่าแก่ข้าพเจ้าเมื่อสักครู่
ว่า ท่านมีเพื่อนรักอยู่คนหนึ่ง ซึ่งเขา
คนนั้นอ้างตัวว่าเป็นบุตรของท่านเจ้าราชาไทย
ผู้เป็นพระพ่อเจ้าแห่งข้าพเจ้า คือท่านกับ
เขานับรักกันเสมอทนต์ญาติ และอนันท่าน
เจ้าราชาไทยนั้นเล่า ตัวของท่านก็เคาะพอย
เสมอมีปากกล่อเหมือนกัน แต่เหตุใดท่าน
ออกชนอินทรีเทศะจึงมีไต่ นัยดิศวรญาติของ
ท่านอีกผู้หนึ่ง ซึ่งเขาคงนั้นนักเป็นศิลาของ
ท่านเจ้าราชาไทยเหมือนกัน”

ข้าพเจ้าต้องหันขวับมาทางเขื่อนที่

ใกล้ฝั่งพระวัยสังอันน่าใจกันนั้น และพร้อม
กันข้าพเจ้ากรวยเอาข้อ พระกรทั้งสอง ของเธอ
ถือไว้มาแล้วพยายามที่จะผูก ขันโดยมิให้เป็น
เสียงทสน์เครือว่า

“อา—หญิงอินธุชาธพระน้องรัก ! ถ้า

เธอเต็มพระทัยจะ ประสาน ความ สัมพันธมิตร
แก่ทั้งนี้แล้ว ก็จะเป็นไรไป ขอความปรารถนา
ของพระน้องนั้น จงได้ด้วยความรักใคร่ประ
ทนต์เครือญาติของพคนหนึ่งเสีย
นักพระน้องเอ๋ย! ภัยว่าเวลานี้ก็ใกล้จะสว่างอยู่

แล้ว พี่จะต้องขอลาพระน้องไปก่อน ฉะนั้น
ขอพระน้อง รัก จง ประทาน อภัยโทษให้ แก่พี่
ด้วย ๆ พี่จะขอตรา ความรักซึ่ง เกิด จาก น้ำใจ
อันแท้จริง ของพี่ ไว้ ให้เป็น สลักขัณฑ์ ปรากฏ
ว่าเราทั้งสองจะเป็นพินธองกันสืบไปจนตราบสน
กลัดปาวสาน” ข้าพเจ้าว่าแล้วก็ค่อย ๆ บรรจง

กัมหนาลงสู่กลืนสุมลาลัย บนเส้นพระเกษ
ของเธอหนอยหนึ่งแล้วก็กล่าวด้วยคำสยท้อไป
ว่า “ด้วยอำนาจแห่งขมัยศวกการของพ
ขอจงเป็นเครื่องหมายเตือนหน้า พระทัย พระน้อง
อยู่อย่ารู้ความเสื่อมสูญ พระน้องมีความ
จำนงพระทัยแก่พคนใด ก็ขอความรักของพ
นั้นจงสนองพระน้องรัก อยู่ ทุกทีพิราวดิฉัน นั้น
เลิก”

ข้าพเจ้าเห็นใจกลัวพลอย เธอ ว่า จะ สัน
 ประโยคไปให้ ก็ให้ รู้ สัก ว่า ช่าง เติม ไป ด้วย
 ความลำบากยากเข็ญ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็
 พยายามขมเยิ้มเพื่อมิให้เธอเศร้าคร่ำครวญ พระทัย
 ต่อไป และครู่หนึ่งเมื่อข้าพเจ้าคุยพระพาหา
 เธอลงยา ๆ ด้วยความสัพยอกแล้ว พลาง
 ข้าพเจ้าก็ดลยพเนจรขึ้น เกาะช่องคอก เพศาลงน
 ใต้ แล้วก็ โหนตัวขึ้นไปข้างบนโดยสวัสดิ
 ภาพ เมื่อข้าพเจ้าเห็นหน้ากลั้วมาชะโงก
 ก็ได้เห็นเธอกำลังยืนแหงนพระพักตร์ ยิ้ม
 คุยข้าพเจ้าอยู่ณะที่กลางหน้าพระมณานัน ทั้ง
 นน ข้าพเจ้า จึงพลกไปเป็นถ้อยคำสัพยอกว่า
 “ขอให้ พหวัจ โนะพระน้องรัก! ว่าพ
 จะให้ทราบกำหนดพิชิตอกเศสสมรสของพระน้อง
 ล่วงหน้าก่อนก่อนหนึ่งเป็นอย่างน้อย เพื่อพ
 จะได้ มีเวลาซักหาของขวัญและทำคำอำนวย
 พรมาถวาย”

เธอครวญรวนเมื่อได้ ฟังดังนั้น แล้ว
 รมสั่งคอยว่า “น้องให้กำหนดใจเป็นทุกข์
 ลงเสียแล้วว่า ถ้าชะนะ โศพิทริกของน้องได้
 เป็นที่สมหพระกลาโหมของนครคร่ำครวญชยาแล้ว
 ก็เหมือนและการสมรสของน้องจึงยกเป็นไปตาม
 ความปรารถนา ถ้าและเพียงมีที่ดำรงฐานันดร
 ศักดิ์ที่ นื่องว่าน แล้ว การพิชิตสมรส

ของน้องก็จะยังคงเสร็จชงักค้อยอยู่. ขอความ
 สวัสดิ์ก็ยังบังเกิดแก่พ หวัง ของน้อง ในยาม ที่ระ
 ค้องเดินทางกลับไปยังนิवासสถานนั้นเถิด”

ครั้นแล้วเธอก็ซุก พระกรซุกขา ลงยังแท
 พินและถ่มกรวยข้าพเจ้าอยู่ณะนั้น.

เมื่อข้าพเจ้ากลับมา ถึงยัง กองลาดใต้แล้ว
 จึงปลุกทัพที่เอากระตาคแผ่นหนึ่งซึ่ง กองรักษา
 คำนพบเห็นกลั้วคอกัยกันคนไม่ ใหญ่ ต้นหนึ่ง
 ในย่านนั้นมาให้แก่ข้าพเจ้า ทั้งนั้นข้าพเจ้า
 กรวยคลอกล่ออันคด้วยความค ใจ แต่—ท่าน
 สหายทั้งหลายเอ๋ย แทนที่มันจะเป็นภาพหนค
 คุมาส่วนเกินการ เคลื่อน กระบวนทัพ ของพระ
 นครเขียงใหม่สิ! กลั้วเป็นเจตหมายลายมือ
 ของออกขุนราชวรินทร์นเอง คือมีข้อความ
 คล้าย ๆ กันกับยทโคกลงต่อไปนี้.

มักอวทอย่าอวทอ้าง เกินคน
 จะอวท อวทพศน เชื้อหนา
 ฝัวอวทยิ่งกว่าล คุณแห่ง ตนแน่
 เขาโลซิจจะคว้า สิ่งรู้ ไคแสงคง.
 คนเชอะไรรู้ขันธ์ สิ่งผิด ชอบหนา
 เชอะเชอะพาวเรน่าจค มีกกลัม
 เชอะแล้วอย่าควรรคิ อวทลาค
 จึงจกมีผู้ อุม โยคด้วยกรณา.
 (พระรณา กรมหลวงพิชิตปรีชากร)

พ.ศ. ๒๔๗๐

นักประพันธ์

ภาคความหมายใจกันขึ้นแล้ว เขาท่างก็
เห็นห่างไปจาก ข้าพเจ้าพร้อม ด้วยการ เป็นหน
ข้าพเจ้าอยู่คนละ ๓๐ บาท ๒๐ บาท แต่ท่าน
อย่าเข้าใจว่าข้าพเจ้าเกิดหมายใจกับเขาเหล่านี้นะ
ด้วยเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ไม่ใช่เรื่องเงิน!
เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าทำกับเขา เพื่อผลของ
ของเขา แต่เขากลับเห็นข้าพเจ้าเป็นคน
กับเขาไปเสีย, แต่อย่างไรก็ดี ขอให้
ท่านวินิจฉัยเอาเองเถิดในเรื่อง รวบรวม ข้าพเจ้า
จะเล่าให้ท่านฟังก็ต่อไปน.

ความหมายที่ขานปลุกต่อการ ประชุมกัน
ขึ้นในใจพวกเพื่อนของเรา กลางวงมีเอหมิง
ขนาดชวตใหญ่ตั้งอยู่ขวกหนึ่งพร้อมด้วยเครื่อง
แก้มอย่าง โอซารส เพื่อนของข้าพเจ้าต่าง
ก็ผลัดกันรินคนละครั้งสองครั้ง เว้นเสียแต่
ข้าพเจ้าคนเดียวเท่านั้นไม่ได้ รินกับเขา เพราะ
ข้าพเจ้าไม่ชอบกับเอหมิง เอหมิงเลวหรือ?
เปล่า! ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้นข้าพเจ้า
หมายความว่า ขางเอหมิง, วิถีวิถี, ขวน
กั๊ก, มีสเตอร์ยอนควากก็ หรือแม้ที่สถ
นายนกเขาคาก็ ถ้วนแต่เป็นสตรีของข้าพเจ้า
ทั้งสิ้น ข้าพเจ้าไม่ชอบ!

“นั่นนะ——ท่านเพื่อนยาก” ปลัดจ้อง
คอยเข้าข้าพเจ้ามา ๆ พลังพุดด้วยน้ำเสียง

ลึกปรกติ “วันนี้ฉันก็ทักกัน——ถ้า——พอ
ม้วยอยากจะถูกฆ่า หรือ ถิ่นท่าน สักหน่อย จะ
คิดซักไหม?”

ข้าพเจ้าตอบว่า “ไม่คิดซักมิได้——
ฉันยินดีเสมอที่จะรับคำ ถูกฆ่าหรือ ของท่าน
เราเป็นคนกันเองจะซักของก็ทรงไหน? เมื่อ
มีเรื่องราวหรือเป็นสิ่งที่พอ จะช่วย เหลือ กัน ได้
แล้ว ฉันยินดีเสมอ”

“ค่อยจึง——” ปลัดจ้องพุดพุดวางยก
ด้วยสรวลขานทวด ครั้นเมื่อวางด้วยเปลื้อง
ขนพ่นห้องภายในหลังคันทนาเหี้ย ๆ แล้ว จึง
กล่าวต่อไปว่า “ฉันก็ทักกับทักกันและพอม้วย
เขาไว้แล้วว่าจะคงจะขึ้นสักคนหนึ่ง แต่
ฉันอยากจะให้ ท่านรวม อยู่ ด้วยอีก สักคนหนึ่ง
เพราะท่านค่อยเป็นหัวสมัยใหม่หน่อย ใจ?
——ท่านเห็นเป็นใจ?”

“เอ๊ะนี่จะคงจะอะไรกัน?” ข้าพเจ้า
ถาม “รวมหัวทำการค้าขาย? หรือ——”
“เปล่า——ไม่ขาย——” ทักกันสอศกัน
“เป็นคณะรวม ทำการ อย่างที่ เวลาฉัน
กำลังกินกันอยู่ยังงี้เล่า” ทักม้วยแถม
“คือคณะนักประพันธ์” ปลัดจ้องกระซิบ
กระซิบมา ๆ “เป็นใจ? เหมาะละนะ”
“คณะ นักประพันธ์!” ข้าพเจ้าว่า

ป. ชมโชติ

๐๖๖๗ มิน

“อาไร—พวกเรานะหรือจะเป็น นักประพันธ์ ?
ไม่ไหว,”

“ทักขณพทนต์แน่นอนว่า “ไหวขึ้น—
ทำไมท่านเห็นว่าการเขียนเรื่อง ออก พิมพ์ ขาย
นี่เป็นการยากแสนยากทีเดียวหรือ?”

“แน่นอน ———— ออกจะเป็นการยากมาก
สำหรับพวกเรา” ข้าพเจ้าเห็นทักขณ, ทัก
ขณ, และปลัดทองยังเกิดลักษณะแห่งความไม่
พอใจขึ้น.

“ชะ—ชะ ไม่เห็นเป็นการเลืดย่ำฝ่าแรง
อะไรเลย ———— เขียนเสียออก ๆ ประเคียว ก็เป็น
เล่มละ ๑๕ สตางค์ ๒๐ สตางค์. ถ้าไรก็งาม”
ทักขณเลิกหัวลวดตาพูด

“จริงอยู่” ข้าพเจ้าอธิบายให้เขาฟัง
“สำหรับท่านที่เป็นนักประพันธ์แท้ ๆ ———— เป็น
นักเขียน ที่มีผู้นิยม ชมเชย แล้ว ฝากหวาน,
ท่านเหล่านั้นก็เขียนเสียประเคียว ประท้าวก็เป็น
เล่มเป็นแผ่น ไช้เราหรือยังไม่เคยเขียนเรื่อง
สักเรื่อง ๆ ก็อะไร ออก เป็น เรื่อง เป็น คณธเลขที่
เกี้ยว มันจะกระไรอยู่กระมัง? เขาเอะ
เม่ออยากเขียนกับเขาบ้าง ก็ยังหัดเขียนเสียให้
เท่าเทียมกับท่านนักประพันธ์ทั้งหลายเสียก่อน
แล้วจะเขียนออกขายกับเขาดีกว่า”

“เรื่องนั้นยาวอีก เพราะต้องพยายาม

ให้ก็เหมือนเขาเสมอ” ทักขณพทนต์
รินสรวลลง “เท่าที่เรานะ คนช่วยกันเขียน
ไปแล้วก็ยังไม่กระไรกับที่ของเขาวางขาย กัน
นั้น ———— ฝ่าชี ———— เม่อได้ อ่านแล้วก็จะออกปาก
ชม”

“อันเขียนกันแล้ว หรือ ———— ไทขอให้
ฉันชมบ้างสิ” ข้าพเจ้าพูด

ปลัดทองว่า “เขียนเสร็จไปครึ่งเรื่อง
แล้ว ฉันเองแหละเป็นคนปรือเรื่อง เขา
เอะเม่อจะชมก็ได้แต่อย่าพูดไปน้าเดี๋ยวจะรัก
เสีย”

ปลัดทองลุกขึ้นเดินไปหยิบม้วนกระดาษที่
ทกลงมาจากหิ้งซึ่งติดอยู่ที่ฝาห้อง มาส่งให้
ข้าพเจ้า

“นั่นเขียน ———— นักเขียนเขียน ———— นั้น
ของพ่อมู” เขาอธิบายให้ ข้าพเจ้าฟัง
ข้าพเจ้ารับมาพิจารณาเห็นว่าเรื่องว่า
“ฉิ่งฉิ่ง” และบางตอนก็มีเป็นคำโคลง
หรือกลอนหรือฉันท์อะไรก็ไม่ทราบแน่ เพราะ
ข้าพเจ้ายังไม่เคยพบ เคย เห็นคำ ชะนิคนั้นเลย
และตัวอักษรตะลึงด้วยมากก็ทำอ่านให้เขา
ใจได้ก็

ข้าพเจ้ายินกระดาษก้นคน คนให้ ปลัดทอง
“ไปร้อ่านให้ ฉันฟังหน่อยละ” หนังสือ

พ.ศ. ๒๔๗๐

นักประพันธ์

โบราณอย่างนั้นอ่านไม่ใคร่ออก ”

ปลัดจ้องหัวเราะแฉะวัยกระต่ายขึ้นไป
จากข้าพเจ้า เขาว่า “ถึงว่าเดชะนา หิว
สมัย ๆ เกียจจะอ่านออกหรือ? -----
ข้าพเจ้าคอยฟังนะ ตอนทีหนึ่งเป็นของทีคุณเขา
-----อะแฮ่ม-----

“ณะภายไต้ ชุ่ม ไม่คอก หอมมี หญิงสาว
คนทีหนึ่งน้อยนัยมาขาว เจ้าหล่อนงามเสีย
นักระไร กวงตาเป็นเงาจำขลิบ ขอสรรป
รวมความว่าเจ้าหล่อนเป็นหญิงทีมีผิวแล้ว และ
งามประเสริฐวิเศษทีหนึ่งนัยในบางกอกทีแล้วกัน.
คันทนกวพระสุริยะเจ้าฉายแสง นวลปลั่ง
ซึ่งแวกล้อมไปด้วยกวงการานอยใหญ่ ก้อน
เมฆนาน ๆ ทีแล่นมา ขยิบ กวงจันทร์ เสียครั้ง
หนึ่ง ซึ่งกระทำให้ ในบรีเวณนั้นมืดไปสัก
ชั่วขณะหนึ่งแล้วทีสว่าง ก็เป็นทีเปลือกลื่น
เจริญความทีสุด-----”

“โง่ ? เกิดโหม ?” ปลัดจ้องหุยก้ออ่าน
และถามข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าแสร้งคอยไปว่า “พอไซ”
ปลัดจ้องเริ่มอ่านอีก “ทีนเป็นอีกคอน
ทีทักพอผู้เขาเขียน ----- อะแฮ่ม -----

“พอนาพิกาที ๓๐ ทีมีชายคนหนึ่งเกิดมา
หาผู้หญิงคนนั้น เขานั่งลงข้าง ๆ เจ้าหล่อน

“นี่น้องมาคอบพ้อย่านแล้วหรือ?” เขา

ถามเจ้าหล่อน

“เจ้าค่ะ—พอคุณพ่อนเขาออกจากบ้านไป
อีฉนั้นก็ออกมาคอบ คุณพ้อย่าน ตาม สัญญา”

“อ้อ-----นี่ผู้ของน้องไปเที่ยวแล้ว-----

แหม โอภาคนีจริง เราอยู่กัน ๒ ค่อยสอง

อีกทีหนึ่งแล้ว ชื่นใจของพ ” พอไซว่า

เขาก็รับเจ้าหล่อน ซึ่งทีเหมือนราวกับเขาก็

เจ้าหล่อนมีความสุขมากทีเดียว หรือถ้าจะเขียน

เป็นโคลงฉันทีกาพกลอนก็คงมีความว่า:—

ผู้หญิงกอกผู้ชาย จิตว่าง

ฝ่ายชายก็ไร้นาง รุบซ้ำ อีกที

หน้าตาเยิกยาน แหมได้

ใคร, ใครแลเห็นแล้ว ต้องชอยจริงโหม?

อ้อตอนนีผู้หญิงกับผู้ชาย นันก็ค้อง ลูกขึ้น

ทีนที เพราะเขาเห็นผู้ ชายอีก คน หนึ่ง มายืน

อยู่ตรงหน้าเขา—ฮา—ผู้ชายคนนั้นนีกคือ

ผู้ของหญิงคนนั้น-----”

“โง่ ? เกิดโหม ?” ปลัดจ้องถาม

ข้าพเจ้าออกครึ่งหนึ่ง

ข้าพเจ้าฟังทีไม่เห็น เป็นท่า เป็นทาง อะไร

เลย ข้าพเจ้าน้อยในใจว่านเขาคงจะบ้า

กันเสียแล้ว ข้าพเจ้าเห็นทีทีผู้หญิงนัยหน้า

ยานกระตักทำเป็นเชิงพุ่มใจ แต่ข้าพเจ้า

ป. ชุมโชติ

มิน

ก็เสร็จคอยไปอีกครั้งหนึ่งว่า “พอใช้”

ปลัดจึงวัน เอื้อม กรอก ลงไป ใน ลำคอ
ออกด้วยหนึ่ง แล้วพูดว่า “เอาละ—ทนถึง
อีกตอนหนึ่งแล้วละ คอยฟังให้ ค่ะ—
อะแฮ่ม—

“การท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้แล
เห็นเมื่ออยู่ในวงแขนของซู่ ฉิวมากนักท่าน
เอ๋ย ฉิวมากกว่าครั้งกระโน้น—อา ข้าพเจ้า
หวังใจว่าท่านจะไม่ล้มเสียหายนะในยุค โกลา-
หลเมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๐ บัดนี้คุณพศิก ว่า
ร้อนเพียงใด! เจ็บช้ำน้ำใจเพียงใด! ทราก
คร่ำลำยานเพียงใด! ทุกข์เวทนาเพียงใด!
ถึง ท่าน จะไม่ ไ้ พยด้วย ตนเองก็คง จะ ไ้ มี
คนเล่าให้ฟังบ้างแล้ว ถ้าข้าพเจ้าจะพระฉายา
ให้ละเอียดย ๓๐ เล่มสมุดไทยก็ไม่มีสิ้น พระ
เจ้าองค์พระทรงแห่ง เนเมียวสีดกมยมงมหา-
นรธาเข้ามาชิมลางในสยามประเทศ —”

“ไ้? เค็ดใหม่? อีกตอนหนึ่งเดี๋ยวแ
โยราดเค็ดเกียวนา” ปลัดจึงยอมถามข้าพเจ้า
อย่างพมไ้

ไ้ท่าน? ท่านผู้อ่าน “ไทยเขมม”
ท่านจำไ้ ไ้ใหม่ว่า “ไทยเขมม” ประจำเค็ด
คลำคมคึกคกมเรชทนาว่านอยู่เรื่องหนึ่งคเเวอช
“แค่นส่มแค่น” นแหละ—เรื่องราวตอน

ที่ปลัดจึงแต่ง และอ่านให้ ข้าพเจ้า ฟังนแหละ
เป็นเรื่องราวซึ่งจะ โมยคึกคักพุด มา จาก เรื่อง
“แค่นส่มแค่น” ในบางตอนก็ไ้เคย.

ข้าพเจ้าถลันความขึ้นไว้ ไ้ ไ้ได้เคย ปลัด
ออกมากักไ้ใหญ่ ปลัดจึงท้วงไ้เรายัง
“ไหมละ บอกว่าอีกตอนนั้นมันเก็ดจริง ๆ นา
—อีกตอนต่อไปละก็ ก็น่าฟังกักกัก ก็ไ้เคย—”
ปลัดจึงไ้ไ้ใหญ่

ข้าพเจ้า ทนไม่ ไ้ไหว เลย โผล่ลง ออกไป ว่า
“เรื่องนั้หรือระพิมพ่าย? —ฉันขอเค็ด
เพื่อเห็นแก่ท่านผู้ไ้แต่งว่า อย่างละ—เกียวะระ
โกนค่า— ไ้ใครเขาจะช้ออ่าน— และ
ใคร ๆ เขาก็ต้องรู้ ว่า ข้อความที่อ่านเมื่อ
กันะ ไ้ คึกคักมาจากหนังสือ “ไทยเขมม”
—จริงไหม?”

ข้าพเจ้าสังเกตุ กุสัหน้า ปลัดจึง เรือน ๆ
อย่างไรพิกล และดูเหมือน โกรธข้าพเจ้ามาก
“นั้ คุณถลันนั้” ปลัดจึงพุด
“ผ่าซึ่ ถ้าฉันไม่เห็นกะกันอยู่ข้างละก็ จะเคระ
ไ้ ไ้คนแตก ๆ ไปไ้เคยนแหละ!

“แล้วกัน— คุณถลันปลัดจึงหรือ? —
อ้าย—มะ—เป็นอะไรน—ฉันจะกระอ้าย
คนถลันปลัดจึงเอง” ก็กลุ่มุ่ถลันถลันเขมม
ทยถ่วงพลางเดินไปมา

“อย่า—ขอที—ขอทีเถอะ—พุ่ม” เป็นแน่!
 ทิคุนหันม ^{นี้}แหละ ท่านเอ๋ย ^{เรื่องมันเป็นอย่างนี้}
 “ใช่! —ไปออกจากบ้านของฉันเถว ^{นี้}แหละ ^{ข้าพเจ้าจึงได้ให้มางใจกับทิคุน}
 —ใช่!” ปลัดจึง ^{นี้}ขโมยออกทางให้ ^{นี้}ข้าพเจ้า. ^{ปลัดจึง และพุ่ม จนครบทั่วทุกวันนี้.}
 มีพักต้อง ^{นี้}พูดเสียดคำเถว ^{นี้}ข้าพเจ้า ^{ส่วนเรื่องที่เขาแต่งกันนั้น—เรื่อง “สิ่งซึ่ง”}
 ลงจาก ^{นี้}เรือนปลัดจึง ^{นี้}ทันที ^{นี้}เพราะถ้า ^{นี้}ข้าพเจ้า ^{นี้}ก็หาได้ ^{นี้}ปรากฏเป็น ^{นี้}เล่มออกขาย ^{นี้}ไม่.
 ชน ^{นี้}ซึก ^{นี้}ข้า ^{นี้}ขัย ^{นี้}ก็ ^{นี้}คง ^{นี้}จะ ^{นี้}เกิด ^{นี้}การ ^{นี้}วาง ^{นี้}มว ^{นี้}ย ^{นี้}กัน ^{นี้}ชน

๑. เป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคน ที่จะกระทำหน้าที่ตามส่วนของตนในการ
 เฝ้ารักษาและรักษา และทนบำรุงลักษณะการอยู่กินในทุกหมู่คณะชนแห่งประเทศ
 ให้เจริญยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการ กรมสาธารณสุข

คุลยพินิจ ของ เปาเล้งถู

โดย

อ. นพรัตน์

(ศรีนพรัตน์)

ผู้เขียนเรื่อง “ความรักทำให้ตาบอด” “ความมานะ” ฯลฯ

คำนำ

เรื่อง “คุลยพินิจของเปาเล้งถู” (เปาปูนจีนก่เรื่อง) นี้ เป็นพฤติการณ์ตอนหนึ่งของเปาปูนจีน ซึ่งได้แสดง ความปรารถนาสามารถใช้คุลยพินิจที่คิดค้นขึ้นเป็นปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งได้อย่างอัศจรรย์ และยุติธรรมที่สุด ข้าพเจ้าเห็นว่าเปาปูนจีนนี้สมควรที่ผู้เกิดมาภายหลังเปาปูนจีน จะสืบทอดทำไว้ เชื่อว่าคงจะเป็นความรู้ที่มีสาระประโยชน์แก่ท่านผู้ซึ่งได้พบอ่านอย่างไม่มากนักน้อย ข้าพเจ้าจึงได้ยกรวาทักส่งมาเป็นบรรณการแต่ หนังสือพิมพ์ ไทยเชลลัม.

อ. นพรัตน์

บ้านนพรัตน์, สวรรคโลก.

พฤษภาคม ที่ ๒๔ มี.ค. ๒๕๐๘

เปิดเตี๊พงศาตารจันแผ่นดินซ้อง

ถ้าเนื้ความว่าใน รัชสมัย ที่พระเจ้าซ้อง
จันจงฮ่องเต้ เป็นกษัตริย์ ครองราชสมบัติอยู่
ในเมืองเยนเหลียง สืบต่อวงศ์พระเจ้าซ้อง
เถาโจ้ฮ่องเต้ คือเคยคังเยนลงมา นับเป็น
กษัตริย์องค์ที่สามนั้น บ้านเมืองมีความสงบ
ร่ายคาย ปราศจาก คักสังกรรม และ ไร้วรภัย
พระราชกฤษฎีกา เกษนาภาพ ปกแผ่ไปทั่วทิศา
นุกิศ ราษฎร ได้ทำมาหากินเป็นสุขานาสุข โดย
ถ้วนหน้าตลอดพระราชาอาณาจักร

ครั้งนั้นในเมืองซุ่ยเต็กยู มีชายชราคน
หนึ่ง ชื่อ ย้วนเซ้ง อายุ หกสิบเจ็ดปี ซึ่งเป็น ผู้มี
ฐานะนับว่า ค่อนข้าง มั่นคงกินได้ คนหนึ่งใน
เมืองนั้น ย้วนเซ้งมีภรรยา คนหนึ่งชื่อนาง
ซุนเน่ย เมื่ออยู่กินเป็นคู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วย
กันมาประมาณยี่สิบปี นางซุนเน่ย ถึงแก่
ความตายลง โดยมีโรคภัยไข้เจ็บด้วยกันเลย
เวลาที่นางซุนเน่ยสิ้นใจลงไปนั้น ย้วนเซ้ง
มีความเศร้าโศกเสียใจอาลัยรักเป็นอันมาก

หลังจาก เวลาที่ นางซุนเน่ย ภรรยาได้ถึง
แก่ความตายแล้วไปยี่สิบปี ย้วนเซ้ง ได้ปรารภ
ถึงตัวเอง ว่า อันการ ที่ ต้องอยู่ ตัวคนเดียว
ปราศจากผู้ปรนนิบัติ เช่นนี้ นับว่าเป็นการ

ลำบากไม่น้อย อย่างเดียวจะต้องคิดหาภรรยา
ใหม่สักคนหนึ่ง สำหรับจะได้เอาไว้นับ
ผู้ปรนนิบัติได้ในยามบั้นใช้.

อยู่มาวันหนึ่ง ย้วนเซ้ง ไปพบหญิงสาวเข้า
คนหนึ่ง ชื่อนางฮวยจือฮวยสิบแปดปีซึ่งเป็นหญิง
ที่มัวปลุกยล อิงกรรม เป็นที่ ชอบใจ เนื่อ พังใจ
ย้วนเซ้งมาก หญิงจึงได้มาเป็นภรรยาของตน
ย้วนเซ้งจึงแต่งเจ้าแก่ไปพบหา ผู้ชื่อนางฮวย
ต่อฮวยหญิงผู้เป็นบิดา

ฝ่ายฮวยหญิงเป็นคนยากจน เมื่อเห็นว่า
ย้วนเซ้งเป็นผู้มีหลักถาน, สามารถพอที่จะ
อุปถัมภ์บำรุงเลี้ยงนางฮวยบุตรสาวของตนให้
ไ้รับความสุขสบายได้ ก็เต็มใจยอมตกลง
ยกนางฮวย ให้แก่ย้วนเซ้ง.

ครั้นเมื่อถึงวันถูกงามยามค่ำ ฮวยหญิง
ก็นำตัวนางฮวย มาส่ง มอบ ให้แก่ ย้วนเซ้ง
ก็ทั้งสองของเงินทอง ให้แก่ฮวยหญิงเป็นอันมาก

ฝ่ายฮวยหญิงเมื่อได้รับสิ่งของเงินทองเป็น
อันมากเช่นนั้นก็มีความยินดี แล้วก็นำย้วนเซ้ง
กลับไป ครั้นแล้วย้วนเซ้งก็ยกนางฮวยไว้
เข้าร่วมห้องได้ เป็นสามีภรรยา กัน แต่ ใน คืน
วันแรกนั้น แล้วต่างคนก็พัวพันหลับไป

๒. นพวิก

มิน

ครั้นใกล้รุ่งสว่าง ฝ่ายนางชวยกรับ
ลูกชานจากท่อนออกไป จักหาอาหารเตรียมไว้
สำหรับ บ้วนเซ้งจะได้ รับประทาน เมื่อท่อนอน
นางไฉนจึงรอคอยอยู่ข้างนอกจนกระทั่งสาย ก็
ยังมีไฉนเห็นสามคน เมื่อเห็นลึกลับก็เกิดขื่น
ก้นกกลึกใจ จึงลุกขึ้นเดิน เข้าไปทักท้วงนอน
เพื่อจะดูให้รู้ว่า ทำไมสามจึงกินสลวยเกิน
ควรนัก, ครั้นเข้มาถึงเข้าไปเห็นสามนอนนิ่ง
อยู่ จึงยืนมือเข้าไปจับตัวสามคนเพื่อจะปลุก
ให้ตื่น ขณะที่มีมือสัมผัสร่างของสามนางชวย
ก็ตกใจ เพราะร่าง ของสามนั้นไฉนเย็นชก
ปราศจากการไหวติง หมกคลุม หายใจ เสียแล้ว
ทันใด นางชวย ก็ลุกวิ่ง ออกมา ข้างนอก ร้อง
เอะอะ ้วยวายพลาทอกตัวลึงร้องให้เกลือกกลิ้ง
อยู่ไปมาเพราะความอาลัยรักในบ้วนเซ้งผู้สาม
ฝ่ายพวกเพื่อนบ้านที่อยู่ที่ใกล้เคียง, เมื่อไฉน
ยินเสียงร้องต่างก็ตกใจ รีบพากันมาออกอยู่ที่
บ้านบ้วนเซ้งจนแน่น หวังจะฟังข่าวว่า มี
เหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น นางชวยก็เริ่มเล่า
เรื่องให้ฟังว่า เมื่อคืนนั้นตอนหัวค่ำภายหลัง
จากที่ผู้ใหญ่ได้ ส่งตัว ข้าพเจ้าให้แก่ บ้วนเซ้ง
แล้ว ข้าพเจ้ากับบ้วนเซ้ง ก็ได้เป็นสามีภรรยา
กัน, แล้วต่างคนก็หลับไป, ข้าพเจ้า
ก็นอนหลับเมื่อจวนจะรุ่งสว่าง, ได้ลุกออกไปจก

หาอาหารเตรียมไว้ ให้สามข้าพเจ้า, ไฉน
คอยอยู่ที่นั่นคนเดียวไป มากแล้ว ก็ยังไม่เห็นคน
ข้าพเจ้าก็กลัวใจจึงเดินเข้าไปยังห้องที่ ก็ไฉน
เห็น สาม ข้าพเจ้า นอนตาย อยู่บน ที่นอนโดยไม่
ทราบว่าเป็น โรคอะไรตาย

จึงกล่าวถึง บ้วนเต็ก ผู้เป็น น้องชาย ของ
บ้วนเซ้ง เมื่อทราบข่าวว่า บ้วนเซ้ง พยายาม
เสียแล้วแต่ในคืนวันแรกก็ไฉนทำงานอยู่ถึงกับ
นางชวยก็ตกใจ รีบมาเยี่ยมศพทันที ครั้น
แล้วได้ส่งให้คนใช้ ไปเชิญซินแส มาตรวจศพ
พยายว่า จะป่วยเป็นอะไรตาย.

ฝ่ายซินแส เมื่อได้ ตรวจศพ และเอ่ย
ถึถ้วนแล้ว ก็บอกแก่บ้วนเต็กว่า บ้วนเซ้ง
ป่วยเป็นโรคลมบ้าหมูตาย ครั้นแล้วบ้วนเต็ก
ก็นำชวยที่ช่วยกันจัดการนำศพบ้วนเซ้งไป
ฝังไว้ตามธรรมเนียม,

จึงกล่าวถึงนางชวย ตั้งแต่บ้วนเซ้งสาม
ตายแล้ว ก็ครองตัวเป็นหม้ายมิได้มีสามีใหม่
อีก. ในกาลต่อมา นางชวย เกิดมีอากร
ไม่สบายขึ้น คือ ให้มีภคนามว่าคาถาคลื่นเหียน
เวียนเป็นกำลังและเป่นลมเสมอ ต่อมาก็
ปรากฏว่า นางชวย ได้ ตั้งครรภ์, ครั้นครบ
กำหนดนางชวย ก็คลอดบุตร ออกมา เป็นชาย
นางชวยจึงตั้งชื่อให้ว่า บ้วนหลิม ตามแซ่ของ

พ.ศ. ๒๔๗๐

กุศลพิณิจของเปาเล้งกู

ยวันแซ้งซึ่งเย็นบิดา

อยู่ มา วัน หนึ่ง นางชวยไ้ ไป หา
ยวันเด็กที่ขานเล่าความให้ ฟังว่า เด็กชายที่
คลอกลออกจากครกชาฟเจ้านั้น เป้นบุตรที่
เกิดด้วยยวันแซ้งโดยการไ้เสียกันกับยวันแซ้ง
ในคืนวันแรก ที่ ชาฟเจ้า กับ ยวันแซ้งไ้ อยู่กัน
ด้วยกัน ในการที่ชาฟเจ้ามาหาท่านครวณ
ก็ด้วยมีความประสงค์ จะขอรับ มรดกภาคบุตร
ของยวันแซ้ง ที่ท่านเป็นผู้เก็บรักษาไว้ ไปให้แก่
ยวันทิมที่เกิดที่เกิขึ้นมาในฐานที่เป็นบุตร อันแท้
จริงของยวันแซ้งต่อไป

ยวันเด็กไ้ตอบยวันแซ้งว่า ตามที่สือชื่อ
อ้างเหตุผลมานั้น ชาฟเจ้านั้นไม่ถนอเห็นด้วย
เพราะการที่สือชื่อซึ่งเป็นหญิงสาว กับชายชวรา
เช่นกอกอ ของชาฟเจ้าไ้ ทั้ยวันนั้นร่วมกันแต่
เพียงชั่วคราวเกี่ยวซึ่งเป็นเวลาอันน้อย แล้วเกิดมี
บุตร ขึ้นนั้น บุตรอะไรอยู่ และยังกว่านกอกอ
ของชาฟเจ้าไ้ไ้เคยอยู่ กับภรรยาคนเก่ามาเป็น
เวลานานทั้งสิบยี่ ก็ไม่ปรากฏว่าเคยมีบุตร
ด้วยกันเลย ด้วยเหตุนั้น ชาฟเจ้าไ้ไม่เชื่อ ว่า
เด็กที่เกิกลมานั้น เป้นบุตรอันแท้จริงของกอกอ
ชาฟเจ้าจะจ่ายมรดกภาคบุตรของกอกอให้แก่
สือชื่อไม่ได้.

ฝ่ายนางชวยไ้ เมื่อเห็นว่า ยวันเด็กไ้ยอม

แย้งมรดกให้แก่ ยวันทิมบุตร ของตน แน่แล้ว
จึงมานึกในใจว่า ถึงแม้จะระพยายามอื่น
วอนยวันเด็กต่อไปอีก อย่างไรก็คงไม่สำเร็จ
ประ โยชน์เป็นแน่ ทนทางที่ก็ ควรนำเรือนไป
ร้องเรียนต่อเจ้าเมืองขอให้ ชำระให้ ดีกว่า เมื่อ
คิดดังนี้แล้ว นางชวยไ้ก็ออกจากบ้านยวันเด็ก
กลับมาย้านของตน

ในวันรุ่งขึ้น นางชวยไ้ ไปหาเจ้าเมือง,
เล่าเรื่องราว ของตนตั้งแต่ต้น จนปลายให้เจ้า
เมืองทราบและขอให้เจ้าเมืองชำระให้

ฝ่ายเอียงเปาเล้งเป็นเจ้าเมืองชวยเด็กไ้ เมื่อ
ไ้ฟัง เรื่องราว ที่ นางชวยไ้ เล่า นั้นแล้วจึงตอบ
ว่า เรือนนี้เป็นยวันทิมสำคัญอยู่ เราจะ
เขียนหนังสือบอกเรื่องราวเข้าไปยัง เมืองหลวง
ก่อน เมื่อไ้ไ้ความอย่างไร เราจะบอกให้ท่าน
ทราบภายหลัง เวลาจึงกลับไปก่อนเด็ก.

การที่เอียงเปาเล้งเรียนไปยังเมืองหลวง
ก็เพราะเห็นว่าตนชำนาญแต่ทางทหาร ไม่
ชำนาญในทางอรรถคดี ครั้นจะมอบให้ขุนนาง
รอง ๆ ลงมา เป็นผู้ชำระก็เกรงว่าความจะ
ไม่ไ้รับความยุติธรรมพอ โดยเห็นว่าเรือน
เป็นยวันทิมสำคัญมาก แล้วเอียงเปาเล้งก็
เขียนหนังสือ บอกเรื่องราว ของนางชวยไ้ ที่เกิด
ขึ้นโดยละเอียด เขียนเสร็จแล้ว ก็มอบให้

มาใช้ ๗ รัช หนึ่งสี่ แลวก คำนวณรายเข้า
เมืองเขยนเหลียง ครั้นถึงเมืองหลวง ถึง
หนึ่งสี่ให้เจ้าพนักงาน เพื่อให้นาชนถวาย
พระเจ้าซ่งจันจงซ่งเต

ครั้นรุ่งขึ้นเวลาเช้า พระเจ้าซ่งจันจง
ซ่งเต เสด็จออกประทับบนพระที่นั่งมณฑล
บรรดาชนนางทั้งฝ่ายขึ้นฝ่ายลง ครบตาม
ตำแหน่ง, เจ้าพนักงาน ผู้รับหนึ่งสี่ จงนำ
หนึ่งสี่ของเฮียงเจ้าชนถวาย พระเจ้าซ่ง
จันจงซ่งเตทรงรับมาทอดพระเนตร เมื่อทรง
ทราบดีความในหนึ่งสี่ของ เฮียงเจ้า ชลช
แล้วจึงมีพระพักตร์มาทักเป่าเงินซึ่งเวลานั้น
ก็ตกเข้ามาเผื่อด้วย แล้วจึงทักพระหัตถ์เรียก
ให้เป่าเงินเข้าใส่พานำ พระที่นั่ง ทรงส่ง
หนึ่งสี่ของเฮียงเจ้าให้แก่เป่าเงิน แล้วตรัส
ว่าเรามอบเรือนให้ท่าน ในวันพรุ่งนี้ท่านจงรีบ
ออกไปยัง เมือง ซุเตกซุ ชั่วเร เรือง นี้ ให้การ
ค้าเนรไปด้วยความเที่ยงธรรม ครั้นแล้วก็เสด็จ
ขึ้นเป่าเงินจนก็ออกจากเส้าถ้ำมาย้าน สิ่ง
ให้ภรรยาบุตรเตรียม เครื่องสำหรัย จะเที่ยวทาง
ไว้ ให้พร้อมสรรพ.

ครั้นเช้าวันรุ่งขึ้น เป่าเงินพร้อมด้วย
คนใช้ ๓ คนก็เที่ยวทาง ออกจาก เมืองเขยน
เหลียงมาย่านตรง ไปยังเมืองซุเตกซุ.

เมื่อเที่ยวทาง มาใกล้ จะ ถึง เมือง ซุเตกซุ
ฝ่ายเฮียงเจ้าเป่าเงินซุเตกซุ ครั้นทราบดีว่า
พระเจ้าซ่งจันจงซ่งเต ทรง คง ให้เป่าเงิน
ออกมาเป็นผู้ชำระความเรื่องนางชวยก ก็ออก
มาคอยต้อนรับเป่าเงินน้อยที่นาประตูเมือง เมื่อ
ได้พบและ ถ้อยทีต่าง ได้คำนับกันแล้ว เฮียง
เจ้าเป่าเงิน เป่าเงินเข้า ไปพักณ ชิง ไก่ก
เตรียมไว้รับรองภายในเมือง

วันรุ่งขึ้นเป่าเงินส่งให้เฮียงเจ้าเรียกตัว
ยวนเต็กกียนางชวยก พร้อมด้วย ยวนหลิมบุตร
ของนางชวยกรวมสามคนมายังที่ชำระความ
พร้อมกัน เมื่อถึงสามคนมาถึงยังที่ชำระความ
พร้อมกันแล้ว เป่าเงินก็ขึ้นนั่งยังที่ชำระ
ความ พลาญพดให้นางชวยกกับยวนเต็กกียความ
ฟังมีความว่า เรืองนบยอมอยู่ครองที่ว่า
ยวนหลิมเต็กกียคลอกจากกรรมของนางชวยกจะ
เป็นบุตรอันแท้จริง ของยวนเซ้ง หรือ ไม่เท่านั้น
ถ้าจะค้นคว้าหาความจริง โดยจะไล่เลียง
สอบถามปากคำจากคความ เชื่อว่าคงไม่ได้รับ
ประโยชน์แต่อย่างใด เพราะไม่มีหลักฐาน
อะไรที่จะนำมายืนยันให้เห็นเด่นชัดได้ เรา
จะทำการพิสูจน์อยู่วิธีหนึ่ง แต่ก่อนจะลง
มือทำการพิสูจน์ จำเป็นจะต้องได้กระดกของ
ยวนเซ้งผู้ตายมาก่อน เพราะฉะนั้นนางชวยก

พ.ศ. ๒๔๗๐

กุศโลบายของเจ้าเล้ง

กับขุนศึกไปจัดการนำกระดูกของขุนเชิงมา
ยังที่ชำระความ ก็นำเอาเจ้าเมือง
ชายเด็ก ๆ ไปจัดการหากระดูกของคนตายแล้ว
คนใดคนหนึ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับ
คู่ความมาทำด้วยอกรายหนึ่ง เพื่อเอามาทำการ
สนับสนุนข้อพิพาทนั้น เอียงเป้า, นางช่วย
และ ขุนศึก ก็ ออก มา จาก ที่ ชำระ ความ ไป
จัดการตามเป้าขุนนางทั้งสอง เมื่อทั้งสองคนได้
กระดูกตามที่เขาพนันจนต้องการแล้ว ก็นำมา
ยังที่ชำระความ

เป่าปูนเงิน จึงแสดง ถึงวิธีที่จะพิพาทให้
ความพึงพอใจ.

อันว่าบุตร ที่เกิดจากสายโลหิต อันแท้จริง
ของบิดานั้น ความซมด้ายย่อมจะต้องมีความ
รู้สึกอันลึกซึ้ง และเป็นไปโดยมนต์สวัสดิยวงศ์
ถึงกัณธระหว่างคน ทั้งสองนั้น หากมิได้เป็นบุตร
บิดากันโดยแท้จริงแล้ว อาการเช่นว่านี้จะ
ไม่มีต่อกันเลย โดยเหตุนี้เมื่ออยากรู้ว่าผู้
ตายไปแล้วจะเป็นบิดา อันแท้จริง ของเด็กที่เกิด
มาหรือไม่ ก็ให้เอาโลหิตในกายของเด็กที่เกิด
มานั้นหยดลงที่กระดูกของผู้ตาย ถ้ากระดูก
โลหิตเกิดไปสิ้น เกิดเงาของโลหิตนั้นก็จะ

เป็นบุตร อันแท้จริงของผู้ตาย ถ้ามิได้เป็นบุตร
อันแท้จริงแล้วกระดูกของผู้ตายจะไม่เกิดเงา
ของเด็กนั้นเลย เพราะฉะนั้น ในคดี เรืองนเรว
นำหลักอันมา ใช้ทำการพิพาทต่อไป ขอให้
นางช่วยส่ง ขุนพลมัญชุศรี มาให้เรา. เมื่อรับ
ขุนพลมามาจากนางช่วยแล้ว เป่าปูนก็เอา
มีดเล็กแทงลงไปใต้แขนของขุนพลม มน โลหิต
ไหลออกมา แล้วหยิบด้วยน้ำชำระองรับ โลหิต
ไว้ ครั้นแล้วกลืนด้วยทรวงรับ โลหิตนั้นเคี้ยว
ยังทวารกระดูกผู้ตายทั้งสอง พลังหยดโลหิต
ที่ขยี้ในด้วย ลงไปที่กระดูก ขุนเชิง สามหยด,
ที่ กระดูก คนตาย อีก ราย หนึ่ง ซึ่งเป็น คน อัน
สามหยด

ในทันใดนั้นการณ์ก็ปรากฏขึ้นว่า กระดูก
ของขุนเชิง โลหิต โลหิตขุนพลม ที่หยดลงไป
นั้นเกิดไปสิ้น แต่ส่วน กระดูกคนตาย อีก
รายหนึ่งนั้นหาได้เกิดไป เมื่อแรกหยดลงไป
อย่างไร ก็ยังคงเป็นปรกคิอยู่อย่างเดิมั่นเอง.
เป่าปูนจึงดักสืบซ้าจากให้ นางช่วยเป็น
ฝ่ายชนะ โดยแสดงว่า ขุนพลมเป็นบุตรของ
ได้เกิด จากสาย โลหิต อันแท้จริง ของ ขุนเชิง
ตามเหตุผล ที่ได้นำ มาพิพาท ให้แลเห็นแล้ว

อ. นพวิ

มิน

ยังคยให้ยวนเต็ก นำทรัพย์สินยติ อันเป็นมรดก
ภาคยตร์ของยวนซ่งซ่งยวนหลิมสุมควรจะได้
รับ, ส่งมอຍให้แก่นางชวยยู เพื่อจะได้เก็บ
รักษาไว้สำหรับให้แก่นยวนหลิม เมื่อเตยโตขึ้น
ต่อไป.

ซ้องจินจงช้องเต้ ถวายทูลขอความตามที่ได้
ออกไปจัดการ ชำระเรื่องนางชวยยู และการได้
ดำเนิน ไป ด้วย ความ เที่ยง ขวรมให้ ทรง ทราบ
ตลอดทุกประการ.

พระเจ้าซ้องจินจงช้องเต้ ทรงพอพระทัย

ครั้นแล้วเป่ายูนจิน ก็ลุกขึ้น จากที่ ชำระ
ความกลับไปสู่ที่พัก.

ครั้น ยกย่อง ชมเชย ความ ปรีชาสามารถ ของ
เป่ายูนจินที่ได้ออกไปทำการเป็นผลสำเร็จ กลับ

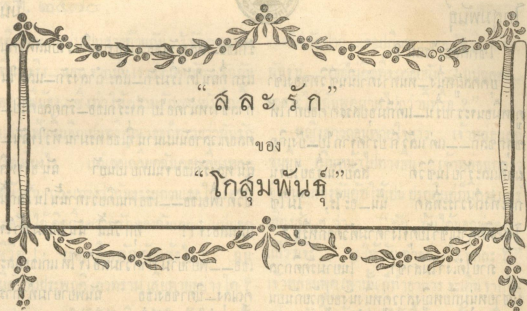
ครั้น วัน รุ่งขึ้น เป่ายูนจิน ก็ลา เอียงงเป่า
เจ้าเมืองชวยเต็กสู่เคียวทางกลบเมืองเยยนเหลยง
ครั้นถึงเมืองเยยนเหลยง แล้วก็เข้าเฝ้า พระเจ้า

มา, และได้ทรงปูนบำเหน็จรางวัลให้แก่เป่า
ยูนจินเป็นอันมาก.

๒. สุขภาพ คือลักษณะของชีวิตที่ทำให้เอกชนสามารถครองชีพอยู่นาน และ
ประกอบการทำงานได้ดีที่สุด

กองบรรณาธิการ กรมสาธารณสุข

“ลิละรัก”

ของ

“โกสุมพันธุ์”

โชค !

มนุษย์เมื่อยามจนก็เข่นโชค แต่เมื่อ
ยามมีมี — กลับยกย่อง—เออ—แปลก !
ประหลาดหรือไม่ ?

โชคหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปตามอาการ
ของโลกไม่แน่นอน วินาทีไม่มีอะไรติดตัวเลย
พรุ่งนี้—มหาเศรษฐี และ มหาเศรษฐี ใน
วันนี้—แต่พรุ่งนี้อาจเป็นคนขอทาน เออ—นัก
แปลก ! โชคจะบรรเทาได้ไหม ?

ความเกลียด, ความรัก โชคจะเปลี่ยน
แปลงได้ไหม ? เคยเกลียด—แต่กลับรัก
เคยรักแต่กลับเกลียด—เพราะโชค—เออ—นี่ก็
แปลกอีก !

หนุ่มสาวที่มีความรักต่อกัน เมื่อใดเป็น

สามีภริยากันสำเร็จสุขดังประสงค์ ทั้งคู่พากัน
กล่าวว่า เป็นโชคก็—

นักพนัน เมื่อเล่นเสีย ว่าโชคร้าย และ
เมื่อเล่นได้ ว่าโชคดี โชคเป็นสิ่งที่ให้ความ
เจริญแก่เขาหรือ ?

บุคคลผู้หนึ่งพยายามประกอบกิจการของเขาให้
สำเร็จ—แต่ก็ไม่สำเร็จดังตั้งใจ—พยายามซบัก
เข้มนั่นอีก ก็ยังคงไม่สำเร็จ—โชคร้าย !
เขาเป็นคน ก่อปรีด้วยมานะ และเพียร ได้
พยายามอีกครั้งหนึ่งด้วยความระมัดระวังอย่าง
ละเอียดถี่ถ้วน—และสำเร็จ ! แต่ไม่ใช่
เขาขวนโชคได้—มันกลับเป็นไปว่า—ถึงคราว
โชคดี !

ประหลาด !

โกศุมพินธุ์

มิน

โชคคืออะไรเน่ ?

บุคคลผู้หนึ่ง—หนทางดำเนินชีวิตของเขา เหมือนจะราบรื่น—แต่ก็มีอุปสรรค คอยทำให้ ชดกชดก—แต่ แล้ว ก็ ปราศจากไป—ยังเกิด ผลดีและร้ายในชีวิต สลับกันเรื่อยไปจน กระทั่งถึงวาระที่สุด นั่น—อะไร, ไม่ใช่ โชคคติความเขาไปๆงาตามตัวคอกหรือ ?

ภายใต้เงาไม้สาชา ในยามรัตติกาล มีชายหนุ่มกับหญิงสาวคู่หนึ่งนั่งอยู่ด้วยกันบน ม้ายาว ทั้งคู่ก็นั่งกันหน้ามองกันคน ฝ่ายชาย ทอดถอนใจใหญ่ คุยได้ รัชความ ระทมตรมใจ ส่วนฝ่ายสตรีนั้นนั่งนิ่ง คงตาอันลึกลับวามัน ร้องจ้อยอยู่ท่อนาน ๆ จึงค่อย ๆ ซ้ำเลื่องส่ายตา มาลอมองกิริยาอาการ ของชายหนุ่ม ผู้ที่นั่ง สัก ครึ่งหนึ่ง

ในที่สุดฝ่ายชายเงยหน้าขึ้นเปลี่ยนส่ายตา ไปร้องจ้อยอยู่ที่ทรวงหน้า ของหญิงสาวพร้อมกับ คำพทอนแล้วเขาและมีกระแสรสเสีย สิ้นเครือ ล่วงพ้นออกมาจากริมฝีปากอันค่อนข้างซีด

“นั่นเป็นคำตอบ คงที่สุดของเธอหรือจะ, แม่ดลอง ? โอ้, เธอ—เธอ—น้ำใจเธอนะ—น้ำคำของเธอทำให้ฉัน ปวดร้าวไปหมดแล้ว หมดทวัง ! ฉันหมดทวัง—หมดทวังในตัวเธอ—หมดทวังในความสุขสำราญทั้งปวง ฉัน

รักเธอ—หลงรักเธอ—เธอ คนเดียว เป็นสตรีคน แรก ที่ฉันได้ เริ่มรัก—และ กำลังรัก—และ ใน กาลข้างหน้าต่อไป ก็รักเธอ—รักตลอดไป—ตลอดเวลานั้นนานาน ที่เธอทรมาณ หัวใจฉัน—ฉัน หลงรักเธอ จนแทบ เป็นบ้า ฉัน อาพลิ ชีวิต เพื่อเธอ—เธอ คนเดียว เท่านั้นในโลกนี้ แม่ดลองจำ ! ทุกวันนี้ ฉัน ดนอม น้ำใจ

เธอ—พยายาม ทำความพอใจให้แก่เธอและ คุณลุง—บิดาของเธอ ฉันพยายามทำการ ทุก ๆ สิ่งทุกอย่างเพื่อทำความพอใจให้แก่เธอ และบิดาของเธอ หรือเธอเห็นว่า ฉันมีความ ประพฤติเสียหยาบที่ตรงไหน ? ฉันรู้ สักทัว เหมือนกันว่าเป็นความผิดของฉันเอง ที่หลงรัก เธอ ข้างเดียว—และ ออก จะ เกิน คักก็ ฉัน แน่นอน ! เธออาจ จะหาสามี ที่ร่ำรวย และดีกว่าฉันได้ หมดไป—แต่เธอเน—คน ร่ำรวย เขาได้เขื่อง่าย ๆ แต่เขาอาจรังเธอได้ง่าย ๆ เช่นเดียวกัน ด้วยเงินของเขา—เขาหาใหม่ ต่อไป เขาไม่หวั่นต่อการใด ๆ ทั้งหมก เขา มีเงิน—ไม่ต้องการ ความรัก ที่แท้จริงเท่าไร นึก—เขาต้องการความสุขชั่วครว—และเขามี เงินที่จะเลือกหาความสุขได้ตามอำเภอใจ แต่ สำหรับฉัน—หลงรัก เธอมา—ตั้งแต่เมื่อ ยังเป็น เด็ก ๆ ถึงแม้ ไม่รู้ จักเคียงสา—จนกระทั่งว

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละรัก

เคยโคเป็นหนุ่มเป็นสาวด้วยกัน—รู้จักความรัก
ที่แท้จริง—นอกจากนั้น เรายัง เคยรัก—รักกัน
อย่าง^๕เพื่อน—ซึ่งทำให้ความรัก ของฉันลึกซึ้ง
แน่นแฟ้น^๕จนอีกเป็นทวีคูณ เธอก็ทราบดีว่าฉันรัก
เธอเพียงไร แต่เธอเกลียดฉันคอยเลียงหลย
หน้าฉัน และเกรงว่าฉันจะรบกวนเธอในเรื่องนี้
เธอไม่ได้คิดถึงความรักของฉันเลย แม้ยอก
ชีวิต ! เธอเกลียดฉัน ด้วยข้อไร ? ฉัน
มีความประพฤติกเลวทราม เสียหายอย่างใด ?
เปล่า, เธอไม่ได้รังเกียจฉันในข้อใด ๆ ทั้ง
หมด นอกจาก—ความจน—เพราะ ฉันจน
และไม่เทียมหน้าเขาคนอื่น โอ ! เธอຍอก
ที่รัก ! ฉันคิดแล้ว—ได้เคยคิดขอร้องมาแล้ว แต่
เธอจำ ! มนุษย์เรามีหัวใจ—มีแนวทาทุกคน
คนมี^๕มีความรัก—คนจนก็มีความรักเหมือน
กัน ฉันรู้สึกว่าคุณจะหาความสุขให้เธอ
ไม่พอ ฉันพยายามเลิกรักเธอ แต่—ไม่ไหว !
ฉันไม่สามารถ จะหักใจได้—หักไม่ไหว—เลย
เป็นอันขาด แต่ฉันได้บอกเธอแล้วหลายหน
ว่า ฉันเลิกรักเธอไม่ได้ และจะแต่งงาน
กับเธอเวลานใดยังไม่^๕ได้ ฉันไม่สามารถจะ
ดูเธอซึ่ง ไม่เทียมหน้าเพื่อนฝูงของเธอได้ เพราะ
ฉะนั้น ขอให้ฉัน มีหวังบ้าง และ คอย—คอย
ฉันจนกว่า—จะถึงเวลาอันควร ! แต่เธอ—

เธอไม่ รัยปาก—เธอปฏิเสธ—เธอ รังเกียจฉันว่า
ฉันจน—เธอไม่คิดที่จะคอยฉัน—! แม่ตลอด—
เธอจะให้ ฉันพுகมากไปกว่า^๕นั้นหรือ ? ”
หญิงสาวถอนหายใจยาว เจ้าหล่อนลุก
ขึ้นยืน เดินหน้าไปทางอื่น เจ้าหล่อนกล่าว
ด้วยน้ำเสียงอันตกใจไปเป็น ปลุกตีแต่ก็มีกระแส
เสียงสั้น ๆ ว่า “ฉัน—ฉันได้บอกพ่ออรุด
แล้ว น่ะ จะ ให้ฉัน ทำอย่างไร อีกล่ะ ? ”
เจ้าหล่อนพุกเท่านั้น ก็ทำอาการ จะเดิน ากไป
แต่เขาจับมือเจ้าหล่อนไว้ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่เขา
ทำเช่นนั้นกับเจ้าหล่อน

หญิงสาวสยด—แต่ไม่หลุด เจ้าหล่อนพุก
เสียงดัง ๆ ว่า “น่าว้าคาจริง ๆ ! ปล่อย
ฉัน—”

“เธอ ไม่ เปลี่ยน ความ คึง ใจ หรือ จ๊ะ ?
แม่—”

“ปล่อยฉันนะ ! ฉันบอกพ่ออรุดแล้ว ! ”
เจ้าหล่อนสยดมือหลุด แล้ววิ่ง สาวเท้าออกจาก
ที่นั่นไป โดยมีได้เหลียวหลังมาก ชายหนุ่ม
ซึ่งนั่งชยหน้าด้วยความเข้าใจ อยู่ตรงหน้าเอง
เจ็บ^๕ให้หลัง—
บ้านหลังหนึ่งซึ่ง ปลูกตามแบบสมัยแต่
ไม่สู้ ใหญ่โตอะไรนัก ตั้งอยู่ตรงหน้าพระราม
ที่ ๖ เครื่องคยแต่งถึงงามพอประมาณ แต่

โกศมพันธุ์

๐๖๖๖ มิน

จ้ดวางไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย — หน้าบ้านมี
สวนดอกไม้เล็ก ๆ ซึ่งปลูกชนิดที่เหล่านั้น
กำลังผลิอกออกไสว ในห้อง ๆ หนึ่งซึ่ง
จัดไว้เป็นที่รับแขก มีสตรีอายุราว ๒๐ คนหนึ่ง
ในมือถือไม้กวาดขนไก่กระทำหน้าที่กวาดของ
ที่ตก อยู่ ตาม กวอบ ปรุผ้า และ โต๊ะ ที่ ตั้ง อยู่
กลางห้อง สตรีผู้นั้นแต่งกายอย่าง
เรียบร้อย ๆ ก็จริง แควงหน้า อันเป็น รูปไข่และ
สรีระรูปนั้นทำให้เห็นว่าเป็นสตรี ที่สวยงามไม่
น้อยคนหนึ่ง ขณะก้าวยวาทิศชักกบฝ้าม
เด็กชายคนหนึ่งกำลังนั่งชันเข่า เอนหลังพิง
ที่เท้าแขน เขากำลังใช้มือสั่นหินเขียนตัว
อักษร ก, ข, ฯลฯ ตัวโต ๆ ลงบนกระดานดำ
ที่วางไว้บนเข่าทั้งสอง เด็กน้อยผู้หนึ่งทำ
หมกคอกอายุราวขนาด ๕ ขวบ กำลังนำรึกนำ
เอ็นดู ขณะนั้นมเสียงกระดังกที่ประคย้านเป็น
อาตมิ์ อันแสดงว่ามีผู้ เยียดประทุ หน้าบ้านอย่าง
เข้ามาแล้ว เด็กน้อยลุกขึ้นยืนบนเก้าอี้ซึ่ง
คอยนออกไปทางหน้าต่าง เมื่อตระหนักว่า
ผู้ที่เข้ามาเป็นใครแล้ว ก็เปล่งเสียงออกมา
โดยกึ่งกึ่งความยินดี “คุณพ่อ ! คุณพ่อ
กลับแล้ว !!” แล้วก็กระโดดลงจากเก้าอี้
วิ่งแควออกไปรับที่หน้าประตู เสียงสตรี
ผู้นั้นร้องตามหลังลงไปด้วยน้ำเสียงอ่อนหวาน

ว่า “โธ่ ช้า ๆ เลิกหนู ! ก็เลยจะตก
กระโหลกไปเลย !”

บุตรผู้นั้น รูปร่างสูงระหง หน้าอันงาม
ยิ้มแย้มแจ่มใสรับอาการต้อนรับของเด็ก เขา
ก้มลงอุ้มบุตรน้อย ขึ้นมาพิศด้วยความรัก
เต็มอัยก็กอดคอโอบรักพิกร้อ “คุณพ่อ ๆ”
ไม่หยุดปาก เขาเดินเข้าไปใน ซ้ายค้าย้าน
ภรรยา ของเขาซึ่งยืนรับ อย่าง อ่อนหวาน อยู่
หน้าประตูห้องรับแขก

รองอำมาตย์โท ขุนนราภิรักษ์ ชุกค
ลงนั่งบนเก้าอี้หวายตัวหนึ่ง พ่อหนุ่มน้อยก็เคลื่อน
ลงจากวงแขน กลิ้งรถช่วยดอกรองเท้าให้

“โอ ! เอนก ! หนูออกจะยุ่งมาก !!”
เสียงอันอ่อนหวานของนางนราภิรักษ์เปล่งออก
มาพร้อมกับอาการท้าวระ

“หนูจะถอดให้คุณพ่อ !”

“อย่าเลยหนู ! พ่อจะถอดของตัวเอง,
คนที่ ถอด รองเท้าให้ เขานั้น สำหรับเป็นข้า
หนูใหม่ ?”

“เอนก ! ไหน่ว่าจะไม่ใช่อะไรละ ?”

นางนราภิรักษ์เอ่ยขึ้นอีก

เด็กหยุดทันที

กวางหน้าของท่านจนแจ่มใส ประกอบ
ด้วยเลือกฝาคันบริบูรณ์ ชีวิตเขาชื่นชื่นไป

พ.ศ. ๒๔๗๐

สตรีกิ

ด้วยความสุขสำราญอันแท้จริง เกียวน เขา
มีอายุ อย่างเข้า ๒๘ ปี สัปดาห์ของเขา ได้
เปลี่ยนแปลงไปจากเค้าเดิมเมื่อเจ็ดขวบมาแล้ว
บางเล็กน้อย ด้วยความอดสาหัสเพียร
กอบกู้ ด้วยความมานะ เขาค่อยเปลี่ยนสภาพ
จากการ เป็น เพียง นายอรณ วัชรวงกรณ
เสมือนผลึกที่ เลือนจนเป็นขุนตราภิกษุ

“คุณพ่อครับ ๗ คุณพ่อ ทราบไหม ว่า
คุณแม่ได้ตกงานใหม่?” เกียวนยังหน้า
ถามพลาง ยืนมือไปชี้เข้าทางสองของบิดา

“อ้อ!” เขา กล่าว แล้วหันไปยิ้มกับ
ภรรยา

“เขาสวย—สวย คุณพ่อครับ! เขาสวย
เหมือนคุณแม่ เขาคู่—ก็ เขายังมาอยู่จริง
แต่เขายกกว่าเขารักหนูมาก หนูรักเขา”

“ค่ะ คุณ!” นางนงภิกษุกล่าวขึ้น
บ้าง “คุณเห็นว่าเขาเป็นคนสงัยเสียงม,
กิริยาเรียบร้อยดีกว่าบิดา และสามารจะทำ
การได้ทุกอย่าง—”

“แต่ไปบอกอย่าให้เขามาทำกับข้าวให้ฉัน
กินหน่อยเลย แม่คุณเถอะ เพราะฉันจะกินแต่
ที่พ่อทำเองเท่านั้น”

“ค่ะ! คุณ ทราบแล้ว” เจ้าหล่อน

กล่าวอย่างสยดสยอง “คุณก็ทำทางเขา

เป็นคนขยันขันแข็งเอากรงานก็ และนอก
จากนั้นคุณยังเห็นว่า เขากุ ทำทางคุ้นเคยใน
ชนชั้นสูงมาแล้วด้วย ก็ฉันพอได้เห็นเขา
ที่แรกก็ชอบเสียแล้ว ก็ฉันคิดว่า เมื่อคุณ
เห็นคงจะชอบเหมือนเหมือนกัน น—คุณชวน
เขาให้ ไปซื้อของที่ ไชโยเรณเคสสะไทร์ อ้อ มี
จดหมายถึงคุณด้วยหนึ่ง ก็ฉันวางไว้บนโต๊ะ
เขียนหนังสือของเธอ”

“จ๊ะ, ชอบใจ” เขาพยักหน้า

“ก็จากนั้น, เมื่อได้เสร็จสักทีก็ต้องทำ

เป็นต้น การรับประทานอาหารแล้ว ท่านชวน
หนุ่มไท ไชโยเรณั่งเฝ้าสายเส้นซึ่งบรรจงในกล่อง
อยู่ในห้องรับแขก และปล่อยอารมณ์ตามความ
สบาย มีบุตรภรรยาอันสุดสวาทหนึ่งประจักษ์
ประจักษ์ด้วย ในเมื่อได้ ว่างเวลาเป็นกร
พักผ่อนพอสมควรแล้ว เขากล่าวว่าจดหมาย
ที่ส่งมาถึงเขา นั้น เป็นจดหมายของสหายผู้
หนึ่งซึ่งต้องการพบตัวเขาด้วยกิจธุระ และต่อ
มา ๑๕ นาที เขาก็แต่งกายเสร็จและออกจาก
บ้านโดยรีบคำชะอ้อของพ่อหนุ่มน้อย ‘คุณพ่อ
กลับมาเร็ว ๆ นี้—และขอชอกกอดแลกผ้าผาก
หนูหนึ่งอัน’ ไปด้วย—

๘ นาฬิกา ล.ท.—

โกสุมพันธู์

มิน

ท่านขุนวรวิทย์ กลับมาถึงบ้าน เขา
เดินขึ้นบันไดอย่างเขาสึก และ ในขณะที่
ผ่านห้องเลี้ยงซึ่ง กำหนดไว้ ให้เป็นที่พักของ
ลูกจ้างคนใหม่ เขาได้ยินเสียงแจ้ว ๆ ของ
บุตรชายของเขา ‘เรื่อไฟเขาไปก็ อามาขอ
อยู่ ๆ ลา’ อยู่ในห้องนั้น พอเสียงแจ้ว ๆ นั้น
หยุดลง ก็มีเสียง ๆ หนึ่ง เป็นเสียงอันอ่อนโยน
กังวานอย่างไพเราะว่า “คุณหนู ไปนอนเสีย
เถิดนะ ศึกแล้ว ก็เลยคุณพ่อกลับมาจะ
ดเคา แล้วพรุ่งนี้ คุณหนูกลับจากโรงเรียน
ก็ฉันจะสอนให้ใหม่ล่ะ คุณหนู คนดี”

เสียงนั้น ! เสียงนั้น !! เป็นเสียงที่เคย
ชินอยู่ในโสตประสาท ของเขา มาข้างแล้ว—
ใคร ? ที่ไหนหนอ ? เสียง—คุณพระ ! เป็น
ไปไหนหรือ ? ลูกแล้ว ! แน่นอน ! ไม่ต้อง
สงสัย เขาจำเสียงนี้ได้อย่างดี ๆ โอ !

“หนูยังไม่จะงั้น?” เสียงพ่อครุ่นนัย
เอ่ยขึ้น “เฮ หนอย่าพุกกับหนูว่า ‘คิดนั’
พุกกับหนูว่า ‘น้า’ หรือ ‘อา’ ก็ได้ เพราะ
หนูรักเหมือนน้าประยงค์จริง ๆ”

ท่านขุน ชะ โงกหน้า เข้า ไป ที่ ประตูห้อง
แสงไฟฟ้าในห้องนั้นฉายขึ้นอยู่เต็มหน้า บุคคล
ทั้งคฤหาสน์ในห้องเหลือบคามาพร้อมกันในขณะที่
ที่ได้ยินท่านขุนเรียก “หนู!”

“คุณพ่อ ! คุณพ่อกลับมาแล้ว !!”
เด็กน้อยรีบลงชั้นและวิ่งตรงมาหา ท่านขุน
ทางมอรัญจักรัง แต่ทว่าท่านจับมืออยู่กับทวนหน้า
ของสตรี—ลูกจ้างคนใหม่ และคำต่อคำ

หนเอนถึ สักประหลาดใจไม่น้อย เพราะ
ที่ถึก คุณพ่อของเขา ควรจะ อัมเขา และ รุมพิท
แล้วพุกว่า “พ่อช้อชอกระแลคมาให้หนู
อันหนึ่ง” แต่ คุณพ่อของเขาและลูกจ้าง
คนใหม่ ถัดนี้จึงจ้องที่ ซึ่งกันแลกัน เฉยอยู่ เป็น
เวลานาน—นานมากทีเดียว.

สักครู่ เขาจึงได้รู้ สักตัว เห็นเด็กน้อย
ซึ่งมองคนโน้นที่คนนัยบอกอาการว่าสนเท่ห์
เต็มที เขามิและควักหิยเล็ก ๆ ออกจาก
กระเป๋าสีเสื้อส่งให้พริ้มกับคำพุกว่า “ชอ
กระแลค, คุณแม่หนูอยู่ที่ไหน ? ไปเอา
หนังสือหามา และลาครู ของหนูเสีย แล้ว
เตรียมนอนเถิด นึกมากแล้ว”

เด็กทำตามคำสั่ง แล้วรีบไปกับบุตร
ทั้งสองก็เดินพุกพุ่งจึงออกจากกันนั้นไป

พอถึงรุ่งคนทั้งสอง สตรีผู้ นัยกับมอ
อันสันเทาชนแต่หน้าผาก ทวนหน้าอันงาม
แลค้มของเจ้าหล่อนซักสลก เจ้าหล่อนเอามือ
กทรวรอกถึงว่าจะห้ามอาการเกินแรง ๆ แหง
หัวใจของเขา—เขา—แน่นอน—ชั่วเวลาเจ็ดม—

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละวิก

เจ็ยกั้เท่านั้น เจ้าหล่อนะถึงกับจำเขาไม่ได้
เทียวหรือ ? คุณพระ ! เขายังจำหล่อน
ได้ และเจ้าหล่อน ก็ยังจำเขาได้เช่นเดียวกัน
อนิจจา ! เจ้าหล่อนรู้สึกทงทกขัยสันระวิก
ระวิ และรู้ ลึกถื่น ๆ แก้ม มีหยากน้ำฉวง
เผาะ ๆ ลง บนคักเจ้าหล่อน—เอ๊ะ ? — น้ำตา
หรือ ? เจ้าหล่อนร้องไห้—น้ำตาเจ้าหล่อน
ไหลรินออกมาอย่างไม่มีรู้ ลึกตัว !

๐ ๐ ๐

ถ่านไฟเก่า !

นางนาริวัณ เป็นสตรีที่ไม่เคยปรารถนา
ว่าเป็นคนช่างสังเกต แต่เจ้าหล่อนก็รู้สึก
ปรกติ—สามของเจ้าหล่อนเคยมีอาหารขมแย้ม
แจ่มใสสนิสนมกลม เกลียวคอเจ้าหล่อน และ
บุตรชายของเขา—แต่เดี๋ยวนี้ เขาไม่ค่อย
สัสักขัยนักเหมือนดังแต่ก่อน ถึงแม้จะเล่นหัว
เย้าหยอกกับบุตรและขมแย้ม กับเจ้าหล่อนบ้าง
ใน ขางคราว ก็มิ อาการ เป็นไปอย่างฉฉ
เจ้าหล่อนรู้สึก ว่า ทงหน้ำขมแย้มกับ
เจ้าหล่อนถึงแม้จะฉฉ อย่างใด ก็มิทำให้หาย
จากความขมขสส มีอะไรสิ่งหนึ่งซ่อน อยู่ ใน
แนวตา เจ้าหล่อนรู้สึกปรกติ สาม
เจ้าหล่อนมีอากัภิรียา เปลี่ยนแปลงไปกว่าแต่
ก่อนมากที่เดี๋ย

เวลาวัยประทานอาหาร เขาเคยคุยกับ
เจ้าหล่อน เคยล้อเลียน หนเณก เคยมี
ทงหน้ำอันฉฉาน แต่เดี๋ยวนี เขารับประทาน
อย่างเงียบ ๆ และวัยประทานน้อยที่สุด !

ทงหน้ำอันเคยขงาม—เคย สมบุรณั ไป
ด้วยเล็ดฝาก อย่างคนที่มีความสุขสำราญ อัน
แท้จริง มีคนมีทงของและขสสทก ทงคากทั้ง
คักก็เชียวซ้ำ อย่างคนซึ่งปราศจาก การพิถฉฉ
ในเวลาราคีรกาล เออ—แปลก ! นี่เป็น
โฉนทอน สามของเจ้าหล่อนจึงได้เปลี่ยนแปลง
ไปเช่นนั้น ? เขามิเรองทกขัยฉฉอะไรในทงใจ
หรือ ? เจ้าหล่อนคิก—พยายามคิก—คิกถึง
เหตุผล เจ้าหล่อนได้เคยประพทคิฉฉอะไร
หรือเปล่าซึ่งทำให้เขาโกรธเจ้าหล่อน ? หรือ
สาม ของเจ้าหล่อน มีความ ทกขัยฉฉในเรอง
เงินทอง โดยเหตุที่เขาคิ ไปทำหนสฉฉไว้ ?
หรือเขาไปเกิดความรักในทงฉฉ ? ความคิก
เหล่านฉฉฉฉฉอยู่ในสมองของเจ้าหล่อน เป็น
ไปไม่ได้ ตลอดเวลา ๕ ปีเต็ม ๆ ที่เขากับเจ้า
หล่อนอยู่กันด้วยกันมา ต่างปักขัยฉฉฉฉ
น้ำใจ ซึ่งกัน แลฉฉ อย่าง ฉฉฉฉ และ อยู่
ด้วยกันมาด้วยความสุขสำราญ เขาไม่เคย
ประพทคิเหตุใดในเรองทำหนสฉฉ หรือฉฉ
หากเขาทำไว้จริง เขาจักต้องทกขัยฉฉฉฉ

โกศมพนธุ์

๑๖๖๓ มิน

นักหนา—เงิน ของเจ้าหล่อน—มรดก จาก คุณพ่อของเจ้าหล่อน มีพอใช้หนี้ทั้งปวงได้สามหมื่นบาท, อะไรอีก ? เรืองผู้หญิง ? อ้อ ! ไม่มีใครเลยจะเชื่อใจสามมึงไปกว่าเจ้าหล่อน เจ้าหล่อน เชื่อใจเขา—เขารักเจ้าหล่อน—เช่นเดียวกับเจ้าหล่อนรักเขา—เจ้าหล่อนเชื่อใจเขาเท่าที่เชื่อใจของตัวเอง ถ้ากระนั้นแล้วอะไรเล่า เป็นเหตุทำให้ สามเจ้าหล่อน มีอาถืปฏิกิริยาเปลี่ยนแปลงผิปรกติไปเช่นนั้น เจ้าหล่อนหมด—หมดความรู้ ที่เขา—เจ้าหล่อนเหลือที่จะยังทราบความในใจของเขาได้ หัวใจเจ้าหล่อน แสบปวีตวิท และระคนไป ด้วยความสงสัย, ความทุกข์, พลอยสลักเหียวแห้งไป ด้วยถึงประหนึ่งว่า ความทุกข์ ในใจ ของ สามมึงนั้นเจ้าหล่อนรู้สึกเช่นเดียวกัน.

เป็นความจริง ! ท่านขุนนางวิริยภูมิ กิริยาอาการเปลี่ยนแปลงลงไปมาก วงหนานั้นวงหน้าอันงาม ประพิม ประพาย แต่มิแหว แห่งความเศร้าพร้อมด้วยดวงตาที่ทุกข์ เป็นภาพครึ่งทราอยู่ในความจำของเขาไม่มีลม ภาพนั้นลอยเด่นอยู่เฉพาะหน้า—เป็นภาพที่ เราทวงหลุดขย ของ เขา ให้ ซอก ขั้วระทม เสีย เหลือประมาณ ความคิดของเขาทวลงก็ไปจนถึงสภาพเมื่อ ครึ่งกระ โนน—เจ็บบ่ ผ่านพ้น มาแล้ว

การ เกี่ยวข้อง ระหว่างเขากับเจ้าหล่อน เคยมีต่อกันอย่างไร ความรู้สึกในวันเหล่านั้นซึ่งยังคงมีอยู่ใน ภาย ของ เขา เช่นเดียวกับถ่านเพลิงที่เคยลุกกลามอยู่ครึ่งหนึ่งและมอดลงทีละน้อย ๆ ภายนอกค่อย ๆ เย็นลง ด้วยเวลาเนิ่นนานออกไป แต่ภายในยังมีเชื้อกระชออยู่เป็นนิจุ ถ้าหากไม่มีใครเค้นเขี่ยขึ้น เชื้อเพลิงนั้น ก็จะอยู่โดย สงบเยียบ จนกว่า จะถึงวาระที่สลุ เมื่อภาพแห่งดวงหน้าและดวงตาที่ทุกข์มา ประจวบ ประจัน ต่อชีวิต ของเขาอีก เช่นนี้ ความรู้สึกในวันเหล่านั้น ก็พิศกระพือ ชือ โทมเช่นเดียวกับหมาวคากระฉินแรงกล้า พร้อมกันเวลาที่ถ่านไฟเก่าๆ ระอุลุกกลามขึ้นอีกครั้งหนึ่งและ—

ในวราทริภควันหนึ่ง เจียงสัทภักปราศจากเสียงอันใด สตรีผู้หนึ่ง หัวกระเฝ้าหนึ่ง วนากยอมโยนทิ้ง ค่อย ๆ บ่องลงบันไดเรือนอย่างระวิงระไว ด้วยความประสงค์ มิให้ยังเกิดศัพทสำเนียงที่ระปลุกให้คนอื่น ๆ คนมาแลเห็นการกระทำของเจ้าหล่อนยักัน เจ้าหล่อนรีบสาวเท้าตรงไปยังประตูบ้าน มอริยลภิกขิขยิบจะเย็บออกไป ทันใดเจ้าหล่อนสลุขึ้นทงว้าง มีมือมาจับแขนเจ้าหล่อน—เจ้าหล่อนร้องเบา ๆ ด้วยความตกใจ—เขานั่นเอง !

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละรัก

“แม่ดลอง !” เสียงเจ้าของมือนั้น กระซิบ “ทำไมเธอทำเช่นนั้น ?”

เจียง ! เจ้าหล่อนยืนก้มหน้า—ไม่มีถ้อยคำอย่างใดหลุดพ้นออกจากริมฝีปาก

“แม่ดลอง !” แม่ดลอง !! พุทฺธิจะ ! เธอ—” ฝ่ายบรรพชิตออกกระแสร้องเสียงแสดงความร้อนใจ “เราเลยไปทำไมโน่น เด็กที่มันมันคั่นนี้ คนอื่นเร็นจะแลเห็น”

เจ้าหล่อนเกินเคียงเขาไปอย่างโง่เขลา

“แม่ดลอง ! คอยฉันชั่วๆว่า ทำไมเธอจึงจะหนีฉันไปเช่นนั้น ?” เขาถามด้วยเสียงอันสั้นกระซิบ

“เพราะฉันได้ลา—”

“เรียกชื่อฉันว่า อรุณ”

“แต่ฉันถูกขังขังไว้”

“แต่—ทำไมเธอจึงต้องการจะไปเสียจากฉัน ?”

เจ้าหล่อนนิ่งแล้วสะท้อนถอนใจ

“ฉันต้องไป—” เจ้าหล่อนคอยเสียง

คำถาม “ฉัน—ฉัน—”

“เพราะอะไร ?” โอ—เธอ—เธอ—โอ ! ฉันทรายแล้ว—ฉันทรายแล้ว แม่ดลองจำแม่ดลอง เธออย่าเข้าใจผิด จำไว้ไหม่ว่าฉันเคยพูดกับเธอว่าอะไร เมื่อเจียมมาแล้ว ฉันรัก

เธอ—รักตลอดไปไม่มีวันลืม ฉันเคยรักเธออย่างไร, เคยวนถ้อยรักเธออยู่อย่างนั้น ฉันยังคงรักเธออยู่—แม่ดลอง—รักอย่างแน่นแฟ้น เมื่อเธอสละฉันไป—และต่อมาเธอก็แต่งงาน ฟังก่อน—ฟังฉันฟังก่อน แม่ดลอง—เธอแต่งงาน ! เขาเป็นบุรุษที่มีวัยกลางคนแล้ว แต่เป็นคนร่ำรวย โอ ! เธอไม่ทรายคอกว่า เมื่อฉันได้ทรายข่าวนั้นฉันเป็นอย่างไรมแม่ดลอง จำ ! ฉัน—ฉันตรอมใจ—กลักรัก—แค้นใจ และนึกหุนหัน แทนที่จะรับอาวชไปประหารเขา เขาสู้ที่ยังอาว มาเกิดเอาดวงชีวิตของฉันไป เธอจำ—ฉันรักเธอเท่าที่ชีวิตหรือยิ่งกว่า ฉันหมดความสุข—ฉันแทบเป็นบ้า—และตั้งแต่นั้นมา ฉันทอดอาลัย—หมดหวัง—ในความสุขทางบ่วง คอทำงานเป็นเวลาสองปี ฉันก็แต่งงาน—เป็นความประสงค์ของผู้ใหญ่—ฉันไม่เคยฝัน รักใคร่กับเจ้าหล่อน—ภรรยาของฉัน มาก่อนเลย—กระทั่งหน้าตาที่ไม่เคยรู้จักกัน แต่เจ้าหล่อนมีแม่—ได้รัยมรดกจากบิดาถึงสามหมื่นกว่าและมรดกอีกสองสามแห่ง นี่เป็นความประสงค์ของผู้ใหญ่—ท่านได้จัดแจงให้ด้วยความหวังดี มิใช่เป็นเพราะฉันล้มเธอและล้มคำพูดที่โกหกให้ไว้แก่เธอ ฉันยังคงรักเธอมากยิ่งกว่าเดิม และเมื่อปราศจากเธอ

โกศุมพินธุ์

มิน

แล้วฉันจะบอกคนเกี่ยวโดยตลอดชีวิต แต่เป็น
การจำเป็นที่ฉันไม่สามารถที่จะฉีกต่อความนิยม
ของผู้ใหญ่ได้ ขอให้เธอเห็นอก—เห็นความ
จำเป็นของฉัน และยกโทษให้ฉัน ฉันไม่ได้
ลืมเธอ—ตลอดเวลาที่ฉันอยู่ใกล้กับเจ้าหล่อน
ภรรยาของฉัน ฉันยังรักเธอ—รักเธอ
เสมอ—ว่า—เธอ—เธอ เป็นสัตว์ที่ ทำให้ฉัน
ผูกพันอย่างแท้จริง ฉันยังรักเธออยู่—รัก
อย่างที่เคยรักมาแล้วเมื่อเจ็ดปีก่อน”

สัตว์ สวรรค์ ท่อน ถอน ใจ แสดง ความ
ระทมทุกข์

“ไม่มีประโยชน์!” เจ้าหล่อนกล่าวอย่างสั้น
“ฉันอยู่ไม่ได้ฉันต้องไป—ไปเสียให้ไกลเสีย
—ไปให้พ้น จาก ความ อธิษาย—คำสาปสา
ยายเย็บหยายหยามทั้งปวง”

“ความอธิษาย! สาปสายายเย็บหยาย!”
เขาทวนคำ “เธอหมายความว่าอะไร ?
เธอ—เธอ—โอ! ฉันควรจะถามเธอเสียก่อน
ว่า ทำไมเธอจึงเรวร้อนมาดังนี้ เขา—เขา
ไปไหนเสีย? สามีของเธอ—หรือ—”

ทวนหน้าหล่อนซิกเล็กน้อย วิมลปากกลั่นระริก
เจ้าหล่อนก้มหน้าลง มีอาการอันกระทำให้
เขาเข้าใจเรื่องได้ดัง ๆ

“โอ—เธอ—แม่ตลอด! เธอไม่ใช่ฉัน

หรือ? ฉันยังรักเธออยู่ แล้วจะให้ฉัน
ฟัง? ไปทำใจไว้ว่า ฉันซื่อสัตย์ต่อเธอ
เสมอ เธอจะให้ฉันเป็นผู้รับทุกข์ให้แก่
เธอไหม?”

ฉันไม่ได้ลงโทษ เธอ—ไม่ได้เกลียดเธอ—
มันเป็นโชคของฉันเอง ทรงข้ามฉันยังซื่อตรง
ต่อเธอถึงเดิม เธออย่าเข้าใจผิด ว่าฉัน
คุมแค้น—และเกลียดชังเธอ เปล่าเลย! ขอ
เทพยดาจงเป็นสักขีพยาน! ฉันรักเธอเสมอ
พุดช้ะ! แม่ตลอด—จะ ให้ฉัน สบายไหม,
ยอชีวิต ?”

“โอ ไม่ทั้ง ฉัน—ฉัน—” เจ้าหล่อน
กล่าวกระแสร่ำเสียงสั่นเครือ “เขา—เขาตาย
เสียแล้ว—ตายโดย—”

“เหตุแอกซิกเอนท์! ฉันได้อ่านพมใน
หนังสือพิมพ์ วิทยนตร์ ที่เขานั่งมานานแล้วคิดว่า
และเลยทักเขาได้รัยยากเจียส่าหส์!” เขา
กล่าวแทนเจ้าหล่อน “แต่—ทำไมไม่เมื่อเขาตาย
แล้ว, เธอไม่ได้รัยอะไรจากเขาเลยหรือ?”

เจ้าหล่อนจะร้องให้เสียให้ได้ “เปล่า
เลย! เขาทำพินัยกรรมให้แก่ภรรยาหลวง
เขาทั้งนั้น”

“ภรรยาหลวง! เธอเล่า—เธอไม่ใช่ภรรยา
หลวงของเขาออกหรือ?”

พ.ศ. ๒๔๗๐

ละคร

“เปล่า ! ภรรยาที่เขาได้ ก็ก่อนฉันล้ม ๆ
ยังมี และ—เป็นดังคุณหญิงและหม้ายสามี”
เขาจึงยกเจ้าหล่อน อย่างสังสารและนั่งอัน
อยู่ครึ่งหนึ่ง

“ร้ายกาจมาก ! คงมีการร้ายอะไรกัน
ขึ้นบ้างเป็นแน่ ทำไมเขาไม่มาลงเขย
บ้างเลย ว่า เขาเป็นผู้ที่เขารักอีกผู้หนึ่ง เธอ
ไม่สงสัยบอกหรือว่า พินัยกรรมนั้นได้ จัก
ทำกันขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมายและตามความ
เห็นชอบของผู้ที่กล่าว จะตายหรือเปล่า ?”

เจ้าหล่อนสละนํ้าเสียงสั้นคร่ำครวญอย่างน่า
สังสาร

“ฉันทราบดีว่า เป็นความ เห็นชอบ ของ
เขาเอง !” เจ้าหล่อนตอบ

“ทำไม ? เขา—เขาไม่รัก—ไม่คิดถึง
เธอเลย กระนั้นหรือ ?”

เจ้าหล่อนสั่นศีรษะ “ภายหลังที่เขาได้
ฉันแล้ว เขายังมีภรรยาใหม่อีกสองสามคน
และเมื่อก่อนหน้าเขาคายนั้น เขา—เขา—ฉัน
ไม่ได้พบหน้าเขาเลยตลอดคืน”

“เขาคงให้เธอระกำใจ !”

อาการทรมานภาพเป็นไปอีกวาระหนึ่ง คง
ได้ยินแต่เสียง สละนํ้า น้อย ๆ ของ สตรีสาวผู้
ระทมทุกข์

ดวง รัชนิกร ค่อย เคลื่อนคล้อย ลงต่ำ ทาง
เขียงอึ้งกุดกุด ทำให้เงาไม้ทอดยาวผ่านมา
ตรงหน้าบุรุษ กับสตรี ทนงนั่ง อยู่ ใน ท่ามกลาง
ความเงยสงัดแห่งวาทะวิภาต ดวงอาทิตย์
ทั้งก่อนเกิดความรู้สึกไปคนละทางกันระวิกร
นาน ๆ จึง มีเสียงถอนใจ ทั้งประหนึ่ง จะ ระบาย
ความ ทุกข์ยาก ใน ทรวงอกให้ปลัดสนาการไป
ครึ่งหนึ่ง ใน ที่สุดฝ่ายชาย กล่าวขึ้น ด้วยเสียง
แผ่วเบาว่า

“แม่ตลอดจำ ! ยอดชีวิตของฉัน—ล้ม
มัน เสียเถิด—เรื่องก็แล้วไปแล้ว อย่าไปนึก ถึง
อีกเลย—มันได้ ผ่านพ้น ไป แล้ว เช่น เดียว กับ
ความฝัน ฉันไม่ลงโทษ—ไม่เคียดแค้นซ้ำเติม
เธออย่างใด—ไม่มีเลย—ใน ดวงใจอันซื่อสัตย์
ของฉัน—ไม่มีเลย—ความเกลียดชังแม้แต่น้อย
หนึ่ง—เขาต่างหาก ที่ควร จะ เคียดแค้น—เขาคือ
มนุษย์ร้าย—เขาล่องลงเขย มันไม่ใช่ความ
ผิดของเธอ แม้ยอกที่รัก ล้มเสียเถิด—
โปรดนึกถึง ความ ซื่อตรง ของฉัน—ความรัก
ของฉันซึ่งยังคงเป็นไปทุกคืน ฉันรักเธอเสมอ
และตั้งใจจะหา ความสุขให้เธอทุกสิ่งทุกอย่าง
ฉันจะไม่มาถึงเรื่องราวอะไรอื่น ๆ ที่เข้ามาแล้ว
นอกจากตัวเธอ อนุญาตให้ฉัน—แม้ยอกชีวิต
—อนุญาตให้ฉันรับทุกข์ ให้เธอ”

โกศมพนันท์

มิน

เขากอดเจ้าหล่อนไว้ ในวงแขนรักไว้นั่น
กระซิบ เจ้าหล่อนพยายามชักขวางแต่หมก
ความสามารถ เขามองลงกระซิบกับเจ้าหล่อน
“ฉันรักเธอเสมอ ยอกที่รักของฉัน” และ
จูมพิศปรางอันอ่อนละมุนของเจ้าหล่อนด้วยความ
วิญวณใจ.

“ปล่อยล่ะ ! ไม่มีประโยชน์ !!”
เจ้าหล่อนกระซิบ ด้วยเสียงสั้นเครือ พร้อมด้วย
อาการสั่น “ไม่มีประโยชน์ ! ฉัน—ฉัน
จะรักคุณไม่ได้ !!”

เขาเชยคางเจ้าหล่อนให้เงยขึ้นวัยแสงจันทร์
เห็นอัสสัสด อันบริสุทธิ์ทั้ง หยากน้ำค้างไหลริน
ออกจากดวงตาอันกำขลับ หน้าท่อน้ำ—ตา
ท่อน้ำ— รีมผลึกต่อริมผลึกเกือบจรกกัน
“อย่า—อย่าคิดถึงเรื่องอะไร ๆ ทั้งสิ้นออก
จาก—ฉันรักเธอ”

“ฉัน ไม่ คู่ควร กับ คุณ—ฉัน ทำผิด—ผิด
อย่างเลวทราม—ฉัน—ฉันต้องไปให้พ้นจากคุณ
—ไป—”

“แต่ฉัน ยกโทษให้หล่อน ทั้งสิ้น—เพราะ
ฉันยังรักเธออยู่เสมอ—และ จะรัก ตลอดไปจน
กระทั่ง—ถึงวาระที่สุด เห็นใจหรือยังละ—
—ยอกที่รัก—”

เจ้าหล่อน นิ่ง—ทรวงอก ตื้อ ทรวงอก แนบ

สนิท ดวงใจเต็มร่ายบอกความวิญวณใจ
ซึ่งกันและกัน เจ้าหล่อนหลยทา—ริมผลึก
จรกกัน เขารวบเจ้าหล่อน นาสาศกสรรัก
ชายชิมเจ้าทวงใจ เขารวบแก้ม—ริมผลึก
—กวดทา—หน้าผาก รวบด้วยอุทกพิศวาสถอัน
เกี้ยวไว้นั้น เจ้าหล่อน ระทระทวย ชมกับ
ทรวงอกอันผ่องผายของเขา

“บอกชีวิต ของอรุณ—หล่อน อย่างนั้น
ไป” เขากระซิบและกอดที่ว่างอันแน่นน้อย
ไว้นั้นกระซิบยังขึ้น ดวงหลกพิศกักร้อย
ลยวิเวกไปสู่ความเกษมสุขยิ่งในชีวิต

ความเยือกเย็นของราตรี, ความเยือกเย็น
ของอากาศในเวลานั้น ดวงจันทร์อันเปล่งปลั่ง
เคลือนลงไปอยู่ หลังทิวไม้เห็นเด่น คมกรลมโต
เพิ่มความ กระคัดลย วิญวณใจใน ขณะที หนุ่ม
สาวทั้งคำกำลังกระกอกกกันอยู่ด้วยความสุข
และลุ่มลิ้งใจ ๆ ในโลกทั้งหมด เขย่งหลัง
คน ทั้งสอง เปน พุ่มต้น นม สวรรค์ อัน สกกลัน
เรณอบ อด อยู่ด้วยวิเวกนั้น และต่อจาก
พุ่มไม้ ไป มีภาพแห่งร่างของบุคคลผู้หนึ่ง
นั่งอยู่ โดยคุณิภาพ—เป็นภาพของสกร—
เจ้าหล่อนเป็นบุรุษที่สามซึ่งได้มาเห็นการพบปะ
กันอย่างลับ ๆ ของหนุ่มสาวในเวลาค่ำคืนอัน
ก็กลสังก และได้ยินคำพุกทักกันทั้งสองพุดจา

พ.ศ. ๒๔๗๐

สตะรัก

โต้ตอบ—และได้เห็นภาพอันเย็นไปโดยตระหนัก
ชัดเจน—

เจ้าหล่อนคือ—นางนารีรัก !

ภายหลังที่เจ้าหล่อนเข้ามานอนแล้วพร้อมด้วย
บุตรีชายของเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนนอนไม่
หลับเพราะ วงความคิดของ เจ้าหล่อน วนเวียน
ครุ่นคำนึงถึง อากัป ภิรยาของ สาม ทั เปลี่ยน
แปลงไป จนกระทั่งทุกคืน เที่ยงคืน สาม
เจ้าหล่อนนอนอยู่บนอกเคียงหนึ่งซ่งอยู่ในห้อง
เคียงวัน เจ้าหล่อนได้ ยืนเสียดขาเคียงนอนไหว
อริยาบถ ออาศัยแสงจันทร์เห็นชายองมาก้ม
ดูเจ้าหล่อน เมื่อตระหนักว่าเจ้าหล่อนหลับตาม
ความเข้าใจของเขาแล้ว เขาก็แยกประตู
ห้องนอนออกไปโดยเงียบเชียบ อากาพหนึ่ง
ทำให้เจ้าหล่อนเกิดความสงสัย และลุกจาก
เคียงนอนขึ้นตามเขามา เจ้าหล่อนได้สังเกต
รอยตามหลังแม่ฉลอง ลูกจ้างคนใหม่ของเจ้า
หล่อนซึ่งทำอาการคล้ายกับจะหนีออกจากบ้าน
โดยไม่ให้ ใครทราบ เจ้าหล่อนประหลาดใจ
—สนใจอย่าง ที่สุดโดยไม่ทราบ เรื่องราวเป็น
อย่างไร แม่ฉลองเคยมาลาเจ้าหล่อนครั้งหนึ่ง
เพื่อจะไปเสียจากบ้านนี้ แต่สามของเจ้าหล่อน
ได้ขัดขวางไว้ และเจ้าหล่อนก็รักใคร่ แม่
ฉลองอย่างพ้องเพราะเห็นเป็นคนเรียบร้อยถูก

ใจเจ้าหล่อนอย่างยิ่ง แม่ฉลองจึงไม่สมประสงค์
และ คืน วันนั้น เจ้าหล่อน แต่งกาย และถือ
กระเป๋าทิ้งทางของเจ้าหล่อนแสดงว่าเจ้าหล่อน
จะหนีไปเสีย นั้นมันเรื่องอะไรกัน ? เหตุใด
เจ้าหล่อนจึงจะไปเสียจากบ้านนี้ ? ความสงสัย
เร้าใจให้เจ้าหล่อนคิดระคิดตามไปทุกเหตุการณ์
จนถึงทุก—

เจ้าหล่อน ได้ยิน ถ้อยคำ—ได้เห็น อากา
ของ คน ทั้งสอง ซ่ง แสดง ต่อ กันโดย ชัดเจน
เรื่องราว ทั้งยวง จึง กระจำงแจ้วต่อ เจ้าหล่อน
ฉวยคืน เขารักกัน—รักกันมาก่อนแต่ดั้งเดิม
ถ่านไฟเก่า ! เพราะ เหตุ ทั้ง นีเอง แดะ
หรือ สามของเจ้าหล่อนจึงได้ มีภิรยาอาการ
ผิดปรกติไป ? อนิจจา ! เขายังคงรักกัน
อย่างแท้จริง—ยังรักกัน ด้วย หัวใจ อัน ซื่อตรง
ตลอด ๕ ปีเต็ม ๆ ! เขายังระลึกถึงคนรักเก่า
ของเขาไม่มีลืม เคียงวัน เขาพบ กัน แล้ว
กำลังอยู่ใน วงแขนกัน—แสดง ความในใจต่อ
กัน—และ พบพิศกัน ด้วย ความรัก—ด้วยความ
สุขเกษมยิ่ง เขามิลืมเจ้าหล่อนผู้รักเขาเสีย
แล้วหรือ ? เจ้าหล่อนรู้ สักหนามัก วายหวิว
ใจ สิ่งต่าง ๆ รอยกาย หม่นเวียนไป หมก
นัยตาพว้า เจ้าหล่อนยกมือขึ้นเช็ดหน้าเข้
ล้มลง แต่้วยักยังไม่ ไร่ หนึ่ง—ถูกร ! ท่าน

โกศุมพินธุ์

๐๖๕๗ มิน

สภาพสัตว์ทั้งหลาย ! เป็นพวกท่านจะเป็น
อย่างไรในเมื่อได้เห็นสามของท่านกอดหญิงอื่น
ไว้ในวงแขนและจูบกัน—แสดงความรักต่อกัน
เช่นนั้น ? ความรู้สึกของท่าน—แน่นอน—สิ่ง
นั้นคือ—ความเคียดแค้น, ความโกรธ, ความ
ริษยา และ—หึงสาพยาบาท !

เจ้าหล่อนได้ยินเขาพรอศพรณาความรัก
อยู่ฟังว่า “ฉันมีความสุขมากในขณะที่
หล่อนแนบข้างฉันอยู่ถึงนเรอขไป ยอกชีวิต
ฉันเป็นคนที่มีความสุขที่สุดในโลกนี้ หล่อน
คือดวงชีวิตของอรุณ ถ้าหากมีเหตุที่หล่อน
จะต้องจากฉันไป อีกครั้งหนึ่ง แล้ว—ในยามที่
กำลัง ประสพสุข เช่นนี้—แม่ต้องจำ—ฉัน คง
เป็นบ้า—เพราะ ความทุกข์ และ ครอมนใจ—แต่
ขออย่าให้เป็นเช่นนั้นเลยนะยอกรัก”

เขารักกันจริง ๆ เขารักหญิงคนนั้นมาก
กว่าเจ้าหล่อน อนุชา !

ฝ่ายสัตว์ เคลื่อนกาย ออกจาก วงแขนของ
ยวชน เจ้าหล่อนสละท่อนถอนใจ เจ้าหล่อนได้
หลงระเหิรไปในความสุขชั่วครวณเสมือนเป็นแต่
เพียงความฝัน แล้วความระทมทุกข์ก็กลับ
มาสู่เจ้าหล่อนถึงเกิน

“โอ ! ไม่มีอะไร โยชน์ ! ก็ฉันเขลาไป
แล้ว—ไม่มีอะไร โยชน์เลย !” เจ้าหล่อนกล่าว

น้ำเสียงสั้นรววิ

เขากอดเจ้าหล่อน “ทำไม ? มีอะไรอะไร
อีกล่ะยอกรัก ?”

“ก็ฉันจะอยู่กับคุณไม่ได้เลย—”

“หล่อนยังไม่เชื่อใจฉันหรือจะ ฉันรัก
หล่อน และหล่อนไม่รักฉัน กอด หรือจะ ?”

“ก็ฉันรักคุณ—แต่—ถึงเราารักกันอย่าง
ใกล้ชิดไม่มีอะไร โยชน์”

“ทำไม ?”

“ภรรยาของคุณ—”

เขาสั่ง—อา ! นี่เขาสั่งเจ้าหล่อน เลีย
สนธิเกี่ยวกับหรือ ?

“หล่อนรักฉันมาก” เจ้าหล่อนพูดต่อ
ไป “และก็ฉันก็รักหล่อนมากเช่นเดียวกัน
—หล่อนรักฉันอย่างพินิจ และมีความกรุณา
ต่อฉันมาก หล่อนทำให้ฉันรู้สึกได้ว่า ก็ฉัน
ไม่ใช่ลูกจ้างของหล่อน ตรงข้ามกลับเป็น
อย่างฐานพินิจอันสนธิเสมอกัน หล่อนมี
น้ำใจอย่างหาตัวมิยาก และก็ฉันจะสนอง
คุณความดีกับเธอการเช่นนี้ ! ไม่ได้ ! ก็ฉัน
แย่งผิวของหล่อน—แย่งความรัก ของหล่อน—
และในที่สุด ทำให้ หล่อนต้องชอกช้ำระกำใจ
ก็ฉันทำไม่ได้—ไม่ได้จริง ๆ ! หล่อนเป็นคนดี
ก็ฉันรักหล่อน—นับถือหล่อน ไข้อย ! หล่อน

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละรัก

จะแค่นี้—และขงเคียดต่อกันเพียงไร ? ”

ดวงใจของ นางนาริกริช เต้นแรงเมื่อได้
ยินคำพูดเช่นนั้น ถ้อยคำทุก ๆ พยางค์ของ
ผู้พูดแล่น ปลายเข้า หัวใจหล่อน อนิจจา !

แม่ผลอง รักหล่อน—รักเช่นเดียวกับ หล่อนรัก

แม่ผลอง เจ้าหล่อนไม่อาจแ่่งความรัก—

ไม่อาจทำลายความสุขของหล่อนได้. เหตุ

การณ์ที่เกิดขึ้นนี้ไม่ใช่ความผิดของเจ้าหล่อน

—แม่ผลองเลย ควรจะโทษอำนาจที่ทำให้

ดวงจิตทั้งสองผูกพันกันจะถูกกว่า สำหรับ

สามหล่อน ตลอด ๕ ปีมาแล้ว เขาถนอม

น้ำใจหล่อน และถือกฎธรรมดาของโลก กล่าว

คือกระทำหน้าที่เช่นเดียวกับสามภัก ทงหลาย

แต่ความรักที่แท้จริงของเขาไม่ได้ ตกอยู่ที่

หล่อน เพื่อเห็นแก่ความสุขของเขา หล่อน

จะไม่ขัดขวาง ปล่อยให้ความรักในระหว่าง

คนทั้งสองดำเนินต่อไปโดยปราศจาก อุปสรรค

หล่อนไม่ต้องการ ที่จะทำลาย ความสุขของคน

ทั้งสอง—สามหล่อน และหญิงที่หล่อนรักอย่าง

พี่น้อง ปล่อยให้—ปล่อยให้เขาตามลำพัง !

แต่สำหรับหล่อนเล่า ? หล่อนรู้สึกตัว

ว่า เขาไม่ ประสงค์อะไรในภักใน ตัว

หล่อน เขาขง เอาใจ ผักฝ้าย ทางแม่ผลอง มาก

กว่าหล่อน และทุกวี่ทุกวัน หล่อน—โอ—

ดวงตาทั้งสอง ของเจ้าหล่อน จะทน เข้มแข็ง ต่อ

ภาพแห่งการที่ เขา พระน้ำพองประจักษ์ประแก่กัน

ด้วยความสุขสำราญได้ละหรือ ? โอ ! หัวใจ

ของสละ !!

หล่อนรักเขาทั้งสองคนก็จริง เว้นแต่—

เว้นแต่—ถ้าภาพอย่างนั้นปรากฏขึ้นแก่ดวงรัก

ของหล่อนทุกเมื่อเชยวัน หล่อนจะไม่รู้สึก

ผิดปรกติบ้างหรือ ? หล่อนจะทนทานต่อภาพ

อันยากใจเช่นนั้นได้ตลอดไปละหรือ ? หล่อน

ไม่ไว้ใจตัวเอง

กระนั้น หล่อนจะทำอย่างไร ?

หล่อนตกลงใจ !

หล่อนรู้สึกตน ทรวงอก—ใน เมื่อ หล่อน

ตก ลงใจ หล่อน จะต้อง สละ เขา—สละ

ความรักของหล่อน เพื่อเห็นแก่ความสุข

ของเขา—เพื่อมิให้เขาเป็นกังวลในหล่อน ตัว

สละนมาทุกที หอหอย เมื่อ หล่อน นกถึง เหตุที่

หล่อนจะต้องจากเขาไป อนิจจา ! ภรรยา

ที่น่าสงสาร !!

หล่อนได้ ยินเขายอกคนรักของเขาว่า

“ หล่อนอย่าคำนึงถึงเรื่องราวอะไรหมก—

แม่ผลอง นอกจากฉันรักหล่อนเท่านั้น หล่อน

ต้องอยู่กับฉัน—ถ้าหล่อนไม่รังเกียจแม่ประภา—

หล่อนกับแม่ประภา รักกัน อย่างญาติ—ฉันเชื่อ

โกศมพนันธุ์

๐๖๕๖ มิน

ว่าคงไม่มีเหตุร้ายฉฉฉฉอย่างใดเกิดขึ้นเลย—อยู่
กับฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ—อย่าหนีไป หล่อนจะ
ทำให้ฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉจะให้สิทธิเท่า ๆ กัน
เช่นเดียวกับความรัก นี่กว่าเห็นแก่ฉฉ
แม่ฉฉฉ—บอกฉฉฉฉ ฉฉฉช่วยให้ฉฉฉฉฉฉ
ความสุขเช่นเดียวกับเขาทั้งหลายบ้าง ขอ
ให้ฉฉฉเป็นชายที่ฉลาดและมีควมสำราญใจ
ในการที่มีภรรยาที่ดีและปรองดองกันทั้งสองคน
หล่อน ไม่รังเกียจไม่ใช่ หรือ จ๊ะ—แม่ฉฉฉ
ตอบฉฉฉ :

เจ้าหล่อนนั่งอยู่ครู่หนึ่ง

“แต่—แม่ประภา ?”

“ฉฉฉ เชื่อ ว่า หล่อน คงตามใจ ฉฉฉ และไม่
รังเกียจเลย ”

เจ้าหล่อนนั่งอีก และการนั่งของเจ้าหล่อน
ทำให้ฉฉฉมีความพอใจอย่างยิ่ง ด้วยความสุข
อันเต็มเปี่ยม เขาออกเจ้าหล่อนประทัยกับ
ทรวงอก และ รุมพิศ อีก ครึ่งหนึ่ง เป็นการ
รุมพิศอันเป็นปกติที่ฉฉฉทั้งสองได้เซ็นสัญญา
แห่งความรัก จะร่วมทุกข์และสุขด้วยกันไปจน
ตลอดชีวิตหาไม่เป็นคนรักที่สุก—

๐ ๐ ๐

“เอ๊ะ ? แม่ประภา หล่อนเป็นอะไรไป ?”
ท่านขุนหมื่น ถามภรรยา ของเขาใน ขณะนั้น

อยู่ด้วยกันในห้องรับแขกเมื่อตอนเช้าวันรุ่งขึ้น

“หล่อนไม่สบายกระมัง ?”

นางนราภริยกษ ฝน ยม อย่าง อ่อน หวาน

“เปล่าค่ะ ! ไม่เป็นไรเลย ”

“หน้าหล่อนช้ำมาก คล้ายคน อดนอน
หล่อนปวดศีรษะหรือ ?”

“ค่ะ—งา—ค่ะ ก็ฉฉฉรู้สึกเพียงเล็กน้อย

ข้างเศียรค่ะ ก็ฉฉฉไม่เป็นไรหรอก ”

เขามองดูเจ้าหล่อน อย่าง สงสัย แต่
เจ้าหล่อน เส่ศุย ถึงเรือนอื่น ๆ กลยเกลื่อน เลี้ยว
เมื่อถึงเวลา เขาก็ออกจากบ้านตรงไปยังที่ทำการ
ตามเคย

ภายหลังสามวันเจ้าหล่อนออกจากบ้านไปแล้ว

นางนราภริยกษ ก็เขียนจดหมายสองฉบับ ๆ หนึ่ง
จำหน้าของ ถึงสามหล่อน และอีก ฉบับหนึ่งถึง
แม่ฉฉฉ วันนั้น เจ้าหล่อนห้ามไม่ให้ใครช่วย
ไปโรงเรียน และแม่ฉฉฉก็ไปซื้อของเครื่อง
ใช้สองสามสิ่งยังไม่กลับ เจ้าหล่อนเตรียมตัว
จัดแจง เข้าของ ซึ่ง เป็นเครื่องแต่งกายที่ทำเป็น
ลงหีบ เจ้าหล่อนถูกยศรุษของเจ้าหล่อน

คงขยหาถามอย่างไม่มีรู้โดยเสาวว่า “คุณแม่
ครัย เราจะไปไหนกัน ? คุณพ่อทวยเรื่อง
หรือเปล่า ? คุณแม่บอกคุณพ่อ แล้ว หรือ
ยัง ?” เหล่านั้นทำให้เจ้าหล่อนคนค้นทรวงอก

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละวิก

ฝนคอยว่า “อะไร ๆ คุณพ่อทราบ แล้วคุณพ่อ
จะตามไปภายหลัง เราจะไปหาคุณยายของ
หนูที่แปดขวบด้วยกัน

เจ้าหล่อนเตรียมตัวเสร็จ ส่งคนใช้ผู้ชาย
คนหนึ่งชื่อเจ๊กให้ ไปเรียกรถยนต์มา เจ้า
คงเองก็สงสัยและอดถามไม่ได้ แต่ก็ได้รับ
คำตอบแต่เพียงว่า “ไปเรียกรถมาให้นั่งเกี้ยว
นี้เร็ว ๆ เถิด—ไม่ต้องถาม ฉันสงสัยอย่างไร
แต่ก็ทำความผิดสิ่งนี้แล้วกัน”

เจ้าหล่อนมิได้ลืมเอาบุปผาของสามหล่อน
บรรจุลงใน กระเป๋าเดินทาง ของเจ้าหล่อน ด้วย
รูปถ่ายนั้นเป็นรูปใหม่ เขาก็กับเจ้าหล่อนและ
หนูนอกเหมือนขบวนมวยเพียง ๓ ขบวน เจ้าหล่อน
นั่งลงที่รถการณ อันอยู่ข้าง รั้วสีทอง
เจ้าหล่อน จะต้อง ราก เขา ไป—ไปไกล ลึกลับ
เจ้าหล่อนสละความรัก—อุทิศให้ เพื่อความสุข
ของเขากับคนที่เขารัก—ที่เขาเคยรักกันมาแต่
ตั้งแต่เกิดก่อน เจ้าหล่อน—เขาจะต้องไม่กังวล
ในเจ้าหล่อนอีกต่อไป เจ้าหล่อนรู้สึกภูมิใจ
นึก ๆ ที่หล่อนมิได้ทำลายความสุขของเขา เขา
ทั้งสองคงเป็น สุขมาก เมื่อปราศจาก เจ้าหล่อน
แล้ว แต่สำหรับเจ้าหล่อนแล้ว ? อนิจจา !
เจ้าหล่อน ต้องร้าง สาม ที่เจ้าหล่อน รัก อย่าง
ชีวิต—ซึ่ง บางที จะไม่ได้พบ กัน อีกเลย จนถึง

วาระที่สุด เจ้าหล่อนนั่งลงนอน เจ้าหล่อน
หายใจสะท้อนด้วยความทุกข์ระทม เจ้าหล่อน
สุดแสนที่จะอาลัยเขา—อาลัยบ้านที่เคยอยู่ด้วย
ความสุข มา ตลอด ๕ ปี แต่ก็ต้อง สละ !
เจ้าหล่อนต้องไป—ต้องไปอย่างเด็ดขาด !

รถมารอคอย เจ้าหล่อนอยู่บนบ้าน ซึ่งจะ
นำเจ้าหล่อนจากไป โช้เอ๊ย ! หัวใจเจ้าหล่อน
จะแตกแยกออกเป็นเสี่ยงเป็นฉากแล้วด้วยความ
กำศรทโคก เจ้าหล่อนเหลียวหลังดูบ้านเป็น
ครั้งสุดท้าย น้ำตาเจ้าหล่อนจะหลั่งไหลลง
มาเสียให้ ไ้ เจ้าหล่อนรีบสาวเท้ามาขึ้นรถ
ยนตร์ เจ้าคงหัว กระเป๋าเดินทาง ตาม มาส่ง
และช่วยอุ้มหนูนอกขึ้นรถ มั่นมองดูหน้า
นายสาวด้วยความแสนที่จะสนทนาก็

“ถ้านายผู้ชายกลับมาระ ให้ผมเรียนท่าน
ว่าอะไรครับ ?” เจ้าคงถามเมื่อส่งเจ้าของขึ้น
รถเรียบร้อยแล้ว “ผม—ผม— โช้ คุณนาย—”
“อย่าถามฉันเลย—คง อดสำหันธ์ ไม่
ตายเสียคงจะไ้พบกันอีก” เป็นคำพูดของ
คุณนายสาว “ลาทีละ—ไปเถอะ—ไปไ้
สถานหัวลำโพง” เจ้าหล่อนยกคนขึ้นรถ
เจ้าคง ยกมือไหว้ ทั้ง ๆ ไม่ทราบ เหตุผล
สี่หน้าเศร้าสลด พ่อหนูนอนอยู่บนหน้ามาส่ง
คนใช้ ในขณะที่รถเคลื่อนออกว่า “คง ๆ

โกสุมพินธุ์

๑๖๖๗ มิน

ถ้าคุณพ่อกลับมามีชีวิต ขอดให้ รัชตามหาไป
เร็ว ๆ นะ ” เจ้าหล่อนเอาผ้าเช็ดหน้าขึ้น
ซับน้ำตา เพราะเจ้าหล่อนรู้สึก ว่าได้ วัณโหล
ออกมาโดยเหลือทีจะสลักไว้อยู่ แล้วรยจนคร
ก็ค่อย ๆ เคลื่อนออกจาก ทนนั้น จนกระทั่งเลย
มุมถนนลับสายตาไป—

แม่ลดลงก็มีมาตั้งบ้าน ภายหลังนางนรา-
วิริย์ออกจากบ้านไป รวบรวมครั้งชั่วโมง และ ใ
ทวายเรื่อง จากเจ้าคง เจ้าหล่อน คงไปเป็นคร
ชักใช้ ได้เลี้ยงเจ้าคงก็ไม่ได้ความว่าเรื่องราว
เป็นอย่างไกรกัน ตำแหน่งที่เจ้าหล่อนจะไปก็
ไม่ทวายว่าแห่งหนตำบลใด ทวายแต่ตาม
ที่เจ้าคงบอกว่ามันได้ ยืนคุณนายบอกคนชัชรด
ให้ไปยังสถานี่วัดไฟหั่วลำโพ เจ้าหล่อน
ไปหนทางไกล ! หล่อนคนหาพิการชัชมือ—ย้าย
๒๓.๓.๓๖— ในเวลานั้นไม่มีรถไฟกระบวน
ไหนเลย—มีแต่ สายแบริว—รถ กระบวน ย้าย
๒๓.๓.๓๖—ซึ่งได้ออกไปก่อนหนานแล้วครั้งชั่วโมง
—ไม่ทัน ! ช้าเกินการเสียแล้วที่จะไปตาม
หล่อน แต่มันเรื่องอะไรกันเล่า ?
เจ้าหล่อนพบ ททหมาย สองฉยบ วางอยู่ บน
โต๊ะเขียนหนังสือ เจ้าหล่อนหยิบฉยบที่มี
ชื่อเจ้าหล่อนจนฉยบอ่าน ใจความในจดหมาย

นั้นว่า
เชอทวี
ฉันมีความเสียใจมากที่ต้องจากเธอไป
เธอเป็นคนดีมากเท่าที่ฉันเห็นมา ฉันทวาย
เรื่องของเธอแล้วทุกประการ เธอซึ่งเป็นทวี
ยิ่งของฉัน โปรดอย่าเข้าใจผิดว่าฉันโกรธ
หรือเกลียดเธอเลย ฉันต้องไปเพราะ ใจฉัน
สับสนเช่นนั้นเอง ไม่ใช่เรื่องราวอื่น ๆ มิได้
ขอให้เธอเข้าใจตามนี้ ฉันยังรักเธออยู่และ
หวังว่าเธอคงเช่นเดียวกัน ขออย่าให้เรากอง
จากกันโดยขาดไมตรีเลย ฉันไม่สามารถจะ
บอกเธอมากกว่านี้ได้ ในที่สุดฉันขอให้เธอ
ก็ยเขาจงมีความสุขสำราญชั่ว กัลป์ยาวนาน
แต่ฉัน, ผู้เป็นมิตรของเธอเสมอ
ประภา
เมื่อ ททหมาย ร่วง ผลอยลง อย่างคน
ปราศจากกำลัง แม่ลดลงยืนคั่งนั่งแน่นอยู่
กึ่งที่เป็นครใหญ่ ๆ—ถ้อยคำในจดหมายนั้น
ถึงแม้จะไม่ชัดแจนก็ยังไม่ทำให้หล่อนเข้าใจเรื่อง
ใดก็ตลอด หล่อนไตร่ตรอง ไปยังที่ทำงาน
ของทำนุชนนราวิริย์และเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
โดยแจ่มแจ้ง และหลังจากนั้นประมาณ
๒๐ นาที ทำนุชน ก็มาถึงบ้าน พร้อม กับ
ดวงหน้าอันแสดงความวิตก หล่อนแดง

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละวิก

ให้ ฟังออกทรงหนึ่งโดยละเอียด และเจ้าคง
ก็ถูกเรียกตัวไปตาม แต่ฉันก็ไม่รู้เรื่องราว
อะไรมากไปกว่าท่านชายเลย จากหมายที่เจ้า
หน้าซอชิงถึง ท่านชาย ก็ถูกฉีก ออกอ่านในเวลา
อันเร็วพลัน จากหมายนั้นกล่าวว่า

คุณที่รัก,
ที่ดินต้องขอโทษ ที่ที่ดินประพฤติก่อคุณ
ด้วยกิริยาอัน เลวทราม กล่าวคือ ไม่ได้บอกเล่า
คุณในการไปของที่ดิน ซึ่งที่ดินเห็นว่าไม่
จำเป็นนัก พึงว่าคุณคงยกโทษให้ ที่ดิน
คงไป ทั้งนี้ ไม่มีเหตุการณ์อย่างใดเลย มิได้
เป็นกวนน้ำใส่มักของที่ดินเอง ที่ดินได้บอก
แม่ฉลงของเธอย่างเหมาะสมเพื่อขออย่าให้เธอ
เข้าใจผิดในการไปของที่ดิน ทั้งนี้ที่ดินได้
ทราบเรื่องของคุณและแม่ฉลงก็แล้ว และไม่
ได้ ซึ่งเคยเกลียดชังเธอ ไร้มิได้ ที่ดินรักแม่
ฉลงเป็นอย่างยิ่ง เพราะเธอเป็นคนดีคนหนึ่งที่
น่านับถือ เพื่อความสุขของคุณ—และของเธอ
ขอคุณ อย่าทิ้ง ขว้าง เธอ เสีย—ส่วน ที่ดิน นั้น
วาทนามเพียงท่านเอง คุณอย่าเป็นห่วง
ถึงวลถึงที่ดินเลยนะ เพราะที่ดินก็คาดว่า
คงไปได้รับความสุขสบาย ส่วนหนเอนก
นั้นที่ดินจะหาหาไม่ได้เลย ที่ดินจึงเอาเขา
ไปด้วย ในที่สุดก่อนจบจากหมายนี้ที่ดินขอ

อ้อนวอนคุณเป็นครั้ง สุดท้ายว่า อย่ากังวล หรือ
เป็นห่วงถึงที่ดินเลย และยกโทษให้แก่ที่ดิน
ในเหตุที่ล่วงเลยมาแล้วนั้นด้วย—ลาก่อน
แต่ที่ดิน

ประภา
พออ่านจบ เขาค็ง—ขึ้นนั่งคล้ายศฤงคารา
หิน หัวใจเขาพลุ่งพล่าน ความกิริย

แปรปรวนการเข้ามาสู่แน่นอนอยู่ในสมอง เจ้า
หล่อนทราบเรื่องราวของเรา ก็นั่น
เจ้าหล่อนคงได้เห็น ได้ยิน เรื่องราวระหว่างเขา
กับแม่ฉลง เป็นเหตุให้ ได้รับความสะดวก
ระกำใจ ในตอนรุ่งเช้า เขาสังเกตเห็น
หน้าเจ้าหล่อนชัดมาก ถูกแล้ว—เป็นรอง
นั่นเอง เจ้าหล่อนคงละห้อยน้อยใจและเศร้า
โศกมนต์เป็นที่รัก และยกโทษเจ้าหล่อนไปแล้ว
พร้อมกับช่วยบวชของเขา ! เขาทิ้งตัว
ลงบนเก้าอี้ ชะพ่นน้ำลงกับฝ่ามือ โอ้ !

ถวียกยอชีวิตของเขาเจ้าหล่อนมาคิดไฉน ?
เขาคำว่า เจ้าหล่อนกับแม่ฉลงจะจัดการ
ปรองดองกันสมหมาย แก่ฉันใจ ! ความคิด
ของเขาเป็นอากาสาชชไปเสียแล้ว และณบัดนี้
เขาจะทำประการใด ?

ความคิดของเขาหวน กลับไป นึกถึงความ
สุขของเขาที่อยู่กับเจ้าหล่อนมาเป็นเวลา ๕

โกศลมพันธ์

๐๒๕๓ มิน

เจ้าหล่อนซื้อทองต่อเขา รักเขาอย่างแท้จริง
จนมอบน้ำใจอย่างยิ่งยวดแก่เจ้าหล่อนเป็น
ภรรยาที่ ไม่เคย ซักใจ เขาเลยสัก ครั้งเดียว
ลูกก็มักด้วยกัน เขาควรจะสละภักดีลาด้วยตัวเอง
เจ้าหล่อนละหรือ ? ที่ถูกเขาควรต้องไปตาม
เจ้าหล่อนให้พบ และกลับมา—แต่—หญิงผู้
เล่า—หญิงผู้ที่ กำลัง ยืน โยงใกล้ ซีก เขา
ถามขึ้น—แม้อลอง—เขาจะทำอย่างไร กับ เจ้า
หล่อน ? เขาทอดถอนใจ ด้วยความ ยุ่งยาก
อย่างยิ่ง และ ความกึกกั่นขุ่นมวน รวนเรย์
ภายในหทัย ประเทศ ทำให้กลักรักสุดที่จะ
ประมาณ

“ไปตามเธอ ชีกระคุณ—อย่าเสียเวลาเลย
แม่แต่เจ้าก็ควง ไข แม่ประภา—เธอเข้าใจ
ผิดทั้งหมด—และ—เพราะ กิดิน คนเดียว !”
แม่คลองเอ่ยขึ้นอย่างร้อนใจ “ไปชีกระคุณ
ไปตามเธอกลับมา !

เขามองหน้าหล่อน หล่อนเห็นสีหน้าเขา
ปราศจากสีโลหิต หล่อนทราบดีว่าเขายุ่งยาก
ลำบากใจเพียงใด

“คุณต้องไปตามเธอ คุณาทิ้งเธอให้
ตก ร่ำรำลึกไม่ได้ และ—และลูกของคุณ—
พ่อเธอ—”

เขาสัตตกลุณยนัน จัมนอหล่อนกมไว

“ถูกแล้ว ! ฉันคงไป—ไปตามเจ้าหล่อน
และลูกของฉัน แต่หล่อนจะต้องคอยรอผล
ที่ส่งโดยพิณในย่านนี้—เดี๋ยวก่อน แม้ประภา
จะมีที่หมายไปไหนบ้าง ? เจ้าหล่อนมีญาติ
ห่าง ๆ อยู่ในกรุงเทพฯ ไหนหลายแห่ง แต่
เจ้าหล่อนไม่ได้อยู่ในกรุงเทพฯ ไน เจ้าหล่อน
ไปหัวเมือง เจ้าหล่อนมีใครข้างที่อยู่หัวเมือง ?
ข้าของเจ้าหล่อน—ถูกแล้ว ! เจ้าหล่อนมีข
คนหนึ่งจอยคิดเชิงเทรา นอกนั้นไม่มีที่ไหน
อีก ! เจ้าหล่อนคงไปกินน้ำแน่นอนไม่คง
สงสัย !”

ท่านขุนนางวิรัช ไท ไปถึง ตะเขิงเทว
ในวันรุ่งขึ้น ไทบรรดามวยนทอออกเขาคัก เขา
ตรงไป ยังบ้าน มา ของ นางประภา นววิรัช
ซึ่งเขาเคยรู้จักกันที่ และ ได้พบเจ้าหล่อน
กำลัง ยืน เหม่อ มอง ชมภูมิประเทศอยู่ ไท ไม่
รู้ สักคน... ยศชาย ของเขา กำลัง ยืน เหา
เก่า อยู่ ช่วงมกราคม และเป็น ผู้ ที่ หลบมา เห็น
เขาก่อน

“คุณพ่อ! คุณพ่อตามมาแล้ว หนูกำลัง
คิดถึงคุณพ่ออยู่เลย!” ^๑ ^๒ ^๓ ^๔ ^๕ ^๖ ^๗ ^๘ ^๙ ^{๑๐} ^{๑๑} ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐} ^{๒๑} ^{๒๒} ^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐} ^{๓๑} ^{๓๒} ^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐} ^{๔๑} ^{๔๒} ^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐} ^{๕๑} ^{๕๒} ^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐} ^{๖๑} ^{๖๒} ^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐} ^{๗๑} ^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐} ^{๘๑} ^{๘๒} ^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐} ^{๙๑} ^{๙๒} ^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐} ^{๑๐๑} ^{๑๐๒} ^{๑๐๓} ^{๑๐๔} ^{๑๐๕} ^{๑๐๖} ^{๑๐๗} ^{๑๐๘} ^{๑๐๙} ^{๑๑๐} ^{๑๑๑} ^{๑๑๒} ^{๑๑๓} ^{๑๑๔} ^{๑๑๕} ^{๑๑๖} ^{๑๑๗} ^{๑๑๘} ^{๑๑๙} ^{๑๒๐} ^{๑๒๑} ^{๑๒๒} ^{๑๒๓} ^{๑๒๔} ^{๑๒๕} ^{๑๒๖} ^{๑๒๗} ^{๑๒๘} ^{๑๒๙} ^{๑๓๐} ^{๑๓๑} ^{๑๓๒} ^{๑๓๓} ^{๑๓๔} ^{๑๓๕} ^{๑๓๖} ^{๑๓๗} ^{๑๓๘} ^{๑๓๙} ^{๑๔๐} ^{๑๔๑} ^{๑๔๒} ^{๑๔๓} ^{๑๔๔} ^{๑๔๕} ^{๑๔๖} ^{๑๔๗} ^{๑๔๘} ^{๑๔๙} ^{๑๕๐} ^{๑๕๑} ^{๑๕๒} ^{๑๕๓} ^{๑๕๔} ^{๑๕๕} ^{๑๕๖} ^{๑๕๗} ^{๑๕๘} ^{๑๕๙} ^{๑๖๐} ^{๑๖๑} ^{๑๖๒} ^{๑๖๓} ^{๑๖๔} ^{๑๖๕} ^{๑๖๖} ^{๑๖๗} ^{๑๖๘} ^{๑๖๙} ^{๑๗๐} ^{๑๗๑} ^{๑๗๒} ^{๑๗๓} ^{๑๗๔} ^{๑๗๕} ^{๑๗๖} ^{๑๗๗} ^{๑๗๘} ^{๑๗๙} ^{๑๘๐} ^{๑๘๑} ^{๑๘๒} ^{๑๘๓} ^{๑๘๔} ^{๑๘๕} ^{๑๘๖} ^{๑๘๗} ^{๑๘๘} ^{๑๘๙} ^{๑๙๐} ^{๑๙๑} ^{๑๙๒} ^{๑๙๓} ^{๑๙๔} ^{๑๙๕} ^{๑๙๖} ^{๑๙๗} ^{๑๙๘} ^{๑๙๙} ^{๒๐๐} ^{๒๐๑} ^{๒๐๒} ^{๒๐๓} ^{๒๐๔} ^{๒๐๕} ^{๒๐๖} ^{๒๐๗} ^{๒๐๘} ^{๒๐๙} ^{๒๑๐} ^{๒๑๑} ^{๒๑๒} ^{๒๑๓} ^{๒๑๔} ^{๒๑๕} ^{๒๑๖} ^{๒๑๗} ^{๒๑๘} ^{๒๑๙} ^{๒๒๐} ^{๒๒๑} ^{๒๒๒} ^{๒๒๓} ^{๒๒๔} ^{๒๒๕} ^{๒๒๖} ^{๒๒๗} ^{๒๒๘} ^{๒๒๙} ^{๒๓๐} ^{๒๓๑} ^{๒๓๒} ^{๒๓๓} ^{๒๓๔} ^{๒๓๕} ^{๒๓๖} ^{๒๓๗} ^{๒๓๘} ^{๒๓๙} ^{๒๔๐} ^{๒๔๑} ^{๒๔๒} ^{๒๔๓} ^{๒๔๔} ^{๒๔๕} ^{๒๔๖} ^{๒๔๗} ^{๒๔๘} ^{๒๔๙} ^{๒๕๐} ^{๒๕๑} ^{๒๕๒} ^{๒๕๓} ^{๒๕๔} ^{๒๕๕} ^{๒๕๖} ^{๒๕๗} ^{๒๕๘} ^{๒๕๙} ^{๒๖๐} ^{๒๖๑} ^{๒๖๒} ^{๒๖๓} ^{๒๖๔} ^{๒๖๕} ^{๒๖๖} ^{๒๖๗} ^{๒๖๘} ^{๒๖๙} ^{๒๗๐} ^{๒๗๑} ^{๒๗๒} ^{๒๗๓} ^{๒๗๔} ^{๒๗๕} ^{๒๗๖} ^{๒๗๗} ^{๒๗๘} ^{๒๗๙} ^{๒๘๐} ^{๒๘๑} ^{๒๘๒} ^{๒๘๓} ^{๒๘๔} ^{๒๘๕} ^{๒๘๖} ^{๒๘๗} ^{๒๘๘} ^{๒๘๙} ^{๒๙๐} ^{๒๙๑} ^{๒๙๒} ^{๒๙๓} ^{๒๙๔} ^{๒๙๕} ^{๒๙๖} ^{๒๙๗} ^{๒๙๘} ^{๒๙๙} ^{๓๐๐} ^{๓๐๑} ^{๓๐๒} ^{๓๐๓} ^{๓๐๔} ^{๓๐๕} ^{๓๐๖} ^{๓๐๗} ^{๓๐๘} ^{๓๐๙} ^{๓๑๐} ^{๓๑๑} ^{๓๑๒} ^{๓๑๓} ^{๓๑๔} ^{๓๑๕} ^{๓๑๖} ^{๓๑๗} ^{๓๑๘} ^{๓๑๙} ^{๓๒๐} ^{๓๒๑} ^{๓๒๒} ^{๓๒๓} ^{๓๒๔} ^{๓๒๕} ^{๓๒๖} ^{๓๒๗} ^{๓๒๘} ^{๓๒๙} ^{๓๓๐} ^{๓๓๑} ^{๓๓๒} ^{๓๓๓} ^{๓๓๔} ^{๓๓๕} ^{๓๓๖} ^{๓๓๗} ^{๓๓๘} ^{๓๓๙} ^{๓๔๐} ^{๓๔๑} ^{๓๔๒} ^{๓๔๓} ^{๓๔๔} ^{๓๔๕} ^{๓๔๖} ^{๓๔๗} ^{๓๔๘} ^{๓๔๙} ^{๓๕๐} ^{๓๕๑} ^{๓๕๒} ^{๓๕๓} ^{๓๕๔} ^{๓๕๕} ^{๓๕๖} ^{๓๕๗} ^{๓๕}

เขาโดยอุ้มบุตร ที่รัก ไว้ ใน วงแขน และ
กอดไว้แน่น ได้จากกันไปแต่เพียงวันเดียว
เท่านั้นราวกับเป็นเวลานานคังขย เขาทอดรัก
ด้วยความรัก และเดินไปหาเจ้าหล่อน—ภรรยา
ของเขาซึ่งกำลังยืนคังขยอยู่

เขาสรรพภาพความผิดของเขาที่ ได้ ทำให้
เจ้าหล่อนต้องชอกช้ำระกำใจ ย้ำของเจ้า
หล่อนเข้ามาที่หลังพอประสพหน้าทำนุขน แก
ก็กรากเข้าขวางกลาง ระหว่างสาม กับภรรยา
บอกว่าทำนุขนเสียอย่างไม่มีค

“โอ้, คุณเขาค่ะ ! พอเกิดคะ อย่า
ว่าเธอออกไปเลย !” เจ้าหล่อนห้ามเมือเห็น
ว่า ย้ำ ของเจ้าหล่อน ล่วงเกินไประยะแล้ว
“เธอก็ไม่ได คังใจระทงขวางคังคิน เธอมีผิด
ทุกสิ่งทุกอย่างแล้วละคะ ยกโทษให้เธอเสีย
ดีกว่าเห็นแก่หลานเด็ก คุณเขาค่ะ !”

เมื่อ การ ห้ามปราม ของ หล่อน ได้ ผลค
แล้ว ย้ำของหล่อนก็ออกจากห้องไปแค่ง
ไม่หายแค้น ทำนุขนนวาทิรักษ รู้ สักว่าตัวผิด
อยู่มากและเสียใจในความประพฤติของตน ได้ทำ
มาแล้ว แต่เขาสนใจที่ห้อยบังในการทรรพยา
ของเขาหันหันหันเข้ามาอย่างน เขาเชื่อว่าม
อะไรสิ่งหนึ่งอยู่ใน ความคิดของเจ้าหล่อนมาก
กว่าที่เจ้าหล่อนได้แสดงไว้ ในจดหมายลา เขา

จากคนตามเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนก็แสดงความ
จริงใจที่เจ้าหล่อนต้อง สละเขา มาด้วย อาการ
เช่นนั้น ให้เขาฟังทุกประการ

เจ้าหล่อน รักเขา ! รักอย่าง แท้จริง
ความรัก ของ เจ้าหล่อน เป็น ความรัก บริสุทธิ์
เป็นความรัก ของภรรยา ที่ซื่อตรงคอสาม—ถึง
แม้ เจ้าหล่อนจะ รักเขา—แต่เจ้าหล่อนก็ยังเห็น
ว่าความรักของเขาเป็นใหญ่กว่าของเจ้าหล่อน
เจ้าหล่อน ยอม สละความรัก ของเจ้าหล่อนเอง
เพื่อปล่อยให้เขาได้ริบความสุขกับหญิงที่เขารัก
อย่างแท้จริง—เพื่อจะไม่ ประหารความสุขของ
เขา—เพื่อมิให้เขาเป็นกังวลในเจ้าหล่อน เจ้า
หล่อนจึงได้สละเขามา อนิจจา ! ความรัก
ของภรรยา !

เขาคิด—ทรงถึงแรงน—และความรู้ สึก
ชนิดหนึ่ง ที่พลันออกคังคิน ใน ดวงมะ โน—อันเป็น
ความรู้ สึก ใหม่ที่เขาไม่เคยรู้ สึกเลยในขณะที่
เขาได้เคยกิน กับเจ้าหล่อน มาตลอด เวลา ๕ ปี
เป็นความรู้ สึกอัน คุคคิม ลังชงใน เมื่อได้เห็น
น้ำใสใจจริงของภรรยาผู้รักค—และความรู้ สึก
นั้นคคือ—ความรักอันแท้จริง !

เขารับผิดเจ้าหล่อน และแสดงความ รู้ สึก
ของเขาที่อยู่กับคังคิน ใหม่ และเมื่อต่างคนต่าง
ได้ทราบบความจริงใจต่อกันอย่างลึกซึ้งแล้ว ก็

พ.ศ. ๒๔๗๐

สละรัก

ที่ใต้ ผ่านพื้นมาแล้ว ขอให้คุณทั้งสองลืม
เสียเถิด ขอฝากความรักถึงพ่อเอนกด้วย สบายสาม
เพราะคิดนึกรักเขามาก และเขาคงเสียใจใน
การที่คิดนึกทิ้งจากเขาไป ในที่สุดนึกนึกขอ
ลาคุณทั้งสองอีกครั้งหนึ่งและจะได้ออกเดินทาง
ไปอย่างสบายที่สุดเท่าแต่ เปรื่องกรรมของคิดนึกที่
ทำมา และขออวยพรให้คุณทั้งสองจงมีความสุข
สุขยิ่งตลอดชีวิต

“นั่นแหละหล่อน,” ท่านชุนกล่าวอย่าง
หนักแน่น “ถ้าจะเกิดแก่สตรีนี้อย่าง
อันความดีก็ เพราะฉะนั้น ขอให้ระลึกถึง
สุภาสิดว่า มีตัวผิดคิดจนตัวตาย !”

๒. เอกชนทุกคนย่อมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง และ หมู่คณะชน
ของตน ในอันที่จะเอาใจใส่ต่อสุขภาพของท้องถิ่น ๆ ตนอยู่
กองบรรณาธิการ กรมสารบรรณสุข

สองป้าจ๋า

เรื่องผีนาคพิศวง

[เอเลิเตอร์พวกของถูกเขียนไว้ว่า “เรื่อง
สองป้าจ๋า” แล้ว และเขียนลงโดยมีสขิส
เกรซันกาส หวังว่าคงเป็นที่พอใจแก่ผู้
นักถือในทางต่าง ๆ สตรีผู้นี้บรรยายอย่าง
เต็มที่เป็นความจริงทุกอย่าง และ เนื่อง จาก
สังเกตการเล่าอย่างตรงไปตรงมา ก็คง
พิศจน ได้ ว่าเป็นเรื่องจริง แต่เป็นที่น่าเสียด
ใจอยู่ด้วยระยะเวลาตั้งแต่เกิดเรื่องนานมาก
จึงไม่สามารถที่จะหาพยานสำคัญ ๆ ได้”]

แปลและเรียบเรียงโดย

(หนูมี ฉลาดพูด
หนูบัน รักพงศ์

ประมาณ ๑๘ ปี ที่ล่วงไปแล้ว หมอได้
ออกความเห็นให้ภักดิโนไปเปลี่ยน อาศัยในฤดู
หนาว ทางฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศอังกฤษ
และเนื่องจากภักดิโนเป็นช่างเขียน จึงได้
ใจจะไปอยู่ที่หมู่บ้านหาปลาเล็ก ๆ ณชายทะเล
แห่งคอนวอล ภักดิโนไปอยู่ที่นั่นหลายเดือน
วันหนึ่ง ในราวคืนเดือนมีนาคม ได้ รัชช-
หมายจากฟลัว “ขอฝาก บุตรเล็ก ๆ สองคน
ให้พักอยู่ด้วย—สักสามสี่เดือน ในระหว่าง
ที่สามของเจ้าหล่อนจะไปอเมริกา และทั้ง
ระชอติก็ตามเขาไปด้วย

๑ สตรีผู้นี้เขียนไว้ว่า “หลังจาก การ เยี่ยม เมือง ต่าง ๆ ใน อเมริกา ใน ค.ศ. ๑๘๘๘
น้องสาว ของภักดิโน, ผู้ ซึ่งได้ รัชช ฝาก บุตร ของ ภักดิโน ให้ อยู่ ด้วย ใน ระหว่าง ที่ จาก ไป อเมริกา,
ได้ มา เยี่ยม พร้อม กับ สาม ของ เจ้า หล่อน และได้ เล่า เรื่อง ต่าง ๆ อัน แปลก ประหลาด ที่ ได้ ยิง เกิด
ขึ้น ใน คอนวอล. ซึ่ง ได้ บรรยาย ไว้ ให้ ฟัง ใน เรื่องนี้ ต่อ จาก นั้น มา เป็น เวลา หลาย ปี ภักดิโน ยาก
จะให้ เจ้า หล่อน พร้อม ทั้ง น้อง ชาย อีก คน หนึ่ง เขียน เรื่อง ขึ้น เพื่อ ระลึกรวม นาน มี ผู้
ก็ ได้ เล่า ให้ ภักดิโน ฟัง เหมือน กัน แต่ บัด นี้ เขา ได้ จาก เรา ไป เสีย แล้ว”

พ.ศ. ๒๔๗๐

คิดค้นได้ส่งจดหมายคอยเขาไปว่า ยินดี
จะรีบแก้ทั้งสองไว้ และจะหาบ้านเล็ก ๆ
อยู่ใหม่ เพราะบ้านที่คิดค้นอยู่เวลานั้นเต็ม
เสียหมดแล้ว

ดังนั้นต่อมาคิดค้นจึงได้ไปติดตาม กัญหึง
สองคนซึ่งเขาทั้งสองมีบ้านไว้สำหรับเช่า และ
ทั้งเป็นคนทักทวย แต่เป็นสตรีชาวคอนวอล
สมัยเก่า ดังนั้นคิดค้นจึงชอบใจเขามาก คิดค้น
ได้อ่าน จดหมาย ของ พ. สว. ถึง เขา ทั้ง สอง
ปลุกษาหาวิธีเพื่อเป็นทางชักในการหาบ้าน เขา
ได้แนะนำให้ คิดค้นไปถามหาเช่าตามร้านขาย
ของต่าง ๆ และคอยว่าใครจะมีให้เช่า
บ้าง จึงได้เที่ยวมีอยู่สองสามแห่ง คิดค้น
จึงได้เช่าร้านมาเล็ก และเข้าไปเพื่อย่าน
รู้สึกว่างานนอกจะหนักอยู่สักหน่อย เพราะ
บางแห่งก็ใหญ่ไป บางแห่งก็เล็กไป

คิดค้นเกือบจะหมดหวังอยู่แล้ว แต่เมื่อ
ได้พบชาวต่างชาติหนึ่งที่มีมรดก จึงตกลงใจ
ที่จะถามเขาถึงบ้านที่มีลักษณะเช่นนั้น เขา
ตอบว่าเขาพักอยู่ที่บ้านซึ่งคิดค้น กำลังหาอยู่
เหมือนกัน แต่บ้านนั้นอยู่ไกลออกไปจาก
หมู่บ้านมาก ถ้าไม่เป็นการเสียสำหรับ
คิดค้นแล้ว เขาก็น่าจะชี้ทางให้ คิดค้นตรง
ดูเห็นว่าควรจะไม่มีอุปสรรคอันใดแล้ว ชาวนาผู้

นั้นก็อธิบายให้ว่า บ้านนั้นอยู่ห่าง จากหมู่บ้าน
ไปประมาณสองไมล์ ฤดูนั้นบ้านอยู่ ที่
ทำการไร่ผด้อย ครั้นกล่าวคำขอบคุณแก่
เขาแล้วก็ขยับย้ายหน้าไป

คิดค้น พย ที่ทำการไร่ผด้อย อย่างง่ายดาย
นางไร่ผด้อย เฒ่าได้ ให้ เกิดหญิง คนหนึ่ง พา
คิดค้น ไปดูบ้านนั้น ซึ่งต้องขยับย้ายไปเป็นเวลา
ประมาณ ๑๕ นาที บ้านตั้งอยู่ริมถนน
มีส่วนอันสวยงาม และมีกำแพงกินอยู่รอบ
บ้าน ถึงแม้ว่า จะเป็นบ้านเก่าก็จริง แต่
ทำให้ คิดค้นตกใจไม่หายเลย ห้องหรือโถ
โถง และตะเคียนไม้ก็ตกออก เครื่องแต่ง
ห้องเป็นของเก่า ที่ประตูไม้หน้าบ้านเขียนหนังสือ
ตัวโตไว้ว่า “บ้านเทรธียินนอน ลอซี”
ค่าเช่านั้นพอประมาณ น้อยกว่าราคาตก
บ้านซึ่งคิดค้นได้คิดมาแล้วครึ่งหนึ่ง และบ้าน
ก็จัดแจงไว้เพื่อให้เช่าได้ทุกเมื่อ คิดค้นมีความ
พอใจมาก ครั้นแล้วจึงกลับไปยังนางไร่ผด้อย
และบอกเจ้าที่ล่อนว่ายินดีจะเช่าและตกลงจะมา
ในวันรุ่งขึ้น

คหบดีท่านของคิดค้น, มิสซิส ร. (R)
กำลังนั่งคอยอยู่ คิดค้นมีความเบิกบานใจมาก
“คิดค้นทราบแล้วค่ะ คุณนาย” เจ้า
ที่ล่อนกล่าวขึ้น “ว่าคุณนายได้ บ้านสมประสงค์

หนูมี ฉลาดพูด, หนูเป็น รักฟัง
แล้ว”

กิดินก็เล่าให้เจ้าหล่อนฟัง และยังซ้ำ
ถามต่อไปว่า “รู้จักไหม?”
หล่อนตอบว่า “รู้จักค่ะ” นอกจาก
ยังซ้ำถามต่อไปว่า “ห่างจากหมู่บ้าน
มาก”

เมื่อ กิดิน ได้ รับประทานอาหาร เป็น เสรี
แล้ว คหปตานทั้งสองก็มาดงพร้อมกัน ซึ่ง
ยังคงสวมหมวกและเสื้อคลุมอยู่ หาเปลืองไม่
เจ้าหล่อนทั้งสองพูดว่า บ้าน นั้น คง จะมี ลมจึก
และกลัวจะไม่เหมาะสำหรับนอนมาของ กิดิน.
เพราะบ้านหลังนั้นคงอยู่บนที่สูง และเขา
ทั้งสองจะไปหาบ้านที่กว้างขึ้นใหม่ กิดินบอก
ปฏิเสธ. เพราะพอไต่บันไดแล้ว ถึง
กระนั้นเขาสองก็ไป และกลับมาบอก
ตำแหน่งบ้านใหม่ประมาณสองบ้านกว่า เขา
อื้อนชวนให้กิดินไปอยู่ในวันรุ่งขึ้น ก่อนที่
จะย้ายไปบ้านเศรษฐี ยี่ นอน ลอช แต่เมื่อกิดิน
เห็นแล้วก็ออดอึ้งเหมือนคนอื่น แต่หัวใจ
หายอม ลงความเห็นว่าเป็นที่เท่ากัน หลังที่ใด เห็น
มาแล้วไม่

ประมาณอาทิตย์หนึ่งต่อมา กิดินจึงได้ย้าย
ไปอยู่บ้านเศรษฐี ยี่ นอน ลอช พร้อมมีคนครัว
คนหนึ่ง และหญิงคนใช้คนหนึ่ง ซึ่งกิดิน

มิน

ได้มาจากเมืองใกล้เคียง ความประพฤติของ
เขาทั้งสองเป็นที่พอใจแก่กิดินเป็นอย่างมาก

กิดินต้องอธิบายลักษณะของบ้านให้ทราบ
เสียก่อน เพื่อเป็นการสะดวกที่จะเล่าเรื่อง

ต่อไป พอท่านผ่านประตูหน้าบ้านแล้วก็เดิน
ตามถนนเล็ก ๆ สักประเดี๋ยวจะถึงซุ้ม ซึ่ง

มีเตาถลุงหลายเตาอยู่เป็นหมู่ ประตูหน้าอีกตั้ง
ทางใหญ่ ห้องขวามือเป็นห้องรับแขก ห้อง

ซ้ายมือเป็นห้องสุขา และห้องรับแขก
ไปข้างหลังเป็นห้องอาหาร ตรงข้ามกับประตู

ห้องนั้นมีบันได ซึ่ง ๆ หรือข้างหลังเป็นครัว
และห้องเก็บเสบียงอาหาร เมื่อขึ้นบันได

ไปสู่ชั้นบน ห้องทางซ้ายมือใหญ่ และ
อากาศโปร่งโปร่งสบายก็ ห้องนี้ใช้เป็นห้อง

เลี้ยงแขกชายอายุราว ๆ ๒๐ ขวบกับแม่เฒ่า ตรง
กันข้ามกับเฉลียงเป็นห้องอีกห้องหนึ่ง กว้าง

ขวางสบายก็ กิดินตั้งใจจะให้คนใช้ช่วย
ขึ้นบันไดไปอีก ๓ ชั้น มีห้องอยู่ทางซ้ายมือ

ซึ่งกิดินตั้งใจจะอยู่เอง ออกจากห้องนั้นก็
ถึงห้องแต่งตัว ซึ่งมีประตูทวารกับบันได ห้อง

ขวามือเป็นห้องนอน กิดินตั้งใจจะให้หลาน
สาวอายุ ๕ ขวบอยู่

ข้างหลังบ้านเป็นส่วนลัทธิประตูเกิดทะเลถึง
ส่วนหน้าบ้านไว้ แล้วก็เลยออกถนน หน้าบ้าน

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีศาจเฒ่า

หันดูชายทะเล ข้างหลังบ้านเป็นย่านสวนทุเรียน
บ้านหลังนี้ เป็นบ้าน ทำด้วยศิลา และหลังคามุง
หินชนวน

มีทางบันไดซึ่งลงไปสู่ห้องใต้ดินใต้ห้อง
ข้างหน้า ห้องนั้นมีประตูหนึ่งบาน แต่ลง
สลักขัดไว้อย่างแน่น สันมีกัจฉาหน้า มี
หน้าชาผู้หนึ่งยืนอยู่ใกล้ด้วย ทั้งอากาศเย็น
และ พิศวาทเห็นได้ว่าคงจะไม่ได้เข้าน้ำ
เป็นเวลาหลายปีทีเดียว ในห้องนี้อาจะไต่
ขึ้นเสียงน้ำทะเลได้อย่างชัดเจน ในเมื่อมี
พายุ รกก็อาจจะไต่ ขึ้นไปยังบ้าน

ที่ดินนอนหลับสนิทในคืนแรก โดยไม่พริ้ว
พริ้วต่อการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเสียงเลย พวก
เด็ก ๆ ก็มาถึงในเวลาเย็นวันนั้น

ในระหว่างสัปดาห์แรกเรามีความสุข
ทั่วหน้ากัน สามของที่ดินเขียนจดหมายมา
ว่า เธอจะมาพักอยู่ด้วยสัก ๒ คืน เขามา
ถึงเวลาเย็นวันรุ่งขึ้นที่ดินขึ้นรถม้าไปรับเขา

เวลาเช้าวันแรกคุยกันอยู่ยาวนาน ในที่สุด
ที่ดินก็หลับไป แต่ไม่ได้หลับนาน เพราะ
สามปลุกที่ดินตื่นขึ้น เขากล่าวที่ดินว่า “เกรง
พวกคนใช้ของเธอเป็นคนซนทีเดียว” คำ
ถามของเขาแปลกมากจนทำให้ที่ดินต้องลุก
ขึ้นนั่ง เขม่นไปด้วยความพิศวง เพราะคงแต่

ที่ดินได้แต่งงานกับเขา ไม่เคยเห็นเขาเกี่ยวกับ
เรื่องคนใช้เลย ปล่อยให้เขานำที่ของ
ที่ดินเท่านั้น

“นี่เธอหมายความว่าอะไรกัน?” ที่ดิน
ถาม

“ก็ละ ดินใต้ดินเลี้ยงดู ชายเข้าไปใน
ห้องคนใช้เมื่อเธอกำลังนอน”

ที่ดินต้องอธิบายในทันทีว่า ที่ดินได้แยก
ประตูห้องของที่ดินไว้ ทักคนเพื่อว่า หลานสาว
จะตกใจกลัวและร้องเรียก ที่ดินจุกเทียนจน
ถั่ว โคกลงจากเตียง ค่อย ๆ ย่อง ลงบันได
ขึ้นไปที่ห้องคนใช้ และหยุดฟังที่หน้า

ประตู ที่ดินไม่ได้ยินอะไรเลยนอกจากเสียง
กรน ครั้นแล้วจึงแยกประตูเข้าไปเฝ้า ๆ แต่
คนใช้หลับสนิททั้ง ๒ คน ที่ดินจึงออกจาก
ห้อง พยายามยกประตูอย่างเงียบที่สุด แล้ว
เดินไปกฟเสียงกับหลานสาวทั้ง ๒ คนนอนหลับ
สนิทเหมือนกัน ที่ดินกลับไปที่ห้องและพบกับ

สามซึ่งที่ดินว่า “ที่ดินเชื่อว่าเธอคงจะฝันไป
เป็นแน่” เขายกศีรษะและหัวเราะเยาะที่ดิน
เขากล่าวว่าเขาไต่ ขึ้นเสียงเมื่อผู้ชายอย่างซน
เช่น และเชื่อว่าคนใช้คงกำลังทำหยาบ
แล้วเขากล่าวที่ดินว่า ได้มองดู ตามในตู้ หรือใต้
เตียงถูเปล่า ที่ดินตอบว่าเปล่า ถึงแม้จริง

หนูมี ฉลาดพด, หนูเป็น รักพงศ์

๐๓๖๗ มิน

ต้องออกไปค้นคึกกันทั่วห้อง แต่ก็ไม่เห็นใคร
กิดินรู้ สักเคื่อง สาม ที่ หัวเราะ เบาะ กิดิน
ดังนั้นเมื่อกิดินกลับไปห้อง กิดินจึงคิดว่าเขา
ว่าเขาต้องฝันไปอย่างแน่นอน และถึงอย่าง
ไรก็ไม่ ใครแน่ในห้องนั้น กิดินรู้ สักเห็นอย
มาก พอครั้นถึงหมอนไม้ก็วนาซึกหลับไป.

ต่อมาเวลา ๔ ก. ท. ถึง เขาปลุกกิดิน
อีกและบอกว่า “ชายคนนั้นพึ่งออกจากห้อง
ถ้าเขอมองกทางหน้าต่างคงเห็น” กิดิน
มองดู แต่ไม่เห็นมีใคร จึงต้องเข้าไปในห้อง
คนไข ออกและปลุกแอนัน คนครัวขึ้น เขาคง
นอนหลับสนิทอยู่ทั้งสองคนเหมือนเมื่อกิดินเห็น
ในคราวแรก ครั้นกิดินถามเขาว่า “ได้ ยิน
เสียงใครไหม?” เขาตอบว่า “ไม่ได้ ยิน.”
สามของกิดินพักอยู่ ๕ วัน แต่คืนหลัง ๆ
มาเขาไม่ได้ ยินอะไรอีกเลย.

กิดินมาอยู่ บ้าน นี้ได้ ๒ ปีเศษมาฉ เกิด หนึ่ง
น้องชายเจียนจากหมามาขอพักอยู่ด้วยในเวลา
หยาบสัก ๓ อาทิตย์ ก็เกิด ๆ และกิดินขึ้นก็
เพราะเขาเป็นคนที่มีนิสัยชอบสนุกและ ร่าเริง
ดังนั้นเราจึงต้อนรับเขาอย่างเต็มที่ทั้งสัก ใน
คนแรกที่เขามาดงนั้น แร่นักคุยกันอยู่จน
ตึก เขาชอบบ้านและภูมิประเทศ ใกล้เคย
มาก แต่เขากล่าวว่า “เป็นไรฉันไม่ยก

เลือกบ้านอยู่เลย—มันเปลี่ยวเหลือเกิน และ
ข้าร้ายไปกว่านั้น มันทำให้ฉัน มีความรู้ สัก
อย่างไรพิกล”

กิดินหัวเราะและบอกเขาว่า เจ้าของ
บ้านนุกพูดอย่างเหมือนกัน แต่กิดินมีความ
ยินดีที่จะพูดได้ ว่ายังไม่เคยมีความรู้ สักเปลี่ย
เลยทั้งแต่มาอยู่ที่นี้ “พี่และเก็ก ๆ คนเข้า
ทุกวัน แต่เข้านอนหัวค่ำ” กิดินบอกเขา
“ทจริงเคยฉันไม่รู้ เป็นอย่างไร สักวงมทุกคืน
และแทบจะว่าไม่ เคยนอน สบายอย่างนั้น เลยคง
แต่เกิดมา”

เรากย์ไฟและชั้นบันไดไปด้วยกันหัวเราะ
ไปพลาง กิดินทำให้เขานอนในห้องหลาน
สาว และย้ายหลานไปนอนในห้องแต่งตัว
พอขึ้นมาถึงระเบียงเราต่างก็ กล่าว ว่าศรีสวัสดิ์
ครั้นแล้วเรากย์แยกกันไปนอน.

ในไม่ช้ากิดินก็กลับไป ประมาศ ๓
ก. ท. น้องชายกิดินมาที่ห้อง และสิ้น
หัวโหลอย่างเบา ๆ เขากล่าวมา ก้วย
“เกรซ, พี่ช่างเป็นคนไขนแปลกจริง ๆ” กิดิน
ลุกขึ้นนั่งบนเตียงด้วยความโกรธ “ฉัน ยอร์ช
บอกเรื่องเหลวไหลไว้หรือ?” กิดินถาม
เขาตอบ “ฉันไม่รู้ เรื่องอะไรเลย ยอร์ช
กับฉันไม่ได้พบกันตั้งแต่ก่อนคริสมาส ฉันมา

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีครึ่งมาแล้ว

ทนเพอร์จะบอกพวกฉัน ไค ยินเสียงผู้ชายเข้าไป
ในห้องคนไข้ ฉันคิดว่าถ้าเขาไปคราว
นี้คงพบ เพราะฉันยังไม่ไค ยินเขาออกไป”

ก็ฉันจึงพูดว่า “นี่เป็นเหตุที่น่าประหลาด
มากนะ เพราะยอร์ช ไค ยินออกพอย่าง
เมื่อเขามาพักที่นี่ แต่พักทนายใครไม่ใน
ห้องคนไข้ ค่ะพี่จะไปไค ยิน” ก็ฉันจึงเทียบ
ขึ้น แล้วเดินไปที่ห้องสาวใช้, เช่นเดิม เขา
กำลังหกล้มสนิท ก็ฉันลงมือตรวจ ไค ยินใน
ที่นี้ และทุก ๆ แห่งในห้องแต่หาพบใครไม่
ดังนั้นฉันจึงข้ามไปที่ห้องเด็ก ตรวจทุกที่แห่ง,
แต่ก็ไม่พบเครื่องหมายประการใดที่บอกให้ทราบ
ว่าผมเคยเข้ามาพักที่นี่ นางน่มฉันขึ้น ขณะ
ที่ฉันกำลังหาอยู่นี้ และก็ฉันก็บอกเขา

“น้องชายฉัน ไค ยินเสียงของคน ๆ หนึ่ง”
เจ้าหล่อนตอบว่าไม่ไค ยินอะไรเลย นอก
จากเสียงคนในทะเล (ความจริงฉันนั้น
คลั่งคลมจากเสียงของน้ำในทะเล จึงฟังมากกว่า
ธรรมดา) ครั้นแล้วฉันจึงกล่าววาทะสวัสดิ์
และกลั๊ยไปยังน้องชาย ซึ่งกำลังยืนคอขบะวัง
เหตุการณ์อยู่
“ได้แล้ว” ก็ฉันกล่าวว่า “พออาจสบาย
ไค ยินยอร์ช ไค ยินเขามารทหมาย ไปยังน้อง และ
บอกเรื่องราวอย่างนั้น เพราะว่ามันเป็นเรื่องท

น่าขบขันมากที่สุด ทพ ไค ยินมา ทั้งน้อง
และเขาคงจะนึกในสิ่งอันเดียวกัน. ที่ว่า
ยอร์ชหนึ่งไปยัง ห้อง นอน ของคนไข้ ใน คืนที่
น้องถึงและเขาถึง ทำไมน้องจึงคิดว่ามีคน
เข้าไปในห้องนอนของพวกเขา”

“ฉัน ไค ยินฝ่าเท้าอย่างหนักของยอร์ชหนึ่ง
ยืนคั่นยืนไค ” น้องชายตอบ “เขาหยุด
สักครู่หนึ่งที่ปลายบันได และก็เดินไปตาม
เฉลียงอย่างซัดเจน พร้อมก้มมือประคอง ครั้น
แล้วก็ห้อยอย่างเบา ๆ. ถึงกระนั้นฉันก็รับรอง
ไค ยินว่า ฉันไค ยินเสียงนั้น”

“ถ้าเช่นนั้นพี่จะทำประการใดเล่า” ก็ฉัน
พูดขึ้น “แต่พี่เชื่อว่าไม่มีใครในห้องนั้น
เขาทั้งสองหกล้มสนิท และพบว่าความประหลาด
เขาค่ะ”

เขาตอบ “ตามใจพี่เถอะ แต่ฉันกำลัง
ค้นหาอยู่นะ และบุคคลนั้นแน่แล้วว่าเป็นคน
ไค ยินมา ยืนไค ยิน”

“เอาเถอะ” ก็ฉันกล่าว “น้องควรระ
เลินระไค ยินเสีย” และจึงไปนอนเสียโดยไม่คิด
การวิเศษผลออก และบางทีอาจจะประหลาด
คลั่งไค ยิน”

“ถูกต้อง” เขาตอบ ถึงกระนั้นฉัน
สังเกตเห็นเขาไม่พอใจ “ถ้าฉันไค ยินออก จึงจะ

หนูมี ผลาตพุด, หนูเป็น รักพงศ์

มิน

เรียกพี่ใหม่ และเขี่ยประทู๋ทองนั้นให้ โดัง เทียบ”

กิดินล้มตัวลงนอนซมกับความง่วงข้างแล้ว จึงไม่ค่อยหลับไปไ้ง่าย ๆ เลย แต่ในที่สุดก็หลับลง กิดินรู้สึกว่ประมาณสัก

๒-๓ นาฬิกาเท่านั้น แต่อาจะเป้นเวลานานกว่า เมื่อมันซมของกิดินวิ่งเข้ามาในห้องอีก และปลุก “เร็ว! ลุกขึ้นดูที่หน้าต่าง, พี่จะเห็นชายอายุกลางคนออกจากประตูหลัง.”

กิดินไม่ไปยงหน้าต่างและชักยานหน้าต่างขึ้น แต่ไม่พบใคร. น้องชายกิดินกำลังมองท่อยเหมือนกัน และเขากระซิบว่า

“ฉันจ้ะเงาของ อ้าย แก่นั่นไ้ทาง ประตูหลัง ถ้าไม่มีทางออกก็ต้งผ่านทางนี้แน่นอน”

เราทั้งสองคอยอยู่อย่างเงียบ ๆ ประมาณ ๑๐ นาที แล้วกิดินก็กล่าวว่า “พี่จะวิ่งลงไป ประตูหลัง” เราทั้งสองถลันขึ้นไ้ไปพร้อม ๆ กัน เวลานั้นเป้นเวลาเช้าแห่งฤดูใบไม้ผลิ เหตุการณ์จึงมีอากาศสดชื่น และภูมิภาพอันวิจิตร ครั้นถึงประตูหลังแล้วเราก็กดมือตรงที่หน้าต่าง ประตูหลังก็เปิดลงดังอย่างแน่นอนหนา. กิดินจึงรีบถลันลงและคืนกรวย ๆ ส่วน แนนก็เียว ชายนั้นคงจะไ้ข้ามกำแพงไป. แต่

กำแพงนั้นสูงลิบ และข้ามไ้แล้วแหลมยักไ้ อีกด้วย. นอกจากนั้นแล้วก็ไม่มีทางออกทางใด ดังนั้นเราจึงต้องถลันไปอีก. กิดินกล่าวซมแก่น้องชาย ของ กิดิน ว่า เป้น เหตุการณ์ที่แปลกที่สุดที่เคยไ้ยินมา เขาหัวเราะและตอบว่า เราต้องพยายามและแนยก็กดไ้ไว้มันที่ เขาจะออกไป สิ่งนี้ทำให้ กิดินเห็นไ้ว่าเขายังสงสัยในคนไ้ ในการที่มันมาหาอย่างลึกลับระหว่างราตรีอันสังก

น้องชายกิดินอยู่ไ้ ๔ วัน แต่ไม่มีใครไ้ยินเสียงผู้แปลกหน้าในกลางคืนอีก. วันที่น้องชายของกิดินจากไป นางนม

มาบอกว่าหลานชายคนเล็ก ไม่ไ้ใคร่สยบ กิดินจึงไ้ไปตามหามอ และไ้มาถึงประมาณบ่าย ๓ ล.ท. พร้อมกัน ความเห็นว่เต็กเจีย

หนัก เขาจะกลับมามีอีกประมาณ ๘ ล.ท. หลังจากหามอมาแล้วในครั้งที่สอง เขายกว่เต็กอัยในเขตร ที่นำกลั้วอันตรงราย จึงไ้ไ้ยาไว้ ยานคือร้อยประทวนทุก ๆ ครั้งชั้วโมง เนื่องจากแม่ผมไม่สามารถจะปรน นิยติเต็กไ้คนเียว กิดินจึงต้องไปช่วยเขา

ประมาณ ๑ ค.ท. ในคืนนั้น กิดินไ้ยินเสียงของคนที่หนึ่งซมขึ้นไ้ไ้มาช้า ๆ ถึงนั้นจึงจ้ะแวงสรวมเสียงซมออก ซมจนอากาศ

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีค่าเช่า

เย็นยะเยือกทำให้ชนลึกลับทั่ว คิณจึงบอ
กรียไปยั้งเดียง เธอมีทองของเทียบไว้ ทัน
ไคนั้นเอง มีภาพชายแก่ผู้หนึ่งกินขนมโต
มา กุหลอมอนเขาจะไม่เห็นคิณเลย และ
สังเกตกันว่าเขาไม่ได้สวมรองเท้า แต่เอาถึ
ไว้ในมือ เขาสวมเครื่องแต่งกายสีเทาเก่า
ยัยเย็น ขณะที่กำลังกินขนมโตมาอย่าง
ช้า ๆ นั้น คิณได้ยินเสียงเท้าเจนนทุก ๆ ก้าว
ในที่สุดก็เลยและหายไปในผ้าหึงคนใช้ ทาง
ซ้ายมือ. พร้อมกันไค ยืนเสียงเหมือนอีก
ประตูเบา ๆ
คิณยืน ตก ตกลง อยู่ กับที่ เป็นทลายนาช
เกือบไม่เชื่อนยทาคิวเอง และสัมผัสกับเหมือน
จะพูดว่า “นั่นแหละ!”
มารี สักครู่เมื่อไคยืนเสียงพลางพักกับ
เด็กคนใช้ จึงค่อยพยายามข่มสติและใจให้
กล้านั้น แล้วจึงเดินต่อไปที่ห้องเตียงเต็ก ช่วย
ให้ยานแก่เต็ก ทั้ง ๆ ที่ด้วยสันอยู่ ภายหลัง
ที่เด็กนอนแล้ว พเสียงกล่าวว่าถามขึ้นว่า “มาถาม
คะ เป็นอะไรไปทุกหน้าตาชักมาก คิณหวัง
ว่าคงจะเป็นปกติ” คิณก็ตอบเขาว่าไม่เย็น
ไรดอก ครั้นแล้วก็ออกจากห้องไปตรวจ
ทางฝาตาชวยกันนหาพบไป ฝาที่แน่นหนา
กั้นนั้น จึงต้อง กลับไปนอนอีก ประมาณ ๔

ก.ท. กัง คิณเข้าไปในห้องเต็กอีก ไค
ยืนเสียงประตูเปิดและมีคน กำลัง ลงบันไดไป
จึงถามพลางว่าไค ยืนอะไรอยู่เล่า เขาตอบ
ว่าเปล่า.
อีก ๓๐ นาทีต่อมา คิณออกจากห้อง เต็ก,
ลงไปในส่วนข้างล่าง และเดินตรวจตาม
ข้าง ๆ กำแพงว่ามีทางออกใดนอนหรือไม่ แต่
ก็ไม่พบเลย.
คิณจึงกลับไปนอน และเมื่อคนจนหมอ
ก็มาแล้ว เขาแจ้งว่าเด็กนั้นคือยทเขาแล้ว
แต่เราต้องคอยเฝ้าดูอาการ ทุก ๆ ครึ่ง ชั่วโมง
คิณจึงขอให้หมอทานางพยาบาลมาช่วยสักคน
หมอบตอบว่าเขารู้จักหญิงกลางคนผู้หนึ่ง ซึ่ง
เขาจะส่งมาให้ คิณจึงรีบแจ้งให้ พเสียง
ของเต็ก ไปนอน ใน ห้อง ของ คิณ ใน คืน นั้น,
และคิณเองก็ระยภัยเต็ก ส่วนนางพยาบาล
ใหม่, มิสซิสโจนส์ จะมาเปลี่ยนคิณทุก ๆ
ครึ่งชั่วโมง ขณะที่เขาเปลี่ยนคิณเวลา
๓๒ ล. ท. กัง ก็กระเล่าเรื่องให้ฟังแก่ยัง
ไว้ อีกประมาณ ๕๕ นาทีเขามาอีก คิณ
กำลังอุ้มเต็กอยู่ ก็พอกไค ยืนเท้าคนบน
บันได,
“เฮอ ไค ยืนเสียง คน ข้าง นอก ไหม?”
คิณถาม

หนุ่ม ฉลาดพูด, หนุ่ม รักพงศ์

๐๒๖๓ มิน

“เปล่าค่ะ” เขาตอบ คิดนรู้สึกว่า
ตัวเริ่มสั่นเพราะลมที่พานิดเข้ามาทุกที และ
หยุดทีละอย่าง ทีหนึ่งชายเคยมอกแล้วจึง
เก็นต้อไปอีกสองสามก้าว ครั้นแล้วก็มี

เสียง “กริก” ของลูกบิที่ประตู และค่อ
ไปจากนั้นถึงยบหมก นางนพวงก็ตกลงใน
เปล็ดก็เก่า และถึงต้อไปที่คิดนจำได้ก็
คือ มีสชิส โจนส์ กำลังยกด้วย ยรณดี แตะริม
ปลวกของคิดนอยู่

“มาตามค่อขยงชั่วแล้ว” เธอปลอย “น
เห็นจะเปนเพราะคุณนายมีความวิตกมากเกินไป
โปรทอนญาทให้ คิดนเรียก พลเสียงเขา กลับมา
นะคะ และมาตามจะ ไ้ ไปพักผ่อนเสียบ้าง”

คิดนค่อขยงจะไปห้อง นอนค่อ เมื่อ ๔ ก.ท
แล้ว, แต่ค่อขยงปลุกด้วย ถึงกระนั้นคิดน
ตนเอา ๗ ก.ท. ขณะเมื่อ นางพยายาลนำ
น้ำชามาให้ และบอกว่า ความร้อนของ

เกิดกลดลงแล้ว คิดนถามด้วยความกังวลว่า
เขาได้ให้ยาลดค่อขยงตามเวลาแล้วหรือ คือ
๔ ก.ท. ๔ ก.ท. ครึ่ง และ ๔ ก.ท. “เจ้าคะ”
เจ้าหล่อนตอบ “พลเสียงนงอยบนเกาะเท้านชน
ส่วนคิดนนอนบนเตียง. คิดนทั้งสองมิได้ทาง
ไปเลย” คิดนพอใจบนอันมากทั้งนั้นเขา
จึงมิได้เห็นและได้ยินอะไร.

คิดนมีความวิตกนค่อขยงเป็นเหตุลนค่อขยงกล่าว
ว่า “เด็กชายคนเล็กทนายรณนค่อขยงสยขย
แล้ว และรู้สึกลังโถมมากเมื่อถึงวันที่ ๖ หมอ
บอกให้หยุดให้ยา” คิดนจึงทำให้พลเสียงกลใน
เวลากลางคืน ส่วนมีสชิส โจนส์ จักการงาน
ในเวลากลางวัน

คิดนกล่าว วรค่อ ส่วค่อ แก่ พลเสียงเมื่อ
๓๓. ๓. ๓๓๓, และแนะนำให้เจ้าหล่อนสวม
เสื้อคลุม ทั้งยังให้ให้หนังสือทนายอ่านไว้
ให้ควย คิดนคงไปขยงเตียงนอน แต่ในไม่
ช้าก็ค่อขยงตนขึ้นโดยเสียงร้อง อันค่อขยง พลเสียง
ผู้ซึ่งกำลังวิ่งเข้ามาในห้อง พร้อมกับเด็ก
คนไข้อยู่ในวงแขน คิดนจึงรีบเกิดมาจาก
เขาและกักควยเสียงอันหนักแน่นว่า

“ฮุมกระขย ๗ หนอย ขย่าปลอยหัว
เปล่าๆ เช่นนี้” คิดนจึงกมลงหยิบฉาอยู่ที่
นอนของคิดนค่อขยงเด็กเสียบเรียวขย ครั้นพอ
จะกลับไปยังยงห้องของเขา แต่ทันใดนั้น
พลเสียงก็ค่อขยงเข้ามาลงและร้องขึ้น “อย่า! อย่า
เจ้าคะ อย่าลงไป เมื่อตระกน มีชายแก่ทนาย
กล่วค่นทนงอยค่นน”

“เหลวไหล” คิดนเกลื่อนรอย “เจีย
รุตเทียนนเร็ว” เราอยู่ในที่มืดเป็นเวลานาน
นอกจากแสงจันทร์ซึ่งลอคมาทางหน้าต่างทำ

พ.ศ. ๒๔๗๐

ตอปปี้จากแม่

นั้น “กลัวยุ่งเหยิง” แล้วเราก็ออกจากห้อง นำเด็กไปใส่เปลไว้อย่างเก่า และเล่าว่าเขาหนีไป ก็คืนหันไปถามพลียงว่าอะไรจึงเกิดขึ้นจนทำให้เจ้าหล่อนมีความตกใจมาก.

“มาถาม” เจ้าหล่อนเริ่มบรรยาย “ก็ฉันรู้สึกว้าวุ่นนอน เหลือเกิน คิดจะลงไปวิงประตอานชนมย์และโซซาสัก ๓ แก้ว จึงลงบันไดไปพร้อมกบไม่ ชักไฟ ๓ กล้อง พอถึงชั้นเบ็ดประตออาหาร. และเริ่มจะชักไม้ ชักไฟก็พอดูเห็นชายแก่ผู้หนึ่ง กำลังนั่งอยู่ที่เก้าอี้หน้าเตาไฟ เขากำลังถือครองเท้าของเขาอยู่ ก็ฉันเดินออกจากห้องและกระโดดขึ้นบันได ครั้นยืนตรงอยู่สักครู่หนึ่งว่าจะชวนคนมาคุยก็กลัวหรือไม่ ก็เลิกละไปยืนเสียงเขากำลังออกจากห้องอาหาร และตรงขึ้นบันไดมา. ก็ฉันคิดว่าพอแก่ได้ ก็เดินเข้ามาในห้องนี้”

“เขาเอะ” ก็ฉันปล่อย “เขาคงจะแปลกใจเหมือนกัน ที่เรารู้ว่าฉันได้เคยเห็นเหมือนกัน และการที่ฉันเห็นนั้น ฉันรับว่ามัน คือ “ผี” แต่เป็นผีที่ไม่ทำอันตรายแก่ใคร ฉันได้นึกและคิดอยู่นานแล้ว และรู้ว่าคงเป็นปีศาจที่ปราศจากอันตราย ก็ละ

ฉันจะอยู่เป็นเพื่อนเธอ พุ่งนั่งคุยตามหมอลว่าขายห้องเรือนได้ไหม. และฉันไม่ต้องการทำให้เธอ เล่าเหตุการณ์ ที่ เป็น มาแล้วนี้ แก่คนไข ออกสังคมนั้นเลย เพราะเขาเป็นคนโง่ ซึ่งฉันเชื่อว่าเขาคงจะต้องเล่าเราไปเป็นแน่ และเราจะคงอยู่ที่นี่จนกว่าพ่อแก่จะทะเลาะ ไปเถาะไปนอนเสีย ลืมเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วให้หมด แล้วเราจึงจะพักกันใหม่ในเช้าพรุ่งนี้”

วันรุ่งขึ้น เราได้ จัดบ้านใหม่ ตาม อนุญาตของหมอ เราห้องนอนของก็ฉันเป็นห้องนางนม ห้องแก่งตัวเป็นห้องหลานหญิง และใช้ ห้องนางนมเก่าเป็นห้องของก็ฉัน นางนมอยู่ในห้องหลานหญิงคนแรก

ก็ฉันได้เล่าถึงการพลัดคนแก่ในคืนก่อนให้เขาฟังทั้งหมด และพูดว่า “ฉันเชื่อใจว่าบ้านนี้คงจะเป็นบ้านดีสิ่ง และอีกฉันก็ชอบบ้านนี้เอง”

ฉันสรวลว่า “ฉันไม่ชอบจริง ๆ” แต่ดูเหมือนจะไม่ทำอันตรายใคร ๆ อย่างใดเลย จริง ๆ ด้วย ไม่เคยมีสิ่งใดซึ่งจะทำให้ฉันกลัวและตกใจ” ก็ฉันพูดอย่างหนักแน่น และให้เขาสัญญาว่าจะไม่ออกกับคนไข้หรือใคร ๆ เลย.

มิสซิสโจนส์ จากเราไป ในอาทิตย์ หลัง

หนูมี ฉลาดพุด, หนูเป็น รักพุงค์

มิน

เกิดกันหลายวันหลายคืน ในราววันหนึ่ง คิฉิน
ได้ยื่นเสียงรุมเยลกลหน้ากินไปเดินมา ตลอด
บ้าน จนเสียงนั้น คิฉิน ชื่นกัน เสียแล้ว
คิฉิน ก็ทราบข่าวมาจากอเมริกาว่า พี่สาว
ของคิฉิน จะถึง บ้าน ใน อาทิตย แรก แห่งเดือน
มิถุนายน ฉะนั้นเด็ก ๆ ต้องไปจากเรารววันที่
๓๐ โดยเหตุนี้จึงได้เขียนจดหมายให้ สาม ของ
คิฉินลงมา เพื่ออุบายตกลงกันสัก ๓ อาทิตย
ว่าจะเปลี่ยนแปลงเคหะสถานประการใด. ฉะ
คงจะยังอยู่บ้านนั้นต่อไปจนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน
เท่านั้น. แต่หมอยังชักขวางไม่ยอมให้
คิฉินกลับยงลอนดอน ทั้งนี้ทำให้ คิฉินรู้สึก
ไม่ชอบต่อความกึกก้องของคิฉินในย่านฝั่ง
นั้น จึงไม่เคยกล่าวถึง เรืองผล ในจดหมายที่
ถึงสามเลย แต่บางครั้งเขาได้เอ่ยถึงเหตุการณ์
แห่งวาทะ แรก ของเขา ฉะนั้น อย่าง ชย
ชนิก กระนั้นคิฉินก็คงยั้งยั้ง.
เมื่อถึงกำหนดที่ตกลงกัน คิฉินรู้สึก
สนใจและก็ใจที่คิดว่าสามคิฉินคงมาอยู่ ด้วย
ในวันรุ่งขึ้น. เขาจึงภายหลังเวลาบ่ายประมาณ
อาหารเช้า. เราทั้งสองก็ไปเที่ยวกันฝั่ง
ทะเล คิฉินนั่งคอยเขาอยู่ที่ชายทะเล ขณะที่
เขากำลังเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวอยู่ในโรงอาบน้ำ
น้ำ ครั้นเสร็จแล้วก็มานั่งลงข้าง ๆ คิฉินและ

เอ่ยถึงเรื่องของเราทันที

“ฉันคิดว่าเธอคง จะ ไม่ไ้ยื่น เสียง แหก
ผู้ แยก หน้า ใน เวลา กลาง คืน เลย จริง ไหม
เกรซ ?” เขาถาม “ฉันหมายความว่า
ว่าผู้ชายที่ฉันได้ ยื่น คืน ที่ ฉัน มา อยู่ เมื่อ ครั้ง
ก่อน” คิฉินได้ โอกาส จึงเล่า เรื่อง ที่ ยัง เกิด
มาแล้วให้เขาฟัง เขาฟังอย่างสนใจมาก
“เธอถามใคร ๆ ถึงเรื่อง นี้ ฉะ ?”

เขาถาม

“เปล่าเลย คิฉินไม่อยากจะให้พวกคนใช้
เพราะชาวคอนวอลเหล่านั้นถือศีลอย่างเคร่งครัด”

“ก็แล้วเราจะไปลงมือสืบสวน ตาม ลำพัง
ต่อไป” สามคิฉินกล่าว “ก่อนอื่นฉัน
อยากทราบว่า ถ้าคิฉินเข้าไปปลุกเครื่องแต่ง
ตัวนั้น ทดถึงไหน คิฉินรู้สึกมากเหลือเกิน.
และเข้าไปทางเคียวกับบ้านเรา เข้าไปตรวจ
ดูเคียวกันเถอะ”

เราพากันเข้าไปในโรง และเดินนาน
อยู่ จนกระทั่ง คิฉินนึกขึ้นได้ ว่า เวลา ย่ำ สอง
ด.ท.จะเป็นเวลาฉันขึ้น และจะท่วมปากถ้า
หมก. ดังนั้นเราจึงต้องถอยออกมาถึงโรงอาบน้ำ
เขาเทียนไซและ โคมไปด้วย ในวันรุ่งขึ้น และ
ตรวจสถานที่อย่างละเอียด.

ภายหลังเวลาบ่ายประมาณ อาหารกลางวัน

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีศาจเฒ่า

ในวันนั้น ยอร์ชถามทีดินว่า มีห้องใต้ดินอยู่
ไม่ ทีดินตอบว่ามี เขายกกว่าเขายกกลง
ไปทีดินบอกเขาว่าทีดินเองก็ยังไม่เคยลง
ไปทีดินจึงแต่มาอยู่ที่บ้าน ทีดินจึงเข้าไป
เขาถูกกฏแฉ ซึ่งแขวนอยู่ในครัวและเทียนเล่ม
หนึ่ง กฏแฉที่ใส่ประตูห้องนั้นใต้ที่จะลงไป
นั้นผิดมาก แต่เขาก็ไขออกจนได้ เขาคิด
ลงบันไดไปหลายชั้น จึงลงพบซึ่งเป็นทนาย
ทางบ้านที่สีกของห้องที่สองมีประตู เขาพยายาม
ไขที่คานแต่ไร้ผลเพราะติดกฏแฉ.

“ฉันเชื่อว่าประตูนี้ต้องไขออกได้ถ้าหาก
เราไปตรวจเมื่อเช้านี้เป็นแน่” เขาเอ่ยขึ้น
“ลองเอียงหัวของเข็มนาฬิกาประตูนี้” เธอจะ
ไขมันน่าจะเลอย่างชัด”

ทีดินทำตาม และไขมันเหมือนกันกับทะเล
อยู่ติดกับประตูคนที่เก็บว สามทีดินไม่คิด
ว่าทะเลอยู่ใกล้ถึงเพียงนั้น แต่เขาเชื่อว่า
บางเวลา เมื่อน้ำขึ้นสูงมาก ๆ คงท่วมเข้ามา
ถึงห้องใต้ดิน “คช” เขาชี้ให้ครอย
ทีดิน “นั่นแหละรอยน้ำ”

สามทีดิน เขาใจใส่ และ คงใจจะ เขาก็เผย
ร่องอันลึกลึ้นให้จงได้ เมื่อเรารับประทาน
อาหารค่ำเสร็จแล้ว เขาชวนทีดินไปกินเล่น
ที่ชายฝั่งทะเล. ยอร์กคนใช้ว่าไม่ต้องการ

เพราะเราอาจจะถลันมาก และเนื่องจากเรา
อยากจะให้พวกนั้นนอนเสียก่อน เราคงใจจะ
ลงไปห้องใต้ดินคนนั้นเพื่อที่ว่าพวกเขาจะ
หลับ

เราถลันจากกินเล่นเวลาประมาณ ๑๐ ล.ท.
ก็เหมือนสาวใช้เข้านอนกันหมดแล้ว ทีดิน
ขึ้นไปที่ห้องนอนเขาเหล่านั้นเพื่อจะบอกให้
รู้ว่าเราถลันกันมาแล้ว แต่ไม่ต้อง
การให้เขาลงชั้น เขาก็แจ้งกับไฟหมดทุก ๆ
ห้อง ทุกเทียนไว้สองเล่ม ครั้นแล้วเข้าไป
นั่งคุยกันในห้องกินเช้า สักครู่หนึ่งยอร์ช
เอามือของทะเลพกว่า “ฟังสิ” ทีดิน
ไม่ไต่ขึ้นอะไรแต่รู้สึกได้ว่าใจเต้น และเสียงน้ำ
ทะเลก็ดัง “ลงไปทีดินที่ห้องใต้ดินกันเถอะ
สามทีดินชวนขึ้น เราถลันขึ้นไปจนทะเล
เขาไขประตูนั้นได้แล้ว เขาก็พากันลงไป

แต่พอถึงชั้นที่สี่ก็ลึบพิศ เทียนของเราก็หมด
ทีดินกำลังจะจุดเล่มของทีดินใหม่ แต่ยอร์ช
ผู้ซึ่งเดินไปข้างหน้า หันหลังมากระซิบกับ
ทีดินว่า “อย่าจุด ที่นั่นแสงสว่างพอแล้ว”
เวลานี้เราอยู่ในห้องที่หนึ่ง ห้องที่สอง

อยู่ใต้ห้องรับประทานอาหาร— แลดูกระจำไป
ด้วยแสงจันทร์ เราเดินตรงไปทางช่องที่เข็มนา
กันไต่ขึ้นทีดินได้ประสพภาพที่ทีดินจะลึบไม่ได้
เลยตลอดชีวิต มีชายแก่ ๒ คนอยู่ในห้อง

หนูมี นกตกพูด, หนูเป็น รักพงศ์

มิน

นั้น กำลังต่อสู้กันอย่างน่ากลัว ก็ฉัน
เกือบจะร้องขึ้นด้วยความตกใจ แต่ยอร์ช
ยืดอกไว้เสียแน่น และโยนหมัดมาแฉะ
ก็ฉันจำว่าคนหนึ่งได้ว่าเป็นคนเดียวกับที่ฉัน
เคยเห็นที่นั่นใด เวลานี้เขามักในมือ ชาย
อีกคนหนึ่ง พยายามจะแย่งมิกเล่มนั้นแต่ไม่
สำเร็จ เขาล้มลงและถูกแทงทะลุเข้าไปในหัวใจ
ชายผู้เข้ามาจากนอกจากมัลด์ ซักผ้าเช็ดหน้า
จากกระเป๋าเช็ดมิก และเดินตรงไปที่ประตู
เขาเปิดประตูนั้นออกและกลับเข้ามาอีก เขาก็
เขาลงทรวงกว้างซึ่งนอนอยู่ ฟันนั้นเมื่อเป็นที
พอใจว่าทนายแล้วจึงลากศพไปที่ ประตู และ
ผลักออกไป ก็ฉันได้ยินเสียงกลัวย่นน้ำกระซาย
ชายผู้กระทำการ ผาฏกรรม นั้น ยึดประตู ดัน
กุดญแจ แล้วออกจากห้องไปทางที่เราเข้ามา
ขณะที่เขาชนันใดไป ยอร์ชกระซิบกับฉันว่า
เราคงตามไป เราเห็นเขาเข้าไปในห้อง
รับประทานอาหาร เบิกตู้และหยิบขวดออกมา
โยนหนึ่ง เขาวินเหล้าลงในแก้วและดื่ม ภาย
หลังที่ เขาวาง ถ้วยแก้วลงบน โต๊ะเขาเดินไปนั่ง
บนเก้าอี้ข้างเตาไฟ, สักครู่หนึ่ง, เวลานั้น
เหมือน เป็น เวลาที่ น่ากลัว ที่สุด สำหรับฉัน,
เขา—เหลียวดูรอบ ๆ กลัวย่นฟังเสียงอะไร แล้ว
ก็ถอยร่นหนีออกไป. (เรารีบถอยไปจากประตู)

และเดินขึ้นบันไดไป เราได้ยินเสียงหยก
เสียงลูกบิดหมุน เสียงประตูเปิดอย่างเดิม
แล้วก็เงียบงัน

สามของก็ฉัน เอยฉัน ด้วย เสียง ประหลาด
ซอกล “เสิร์ฟกันทีละ จุกเทียนของเราขึ้น
เร็ว ๆ เข้า” ก็ฉันฟังรู้ สักว่า ได้ ทำเทียนของ
ก็ฉันตกเสียตามทาง ยอร์ชจึงจุกเทียนของ
เขาและเบิกไฟในห้อง “เรานั่งกินสักประเดี๋ยว
เถอะ และดื่มอะไรสักหน่อย” เขาพูด
ก็ฉันมองดูบนโต๊ะ.

“อย่าเอาถ้วยของผีให้ก็ฉันนะคะ” ก็ฉัน
บอกเขา

“ถ้วยที่ไหนกัน?” เขาถาม “เออ
หมายความว่าอะไร?”

“ถ้วยที่เขากินนะคะ” ก็ฉันตอบ

“ฉันไม่ยกเห็นเขากินเลย” สามก็ฉันพูด
ด้วยความปลากใจ

“จริง ๆ” ก็ฉันยื่นคำ “ก็ฉันเห็นเขา
กิน” ก็ฉันมองดู ๆ ก็ฉันเห็นเขาวางแก้วไว้
แต่ไม่มีแก้วที่นั่นเลย!

ก็ฉันกินเหล้าวัน ๆ เกือบครึ่งแก้ว
ใหญ่ การที่จะพูดว่าก็ฉันนั้นยังไม่เพียงพอ
เพราะก็ฉัน ต้องเกาะแขนสาม ของก็ฉันไว้แน่น
ซ้ายยังสั่นเสียใหญ่ “เราได้เห็นสิ่งที่น่าสยด

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีศาจเฒ่า

สยองอย่างที่สุดคนละ” กิดิน พุกภัยสำ
“แน่ละ, ไม่ต้องสงสัยเลย” เขาตอบ “ชาย
นั้นใช่ผู้ชาย อีกคนหนึ่ง และ โยนศพ ลงไปใน
บ่อหรือดำหรืออะไรก็ตาม เราไปนอนกัน
เสียทีเถอะ”

เราเดินเกาะ แขนกันขึ้นไปห้องนอน แต่
นอนไม่หลับอยู่ยาก่อนที่กิดินจะหลับ ยังได้
ยินเสียงแขกของเราเดินลงไปข้างล่างอีก

รุ่งเช้า กิดิน คนชั้น รุ่ง สัก ปวด ศีรษะ และ
ไม่สบายมาก สามกิดินแนะนำให้นอนหนึ่ง ๆ
กิดินถามเขาว่าทำอะไรต่อไป

“ฉันตั้งใจจะไปตรวจถ้ำอีก” เขาบอก
“ถ้าเช่นนั้นกิดินจะต้องไปด้วย”

กิดินลุกขึ้น รู้สึกตัวคล้ายกับกำลังคนหนึ่ง
แล้วเราก็ออกเดินทาง แสงสว่างในกลางวันที่
ให้กิดินลุกขึ้น กิดินเอาโคม ๒ ใบ เทียนไข
๑ เล่ม ไม่ ชักไฟลงห้องหนึ่งไปด้วย เราใช้เวลา
อีกชั่วโมงก่อนหน้าขึ้น กิดินต้องขอเพิ่มเติมว่า
ก่อนที่เราจะออกเดินทาง ขอรชลงไปที่ห้อง
ใต้ ที่ดิน ๒ ก็ประตูที่ติดกุญแจแน่น และพบ
บ่อหรือโพรงลึกข้างนอก เขาหาโคมไฟหนึ่ง
และวางไว้บนธรณีประตู แล้วกลับออกมาใส่
กุญแจประตูทางที่จะลงไปห้องล่างเสียและเก็บ
ลูกกุญแจไว้ ในกระเป๋าสีเสื้อของเขา

เราไปถึงฝั่งทะเล พยถ้ำน้ำ และกิดิน
ตรวจตรา บางแห่งถ้ำนั้นแคบและสูง บางแห่ง
ก็ต่ำจนเราต้องก้ม ขอรชเห็นหน้า กิดินเกาะ
ชายเสื้อของเขา และรู้สึกว่าเขาเดินไปไกล
ทั้งหลายไม่

ในที่นั้น เราได้เห็นแสงสว่างลอบเข้า
มา กิดินร้องกรี๊ดขึ้น แต่ขอรชปลอบกิดินว่าไม่
มีอะไรอีกแล้วที่จะต้องกลัว กิดินบอกว่า กิดิน
เชื่อแน่ว่า เราจะต้องพบ ทราบศพชายผู้นั้น
“เราจะไม่พบเลย” เขาพูด “มันคงต้องลอบ
ไปที่อื่นนานแล้ว”

เราเดินต่อไป และในที่สุดก็แลเห็นว่าแสง
สว่างนั้น มาจาก โคม ที่สาม ของ กิดินวางไว้ ที่
ประตูนั้นเอง มันอยู่สูงประมาณ ๑๐ หรือ ๑๒ ฟุต
เหนือศีรษะเรา และเวลาที่เรามาถึงถ้ำถ้ำออก
ขอรชพยายามจะ ขึ้นไปบนบันไดโดยบันไดอันหิน
แต่กิดินไม่ยอมให้ ไป

“เราไปเสียจากที่นั่นกลัวเด็กกระ” กิดิน
ขอร้อง

ขอรชได้ เหยยขึ้น ช่าง ทำให้กิดิน ปลากใจ
มาก “ฉันอยากได้เสื้อมาชุดหามักที่ชายแก่
นั้นส่งไว้”

“ที่ไหนคะ ?” กิดินถาม และเขายก
ว่าเขาเห็นชายนั้นส่งไว้ ที่พนในถ้ำ นั้นเป็น

หนูมี ฉลาดพูด, หนูเป็น รักพงศ์

มิน

สิ่งแปลก เพราะคิดไม่ได้เห็นตอนนั้นเลย แต่ รัชความลำบากเนื่องจากการเจ็บของหลานชาย
ว่าคิดไม่ได้เห็นเขาคิดและยอชไม่เห็น แล้วก็สนทนาเรื่องอื่น ๆ

เรากลับไปถึง เทวชิ นอนลงช เวลา ต่อจากนั้นสี่สี่ ร.— พวกชนกันน้องสาว
นาฬิกา เมื่อเราออกจากปากถ้านาฬิกาเยาะ ของเจ้าหล่อนว่า “ไหน ๆ มาตามก็จะย้ายไป
ขึ้นมาถึงแล้ว ก็นั่นเราจึงรีบกลับ ในเวลา เร็ว ๆ แล้ว ฉันเห็นว่าเราควรจะบอกเธอเสียว่า
ย้ายยอชไป ขอยืมครวค และเสียม เพื่อจะชก เหตุใดเราจึงพยายามชักชวนไม่ให้เธอ มาอยู่
พื้นที่อง ใด ก็ ฉันไม่ยอมลงไป แต่ให้เขา บ้านนี้”

เช็กประตูไว้ และคิดนั่งคอยในห้องกินข้าว น้องสาวพุกก็หารยอช คิดนัยและ
ประมาณชั่วโมงหนึ่งลงไป ยอชกลับขึ้นมา ข้าเลื่องคาบยอชครั้นแล้วพุกขึ้น “ยอช
พร้อมด้วยภักดีสิ่งหนึ่ง ยาวและสมีจยเชอะ เธอคิดใหม่ว่าเราควรจะบอกเขาว่าเรารู้สาเหตุ
คเหมือนครั้งหนึ่งใช่เป็นกฤษของชาวสะเปญ แล้ว?”

“นั่นแหละมีคนเห็นชานันใช่” เขา “แน่นอน, เธอเล่าให้ข้าฟังก็แต่คน”
บอกคิดน คิดนจึงเล่าเรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับแต่มา

“ก็แล้วละ, คิดนจึงจะไปจากบ้านน อยู่บ้านน
โดยเร็วที่สุด” คิดนพุก “ไม่มีอะไรที่จะทำ “ถึงคราวท่านละ ทารุเล่าเรื่อง ของฉันให้
ให้ คิดนนอนอยู่ในบ้านคนเกี้ยวใด อีก แม่แก่ เราฟัง.” คิดนพุกขึ้นเมื่อจแล้ว
คนหนึ่ง คิดนไป ให้แน่นอนดองคตหายไปให้ มิสซิส ร.— คงคนเล่า นคือเรื่องที่เขา
เจ้าของ บ้านเก่า ขอให้เขามาหาคิดน เข่นวนน บอกเรา.

คิดนเชื่อที่เคยว่า เขาคงขายยอช ลักขณนใด “บ้านเข่นของชาย ๒ คนพี่น้องในตระกูล
บ้าง คิดนยังจำได้ว่าเขาเคยอ่อนน้อมไม่ให้ ๓.— สร้างชน ๑๐ หรือ ๑๐๐ ปีล่วงมาแล้ว เขา
คิดนมาอยู่กัน คิดน ฟังทราบดียวนเองว่า ขอแค่ล้าถึง ๒ คนเท่านั้น และไปชื่อว่าเข่นโจ
เหตุใดเราจึงชักชวนเข่นนักเข่นนา” หนึ่ภาษที่ล้าคณที่ล้าในแถบนี้ เขาจะระสม

หญิง เจ้าของ บ้าน ทั้ง สอง มา ถึง เวลา ทรัพย์สมบัติได้เป็นจำนวนมาก ภายหลังมีเหตุ
๑.๓๐ ค. ท. เขาแสดงความเสียใจ ที่คิดนได้ อย่างหนึ่งทำให้เขาเกิดวิวาทกัน และมีเสียงพุก

พ.ศ. ๒๔๗๐

สองปีศาจไฉ่

กันว่า ทอม, น้องผู้เป็นคนโลภน้อยกว่าพี่ชาย
ได้หลังรักสาวงาม ชาวสะเปญคนหนึ่ง แต่ไม่มี
ผู้ใดทราบ ความจริง ว่าเป็นอย่างไร ต่อไป และ
ทอมหายไป เจมส์อยู่คนเดียวต่อมาหลายปี
เขาไม่เคยพบเจอกับคนอื่น ๆ เลย มีคนเห็นไฟ
ในย่านทุกตลอดรุ่งย้อย ๆ และคน ตามแถบนี้
เคยได้ยินเสียง ร้องครวญคราง มาจากในบ้าน
ในที่สุดผู้ว่าราชการจังหวัด ทราบเรื่อง ที่ทอม
หายไปอย่างลึกลับ จึงให้ตำรวจมาถามเจมส์ถึง
เรื่องน้องชายของเขา เจมส์ปฏิเสธว่าไม่รู้
เรื่องราวอะไรเลย คำให้การของเจมส์ไม่เป็น
ที่พอใจของตำรวจ วันรุ่งขึ้นก็มีหมายสั่งจับ
เจมส์ในถานเป็นผู้ร้ายฆ่าน้องตาย เจมส์ถูกนำ
ไปขังในคุกทรู โร แต่ก่อนที่จะถึงเวลาไต่สวน
เขากลายเป็นบ้า เขาสารภาพว่าได้ฆ่าน้องชาย
๓ ปีมาแล้ว เพราะทอมทำใจ ใจระแ่งสมัยที่
ครั้งหนึ่ง และจะไปแต่งงานที่ เวสต์ อินส์
เจมส์เป็นคนโลภมาก เขาไม่ยอมให้สมัยที่
แก่น้องชายแม่แต่ครั้งหนึ่ง จึงตั้งใจฆ่าน้องเสีย
ภายหลังที่ฆ่าทอม และ โยนศพ ลงทะเลไปแล้ว
เขาหาสมัยที่ซึ่งเป็นส่วนของน้องไม่พบ และ

ก็เดินมาเขาเที่ยวค้นหาในทางลับ ในกำแพง
ทุก ๆ คน

มิลส์ ร. — หยุคสักครู่

“ก็ฉันเชื่อว่าเธอคงได้เคยเข้าไปในทางลับ
นั้นแล้วกระมัง ?” เขาถาม

“เปล่า, เราไม่เคยเห็นทางนั้นเลย.” ก็ฉัน
ตอบ.

เขาพูดต่อไปว่า “ก็แล้วก็ฉันจะนำเธอ
ไปดู.”

เราพากันขึ้นไปข้างบน มิลส์ ร. — ซ
ให้เราเห็นว่าผนังข้างซ้ายของห้องคนใช้เปิดไว้
เราเข้าไปในทางนั้น มีชั้นหินอยู่หลายชั้น
มิลส์ ร. — บอกว่าเป็นทางลับมีที่ของ ๒ ฟันอง
นั้น ทางลับนี้พ้นคนพบภายหลังที่เจมส์ตายใน
โรงพยาบาลมาแล้ว ๒๐ ปี

ทรัพย์สินมีของเจมส์ตกไปเป็นของญาติ
ห่าง ๆ และบ้านเขาให้คนเช่า แต่มีน้อย
คนนักที่จะมาอยู่ที่นี่

มิลส์ ร. — พักว่า เขาได้เคยค้นจนยาล
ว่าอย่าให้ ก็ฉันเห็นผล เลย เมื่อเขาเล่า เรอนั้น
แล้วก็ลากลับไป

๓. ก็ฉันมีความเสียใจที่เขียนเรื่องนี้ ภายหลังเหตุเกิดขึ้นหลายปี เพราะฉันจึงไม่สามารถ
จะสืบหาหญิงเจ้าของบ้านเหล่านั้นพร้อมทั้งนางพลึงผู้ซึ่งได้เห็นปีศาจในถ้ำด้วยเหมือนกัน.

หนูมี ฉลาดพูด, หนูเป็น รักพงศ์

๐๖๖๘ มิน

ภายหลังที่หญิงคนไปแล้ว ยอร์ชชอกก็
คิดว่าเขาคงใจอยู่เฝ้าผู้ชายแก่นั้น เรานั่ง
คอยอยู่ในห้องนอนของกิดิน — เวลาประมาณ
๓.๑๕ ก. ท. เราได้ยินเสียงเขาลงบันไดมา
และเห็นเขาหายเข้าไปในฝานั้น อีก ๕ นาที
ต่อมา ยอร์ชก็ออกมา กิดินก็เตือนพากันเข้าไป
ในทางลับซึ่งมีสวิตช์ ว.—พาเราเข้าไปเมื่อตอน

เย็น ที่แรกกิดินไม่เห็นอะไรเลย ลึกครู่หนึ่ง
เราเห็นชายแก่นั้นคุกเข่าอยู่ กิดินคิดว่าเขา
มองดูในหีบ แต่ยอร์ชบอกว่าเขากำลังเช็คช่อง
เล็กช่องหนึ่งจะเป็นอะไรก็ตาม เขาค่อย ๆ
หย่อนตัวลงไปในนั้นแล้วหายไป
เราออกจาก เทรอช ยินนอน ลอธ — ในวัน
รุ่งขึ้น

จบ

แล้ว

๔. การระงับรักษาสุขภาพของประชาชนนั้น เป็นหน้าที่แรกอย่างหนึ่งของ
การปกครอง จะเป็นแห่งชาติหรือแห่งท้องถิ่นก็ตาม

กองบรรณาธิการ กรมสาธารณสุข

บุศรี-วิลัย

โดย

๑. ระวีวีย์

ลูกเทนนิส ได้กระโดดขึ้น แล้วก็ ตกลงยัง
พื้นดินเป็นทวายเพื่อกระโดดขึ้นไปกระทั้งตก
ลงในทะเล เผลอในน้ำพร้อมกับเสียงค่อย ๆ
และน้ำฟองขึ้นเป็น หย่อมน้อย ๆ อยู่ หย่อมหนึ่ง
ที่นั่นมีสุนัขตัวหนึ่งวิ่งไล่ กระโจน ลงน้ำ
และคาย เอาลูกหนัง นั้นกลับมา ทางผู้เล่น ซึ่ง
วิ่งเรียกสุนัขพร้อมกับความแซบ "ก็มาก
แป้น"

"สวัสดี" เสียงนางสาวสุศรีวิ่งขึ้น.
"ต้องป๊วย สวัสดีค่าว่าลูกหนังแป้น. แป้น
วิ่ง, คุณวิลัย น่าสงสาร ช่างเคราะห์ร้าย
วิ่ง!"

"กรี๊ด, เต็มที" นายวิลัยตอบด้วยเสียงตลก
"ผมวิ่งเล่นยิ่งเร็ว"

ครั้นแล้วทั้งสองก็ต่างเล่นต่อไป ต่างวิ่ง
บ้างกระโดดบ้าง มีเสียงใช้คำภาษาอังกฤษ
สองสามคำด้วยสำเนียงอันซึก จนเกินเสียงจริง
ความวิ่งทั้งสองคนรู้จักแต่ภาษาไทยเท่านั้น

คราวนี้นายวิลัยพยายามคิดทำให้บอลกลิ้ง
กับเกรงว่าจะไปตกทะเลลึก ฉะนั้นลูกเทนนิส
วิลัยก็ไปไม่ถึงดังที่เขาตั้งใจมากล้นมือ และ
มักจะตกคาบ่ากันหอยเพี้ยนเอง เมื่อเล่น
อยู่อย่างนี้สักครู่หนึ่งปรากฏว่านายวิลัยเป็นฝ่าย
แพ้ ผู้เล่นทั้งสองวิ่งเข้าหากันด้วยอาการ

ฉ. วรรณคดี

มิน

“เห็นอัย ย้ายนายวิชัยหอยเหินหอยมากตาม
กรรมคาของผีแพะ ส่วนนางสาวชูศรีหน้าแฉะ
หอยๆ และ โยนไม้แรกเกิดไล่เน

“แกตัวใหม่ละคะ ?”

นายวิชัยหน้าพิกา แล้วตอบว่า

“สียหน้าพิกาแล้ว และแกออกจากร้อน
เกินไประคบ”

“คุณคร้ามกินนหรือคะ ?”

“ผมคร้ามคุณอยู่เสมอ”

“จริงหรือคะ ?”

“สัตว์ทกล้องมาก ผมคร้ามทุกคน”

“คุณเห็นว่ากินนกล้องมากหรือคะ ?”

“หล่อนพอใจเช่นเดียวกับหญิงทุกคน ที่ได้
รับความชมเชยจากชาย

“ผมรู้สึกว่าคุณกล้องมาก และกล้อง
ทุก ๆ อย่าง”

“ก็... ขอยกคุณ”

“จริงหรือคะ? ผมอยากจะเขียนเป็นเรื่อง
อ่านเล่น สักเรื่องหนึ่ง”

“นางสาวกล้อง” และผมชื่อว่า “นายอชฌ์”

ทั้งสี่ทางกล่าวคำสนทนาเหล่านี้ในขณะ
ที่ช่วยกัน ม้วนตาข่าย และถอนเส้าข้าง ทาข่าย

นั้น นายวิชัยหน้าพิกา กล่าวถึงคนชายทะเล
แห่งหนึ่ง ในบริเวณหัวหิน ซึ่งเป็นตำบลที่ชาว

พระนครเลือกสรรสำหรับพักผ่อนในฤดูร้อน

เมื่อมันตาข่ายแล้ว นายวิชัยก็เป็นผู้ยก
ขึ้นข้ายัน แล้ว ชวน นางสาว ชูศรี กินไปตาม

หาดทราย

“กินนไม่เข้าใจเลย,” นางสาวชูศรีกล่าว

ขึ้น “ว่าทำไมคุณถึงต้องแยกแยะในกตลขไปดังที่
พัก แทนที่จะฝากเขาไว้เถว”

“อ้อ, ผมไม่ไว้ใจ กลัวว่าเน่จะซำค”

“คุณเป็นบุรุษทะเลเยือกดลวันมาก น่า
สงสารผู้ที่จะเป็นภรรยาของคุณ”

“ไม่เป็นไรครับ ผมจะไม่ให้เขาเดือดร้อน
เลย,” เสียงนายวิชัยกล่าวด้วยอาการยิ้ม

“แล้วเวลาเขาเหินหอยมา คุณจะไม่ปล่อย
ให้เขากระพายน้ำกายหรือคะ?”

“แม้ส่วนน้อย
กล่าวพร้อมกันแนบดินอดักมานึกๆ เลี้ยวริมผปาก

ทั้งสี่... “ถ้าหากไม่ไปกินนก็... ผมยินดีจะพลไลต์คิของ
ผมให้กินน”

แล้วนายวิชัยก็พูดต่อไปทันที
“คุณอยากนำมาก... ไร่กัแะหวานำรับ

ประทานที่ โขเต็กเสี้ยก่อนนะครับ”

เขาทั้งสองพากันเดินเข้าไปในโขเต็กหัวหิน
เลือกหาที่นั่งระโทะเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งปลอดค

คนๆ แล้วนายวิชัยก็ขอดักกินนให้กินนโทะ ให้
นำน้ำมะนาว มาสองแก้ว พร้อม กับหลอดฟาง

พ.ศ. ๒๔๗๐

สุศรี-วิสัย

สำหรับยก.

คำขยกันถึงร่องอะไรคืออะไรและหัวเราะ
 ท้องกระชากกันถาญชายหนุ่มหญิงสาวซึ่งพริ้ง
 กันได้ ๑๕ วัน จนกระทั่งหนึ่งชั่วโมงให้หลัง
 ไปแล้วจึงตกลงจะแยกกันกลับที่พักของตนเอง
 เมื่อนายวิสัยซึ่งเป็นฝ่ายชายได้ก้าวออกจาก
 เเคียนน ได้ยาสักพักก็เกิดคนเดินโตะแล้ว คำ
 ถักถักก็โตะ
 “เย็นนพยกันใหม่ทักทาททนายนะครึบ”
 “ค๊ะ”
 ทั้งสองคำก็แยกกันกลับที่พัก
 แล้วแต่พอนางสาวศรีวิสัยพาไปแล้ว นาย
 วิสัยก็กลับมามานายแกลงตามเดิม ในไม่ช้า
 เขาก็ได้กลับถึงที่พักและพบนายปานผู้
 และนางเล็ก ผู้มารดาก็ให้ นาม เขาไว้ว่า
 “แกลง” ทั้งแกลงนั้นก็ไม่ยอมที่จะให้เปลี่ยน
 เป็นอย่างอื่นไป นายแกลงเห็นว่าชื่อของตน
 นั้นฟังไม่ไพเราะ ฉะนั้นในเวลานายแกลงเข้าไป
 ที่สมาคมออกหน้าออกตัวจึงให้นามว่า นายวิสัย
 ซึ่งความความเห็นของนายแกลง เป็นนามที่ฟัง
 ไพเราะและเหมาะจะสมัยที่สุด นายแกลงเป็นผู้
 มีทรัพย์สินมาก ทั้งหญิง ทั้งชาย ล้วนเป็นคนทรู
 หนา และกรรมสิทธิ์หลายชิ้น ตัวนายแกลงเอง
 ก็ไม่ทราบว่าจะกระเป็นสิ่งนาอันใดหรือหน้าเสีย

สำหรับตน บิการมาตาของนายแกลงก็ไม่
 ทราบว่าควรจะกระเป็นสิ่งนาอันใดหรือหน้าเสีย
 ตน บิการมาตาของนายแกลงไม่ใช่เป็นเศรษฐี
 ซึ่งกล่าวกันว่าไม่เป็นของน่าละอายใคร และ
 บิการมาตาของนายแกลงไม่แสดงตนเป็นเศรษฐี ซึ่ง
 ถือกันว่าเป็นมารยาทที่น่าชม.

กฎธรรมชาติดังสองข้อที่ บิการมาตา
 นายแกลงนั้นทำให้ นายแกลงอึดใจมาก และ
 นายแกลง ปฏิบัติได้เพียง กฎที่หนึ่ง คือไม่ใช่เป็น
 เศรษฐี ส่วนอีกข้อหนึ่งนั้น นายแกลงเห็นว่า
 ธรรมดาของสถาน ที่ทางอากาศ ชายทะเล เช่นนี้
 ผู้เข้าใจเพียงใดก็สามารถมาเที่ยว ด้วยกันได้
 ย่อมมีสิทธิปรากฏเป็นส่วนตัวด้วย ได้ด้วย สิ่งนี้เอง
 ว่าเป็นนายแกลงให้เชื่อ ว่าคนก็มีสิทธิ ที่จะสนุก
 ธรรมดาข้อ ๒ แห่งกฎของคนที่ บิการมา
 มาการนายแกลงก็ ห้ามปรามบุคคลผู้เล็กค่อ
 กฎเช่นนั้น ซึ่งบางครั้งก็ยอมตามอำเภอใจ
 นายแกลง ตาม ความสามารถ ที่จะยอมได้ ด้วย
 ความรัก แลสงสาร ค่อยๆช่วย ผู้เดียว ของตน
 เมื่อตนถูกวิธตนเอง นางเล็กก็อนุญาตให้นาย
 แกลง ตักเสื่อ ถักทะเลที่ท่า ๑ เสื่อ กับ ชื้อ
 เข็มขัดหนังจระเข้ ๑ สายตามที่ นายแกลง
 จำเป็นสิ่งจำเป็น ยิ่งกว่านั้นนางเล็กยังส่งเงิน
 ให้นายแกลง แนนอนไม่ได้ให้ตามจำนวน

๓. ระวังภัย

๐๖๖๗ นิน

ทั้งหมดที่นายแคงต้องประสงค์ แต่ที่สำคัญ
ให้เป็น จำนวนทั้งหมด ที่แคงสามารถ จะให้ ได้.
แคงพอใจ จะ ได้ เห็น ลูกชาย ของแคงทำ ความ
รู้จัก กับมิตรสหาย แต่งกายงาม ๆ ที่ เรียกว่า
สุภาพบุรุษ.

จะอย่างไรก็ตาม แคนางเล็ดรักที่จะเรียก
ลูกชายของตนว่า แคง และ ไม่ชอบที่จะเรียก
ผู้อื่นเรียกว่า คุณพลี. เรื่องหลานนายแคง
ทราบอยู่แก่ใจนี้ นายแคงไม่เกิดว้ออะไร
ความเป็นอยู่ของนายแคงและชายทะเลนั้นเป็นสิ่ง
ว้าวุ่นสับสนใจปราศจากข้อวิตกกังวล, ตาม
ปรกติ นายแคง เป็นผู้มี ความรัก รอยยิ้ม และ
นิสัยเสียอย่างง่าย นายแคงมองเห็นชีวิตที่เกี่ยว
ว่าชีวิตและการเป็นเสรีของทุกคนนั้น มีเพียง
แต่ไหน. ในไม่ช้าก็จะถึงที่สุดอยู่แล้ว. สิ่งนี้
นายแคง อาจจะ ไม่รู้สึกตัวก็ได้ ถ้าหากเพื่อนฝูง
ของนายแคงมิได้ออกแรงช่วยเหลือหรือช่วยจ่ายของ
นายแคงไว้เสมอ ๆ. เหตุระบอบคล้ายกับเป็น
วาทะนักของนายแคง ที่ในโอกาสต่าง ๆ
โดยมาก เกี่ยวพันกับ, ซิม่า, ซิวเอ, เล่นเทนนิส,
กลองจีน การเลี้ยงดูที่ โชคดี และ ในที่ ต่าง ๆ
นายแคงได้ รู้จักแต่เพื่อนฝูงที่พกเงินมามาก ๆ
และล้วนใจอกกว้างขวางพอที่จะช่วยกันสละทรัพย์
หาความสุขกายสบายใจซึ่งคราว ละชายทะเล

นั้น.
ในจำนวนผู้ที่ไปตากอากาศนั้นย่อมมีสตรี
ด้วย นี่แหละเป็นสิ่งที่น่ารำลึก เพราะว่ามีผู้หญิง
สาวในสมาคมบางชั้น ชอบสมมติว่ากระเบา
ชายหนุ่มนั้น คือ ชุม ทวีป อนันต์ หกชั้น.
เมื่อเขา ใช้เคล็ดอย่างนั้นอีกก็ต้องเคร่งกม, เทียว
ซิม่าก็ต้องมีแผนวิเศษ, แลธอน ๆ เช่นนี้ สมบัติ
ก่อนน้อย ของเด็กหนุ่ม จะ ไม่ละลายไปโดยเร็ว
หรือ. เรื่องนี้ นายแคง ได้กล่าวแก่คุณพลีเสมอ
แต่คุณพลีก็ไม่ยอมฟังเลย โดยอ้างว่า 'ทำ
อย่างไรก็ได้, จำเป็นต้องทำเหมือนคนอื่นเขา'
นายแคงเป็นผู้ที่สามารถและเฉลียวฉลาด ฉะนั้น
จะอย่างไรก็ตามนายแคงก็คิดถึงประมาณของ
คุณพลีได้เรื่อยเรื่อยกับเกี่ยว.

ถนัดทุกอย่างแม้จะเป็นสิ่งเทียมสกลปานใด
ก็ตาม ย่อมอาจดำรงอยู่ได้เป็นเวลานาน พจน
ในเมื่อไม่มีอะไรมารบกวน แต่ถ้าเกิดมีความ
หลง (โมหะ) เข้ามาแทรกแล้ว ทันใดนั้นก็
โชนเอนชวนจะล้มละลายที่เกี่ยวข้อง ความหลงของ
คุณพลีนั้นก็น้อย ในตัวนางสาวศรีนั่นเอง.
นางสาวศรี เป็นสตรี ที่มียุติคุณระเบียบ
กันเสีย ๆ ว่าน่าเอ็นดู เขาก็หล่นแต่งกายด้วย
เสื้อผ้าเรียบ ๆ แต่กระที่รักก็สวมตัว เขาก็หล่น
พุดซึก ๆ แด่ส่าเนียง ซักเงิน และใช้ ถ้วยคัก

พ.ศ. ๒๔๗๐

ชูศรี-วิลัย

อ่อนหวาน... คำว่าเรื่องที่สนทนาศันนิษฐานได้
ว่าเจ้าหล่อนมีความรักข้างฉวาง, รู้จักขม
ขมเนียมหลายอย่าง ซึ่งคุณวิลัยไม่ทราบ.
เวลาเจ้าหล่อนโยนหินต้องมีสุนัขสีขาวชน撲
撲ก่อนข้างเล็กที่ชื่อแป๊ปปั้นวิ่งตามทักไปควย
เสมอ เจ้าหล่อนเห็นจะไม่ถึงกับทำให้คุณวิลัย
หลงรักกระมัง แต่ถึงที่แน่นอนก็มีสิ่งชวนให้
คุณวิลัยใคร่จะอยู่ใกล้กับหล่อนเสมอ.

นายวิลัยและนางสาวชูศรีได้เคยเล่นเทนนิส
ร่วมกัน, ไปเที่ยวชมม้าร่วมกัน จึงทำให้รู้จัก
ซอพอเล่เหมือนเพื่อนฝูง นอกจากนั้นไม่มีอะไร
อีก... ถ้าจะใช้ศัพท์ภาษาของอังกฤษอย่างที่ใช้
ในกรุงเทพฯ แล้ว ก็พอเรียกได้ว่าเขาชอบไป

เที่ยวด้วยกัน แต่เขาไม่ได้ตั้งใจจะให้เสีย
ไปไกลยิ่งกว่านั้น เติมทีเขาก็เริ่มด้วยการพ
กันโดยบังเอิญหลาย ๆ ครั้ง แล้วจึงเริ่มพบกัน
โดยตั้งใจและบ่อยที่สุดที่เขาจะพบกันก็เมื่อ
เป็นเช่นนี้นายวิลัยก็ไม่สามารถจะทนต่อการ
การเงินได้ ออกต่อไป เขารู้สึกหนักใจที่สุด
ทุก ๆ วันเขาคิดถึงรายการใหม่เพิ่มขึ้นมา

“กินข้าวขมขมแต่ที่ร้านครัว”
หรือผืนนี้

“กินข้าวขมขมที่ร้านครัวกับข้าวกะ”
หรือผืนนี้

“ไปเข้ามาข้างเทวอิกเถระนะคะ สุนทก”

นายวิลัยต้องแข็งอกแข็งใจให้ระ อนุโลม
ตามความต้องการเหล่านั้นโดยครบถ้วน เขา
ปฏิบัติเชื่อฟังนางสาวชูศรีเช่นเดียวกับเชื่อฟัง
อาจารย์ของตน เขาเห็นว่าเจ้าหล่อนเป็นแบบ
อย่างแห่งผู้มีชีวิตศกศกสบายและรื่นเริง ซึ่ง
เขาเองต้องประสงค์ชีวิตเช่นนั้น ฝ่ายนางสาว
ชูศรี ซึ่งเป็นผู้สั่งการและนำชักจูงนายวิลัยนั้น
เจ้าหล่อนก็ชมเชยความอ่อนน้อมของเขาและ
นึกภูมิใจในความสามารถของเจ้าหล่อนเอง
ด้วย.

ครั้งใดที่นายวิลัยมานั่งถนัดกว่า วันหนึ่ง
เขาคงจะต้องถูกรังขอรังสิ่งหนึ่ง หรือความ
รื่นเริงอย่างหนึ่งซึ่งมีค่าแพงมากสำหรับเขา
แล้วความคึกคักทำให้สมองนายวิลัยลึ้มเคียด
แทบจะทนอยู่ไม่ได้. ครั้งใดที่ไปรับประทาน
อาหารร่วมกับนางสาวชูศรี โขเถก นายวิลัย
ต้องทำใจให้วางใจคนเดินโต๊ะถึงหนึ่งยาค
เสมอซึ่งแน่นอน พวกคนเดินโต๊ะย่อมจะโค้ง
ให้นายวิลัยเป็นพิเศษทุกครั้ง.

นานเข้าเงินของนายวิลัยก็ร่อยหรอไปจน
หมดคลัง คุณวิลัยจึงจำต้องออกปากขอเงิน
แก่มารดาของนายแคง และมารดาของนายแคง
ก็มักจะให้โดยง่ายด้วย พร้อมกับคำเตือนสติ

ข้างสองสามคำ นายแก้วไม่เคยกล้าขอเป็น
จำนวนเท่าที่คนวิสัยก็กระชอกเลย เพราะฉะนั้น
ทำให้คนวิสัยล้ายากออกล้ายากใจที่สุด และใน
ขณะที่คนวิสัยมองเห็นนางสาวสุศรีนั้น ถ้า
คนวิสัยได้มีโอกาสตักน้ำใส่กระโหลกขโมย
กิน หรือได้มีโอกาสตรวจกสสติแห่งกระษัตริย์
ของตนแล้ว คนวิสัยคงไม่กล้าเข้าไปพัวพัน
นางสาวสุศรีเป็นแน่

ในจำนวนความคิดแปลก ๆ ของนางสาว
สุศรีมีอยู่ข้อหนึ่งคือในเวลาเล่นเทนนิส ถ้า
ผู้เล่นคนใดพลาดพลั้ง ตีลูกไปตก ทะเล แล้วจะ
ต้องถูกปรับ เมื่อคณะเพื่อนฝูงหม่อมชงม
นายวิสัยและ นางสาว สุศรี เป็น สมาชิก อยู่กัน
ได้ตกลง ยินยอม ทามกติกากันไว้ว่า ถ้าใคร
ตีลูกไปเป็นจำนวนหนึ่งขาดข้อควร. นายวิสัย
ซึ่งเป็นผู้ออกใจทุกครั้งที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องเงินนั้น
ครั้งแรกได้เป็นผู้ตั้งเงื่อนไขเองว่าควรปรับห้าบาท
ต่อครั้ง แต่สมาชิกอื่น ๆ เห็นว่าแรงนักและ
ไม่ถึงมือก็ควย, เงินค่าปรับนั้นเก็บไว้กองกลาง
ในเวลานั้นบียอกได้ ๓๗ บาทแล้ว.

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงินของนั้น นางสาว
สุศรีก็ไม่ได้เอาใจใส่เลย นายวิสัยจะกำหนด
แคว้น หรือ ชอกแกแกล็ด แก่หล่อนสักกี่ครั้งของ
หรือหยาบ ก็มิได้ปรากฏว่าหล่อนแปลกใจ

อย่างใด. ส่วนนายวิสัย, แล้วแต่ที่ว่าพัว
พันการกลาของตนนั้นจะเป็นอย่างไรหนอ ?

ธรรมชาติมนุษย์เราย่อมมักถึงภาพอนาคต
เห็น เป็น ภาพที่ ใหญ่ โต และ ชัยชนะ ยุ่งเหยิง
มองเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ล้วนแปลกหน้าแปลก
ตาอย่าง ไม่เคยพบเคยเห็น และแตกต่างไปกว่า
ภาพในอดีต, นับว่าเป็นเกียรติยศที่ให้แก่
อนาคตกาลเกินสมควร ในที่สุดเมื่อเราได้เห็น
จริงและรู้จักแล้ว อนาคตกาลก็ไม่ใช่อันไกล
เลย ก็เรื่องในอดีตที่ดำเนินติดต่อกันไปตาม
ธรรมชาติอันเอง หรือเรื่องในขั้นปัจจุบันที่เดินไป
ถึงที่สุดตามกฎธรรมชาติอันเอง. ฉะนั้นธรรม
สำคัญ (คือสิ่งที่จะให้ความสุขแก่เรา คือ
สิ่งที่เรายังขาดอยู่ โดยเฉพาะ) อยู่ทุกสิ่งทุก
เห็น อนาคตกาลว่า เป็นเรื่อง ตึกต่อ และ เป็นผล
ธรรมชาติที่จะได้จากกาลปัจจุบันนั้นเอง.

นั่นแหละคืออนาคตของนายวิสัย อนาคต
ซึ่งเขารู้สึกเกรงกลัวอย่างยิ่ง เขารู้ว่าเขา
ไม่สามารถดำเนินชีวิตอันสวัสดิกวสภายาวกวศา
อันแรงเช่นที่เขากำลังปฏิบัติอยู่ ใกล้กับนางสาว
สุศรีและมีทรัพย์สินหลาย ๆ อย่างที่ต้องเสียไป แต่ถึง
กระนั้นเขาก็ยังคงยืนยันไว้โดยความอด
ความ แปลก ใจ คน อย่าง ยิง ชาติว่า วนา อัน
อัศจรรย์ซึ่งเกิดแก่เขา เรอบ ๆ มาทุกครั้งที่เขา

ตกอยู่ในสภาพอันล่อแหลมนี้ เขาได้รอกพัน
ลึงไปได้อย่างทอเทือกเสมอ.

เช่นวันหนึ่งในขณะที่นายวลัยนั่งรียประทาน
น้ำชาและขนมต่าง ๆ รวมอยู่กันนางสาวชูศรี
ในโซฟาเล็ก ๆ และกำลังที่นายวลัยคุยเรื่อง
การเที่ยวต่างประเทศของเขาอยู่ เขานึกอยาก
ขอภาพถ่ายของสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเขาติด
กระเป๋ามาเสมอ เขาจึงตั้งกระเป๋าทบิภาพ
เหล่านั้นออกมาให้นางสาวชูศรีชมใน ขณะที่
วลัยกระเฝ้าเองเขารู้สึกว่าการที่เขาละเลียดา
ณียศกตัยของเขาซึ่งเมื่อวานนี้ได้สูญเสียไป
แล้ว หน้าที่เขาคิดจะทำคือเครื่องถมและ
อาหารต่าง ๆ ที่วางอยู่บนโต๊ะนั้นด้วยใจเหว
แห้ง ส่วนนางสาวชูศรีก็กำลังมองภาพถ่าย
ต่าง ๆ ด้วยอาการขมขื่นว่าเรื่องความเคย, ครั้น
เวลาล่วงไปพอสมควรแล้ว และผู้คนค่อย ๆ ยาง
ลงนายวลัยจึงทำเป็นเดินไปหาผู้ช่วย ผู้จัดการ
โฮเต็ลซึ่งชอบพอกับนายวลัยอย่างดี นายวลัย
ชวนให้นาง รียประทาน อะไรต่ออะไร ร่วมกัน
และสนทนาวางลึงกัน อย่างสนุกสนาน ซึ่งเพิ่ม
ความมกครนให้แก่นางสาวชูศรีจนอก ใน
ที่สุด เมื่อใดก็ตามที่เขากลับมาเล็ก ๆ น้อย ๆ
เพื่อขอความสามัคคีให้แนบชิดกันแล้ว ใน
สถานที่สนิทสนมกัน มาก นาย วลัย และผู้ช่วย

ผู้จัดการ โฮเต็ล เกิก ะ แ่ง กันจ่าย ค่า อาหาร
ต่าง ๆ จึงตกลงหาวิธีที่เขาเรียกกันว่ากิจกรรม
คือ บันทึบบนก้อนหินให้ ผู้ แพ เป็นผู้ใช้ คำอาหาร
เพราะที่คนาวลัย เป็นฝ่ายชนะ และไม่ต้องเสีย
อะไรเลย ก่อนหน้านายวลัยชักลงนกหนึ่ง
ในเมื่อตนถึง ถึง กับ ตน รอดพันไปได้อย่าง
ใจหาย ครั้นแล้วก็ชวนนางสาวชูศรีลาผู้ช่วย
ผู้จัดการกลับที่พัก

อาศัยความกล้า และ วาสนา ของ นายวลัย
ก็ช่วยให้เขาข้ามอุปสรรคอันสำคัญ ๆ ทำนอง
ที่กล่าวมานี้ไปได้หลายครั้ง วันหนึ่งก่อนที่
จะเพื่อนฝูงจะชวนกันเข้าเรือไปเล่นโยกนก
ความผละได้ นายวลัยก็เกิดเป็นหวัด และเป็นอา
มาจนเป็นเหตุพอจะอ้างออกตัวของโคได้ สิ่งนี้
ทำให้นายวลัยนอนไม่หลับหลายคืน ด้วยนึก
ถึงค่าใช้จ่ายอันเปลืองไปโดยรวดเร็ว เมื่อ
นางสาวชูศรีกลับจากเที่ยวเรือใบแล้ว นายวลัย
ก็ไปเยี่ยมพร้อม กับถือ แดง โมโย เชื้องไป เป็น
ของกำนัลด้วย.

นางสาวชูศรี มิได้ ถือ โทษ ใน การ ที่ นาย
วลัย ไม่ ได้ ไปเที่ยวเรือใบด้วย ทั้งยังเล่าให้
ฟังว่าไม่สนุกเลย เมื่อใดก็ตาม ที่นางได้เห็นเขา
เพื่อให้ นายวลัย เข้าใจว่าถ้า นายวลัยไป ด้วย
แล้วคงจะเป็นการตรงกันข้าม นายวลัยได้

ถ. ระวีงภัย

๐๓๖๘ มิน

เข้าใจที่เกี่ยว และเขา รู้ สัก ชัด ๆ จนวันรุ่ง
ขึ้นเขาเดินเล่นในสวนนางสาวชูศรี.

“ผู้หญิงสาวที่ แม่ เห็น คอยอยู่ กับ เจ้ามือ
เข้ากัน ใครกัน ?” นางเล็กถามนายแคง.

“เฮอ, ว่ายังงี้คุณพี่” เลียงเต็กช่วง
ฮาย ๆ ขวบลูกของหน้าชาย นายแคง กล่าวขึ้น
พร้อมกับยกมือล้อ.

นายแคงหันหน้ากลับเป็นขรรค์มา หัน
จึงเกิดช่วงหลานชายด้วยแววตาอันไม่พอใจ
แต่เกิดช่วงกลืนและกลืนให้ทั้ง ๆ ที่ปากของแก
ยังเต็มไปด้วยก้อนขนม.

“อ้อ ! เพื่อนที่เล่นเล่นนี้ ด้วยกันนะ หรือ
ครับ” นายแคงตอบ “คุณชูศรีทรมานเคยพูด
ถึง ให้คุณแม่ฟังแล้วยังงี้ล่ะครับ.”

“ดูทางเขาน่าเอ็นดูมาก.” นางเล็ก
กล่าวต่อไป.

“ยังงั้นหรือครับ ?”

“ลูกใครกัน ?”

“ลูก—นั่นแหละครับ, ลูกใครผม
ก็ไม่ทราบ” ทวายเห็นว่ามาจากกรุงเทพ ๆ

เหมือนกัน และมาพักอยู่บ้านญาติทางหลังโรง
พัก.

“พ่อเขาทำอะไร ?”
เป็นธรรมชาติของผู้ปกครองที่ระแวดระวัง คำ

ถามแปลก ๆ เช่นนี้

“พ่อเขาหรือครับ —— ?”

นายแคงจะต้องตอบตาม ความจริงว่า คน
ไม่ทราบ แต่ความจริงที่นายแคงกล่าวนี้

มีลักษณะเป็นคำพูดว่า “พ่อเขาทำราชการ
ครับ.”

พร้อมกับคำตอบ นายวิไล ก็เห็นภาพ

ไปว่า คุณ— (พระ ? ทวด ? เจ้าคุณ ?)

บิดาของนางสาวชูศรีกำลังนั่งอยู่หน้าโต๊ะงาน
ใหญ่ซึ่งเต็มไปด้วย เอกสาร ราชการ สำคัญ ๆ

มีโทรศัพท์, มีกระดาน, และห้อมล้อมไป
ด้วยเสมียนพนักงาน แล้วก็ทอดตาลงมอง

งานขาวและกับขาว เหลือง ซึ่งตั้งอยู่ข้างหน้า
ตนด้วยใจสด.

“ตระกูลไหนกัน ?” นางเล็กถามต่อ
ไปอีก.

“นี่ก็อีกแหละ ครับ” นายแคง ตอบ

“ตระกูลไหน—ผมก็ไม่รู้ได้ เมื่อวันแรกเพื่อน
เขาแนะนำให้ รู้จัก

เขาก็ได้บอกชื่อและ
นามสกุลให้ฟัง แต่คุณแม่ก็ทราบอยู่แล้ว

ว่า เวลาแนะนำนั้นมักจะว่าอะไรไม่ค่อย
ได้ แรก ๆ ผมก็เรียกหลอนว่าคุณ แล้ว

ภายหลังก็เรียกว่าคุณชูศรี แต่นามสกุลผม
จำไม่ได้เลย.”

พ.ศ. ๒๔๗๐

สุทวิ-ฉิลย

“อ้อ—!” นายปานกล่าวขำขัน “สมัย
นั้นเมื่อครั้ง ๒๕ ขวบมันเล่นกันไกลทีเดียว
นะเจ้าแดง เจ้าต้องถามแม่เจ้าคุณชีว่า พ่อ
จะเล่นเทนนิสกับเขาไหม ถ้าพ่อไม่รู้ จักว่า
แม่เจ้าเขาลงเท้าเปล่าใคร ว่ายังไร, แม่เล็ก?”

“คิดนหรือจะเล่นเทนนิส.” นางเล็ก
พูดพลางหัวเราะน้อย ๆ

“นั่นแหละเขาเรียกว่าสมัยใหม่” นายปาน
หัวเราะบ้าง.

เป็นความตั้งใจจริงของนายแดง ที่ไม่ชอบ
จะนำความไม่พอใจหรือความโกรธเคืองมาสู่
ปิตามารดาของตน เมื่อปรากฏว่านายปาน
และนางเล็กมิได้แสดงความโกรธเคือง ชัดชอง
ในชีวิตที่คนกำลังดำเนินอยู่นั้น นายแดง
จึงรู้สึกเย็นใจที่ จะมีอิสระ ใน ความ ประพฤติ
ของตนต่อไป นายแดงกำลังอยู่ในเวลาที่
ลำบากที่สุดสำหรับใช้ ความคิด ทำงาน หลาย
อย่าง เขาต้องเอาใจใส่ถึง นางสาวชูศรี
ตลอดวันพอก ๆ จะมีเวลาถนัดปิตามารดา
ของตนบ้างน้อยแค่นั้น แต่นายแดงยังเป็น
บุตร ที่ภพจะ นกตงข้างเหมือนกัน

ส่วนนายวิลัยนั้นรู้ จักแต่ใช้ เวลา ทั้งหมด
เพื่อคิดถึงนางสาวชูศรี และนายวิลัยคิดถึง
เธอจริงจริงเสียด้วย. การที่ไกรู้ จักกับนาง

สาวชูศรีนั้น นายวิลัยได้รู้ จักตามเป็นสตรี
สาวคนแรกที่เขารู้ สักกับคนที่ไพบ และ ยินดีที่
จะคบด้วย เนื่องจากเขาได้ คำนึงชีวิตอย่าง
รุนแรงสนทนนาน ในความ ทำให้เขารู้
จักมีความปลื้มที่จะ ได้สนทนากับผู้หญิง สิ่ง
เหล่านั้นนี้ว่า เพียงพอ ที่จะทำให้ ชาวหนุ่มตา
ชอกได้ เพราะธรรมชาติชายหนุ่มก็ชอบที่จะ

เป็นคนตาชอกอยู่แล้ว ความรู้สึกเป็นสุข
และปลื้มอย่างเช่นนี้ เป็นที่ พอใจ นายวิลัยมาก
เขาไม่ใช่เป็นคนโลภ ฉะนั้นเขาไม่รัก ที่จะได้
ความสุขยิ่งไปกว่านี้, แต่ธรรมชาติใจมนุษย์
ย่อม ไม่แน่นอน ความรู้สึกย่อมก้าวทันหน้า
เจริญมากขึ้น และแม้ ว่านายวิลัยเพียงแต่
ชอยพอกกับ นางสาวชูศรี เท่านั้น ก็อยาก
ปฏิบัติอย่างเต็มที่รัก คือ อยากจะให้นาง
สาวชูศรี ได้ มีส่วนในความสุข และความ ปลื้ม
เช่นเดียวกับตน สิ่งนี้เป็นข้อที่นายวิลัย
กลัดกลุ้มใจ ที่ไม่สามารถจะหาความสุขให้แก่
นางสาวชูศรียิ่งขึ้น นายวิลัยต้องทนกับอัน
แก่ตนเองไม่หยุดหย่อนว่า “เราเป็นแต่
เพียงเพื่อนชั่วคราวของหล่อนเท่านั้น เรา
เกิดมาต่างชั้นตระกูลกัน หล่อนเปรียบดัง
กวางจันทร์บนฟ้ากับเรา เราเป็นเพียงกระต่าย
ในพื้นพิภพเท่านั้น และสิ่งนั้นหล่อนก็ย่อม

ถ. ระวีงภัย

มิน

ทราบก็” ความ^๕ร่น^๕เร้ง^๕ท้ง^๕ป้ง^๕ร่ว^๕ม^๕ท้ง^๕ของ^๕
 กำนันเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่ง^๕จ้ะ^๕ให้^๕แก่^๕หล่อน^๕นั้น^๕
 สำหรับเขา^๕นั้น^๕เป็น^๕จำนวน^๕มาก^๕มาย^๕ และมี^๕ค่า^๕
 สูง^๕ แต่^๕สำหรับ^๕หล่อน^๕ไม่^๕มี^๕ค่า^๕อะไร^๕เลย. การ^๕
 สืบ^๕แคว^๕หรือ^๕คัม^๕เข้^๕ม^๕เป็น^๕เพียง^๕วัน^๕หนึ่ง^๕นั้น^๕ โท^๕
 เลยะ^๕ทำ^๕ให้^๕คน^๕เข้^๕ม^๕ขึ้น^๕ไป^๕เป็น^๕คน^๕ชั้น^๕ เกี^๕ว^๕กับ^๕
 ผู้^๕ที่^๕สืบ^๕หรือ^๕คัม^๕อยู่^๕ทุก^๕วัน^๕ได้.

ความ^๕รู้^๕สั^๕กั^๕อัน^๕เศ^๕ว^๕ี^๕หม^๕อง^๕เส^๕ลา^๕น^๕เป็น^๕เศ^๕ว^๕ี^๕ของ^๕
 ทร^๕มา^๕น^๕ ไ^๕น^๕าย^๕วิ^๕ล^๕ย^๕อย่าง^๕สา^๕ห^๕ส^๕. เขา^๕คิ^๕ก^๕
 กลั^๕ม^๕อยู่^๕ใน^๕ใจ^๕ทุก^๕วัน. เป็น^๕คัน^๕ใน^๕ข^๕ด^๕ะ^๕ท^๕กลั^๕ม^๕เป็น^๕
 น^๕าย^๕แ^๕ก^๕เ^๕น^๕เ^๕น^๕เ^๕ก^๕น^๕ที่^๕กลั^๕ม^๕ไป^๕ห^๕าย^๕ค^๕า^๕ม^๕ร^๕า^๕ของ^๕
 ตน^๕ การ^๕ที่^๕ไม่^๕ฝ^๕าก^๕เ^๕น^๕ที่^๕เขา^๕ไ^๕ว^๕นั้น^๕ ไม่^๕ใช่^๕เ^๕ห^๕ว^๕ะ^๕ว^๕า^๕
 กลั^๕ว^๕เ^๕น^๕ที่^๕จะ^๕ข^๕ว^๕ก^๕ออก^๕ แต่^๕เ^๕็น^๕ว^๕า^๕เป็น^๕ทาง^๕
 ปร^๕ะ^๕ห^๕ย^๕คิ^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕ส^๕่ว^๕น^๕ท^๕้ง^๕ที่^๕จะ^๕ค^๕อง^๕ค^๕อย^๕แ^๕ก^๕น^๕ให้^๕แก่^๕
 ผู้^๕ร^๕บ^๕ฝ^๕าก.

“ท^๕กร^๕ง^๕เท^๕พ^๕ ๓^๕คุณ^๕พ^๕ย^๕เพ^๕อน^๕ฝ^๕่ง^๕เส^๕ม^๕อ^๕หรือ^๕
 คะ” น^๕าง^๕ส^๕าว^๕ช^๕ู^๕ร^๕า^๕ม^๕

“สม^๕ท^๕ว^๕ง^๕เ^๕น^๕เ^๕น^๕อ^๕ว^๕า^๕จะ^๕ได้^๕พ^๕ย^๕คุณ^๕กั^๕ย^๕
 น^๕ะ^๕ค^๕ร^๕บ^๕”

“คุณ^๕ก^๕พ^๕ก^๕ไป^๕ย^๕ง^๕เ^๕ง^๕ แต่^๕คิ^๕น^๕คิ^๕ก^๕ว^๕า^๕พ^๕อ^๕
 กลั^๕ม^๕ท^๕ร^๕ง^๕เท^๕พ^๕ ๓^๕คุณ^๕ก^๕ก^๕ล^๕ม^๕คิ^๕น^๕ท^๕น^๕ที่^๕ท^๕เ^๕ย^๕ว^๕”

“เ^๕เ^๕! คุณ^๕ช^๕ู^๕ร^๕า^๕ ทำ^๕ไม่^๕คุณ^๕พ^๕ก^๕เ^๕น^๕น^๕
 เ^๕ล^๕า^๕ค^๕ร^๕บ^๕?”

“คิ^๕น^๕คิ^๕ก^๕ง^๕ไม่^๕ได้^๕พ^๕ย^๕คุณ^๕ แต่^๕คิ^๕น^๕จะ^๕

พ^๕ย^๕า^๕ม^๕คิ^๕ก^๕ง^๕”

“เ^๕า^๕น^๕เ^๕ง^๕หรือ^๕ค^๕ร^๕บ^๕”

“ค^๕ะ^๕ แต่^๕เพ^๕ียง^๕เ^๕า^๕น^๕คิ^๕ก^๕ว^๕า^๕ คิ^๕ก^๕—จะ^๕
 ไป^๕ไม่^๕ง^๕”

“คุณ^๕ลั^๕อ^๕ผ^๕ม^๕เส^๕ย^๕แล้ว^๕”

“เ^๕ล^๕่า^๕เลย^๕ค^๕ะ^๕, ออ^๕! คุณ^๕ยัง^๕คิ^๕ก^๕ง^๕เ^๕ร^๕อง^๕
 อ^๕่าน^๕เ^๕ล^๕่น^๕อยู่^๕เส^๕ม^๕อ^๕หรือ^๕คะ”

“เ^๕ร^๕อง^๕อะ^๕ไร^๕ค^๕ร^๕บ^๕?”

“ก^๕เ^๕ร^๕อง^๕อ^๕่าน^๕เ^๕ล^๕่น^๕ท^๕ค^๕ณ^๕ะ^๕ให้^๕ช^๕ื่อ^๕ว^๕า^๕ ‘น^๕าง^๕
 ส^๕าว^๕ค^๕ล^๕่ง^๕กั^๕ย^๕น^๕าย^๕อ^๕ีก^๕’ ย^๕ง^๕ไ^๕ง^๕ค^๕ะ^๕”

“ค^๕ร^๕บ^๕, ผ^๕ม^๕จะ^๕เ^๕ย^๕เ^๕น^๕”

“ล^๕ง^๕ท^๕าย^๕คุณ^๕จะ^๕ร^๕อย^๕อย่าง^๕ไร^๕คะ?”

“ร^๕อย^๕ว^๕า^๕น^๕าย^๕อ^๕ิ^๕ก^๕ระ^๕โก^๕ก^๕น^๕่า^๕ค^๕ย^๕ค^๕ร^๕บ^๕”

“แ^๕ย^๕่^๕ร^๕ิง^๕, เ^๕ห^๕ว^๕ะ^๕อะ^๕ไร^๕คะ?”

“เ^๕ห^๕ว^๕ะ—เ^๕ห^๕ว^๕ะ^๕เขา^๕ท^๕ก^๕น^๕้า^๕”

“ถ้า^๕เ^๕น^๕น^๕เ^๕น^๕ อ^๕ย^๕าง^๕น^๕้อย^๕ท^๕้อง^๕ป^๕ร^๕ย^๕ร^๕อย^๕ย^๕า^๕ท^๕
 เ^๕ห^๕ว^๕ะ^๕เพ^๕ียง^๕ล^๕ก^๕เ^๕น^๕น^๕เ^๕ล^๕เ^๕า^๕พ^๕น^๕ย^๕ง^๕ด^๕ึง^๕ท^๕้ง^๕ย^๕า^๕ท^๕”

“อ^๕ย^๕าง^๕น^๕้อย^๕ ท^๕้อง^๕ร^๕อย^๕ย^๕า^๕ท^๕เ^๕ย^๕ว^๕ หรือ^๕ค^๕ร^๕บ^๕
 แ^๕หม^๕! ท^๕ก^๕น^๕่า^๕ท^๕าย^๕น^๕แ^๕ง^๕ร^๕ิง^๕”

“ม^๕ิ^๕น^๕เ^๕น^๕ ก^๕ั^๕ย^๕อ^๕ย^๕าง^๕อ^๕น^๕ช^๕ี^๕คะ”

“ย^๕ง^๕เ^๕น^๕ส^๕ม^๕ม^๕คิ^๕ว^๕า^๕ ‘น^๕าย^๕อ^๕ีก^๕’ แ^๕ก^๕ง^๕า^๕น^๕กั^๕ย^๕

‘น^๕าง^๕ส^๕าว^๕ค^๕ล^๕่ง^๕’ เป็น^๕ย^๕ง^๕ไ^๕ง^๕ค^๕ร^๕บ^๕”

“แล้ว^๕ม^๕ิ^๕ย^๕ค^๕ร^๕ม^๕าก^๕ไ^๕หม^๕คะ?”

“ไม่^๕ม^๕าก^๕ค^๕ร^๕บ^๕ เ^๕ียง^๕ส^๕อง^๕ค^๕น^๕เ^๕า^๕น^๕เ^๕น^๕”

พ.ศ. ๒๔๗๐

ชูศรี-วิสัย

“ให้ชื่อว่ายังใคร่?”

“คนพี่ให้ชื่อว่า ‘พ่อ’”

“แล้วคนที่สองล่ะคะ?”

“คนที่สองเป็นผู้หญิงให้ชื่อว่า ‘ศรี’”

“จ้! ไม่เพราะอะไร สักออก”

“ทำอย่างไรได้ครับ ขรรคมาเรื่องอ่าน
เล่นทุกเรื่องเขาทำจนหมดละครับ.”

๐ ๐ ๐

“ในที่สุดก็ฉันจะกลับวันศุกร์ หน้าหน้าแหละ
ค่ะ นางสาวชูศรีกล่าวขึ้นแก่นายวิสัย แล้ว
คุณล่ะคะ?”

เจ้าหล่อน กล่าว ตามนี้ ด้วยใจวิศกนิท ๗
ส่วนนายวิสัยตอบด้วยแสงอาการอึดอัดใจเล็ก
น้อยว่า “อ้อ! แหมมันเกี่ยวกันด้วย”

“รดเข้าหรือครับ?” นายวิสัยตั้งคำถาม
บ้าง ด้วยใจวิศกอย่างเดียวกับ นางสาวชูศรี
เมื่อครั้น.

คราวนี้นางสาวชูศรีเป็นผู้แสดง อาการอึด
อัดใจและตอบว่า

“ค่ะ, รดเข้า คุณก็เหมือนกันหรือคะ?”

“ครับ”

นั่งจิบอยู่ครู่หนึ่ง คล้ายกับว่าทั้งสองคน

ไม่พอใจที่ยังเอนต้องกลับพร้อมกัน.

“เราคงไปพบกันที่สถานีก่อน,” นาย
วิสัยแย้งใจพูด

“ค่ะ,” นางสาวชูศรี ตอบ ด้วย น้ำเสียง
คล้ายคลึงกัน

“แต่ผู้ใหญ่ของผมนอนไปถึงสถานีก่อน
เวลาารถออกทั้งชั่วโมง”

“ผู้ใหญ่วางใจฉันตรงกันข้ามค่ะ นาง
สาวชูศรีกล่าวด้วยรู้ สักสบายใจขึ้น, “ยอม
ไปถึงสถานีก่อนให้รถออกก็เหียว.”

“แต่เรา คง จะไป พก กัน สักครู่ หนึ่งเป็น
แน่.” ทั้งสองคนมิได้มีใครจะพูดว่า

“แล้วเราจะเดินทางไปด้วยกัน”

สถานี่หัวหินในวันนั้น มีผู้คนพลุกพล่าน
แน่นหนา ย่างที่จะกลับกรุงเทพฯ ย่างที่จะ
ไปทางใต้ ออก ย่างที่มาส่งญาติมิตร ทักกลับ
ก่อน ย่างที่มาเดินเที่ยวเล่น นายแกลงซึ่ง
ยืนอยู่ใกล้ กับอีกาของเขากำลังนี้ เข็มขัดของเข็ม
ห้อยต่าง ๆ และ พวง ขำเลื่อง คา ครอบ ๆ ข้าง
ด้วยกลิ้งว่ำนางสาวชูศรีจะแลเห็น. อย่าง
น้อยก็ขออย่าให้หล่อนมองเห็นเครื่อง หม้อข้าว
หม้อแกงและตะกร้าอันรุ่งรัง เลอะเทอะ เหล่านี้

ถ. ระวีงภัย

มิน

เลย ยิ่งกว่านั้นข้อสำคัญที่สุดขออย่าให้
 หล่อนได้เห็นตัวรถไฟสี่ล้อซึ่งนายปานพึ่งจะซื้อ
 มาจากห้องขายควั่นเลย คือตัวสีน้ำตาล
 สี่ล้อ, ตัวรถไฟสี่ล้อสามคันแหละ ขออย่าให้
 เห็นเลย

สิ่งเหล่านี้ เป็นความ ละอาย ของ นาย วิสัย
 อย่างยิ่ง ใจเขาสิ้นในเมื่อคิดว่าเขาได้สามารถ
 แสวงพบทางของเขาคือรถบรรทุกมาจน ถึงวันสุด
 ท้ายแล้ว และบางทีความพยายามทั้งปวงที่
 ใฝ่ ออก แแรง ไว้ จะ ต้อง เสีย ผล ใน ขณะ ที่ จะ
 กลับกรุงเทพฯ หนึ่ง ถ้านางสาวสุศรีได้มา
 เห็นเขาขึ้นรถไฟห้องชั้นที่สามในขณะ ที่หล่อน
 ขึ้นรถไฟไปรถชั้นที่หนึ่งนั้น

ครั้นพอ ได้เวลานายแคงก็เข้า มาช่วย ยึด
 มารคาของตบยกเข้าของไป ที่ ขานชาลาสถานี
 รถไฟขึ้นเข้าแถวกับตู้ โดยสารอื่นๆตามทาง
 ขาวของรางรถ คาทางสองของนายวิสัยยังคง
 มองกวาดคนนางสาวสุศรี แต่ก็ยังหาพบเจ้า
 หล่อนไม่ เขาว่านางสาวสุศรีคงไปขึ้นรถที่
 ว่างไม่ใช้ของตน แล้วก็เดินกระโดดไป ๆ มา ๆ
 ตามขานชาลา

สักครู่หนึ่งรถไฟก็มาถึง โดยนายวิสัย

มิได้พบกับนางสาวสุศรี ทำให้เขาวิตกยิ่ง
 โลงรถมากที่เดียว เขารับมือเข้าของขึ้น
 รถทันที เมื่อเลือกหาที่นั่งบนม้ายาวอันแข็ง
 กระทั่งในห้องชั้นสามนั้นแล้ว ก็หยิบหนังสือ
 เล่มหนึ่งจากกระเป๋าขึ้นอ่านโดยสบายใจ. นึก
 เห็นภาพนางสาวสุศรีพริ้ง มาดัง สถานี แล้วเดิน
 ก้าวขึ้นรถไฟไปนั่งบน เก้าอี้บน อัน อ่อนนุ่ม ของ
 ห้องชั้นหนึ่ง. นายวิสัยนึกในใจว่า ต่อเมื่อ
 ถึงกรุงเทพฯ แล้วจึง จะ ลองพบ กับ เจ้าหล่อนดู
 ส่วนในเวลาอันยาวพันอันตรายแล้ว นางสาว
 สุศรีมิได้เห็นเขา หล่อนจะต้องวิ่งไล่ถึงเขา
 เสมอว่าเป็น สุภาพ ขรุษหนุ่ม น้อยก็ หูรหาคณ
 หนึ่งตามที่เขาสามารถแสดงอยู่เป็นเวลานาน.

ระพีงประจักษ์สถานีไว้เมื่อก่อนเป็นสัญญาณ
 ให้รถออก ทันใดนั้นได้ยินเสียงรถไฟคนโดย
 สารที่มาข้างขึ้นอยู่ที่ขานชาลาสถานี นายวิสัย
 ชะโงก ออกไป มองเห็น ชายชรา อ้วน
 ใหญ่รูปร่างกำกวมหนึ่ง กับหญิงกลาง ๆ คน
 ผนึกตัวกันกระหิกระหอยแยกของวิ่งมา ทำ
 ท่าทางลุกกลืนชวนขึ้นซึ่ง ทำให้นายวิสัย ออคม
 ไม่ได้ ข้างหลังชายชราและหญิงนั้นมั่งค
 สาว ถือ ของ กระเป๋า นึง วิ่ง มา เช่น เคียว กัน

แถลงการณ์สาธารณสุขพิเศษ

เรื่อง

“ จงกินก่อนแก้ ”

ผู้ชำนาญในเรื่องรถยนต์ย่อมไม่พยายามใช้รถยนต์ของตน ให้ตรวจตราอยู่ตลอดเวลาโดยไม่ขาดเลย ด้วยมั่นใจเสียว่าเครื่องห้ามล้อยังห้ามล้อได้ และพอกับเครื่องกลไกอย่างอื่น ก็ยังใช้ได้ก็อยู่ ผู้ชำนาญในเรื่องรถยนต์ย่อมระยอมเสียเงินเป็นค่าซ่อมแซมที่รถเสียลงนั้นอดลกไป ก็คิดว่าจะต้องเสียรถทั้งคัน

แต่ผู้ชำนาญรถยนต์ บางคน มักใช้ตนเอง—ซึ่งเปรียบเหมือนอย่างเครื่องจักร—ตรวจตราอยู่ ๑๐ หรือ ๒๐ ปี โดยมีได้ รับการสำรวจตรวจตราเลย

สำหรับเครื่องยนต์ ส่วนประกอบที่สึกหรบย่อมสามารถจะรักษาใหม่ ขึ้นใหม่โดยใช้เวลาและใช้เงินได้ ส่วนอวัยวะของร่างกายที่สึกหรบไปแล้วนั้น จะรักษาใหม่ขึ้นแทนที่ไม่ได้เลย แม้จะใช้เวลาหรือเงินสักเท่าใดก็ตาม

การซ่อมแซมร่างกายของท่านเป็นกำหนดเวลา จะทำให้ร่างกายสามารถประกอบกิจการ

งานได้ โดยเรียบร้อย ยิ่งกว่า ถ้าท่านไม่เอาใจใส่ต่อเครื่องจักรแห่งร่างกายท่านเสียเลย

จงเอาใจใส่ดูแลเครื่องจักรแห่งร่างกายท่าน ถ้าท่านอยากจะดำเนินตามทางแห่งชีวิตไปโดยราบรื่น

อย่าคอยจนปรากฏอาการเสียก่อน

บางคนเข้าใจว่า “เมื่อความไม่รู้” อยู่อันแล้ว ก็ต้องโง่เขลามาก ถ้าอยาการู้” หมายถึงว่า ถ้าความไม่รู้ ไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแล้ว ก็ไม่ควรชวนชวนให้รู้ อันจะทำให้เกิดความรำคาญใจเปล่า ๆ บุคคลเช่นนี้อธิวกว่า “ฉันไม่เคยไปให้หมอตรวจเลยตั้งแต่เกิดมา ก็ไม่เห็นเป็นอะไร!”

ครั้นสุขภาพของท่านเสื่อมทรามลง และจำเป็นต้องไปหาแพทย์ ผู้คนก็รู้สึกรู้ว่า เป็นการเข้าเกินควรไปเสียแล้ว

เมื่อท่านป่วยด้วย ความเป็นมา หรือเหนื่อย เพราะออกแรงเพียงเล็กน้อย ท่านย่อมเชื่อ

พ.ศ. ๒๔๗๐

ชูศรี-วิทย์

นายวิทย์ย้ายจากและล้มตาโพล่ง ลูกสาวนั้น “เร็วเข้าซิ, แม่มีวัน.”

คือนางสาวชูศรี.

นางสาวชูศรีมีนามว่าแม่มีวันและนั่งรถไฟ

ชายชราอ้วนวัยชราขึ้นรถคันแรก ที่สุด คือ ชนสามหมื่นหมื่น

คือนอนหน้าคนที่นายวิทย์นั่ง แล้วหญิงผมตก นายแก (นายวิทย์ไม่จำเป็นต้องอยู่ใน
ก็ขึ้นตามไปพร้อม กับได้ยิน เสียง พนักงานรถ โลกอีกแล้ว) ก็มีได้เดินไปหานางสาวชูศรี
เร่งให้ ไว ๆ เข้า. ส่วนนางสาวชูศรียังอยู่ เขากลั่นกักกลั่นหาว่าจะต้องไปพบแม่มีวันซึ่ง
ข้างหลังจึงได้ รับคำเรียกของมารดาว่า เขาไม่เคยรู้จัก และไม่ต้องการรู้จักด้วย.

๕. ข้อพึงอวดอ้างอย่างพุ่มใจที่สุดของอารยธรรม คือสากลศึกษา ชัยชนะ
อันใหญ่ยิ่ง คือ การกำราบโรคภัย

กองบรรณาธิการ กรมสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๔๗๐

แสดงการนัดสาธารณสุขพิเศษ

โดยง่ายหรือเปล่า ว่าอาการเหล่านี้เป็นอาณัติ
แห่งอันตราย? อาจจะเป็นได้ หรือว่า
ท่านพยายามหาข้อแก้ตัว เช่น ว่าเนื่องจาก
อากาศ ทำงานมากเกินไป ความกังวลใน
เงิน หรือไม่สบายใจ?

เมื่อท่านได้ทราบถึงอาณัติแห่งอันตรายซึ่ง
อวัยวะอันพิรุณในตัวของท่านได้แสดงเพื่อเตือนให้
ล่วงรู้ถึงอันตรายล่วงหน้าไว้ก่อนนั้น จงให้
โอกาสแก่แพทย์เพื่อย้ายรักษาความ พิรุณนี้
เสียก่อนที่จะเริ่มเข้าเกินไประยะ

อย่ากลัวที่จะรู้ความจริงเสียแต่เดี๋ยวนี้ จง
ไปหาแพทย์ เพื่อสอบถามว่ามีอะไรในร่าง
กายผิดปกติไปบ้าง ถ้าในร่างกายมีความ
บกพร่อง แพทย์ก็จะแจ้งให้ทราบ ถ้าไม่มี
ท่านก็ควรพอใจมากในอันที่รู้ ว่าตนเองไม่เป็น
โรคอะไร

ไปให้แพทย์ตรวจเสียแต่เดี๋ยวนี้เถิด

ไปหาแพทย์

จงไปหาแพทย์ ผู้ทรง วิชาคุณ เสียขละ
ครั้ง เพื่อให้ตรวจร่างกายท่านโดยดีถ้วน
ถ้าในร่างกายของท่านมีความบกพร่องอย่างใด
อยู่ แพทย์ก็จะแจ้งให้ทราบ และแนะ
นำวิธีแก้หรือป้องกันมิให้ลุกลามต่อไปได้

ไปหาแพทย์ทางพื้น

จงไปหาแพทย์ทางพื้นทุกทศเดือน เพื่อ
รักษาความสะอาดและตรวจพื้น แพทย์ทาง
พื้นจะดูครุเล็ก ๆ ในพื้น ซึ่งถ้าปล่อยไว้จะ
กว้างออก และทำให้ท่านปวด หรือบางที
อาจเจ็บป่วยอย่างร้ายแรงได้เมื่อภายหลัง

ไปหาแพทย์ทางตา

จงให้แพทย์ผู้ชำนาญทางโรคตา ตรวจ
ทดลองยืนยันตาของท่านทั้งสองสามปี แพทย์
จะบอกกับท่านว่าท่านจะต้อง สวม แว่นตา หรือ
ไม่ การสวมแว่นตาอ่านหนังสือในขณะที่
กำลังอ่านหนังสืออยู่นั้น จะยังกันมิให้ท่าน
ต้องสวมอยู่ตลอดเวลาในกาลต่อไปได้ หรือ
ถึงกับอาจขยับองศาฟางหรือตาบอดได้ ด้วย

ข้อที่รู้ ว่า ท่าน มี ร่างกาย สมบูรณ์นั้น
ย่อม มี ค่า สมกับค่า ใช้ จ่าย ใน การ ไป ให้
แพทย์ตรวจ

อย่าเชื่อผู้ที่ไม่ใช่แพทย์

ถ้าท่านรู้ สัก ไม่สบาย อย่าพยายาม
สร้างสรร ร่างกายของท่าน โดยขึ้นใจออก
กำลังกาย หรือกินอาหารชนิดที่ท่านเข้าใจ
ว่าท่านควรกิน

เมื่อ อาหาร ซึ่งท่านเห็น ว่า จำเป็น จะต้อง
รับประทานปรากฏอยู่แล้ว จงอย่าเร่งรีบที่จะไป
หาแพทย์ รีบไปให้แพทย์ตรวจร่างกายเสีย

กรรมสารณณสุข

ทันที ในร่างกายของท่าน อาจมีความบกพร่อง ซึ่งจะทำให้เจ็บช้ำเพราะการออกกำลังกาย หรือเพราะอาหารที่ท่านกำลังกินอยู่นั้น ผู้ซึ่งไม่ใช่แพทย์ เพื่อนบ้านของท่าน ตัวท่านเอง เหล่านี้ล้วนไม่เหมาะที่จะทำนายโรคของท่าน หรือแนะนำยาที่จะรักษาอาการเหล่านั้นได้

ยาที่ทำไว้จำหน่าย ถ้าไม่ใช่เป็นตำหรับของแพทย์ ไม่ควรลองใช้เลย

แพทย์ ท่านนั้น ควรรับผิดชอบในการดูแลร่างกายมนุษย์ได้

จงให้ผู้เป็นแพทย์ได้ตรวจ ร่างกาย ท่าน

“ไม่ไกลฝั่ง”

เมื่อท่านมีอายุเลย ๕๐ ปีแล้ว ท่านจะยืนยันคำกล่าวว่าคุณเองเป็น “ไม่ไกลฝั่ง”

จะต้องให้หัวหน้า ของ ท่าน พิจารณาหรือว่าจะทำอะไรกับท่าน—คือ จะคงยอมให้ท่านเป็นภาระหนักอึ้ง ใน ตำแหน่งเดิมโดย เห็นแก่ความชอบที่เคยทำมา หรือลดตำแหน่งของ

ท่านลง หรือแม้ไล่ท่านออก เพราะเหตุที่ท่านเป็น “ไม่ไกลฝั่ง”

เมื่อถึงเวลาที่ผู้อื่นถือว่าท่านเป็น “ไม่ไกลฝั่ง” ท่านจะรู้สึกว่าเป็นการยุติธรรมแก่คนแก่

แต่ลองนึกถึง “คนแก่” เป็นอันมากที่มีตำแหน่งสำคัญ ๆ ในเวลานี้ บางคนยังคล่องแคล่ว ว่องไว และมี ความคิดอ่านเฉียบแหลม เช่นเดียวกับหนุ่ม ๆ

ผู้ซึ่งถูกคัดออกนั้น ไม่ใช่เป็น “คนแก่” แต่เป็น “คนอ่อนแอ” อันเรียกกันว่า “ไม่ไกลฝั่ง” การตกอยู่ในเกณฑ์ “ไม่ไกลฝั่ง” นี้ไม่จำเป็นจะต้องเพราะได้ทำงานหนักมาแต่ก่อน แต่เป็นเพราะไม่ได้ยอมพลัดกำลังไว้เมื่อยังหนุ่ม เพื่อซ่อมแซมความบกพร่องในร่างกาย เรื่อยไปตลอดทางแห่งชีวิต

จงรักษาตัวเองให้รอดพ้นจากเกณฑ์ “ไม่ไกลฝั่ง” เมื่อเมื่อแก่ตัวลงแล้วก็ตาม

มาดูลีอาหาร

มีนาคม ๒๔๗๐

ของ

นายชา งามตระกุล

จูปีโต Julienne

เนื้อพิรมิต

สลัดกุ้ง

แพนเค้กอย่างฝรั่ง

แผนกบาร์

น้ำตรวพรต

นมเขย่า

[๑๖๕๓]

ซูปีไล Gulienne

เครื่องปรุง ชุปใส ๓ ไปน ผักกาดเหลือง
๑ หัวหอมฝรั่ง ๑ หัว ผักชีใบใหญ่ ๑ กิ่ง
เกลือ พริกไทย เนยครึ่งเอานซ์

วิธีปรุง ปอกล้างผักต่าง ๆ แล้วหั่นเป็นชิ้น
ยาว ๆ เล็ก ๆ ขนาดก้านไม้ขีดไฟ เจียว
เนยลงในหม้อเล็ก ๆ ใส่ผักที่หั่นไว้ลงไป
โรยเกลือพริกไทยด้วยเล็กน้อย ผัก
ด้วยไฟอ่อน ๆ สักครู่หนึ่งหมั่นคนบ่อย ๆ
อย่าให้เกรียมได้ ครั้นแล้วจึงตักขึ้นให้
สะเด็ดน้ำมัน แล้วใส่ลงในถ้วยซึ่ง
กำลังร้อน คั้มรม ๆ ไปสัก ๑๕ หรือ
๒๐ นาที ตักฟองและน้ำมันทอดหย่นา
ออกเสีย

เนื้อพิวามิต

เครื่องปรุง เนื้อวัวกึ่งสับละเอียด ๖ เอานซ์
ไข่ ๑ ฟอง ซอสส์ น้ำตาลหรือซอสขาว
กึ่งโกสเล็กน้อย หัวหอมสับละเอียด
๑ หัว เกล็ดสับละเอียด ๑ ช้อนโต๊ะ
เนย ๓/๔ เอานซ์ ผักชีใบใหญ่สับ
ละเอียด เกลือ พริกไทย ขนมะปอนต์
ฝานเป็นแว่น ๆ แล้วเจียน เป็นแผ่นกลม
กว้างประมาณ ๒ นิ้ว ทอดหรือย่างให้

กรอบ สัก ๕-๖ อัน ให้พอกันกับเนื้อ

วิธีปรุง เจียวเนยลงในหม้อ ใส่หัวหอมลงผัด
ไปจนจนจะเหลือง จึงผสมผักต่าง
ไปด้วยกัน แล้วใส่เนื้อที่สับเตรียมไว้ลง
เค็มซอสเล็กน้อยพอให้เปียก ๆ จึงใส่
ไข่ซึ่งคั่วแล้วลงไป โรยเกลือพริกไทย
ปรุงรสให้กลมกล่อม ตั้งไฟจนเป็น
คั้นและเหนียวพอน้ำได้ ถ้าคั้นไม่ก่เติม
ซอสส์อีก เมื่อใด ที่แล้วจึงตักขึ้นกอง
บนแผ่นขนมปังที่ตกแต่งให้เป็นยอกแหลม
สูง โรยผักชีที่ซอยสั้กเล็กน้อย
รับประทานร้อน ๆ

สลัดกุ้ง

เครื่องปรุง กุ้งฝอยตัวขนาดใหญ๋ ๆ ซอสส์
มายอนเนส ๒ หรือ ๓ ช้อนโต๊ะ แดงกวา
ใบผักกาดหอม
วิธีปรุง คั้มหรือลวกกุ้งแค่พอสุก เกิดหนวก
และทำให้เรียบเรียบ หรือถ้าเป็นกุ้งใหญ่
เปลือกแข็งปอกเปลือกเสียด้วย แล้วจึง
ผสมลงกับซอสส์คลุกให้เข้ากัน กองลง
กลางจาน ฝานแดงกวาเป็นแว่น ๆ
เก็บใส่ผักกาดหอมเป็นท่อนสั้น ๆ เรียง
ถ้าคั้บลงรอบ ๆ กุ้ง จัดสั้บกันให้สวยงาม

พ.ศ. ๒๔๗๐

ครูวิชาของไทยเขมม

แผนศึกษาอย่างฝรั่งเศษ

เครื่องปรุง แยม ๒ เอานซ์ เนย ๒ เอานซ์

น้ำตาลทราย ๒ เอานซ์ แยมประมาณ
๔ ช้อนโต๊ะ ใช้ ๒ ฟอง นมครึ่งโป

วิธีปรุง รินนมใส่หม้อต้มไฟนร้อน ผสม

เนยกับน้ำตาลด้วยก้นคานเข้ากันก็ จึง

ค่อยใช้ผสมลงไปด้วย แล้วโรยแยม

ผสมลงก็ละน้อจนหมด จึงใส่เนยลง

ไปด้วยทั้งกำลังร้อน ๆ อยู่ นั้น ขยี้และค

ไปจนหายเป็นลูก ยีก็คลุกทั้งไว้สัก

ชั่วโม่งหนึ่ง เอาเนยทาจาน ๖ จาน

(ใช้จานรองด้วยน้ำร้อนเป็นคกั่วอัน)

ก็กั้นแยมไว้ นั้น ใส่ลง จานละเท่า ๆ

กัน ผิงไฟแรง ๆ ไปจนแยมฟูขึ้นมา จึง

ราไฟลง ๆ ไปอีกสัก ๑๐ นาที อันแยม

ให้ร้อน แล้วทาที่หน้าขนมให้ทั่วแผ่น

เย็นไว้ด้วย ๆ แผ่นหนึ่ง จึงซ้อนแผ่นที่

ทาแยมทับกันเป็นชั้น ๆ เอาแผ่นที่ไม่ได้

ทาไว้ยอก โรยน้ำตาลทรายแต่งข้าง ๆ

ให้ทั่วขนม รับประทานเสียโดยเร็ว

แผนกบาร

น้ำสรวพรต

เครื่องปรุง สรวพรต ๑ ผล น้ำตาลปอนด์

๑ ปอนด์ น้ำ ๓ โป้น น้ำมะนาว ๒ ผล

วิธีปรุง ปอกสรวพรต หั่นหรือสับเป็นชิ้น

เล็ก ๆ เชื่อมน้ำตาลด้วยน้ำ ๓ โป้น

เมื่อใดที่แล้วจึงเทใส่ลงในสรวพรตทำ

เตรียมไว้ ใส่ น้ำมะนาวลงด้วย ปิดฝา

พักไว้ เมื่อเย็นสนิทแล้วจึงเค้นน้ำออก

๒ โป้นนั้นลง แล้วนำไปให้รับประทาน

นมเขย่า

เครื่องปรุง นมสด ใช้ ๓ ฟอง น้ำตาล

ทราย น้ำแข็ง ลูกจินเทศัน

วิธีปรุง ค่อยใช้ใส่ด้วยแก้วขนาดใหญ่ ค

ให้แตกเข้ากันก็ จึงค่อยน้ำแข็งเป็น

ก้อนละเอียกใส่ลงไป ๓ ช้อนโต๊ะ เติมน

น้ำตาลให้หวานพอเหมาะ กับนม

ประมาณ ๑/๔ โป้น เขย่าจนเข้ากันก็

แล้วจึงรินใส่ด้วยแก้วขนาดเล็ก นึกหน้อย

นำไปให้รับประทาน

วิษณุวัตร

ของ

นางสาวแฝง พุทรวรทัต

ชั้นพรมเก่าที่ขาดทวน ไม่ควรทิ้งเพราะ
อาจจะ เป็น สิ่ง ที่ สําคัญ ที่ ร้องเท้า ก็ เสีย กว่า
ใช้ผ้า

ได้กระเบื้อง ที่ ชื่นมา ใหม่ ๆ ก่อน ที่ จะ ใช้
ควร จะ แขน้ ส้ม เสีย ก่อน แล้ว ลง ใจ แห้ง

ถ้า ต้อง การ จะ ให้ ผัก กาก สก ซึ้น ได้ นาน
จึง คลุม ด้วย ผ้า ที่ ชุ่ม น้ำ แล้ว ก็ ให้ พอ ชื้น ๆ

ถ้า วัระ สง ค่ำ จะ ชัก ภาชนะ ที่ ทำ ด้วย ทอง แดง
ควร จะ แขน้ น้ำ ร้อน ทิ้ง ไว้ เสีย ก่อน เพราะ จะ ทำ
ให้ ชัก ง่าย และ เร็ว กว่า

แอมโมเนีย ๑ ช้อนชา ผสม น้ำอุ่น ๆ ใช้
ผสม จะ ยืด กัน ชีว ภา ได้ ค่อนข้าง

ถัวย น้ำ ชา กาแฟ ถัวย แก้ว หรือ ชาม
ใช้นาน ๆ จะ มี หมอง ไม่ น่า ใช้ ควร จะ ล้าง
ด้วย น้ำ ส้ม กับ เกลือ ผสม กัน จะ ภา ใหม่ ชื่น เหมือน
ดัง เดิม

ถ้ายิ่ง เอน เสือ ผา ของ ท่าน เขื่อน หมก ฝรั่ง
เอา เกลือ ย่น ไร่ ให้ ทัว และ ถัวย มะนาว เสรี
แล้ว ฟอก สัปปิ อีก ครัง หนึ่ง จะ สด อก ดัง เดิม

หลอด กระเบื้อง ที่ ท่าน ชื่นมา ใหม่ ๆ ก่อน
ที่จะ ใช้ ถ้า ได้ ลวก น้ำ ร้อน พอ ควร แล้ว เช็ด

พ.ศ. ๒๔๗๐

วิชชานาฏ

ให้แห้ง ระทนทานดีกว่าไม้ไผ่ทำอะไรเลย

อย่างนี้ แล้วแช่ไว้ในน้ำเย็นสัก ๕-๑ ชั่วโมง

ระส่ำคังเค็ม

มีวิธี ย้อมงา ข้างให้ เป็น สีเหลือง วิธีหนึ่ง
คือจางงาในน้ำที่ผสม โครเมทออฟโพแทช
อย่างแรง (Chromate of potash) ๒๔ ชั่วโมง
เสร็จแล้วเอามาต้มเคี่ยวในน้ำส้ม เกลือตะกั่ว
กรดน้ำส้ม (Acetic of lead) แล้วเอา
ขมิ้นผงหนักครึ่งปอนด์ และคาร์บอนออฟ
โพแทช (Carbonate of potash) หนัก ๑/๔
ปอนด์ผสมกับน้ำ ๑ แกลลอน จนละลายก็ เอา
ลงแช่ครึ่งชั่วโมง เมื่อเป็นสีเหลืองก็แล้ว จ
แช่ในน้ำที่ผสมสารส้มอีกครั้งหนึ่ง

วิธี กำจัด ยุง ให้เอากาเรบูนก้อน
(Comphargum) แช่วไว้ในน้ำหรือเอียงหรือ
โคมไฟทำให้ ได้รับความร้อน พอกลิ้น
การะบูนออก ยุงจะหนีไปหมด

ถ้ายังเอนยากลิ้นข้าง ชนิด ซึ่ง รับประทาน
แก้ โรค เยื่อเส้นผ่าของท่อน ใจเอาล้าล้าชยุ
แอมโมเนีย เข็ดตรง รอยเขื่อน แต่ถ้าเป็น
ไอโอดีนเขื่อนให้ล้างด้วย สะบูซักผ้า ชนิดขาว

ชาอย่างนี้ก็มีกลิ่นหอม ใจระวังเก็บไว้
ในที่อันมิดชิด อย่าเก็บไว้ในที่ ๆ มีกลิ่นแรง
เพราะจะทำให้เสียกลิ่น

ถ้าภาชนะที่ทำด้วยเหล็ก เกิดสนิมขึ้น
ควรเอาเกลือป่นผสมกับน้ำมะนาว ชักให้ทั่ว
ภาชนะนั้นจะระส่ำคังเค็ม

เคารถเสื้อผ้าที่ทิ้งไว้นาน ๆ โดยไม่รักษา
เลยนอกจากจะใช้ สนิมมักจะเกิดขึ้น ถ้า
ยังเอนเตาของท่านเป็นสนิมทั้งที่กล่าวแล้ว ควร
จะทักวงวิชนี ใช้ผ้าชุบแอมโมเนียให้ทั่ว
แล้วใช้ ผ้าแห้งอีกครั้งหนึ่ง และถ้าเคาน์
ร้อน ๆ เมื่อใช้เสร็จแล้ว เอาเทียนไขลูให้
ทั่วทุก ๆ ครั้งที่ใช้ มีผ้าเคาจะระส่ำคังเค็ม
และทำให้เสื้อผ้า ของท่านไม่มีรอย สกปรกอีก

นางสาวแฝง พหลวิทย์

๐๖๖๓ มิน

มีวิธีที่จะทำน้ำหมักขี้เขียนเพื่อความสะดวก น้ำแล้วทำการกระดาก จะปรากฏเป็นอักษรสีคราม
 เร็นหลายวิธี แต่ในถิ่นจะกล่าวเพียง ๒ วิธี วิธีที่ ๑
 คือ น้ำหมักขี้เขียนผสม น้ำทอง Gold
 วิถีที่ ๓ Chloride ลงในน้ำ เมื่ออ่านขี้เขียน Chloride
 น้ำหมักขี้เขียนผสม Nitrate of cobalt of tin ลงในน้ำแล้วทำการกระดาก จะปรากฏตัว
 ลงในน้ำ เมื่ออ่านขี้เขียน Oxalic acid ลงใน อักษรสีคราม

๑ น้ำจะสรวดทั้งเพือก

เมื่อโลก คือหมัดสัตว์

เพื่องรากระโทดะ

เผาลุกไฟลงร้อนซ้อง

๑ โฉนดเล่าเหล่านั้นผู้

คือ อวิชชาหุ้มพัน

จึงไม่รีบพยายาม

คือ ปรชญาล้ำแก้ว

เพลินอะ ไรฤา

ล้ำพ้อง

โมทะ ตามแล

ชุกนวันคร ๑

อันความ มีกเขย

ผูกแล้ว

หาบที่ป

ก่องงาม ๓

“อักษร”

สองสหาย ชุนเขี้ยวเซ่งพ่น ก๊วยหลวง ชุนเขี้ยว (ท่ากรอง) “อ๋ม เมียลือชื่อ
 ว่องวาที กำลังสนทนากันอย่างพลิกพลิน นานว่องวาทีแฮะ.”

ชุนเขี้ยว “เฮอ ว่อง อยากรู้ชื่อ เมียใน

อนาคตของลือไหมล่ะ”

หลวงว่อง “ชะลือเป็นหมอกู๊วบี?”

ชุนเขี้ยว “เทอหน้า ว่าแต่อยากรู้ไหม?”

หลวงว่อง “อยากรู้”

ชุนเขี้ยว “เฮ้า หากกระตาคมาแผ่นหนึ่ง”

หลวงว่องกระทำตาม

ชุนเขี้ยว “เขียน พ.ศ. ทัดถึเกิดลงไป ลย

สองตัวหน้าหลัง จาก สองตัวกลาง

คุณก๊วยวันที่เกิด ทารก๊วยสอง

เหลือเศษคักทั้ง แล้วออกผลลัภ

หลวงว่อง (ภายหลังที่มันคำนวณอยู่นั่นอย

กว่าหน้าที) “ไ้๖๗๓ ้วย”

รถไฟจากกรุงเทพ ฯ แล่นเข้าเทียบสถานี

นครปฐม ชายผู้หนึ่งโผล่หน้าจากรถขึ้น

เรียกเด็กเล็ก ๆ ที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ พดางส่งเทวัญ

สั่งให้เทวัญหนึ่งแล้วกล่าวว่า

“หนูไปซื้อขนมฝรั่งที่ร้านโน้นให้คนอื่น

แล้วหนูซื้อกินอีกหนึ่ง”

เด็กผู้หนึ่ง รีบเทวัญ หายเสียงไปครู่ใหญ่

พอรถไฟเริ่มใช้การ มันจึงกระหืดกระหอย

กลับมาสั่งสวาทคักให้ ๓๕ สดางค์ และพกว่า

“เสียบใจครม ฆมนฝรั่งเหล่ออันเกี้ยว ซื่อไ้

แต่ของผมน ของท่านไม่ได้”

นนทุกซ์

มิน

ชายผู้หนึ่งนำตนเข้าไปในที่ทำการตำรวจ
แล้วพูดว่า “ผมมาเรื่องแหวนเพชรที่แรงความ
ว่าหายเมื่อวานนี้”

นายตำรวจ “เอ้าว้าไป”

ชายผู้นั้น “ผมหาได้แล้วครับ”

นายตำรวจ “เสียใจ ผมจับคนร้ายได้แล้ว
แล้ว”

ณ
“เมื่อคืนผมได้ถึงปลายถนน เขา
บอกว่าแหวนทองคำผมอยู่ที่นั่นบอกแก่ ซึ่ง
กันได้บอกแก่เขาแล้วไม่ให้แหวนออกใคร
เพราะผู้ที่ยกกันเขาบอกไม่ให้ยกคนอื่น”

ถึง “เอ๊ะ ! ก็ถึงมันบอกกันว่า มันจะไม่ยก
ความลับที่กันบอกมัน แก่คนอื่นเลย
นั้น”

ณ “ไม่เป็นไร กันบอกมันแล้วว่ากันจะ
ไม่บอก แก่ ว่ามัน บอกกัน ถึงเรื่อง ที่แก
บอกมัน”

สหายที่ ๓ “กันรู้จักคนชัชร่หนอย่างจังเขว
คนหนึ่ง เวลาที่หมกเขียนหนังสือ

ที่หนึ่ง ต้อง ออก จก คร่ง หนึ่งเพราะ
กลัวหมกจะระเหย”

สหายที่ ๒ “กันรู้จกคนหนึ่ง เวลากลางคน
คนในบ้านหลับหมดแล้ว แก่ต้อง
หยคนมาฟีกาที่หนึ่ง เพราะกลัว
เครื่องจะสึกหรือ.”

สหายที่ ๓ “ยะ ช่างฟ้องกันจริง กันรู้จก
คนหนึ่ง ชเห็นขวยอย่างขรม เวลา
จะอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้องไปห้อง
อ่านหนังสือสำหรับประชาชนเสมอ
แก บอก ว่ามัน ยะหยัก แวนคาได้
อย่างนี้.”

ผู้พิพากษา “จำเลยมีทนายแก้คดีไหม?”

จำเลย “ไม่มีครับ”

ผู้พิพากษา “จำเลย ไม่ต้อง ทนาย ช่วย
เหลือหรือ?”

จำเลย “ครับ”

ผู้พิพากษา “เป็นเพราะเหตุไร?”

จำเลย “เพราะผมตมก จะให้ถูก เลิกล้ม
ถึงโจทก์ฟ้องมากกว่าอย่างอื่น.”

พ.ศ. ๒๔๗๐

สารเชษม

ภรรยา “คุณทำอะไรคะ?” “ฉันทำอะไรได้?”
 สาม “ภรรยาที่ฉันไม่ควรถามเข้า” “นายเบี่ยงกมอคนแค้ว” ครูหนุ่ยจึง
 เช่นนั้น.” “อนุญาตให้ทอม”
 ภรรยา “และสามที่ฉลาดควร....” นายเบี่ยง “กระตึกหวงครีบ”
 สาม “โอ สามที่ฉลาดควรไม่มีภรรยา”
 “ต้อง” “เฮ้ย แท่ง ลีจะไปส่งขาลาพูนไม่ใช่
 ครูหนุ่ยสอนนักเรียนในชั้นของตนดังเรื่อง” “หรือ?”
 แหมความว่า แหมเป็นสัตว์ประหลาดซึ่งสามารถ แท่ง “เฮ้ย ลีจะทำอะไร?”
 มองเห็นสัตว์ต่างๆในที่มีกใช้ชกเงิน เช่นแค้ว ต้อง “มากินเลี้ยงกับกันสักครั้งเถอะนะ”
 กีบแสงสว่าง ที่สุดอยากจะทำลงความจำของ แท่ง “เฮฮิ!”
 นักเรียนจึงเปลี่ยนคำถามเสียใหม่ว่า ต้อง “ตกลงนะ พรุ่งนี้ ๑๓.๓. ที่บ้านแก”
 “ใครรู้บ้าง แหมทำอะไรได้แปลกที่สุด” “นั่นทุกขั”

อินทราทิ

ในเกื่อนนี้ ข้าพเจ้า ได้มี โอกาส มาเยี่ยม
สำนักงานข่อยกว่าปกติ และ ได้พบปะกับ
คุณบรรณาธิการเสมอ แทนที่เธอจะคอยแทน
ในการเยี่ยมเยียนของข้าพเจ้าโดยอย่างอื่น เธอ
กลับขอร้องให้ ข้าพเจ้าเขียน อันควาทิ สำหรับ
เกื่อนนอก.

ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ไม่อยากชักใจใคร ึ่ง
ไม่กล้าประวิติเสช แต่เมื่อหวลมากันกว่า
จะเขียนข้อความ อย่างไร พะจะ ให้ผู้ อ่านพ้น
จากความเบื่อหน่ายได้ ก็ออกรู้ สักหนกอก
พอกาทิเกยว

เกื่อนนี้เป็นเกื่อนสัปดาห์ของขม พ. ศ. ๒๔๗๐
ทุก ๆ คนควรจะ รู้ สักปด บินดิ ใน การที่ ความ
คำนินแห่งชีวิตได้ เป็นมา โดย วยวรนจนตลอด
ขวย บิ สำหรับหนังสือ ไทยเขมมกรู้ สักเช่น
เกียวกิน

อันชีวิตคนหรือสัตว์ตลอดจนความเป็นอยู่

ของวัตถุต่าง ๆ ในโลก จะดำเนินไปได้ โดย
ความรยรณดังกล่าแล้ว ก็ย่อมต้องอาศัย
เครื่องยารงเลี้ยงเป็นอนนถประการ มีอาทิ คน
จะอยู่ได้ ก็ต้องอาศัยยัยยทั้งสี่ มี เครื่องใช้
ต่าง ๆ, อาหาร, ยาร, และที่อยู. กันไม่
ก็ต้องอาศัย กัน, ยัย, และน้ำวเป็นต้น

ความรยรณดังหนังสือ ซึ่งเป็นวัตถุอย่าง
หนึ่ง (อะแนม!) เช่นไทยเขมม (ขอ
ประทานโทษที่เรากล่าวโดยเฉพาะ ไม่ทั่วไย)
มีขางท่านยังยืนยันว่า คำข่างแพ่งเหลือเกิน!
คุณร ท่านก็ควรพ เพียงยละ ๑๐ บาทเท่านั้น
ยังระแพ่งไปอีกหรือ ข้าพเจ้าก็กล่าววว่าถ้า

สมาชิกของคุณจะมีมากเท่าหนังสือต่างประเทศ
หรือมีคณนขอ ให้ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจากเวลาน
พอให้ครบจำนวนสัก ๕๐๐๐ ท่าน คุณระอาจ
สามารถจะลดค่าข่างลงได้ อีกข่างเป็นแน่ แต่
นี่ก็เป็นการพอกอย่างสร้าง วิมาน ใน อากาศเกิน
ไปสักหนอย เพียงเท่าที่เป็นอยู่เวลานี้ ขอ
เรียนว่า กันข่างทำไรสำหรับขการออกหนังสือ

พ.ศ. ๒๔๗๐

อินทวาทิ

รายเดือนเกือบจะเต็มทนอยู่แล้ว

เท่าที่เขาร่านยังยืนยันว่าแพง แต่ยังมี
กรุณาขอเพื่อส่งเงินค่าบำรุงยังมีได้ซาก ก็
เห็นว่าไม่สู้กระไรนัก และยังมีรู้สึกเป็นบุญคุณ
อยู่เสมอ แต่เขาร่านที่หลงลืม, หรือมอง
มากจนไม่สามารถที่จะมาคำนึงถึงได้ ท่าน
ไม่ยั้งเลยแต่ก็ไม่กรุณา เห็นอะไร! เลยไม่
ส่งค่าบำรุงเสียด้วย เช่นนี้ ความเป็นอย่าง
ของหนังสือไทยเชมม จะยั่งยืนไปได้กลใด

วัตถุดิบ ๆ ของเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง
เหลือเฟือ แต่ส่วนหนึ่งคือ เพียงต้องการ
เงิน อย่างเขาร่านนี้ และเพียงยี่
๑๐ บาท เท่านั้น ขอได้โปรดให้เห็นใจ
คณะข้างเด็ก

การ ขนบใหม่ ไม่ว่า ชนชาติใดภาษาใด
ย่อมต้องมีการรวมใจระดมกำลังกัน ขนบ
น้อยก็ถึงความดีสำหรับขนบใหม่ ด้วย
ขัตติย ขนบของอันใดว่าเป็นสิ่งขวัญข้าง
แต่ท่านก็เคารพของข้าพเจ้า สำหรับความสุข
อันหาได้โดยแท้จริงกับเงิน เป็นข้อ
ใหญ่ (แต่ไม่ถึงเป็นพระเจ้า) เกินหน้า

เมษายน ก็จะเป็น เดือนแรกของปี ใหม่ พ.ศ.
๒๔๗๑ อยู่แล้ว ท่านที่ยังมีได้ส่งเงิน ค่าบำรุง
แก่ ไทยเชมมโปรดอย่าลืมส่ง ก็อันแห่ง
ความสุข คือเงินค่าบำรุง สำหรับปี
ใหม่ อันเป็น สิ่งขวัญให้แก่คณะ ด้วย
เทอด

การที่ข้าพเจ้าต้องกล่าว ขยายมาเช่นนี้
และขอให้อุจใจความบางที่จะคล้ายคลึงกับของ
สมเด็จพระชินเชษฐาธิราชเมื่อ ๔๔๔ เกือบ แต่ขอ
ได้โปรดเข้าใจว่า ข้าพเจ้ากล่าว ดังหน้า
สำหรับ ปีใหม่ เพราะข้าพเจ้าไม่ถือว่า
รวมเขียนอะไรให้เป็นประโยชน์คนและประโยชน์
ท่าน ได้ดีกว่า และ เพราะไปกล่าว ข้อความ
เหล่านั้นได้ เพราะข้าพเจ้าได้ภาวนาว่า 'ทำ
อะไรก็ต้องให้เป็นประโยชน์คนและสัตว์อื่น' ฉะนั้น
หวังว่าคง จะได้รับอภัย ในเมื่อ ไม่มีผู้
พอใจ แต่หวังว่าคงไม่มีท่านผู้ใดคิดเช่นนั้น

คุณบรรณาธิการ ให้ ข้าพเจ้าขอใจ แก่ผู้
ที่เอื้อเฟื้อส่งหนังสือ และสิ่งของมาให้แก่คณะ
ไทยเชมม คือ

พระวินัยมุนี วัชรสาขพิช พระนคร ได้

ศุภรทศน์

มิน

ส่งหนังสือพระราชพงศาวดาร คำฉันท์ ซึ่ง ทำขึ้นในประเทศสยาม ใช้ยาไทยโดยแท้
พิมพ์แรกในคราวแรก ทำบุญ อุบาย ครอบ ครอบ มีจำหน่ายทั่วไปตามท้องตลาด

๓ เล่ม

เจ้าของบุตรไทยตราคม ได้ส่งบุตรตราคม

ทำบุญถวายสุม ได้ส่งบุตรชื่อกาแรกไทย

มาให้ ๒ ชนิด ๆ ใหญ่ กับชนิดเล็ก, ของ

มาให้ ๒ หีบ ชนิดที่ ๑ ชื่อไตรรงค์ หีบละ

หนึ่งมี ๓๐ มวน ชนิดใหญ่ของละ ๓๒ สดางค์

๒๕๐ มวน ราคา ๘๐ สดางค์ ขายปลีก ๓๐๐ มวน

ชนิดเล็กของละ ๘ สดางค์ เป็นบุตรไทยและ

๒๕ สดางค์. ๑ ของมี ๓๐ มวน ๔ สดางค์. กับ

ใช้ยาไทย ประสงค์ตั้งแต่เริ่มปลูก รสหอมชวน

อีกชนิด ๑ ชื่อหลอกเนลสัน จำนวนเท่ากัน

สุม มีจำหน่ายทั่วไปตามท้องตลาด

หีบละ ๖๐ สดางค์ ขายปลีก ๓๐๐ ละ ๒๐ สดางค์

คณะไทยเขมร ได้ รับ ไว้ แล้ว ด้วย ความ

๑ ของ ๓ สดางค์ รสหอมชวนสุม บุตรนี้

ขอขมบุญคุณยิ่ง

เรื่อง “ วา รุ ณี ”

